

Kauno technologijos universitetas
Statybos ir architektūros fakultetas

**Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno
mieste**
Baigiamasis magistro projektas

Kamilė Lodaitė
Projekto autorė

Doc. Ginatras Balčytis
Vadovas

Kaunas, 2019

Kauno technologijos universitetas
Statybos ir architektūros fakultetas

Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno mieste

Baigiamasis magistro projektas
Architektūra (6211PX026)

Kamilė Lodaitė
Projekto autorė

Doc. Gintaras Balčytis
Vadovas

Lekt. Laura Jankauskaitė - Jurevičienė
Recenzentė

Kaunas, 2019

Kauno technologijos universitetas

Statybos ir architektūros fakultetas

Kamilė Lodaitė

Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno mieste

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad mano, Kamilės Lodaitės, baigiamasis projektas tema „Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno mieste“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Lodaitė Kamilė. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno mieste.
Magistro baigiamasis projektas / vadovas doc. Gintaras Balčytis; Kauno technologijos universitetas,
Statybos ir architektūros fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypčių grupė): Architektūra/ Menai

Reikšminiai žodžiai: kūrybinės bendruomeninės erdvės, bendruomenės kultūra, rekonstravimas, stogo parkas.

Kaunas, 2019. 79 p.

Santrauka

„Kaunas - Europos kultūros sostinė 2022“ projekte numatyta, decentralizuoti kultūrą, kad ji pasiektų kiek įmanomą didesnę visuomenės dalį, kuriant naujas viešąsias erdves – kūrybines laboratorijas. Remiantis šia idėja, darbo tikslas - sukurti kūrybinę bendruomenių laboratoriją.

Siekiant parinkti tinkamiausią urbanistinę ir architektūrinę bendruomeninės laboratorijos kūrimo koncepciją atlikti kelių tipų empiriniai tyrimai. Tyrimai buvo orientuoti į tiesioginį bendravimą su žmonėmis, norint sužinoti kiek įmanoma daugiau kokybinių erdvės ir patalpų savybių, aktualių gyventojams, darbuotojams, kūrybinių industrijų atstovams, ir tokias vietas administruojantiems asmenims. Atsižvelgiant į gautą informaciją, suformuojama naujos kokybės sudėtinio objekto kūrimo koncepcija. Koncepcijos pagrindas – tai aktyvioje, urbanizuotoje miesto teritorijoje rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti naujai funkcijai arba statyti naujos modernios architektūros statinį.

Naujos kokybės visuomeninį objektą – kūrybinę bendruomenių laboratoriją, pasirinkta įrengti rekonstruojant garažų kompleksą Draugystės parke, kurį sudaro keturi apskritimo formos pastatai su vidiniais kiemais. Trys iš esamų korpusų rekonstruojami, vienas statomas naujai. Naujos kokybės objektą sudaro: bendruomenės centras, su bendromis darbo ir poilsio erdvėmis, dirbtuvėmis, ekspozicijų sale, renginių sale, kavine ir kitomis patalpomis, verslo inkubatorius, kuriame numatyta bendradarbystės erdvė, kūrybinės dirbtuvės, menininkų studijos ir vaikų darželis su uždaru vidiniu kiemu. Ties vakariniu pastato kontūru formuojamas pandusas, kuriuo patenkama ant eksploatuojamo stogo parko, pratęsiančio bendrą draugystės parko takų kompoziciją. Svarbų vaidmenį komplekse atlieka vidiniai kiemai, įprasminantys bendruomenės būrimo idėją.

Sukuriamas naujas bendruomeninis objektas, siūlantis įvairias veiklas įvairaus amžiaus gyventojams, kūrybinėmis, urbanistinėmis ir architektūrinėmis priemonėmis, skatinantis Kauno miesto bendruomenės kultūros sklaidą. Scenografiška ir įvairiapusė laboratorijos aplinka, dermeje su tvarkomu Draugystės parku, suformuoja vientisą organišką struktūrą.

Lodaitė Kamilė. Designing Creative Community Laboratories in Kaunas. Master's Final Degree Project. supervisor abbreviation of the position, Gintaras Balčytis; Faculty of civil engineering and architecture, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Architecture/ Art

Keywords: Creative community spaces, Community culture, reconstruction, roof garden.

Kaunas, 2019. 79.

Summary

One of the goals of the project „Kaunas - European capital of culture 2022“ is to decentralize culture and reach as much of society as possible, by creating new public spaces – creative laboratories in those places, where they never been before. Based on this idea the goal of work is to design creative community laboratories in Kaunas.

Several types of empirical research have been carried out, in order to choose the most suitable urban and architectural concept for designing creative community laboratory. The concept of research was to communicate with people, in order to obtain opinions on quality of space and premises, relevant to community, workers, creative industries, and people who manage these kind of buildings. The concept of new quality multifunctional object was created according to results. The main concept is to reconstruct old building and adapt it to new function or build new modern architecture building in active, urbanized city area.

New quality public object – creative community laboratory will be built by reconstructing garage complex of four circular buildings with inner yards situated in Friendship park. Three buildings of whole complex are being reconstructed and one is new construction. New quality public object includes: community center, common work and recreation areas, workshops, exposition hall, event hall, community cafe, and other premises, business hub with co-working space, creative workshops, artist studios and kindergarten with enclosed inner courtyard. At the western outline of the building, a ramp is formed to access the existing roof park, extending the overall composition of the Friendship park paths. An important role in the complex is played by the inner courtyards, which enroll the idea of community gathering.

New community object is being created offering a range of different activities for people of different ages, spreading the ideas of community culture, using creative, urban, architectural and social tools. Scenography and a versatile laboratory environment in harmony with the Friendship Park creates forms an integral organic structure.

Turinys

Lentelių sąrašas.....	7
Paveikslėlių sąrašas.....	8
Įvadas.....	10
1. Literatūros šaltinių, susijusių su visuomeninėmis, kūrybinėmis ir bendruomeninėmis erdvėmis, analizė.....	12
1.1. Pagrindinių vartojamų sąvokų išaiškinimas.....	12
1.2. Kokybiška visuomeninė erdvė.....	14
1.3. Modernūs bendruomenių centrai.....	16
1.4. Kūrybinės bendruomeninės erdvės.....	18
1.5. Bendruomenių erdvių esama situacija Kauno mieste	27
1.5. Hipotetinis modelis.....	29
2. Visuomeninių, kūrybinių ir bendruomeninių erdvių empiriniai tyrimai.....	33
2.1. Darbinės hipotezės.....	34
2.2. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo tyrimas sociologinės apklausos metodu.....	35
2.3. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo tyrimas interviu metodu.....	40
2.4. Kūrybinių laboratorijų atsiradimo poveikio aplinkai vertinimas.....	49
2.5. Empirinių tyrimų apibendrinimas.....	54
2.6. Kūrybinės bendruomeninės laboratorijos kūrimo koncepcinis modelis.....	58
3. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo eksperimentinis projektas.....	60
3.1. <i>Fluxus</i> panorama/ Trijų mergelių tiltas.....	61
3.2. Istorinis <i>Fluxus</i> / Vytauto parkas.....	62
3.3. <i>Fluxus</i> intervencija/ garažas.....	63
3.4. Eksperimentinio projekto vertinimas.....	72
Išvados.....	74
Literatūros sąrašas	76
Priedai.....	78
1 priedas. Grafinė magistro baigiamojo projekto dalis (12 lapų)	
2 priedas. Sociologinės gyventojų apklausos forma (3 lapai)	
3 priedas. Interviu transkripcijos (19 lapų)	
4 priedas. Draugystės parko sutvarkymo techninis projektas	

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Viešosios erdvės savybės (Gehl, 2008:108).....	15
2 lentelė. Nagrinėtų pavyzdžių klasifikacija pagal architektūros pobūdį ir urbanistinę situaciją:....	26
3 lentelė. Sociologinės apklausos pirmojo klausimų bloko rezultatai	36
4 lentelė. Sociologinės apklausos antrojo klausimų bloko rezultatai.....	37
5 lentelė. Renatos Domeikatės išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai.....	42
6 lentelė. Edgaro Stanišausko išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai	43
7 lentelė. Tomo Panino išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai	45
8 lentelė. Tomo Panino išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai	47
9 lentelė. Ramūno Navicko išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai.....	49
10 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo prekybos centro „Rėda“ pastate poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu.....	50
11 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo Vytauto parko teritorijoje poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu.....	52
12 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo Trijų mergelių tilte poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu.....	53
13 lentelė. Sociologinės apklausos ir interviu rezultatų lyginamoji analizė	55
14 lentelė. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos vietos jausmo formavimo vertinimas.	73

Paveikslų sąrašas

1 pav. <i>Flux rinkinys</i> , 1964/65. <i>Fluxus</i> leidimas, surinktas Jurgio Mačiūno (American, 1931-1978). Įvairi medija (vinilinis atašė lagaminas), spausdinta medžiaga	13
2 pav. Vietos jausmo schema. (schema pritaikyta iš Montgomery, 1998). J. Montgomery schema, vaizduojanti kaip urbanistinis dizainas gali prisidėti prie vietos jausmo potencialo.....	14
3 pav. „Plaza Mirador El Tossal“ fasadai. [šaltinis] https://www.metalocus.es/en/news/el-tossal-social-centre-crystalzoo	17
4 pav. „Grandola meeting centre“ bendruomenės susitikimų centro fasadai. [šaltinis] https://www.archdaily.com/874843/grandola-meeting-center-aires-mateus	17
5 pav. „Towada community plaza“ bendruomenės centro fasadas, interjero erdvės. [šaltinis] http://kkaa.co.jp/works/architecture/towada-city-plaza/	18
6 pav. „InTegra House“ komplekso sudėtis. [šaltinis] https://integra.house/apie/	20
7 pav. „InTegra House“ komplekso vidaus erdvės [šaltinis] https://integra.house/erdves/	20
8 pav. Kūrybinių industrijų centras „Pakrantė“ [šaltinis] http://www.openhousevilnius.lt/blog/pastatai/30-pakrante-kurybiniu-industriju-centras/	21
9 pav. Miesto laboratorijos vidaus ir kiemo erdvės	22
10 pav. „Beepart“ kūrybinės dirbtuvių fasadas ir vidaus erdvė.....	23
11 pav. Talino kūrybinis inkubatorius [šaltinis] https://www.archdaily.com/802765/tallinn-creative-hub-kavakava/586b8a7ae58ece47910000e0-tallinn-creative-hub-kavakava-photo	23
12 pav. „ <i>Fluxus</i> ministerija“. Kaunas [šaltiniai] http://kauno.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/atgimstanti-fluxus-ministerija-iesko-nauju-namu-746699 , http://www.cross-innovation.eu/practice/fluxus-ministry/	24
13 pav. 1535° kūrybinis centras Liuksemburge [šaltinis] http://miesarch.com/work/3301	24
14 pav. „FACTORY“ verslo inkubatorius Berlyne [šaltinis] https://www.archdaily.com/537049/the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture/53ea665dc07a80388e0001e7-the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture-photo	25
15 pav. Kūrybinių erdvių poveikio aplinkai sritys. Mulas, Victor; Nedayvoda, Anastasia; Zaatari, Ghia. 2017. Creative Community Spaces : Spaces That Are Transforming Cities into Innovation Hubs. World Bank, Washington, DC. © World Bank. [šaltinis] https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28329 License: CC BY 3.0 IGO.....	26
16 pav. Bendruomeninių erdvių/centrų problemos Kaune	30
17 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo urbanistinis modelis	30
18 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo architektūrinis modelis.....	31
19 pav. Kūrybinėse erdvėse dažniausiai sutinkamos patalpos.....	32
20 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo hipotetiniai modeliai	32
21 pav. Empirinių tyrimų metu išskirtos vietos kūrybinės laboratorijos kūrimui	56
22 pav. Bendruomeninių erdvių/centrų savybės	58
23 pav. Naujos kokybės objekto sudėtinė schema	58
24 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos urbanistinis ir architektūrinis modelis	59
25 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos komerciniai modeliai	59
26 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos patalpų programa.....	59
27 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos aplinkos savybės.....	59
28 pav. „ <i>Fluxus panorama</i> “ kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcija.....	61

29 pav. „ <i>Istorinis Fluxus</i> “ kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcija	61
30 pav. Garažų teritorijos Draugystės parke aplinkos analizė	63
31 pav. Garažų teritorijos Draugystės parke fotofiksacijos	64
32 pav. Draugystės parko tvarkymo schema [šaltinis] http://parkai.kaunas.lt/draugystes-parkas/...	64
33 pav. Teritorijos sutvarkymo schema	65
34 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos funkcinė schema	66
35 pav. Vidinio A korpuso kiemo panaudojimo schema	67
36 pav. Pastato rekonstravimo schema	68
37 pav. Pastato stiklo aliuminio konstrukcijų ir tinko fasadų fragmentai.....	69

Ivadas

Objekto projektavimo aktualumas

2014 metų buvo pradėta kalbėti apie Kauno pretendavimą tapti Europos kultūros sostine. Pateikus paraiškas, parengus programą, kurio pagrindinis šūkis “Contemporary capital” (liet. Šiuolaikinė sostinė), 2017 metų kovo mėnesį paskelbta, kad Kaunas 2022 metais iš tiesų taps Europos kultūros sostine. Ambicinga komanda užsibrėžė tikslą išmokyti, paskatinti kauniečius vartoti kultūrą. Tam pasiekti buvo kuriamos skirtingos priemonės ir platformos. Viena iš veikos sričių “sąmonė” sieks skatinti dalyvaujamają kultūrą, aktyvų įsitraukimą, bendruomeniškumą, pilietiškos visuomenės idėją. Būtent šiems tikslams įgyvendinti kuriama bendruomenių platforma “Visi kaip vienas”, kurios tikslas kviešti miestiečius „burtis ir kalbėtis, tam kad pamažu kurtųsi naujos viešosios erdvės – kūrybiniai inkubatoriai ten, kur jų lig šiol nebuvo“ (Kaunas Europos kultūros sostinė 2022, 2017)¹, decentralizuoti kultūrą, kad ji pasiektų kiek įmanomą didesnę visuomenės dalį.

Tačiau kad atsirastų šios naujos inovatyvios viešosios erdvės reikia įvertinti ne vien socialinius bet ir urbanistinius bei architektūrinius aspektus. Būtent todėl tyrimo objektas yra kūrybinių laboratorijų kūrimas mažiausiai viešųjų meninių erdvių turinčiuose Kauno miesto mikrorajonuose.

Dabartinis bendruomeninių erdvių atitikmuo – bendruomenės centras jau seniai nebeatitinka šiuolaikinės visuomenės lūkesčių, gyvenimo būdo, estetinio ir funkcinio pastatų suvokimo bei finansavimo modelių.

Todėl atsirado siekis sukurti naujos kokybės kūrybinę bendruomeninę erdvę ten, kur tokių erdvių iki šiol nebuvo. Objektą, kuris ne tik skleistų kūrybiškos aktyvios bendruomenės idėją bet ir galėtų jį įrengus gauti pajamas, ir nebūti išlaikomas miesto. Objektą, kurio atsiradimas praturtintų kauniečių gyvenamąją aplinką ir prie kurio atsiradimo jie patys galėtų prisidėti. Kūrybinę *Fluxus laboratoriją* pritaikytą skirtingoms visuomenės amžiaus ir veiklų grupėms. Sukurti kūrybinę bendruomenių laboratoriją, urbanistinėmis ir architektūrinėmis priemonėmis papildančią miesto kultūrinį žemėlapi - išskirtinį objektą išskirtinėje vietoje

Darbo tikslas.

Sukurti naujos kokybės viešąjį objektą – kūrybinę bendruomeninę laboratoriją, socialinėmis, kūrybinėmis, urbanistinėmis ir architektūrinėmis priemonėmis, skatinančią Kauno miesto bendruomenės kultūrą.

Uždaviniai

1. Išnagrinėjus literatūros šaltinius, apibūdinti kokybišką visuomeninę erdvę bei pateikti pasaulyje sukurtų kūrybinių bendruomeninių erdvių pavyzdžių analizę
2. Pateikti dabartinių bendruomeninių erdvių vystymo situaciją Kauno mieste.
3. Atliekant empirinius tyrimus patikrinti sudaryto hipotetinio modelio teisingumą ir pateikti tyrimų rezultatus.

¹ 1. Kaunas Europos kultūros sostinė 2022, 2017, Programa [šaltinis] <http://kaunas2022.eu/programa/> [Žiūrėta 2017-09-29]

4. Remiantis atliktais Empiriniais tyrimais suformuoti kūrybinės bendruomenių laboratorijos kūrimo koncepcinį modelį.
5. Pateikti kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo Kauno mieste eksperimentinio projekto sprendinius.
6. Įvertinti eksperimentinio projekto rezultatus.

Tiriamąo darbo metodai

1. Kuriant kūrybinius inkubatorius analizė atliekama nagrinėjant knygas, straipsnius ir internetines informacijos sistemas.
2. Atliekant empirinius tyrimus naudojami sociologinės apklausos ir interviu metodai. Taip pat vertinamas poveikis aplinkai, naudojant C.Aleksanderio knygoje “Šablonų kalba“ aprašytus šablonus,.
3. Projektuojant pastato konstrukcijas, patalpų išdėstymą ir tvarkant sklypo aplinką remiamasi statybos techniniais reglamentais, normomis ir kitais teisiniais aktais.

Darbo struktūra

Magistro baigiamąjį darbą sudaro:

Įvadas, kuriame pateikiamas objekto projektavimo aktualumas, darbo tikslas, išsikelti uždaviniai, apibūdinami darbo metodai.

Magistro baigiamojo darbo tekstinę dalį sudaro trys pagrindiniai skirsniai:

1. Literatūros šaltinių, susijusių su visuomeninėmis, kūrybinėmis ir bendruomeninėmis erdvėmis, analizė
2. Visuomeninių, kūrybinių ir bendruomeninių erdvių empiriniai tyrimai
3. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo eksperimentinis projektas

Suformuotos 6 darbo išvados.

Darbą sudaro 79 puslapiai, įtraukta 13 lentelių ir 37 iliustracijos.

Darbe pridedami 4 priedai:

- Grafinės magistro baigiamojo projekto dalies kopija
- Sociologinės gyventojų apklausos forma.
- Interviu transkripcijos
- Draugystės parko tvarkymo techninio projekto pagrindinis brėžinys

1. Literatūros šaltinių susijusių su visuomeninėmis, kūrybinėmis bei bendruomeninėmis erdvėmis, analizė

Naujos kokybės visuomeninis objektas – kūrybinė bendruomeninė *Fluxus laboratorija*, tai pakankamai naujas, daug analogų Lietuvoje neturintis multifunkcinis objektas, todėl norint pateikti projektinius pasiūlymus, reikia išnagrinėti daug skirtingų literatūros šaltinių ir įvairių aspektų. Visų pirma, siekiant tiksliai apibūdinti projektuojamo objekto aktualumą, išsiaiškinti pagrindinių sąvokų reikšmes. Taip pat, kuriant naujos kokybės objekto koncepciją, išanalizuoti, kokios savybės nulemia visuomeninės erdvės sėkmę ir pritaikymą visuomenei. Remiantis pasauline patirtimi ir Lietuvoje esančiais pavyzdžiais, identifikuoti, kokie urbanistiniai ir architektūriniai principai naudojami projektuojant bendruomenių centrus, kūrybines bendruomenines erdves bei verslo inkubatorius.

1.1. Pagrindinių vartojamų sąvokų išaiškinimas

Europos kultūros sostinė – apdovanojimas, kurio kriterijai ir tikslai apibrėžiami Europos sąjungos lygiu“ (Europos kultūros sostinės nuo 2020- 2033)², kasmet suteikiamas bent vienam ar keliems Europos miestams. Iš pradžių, tai buvo menų šventė mieste, kuri peraugo į visiems žinomą projektą „Europos kultūros sostinė“. „Daugelyje miestų, kurie turėjo „Europos kultūros sostinės“ statusą, kultūrinės veiklos vystė ne vien tuos konkrečius metus bet gavo daug naudos ir ilgalaikėje perspektyvoje.“ (Europos kultūros sostinės nuo 2020- 2033)². Idėja įgyvendinta 1985 metais tuometinės Graikijos kultūros ministrės Melinos Merkuri. „<..> Jai kilo idėja rengti eilę įvairių renginių, kurie išryškintų tam tikrus miestus Europoje ir vystytų jų vaidmenį Europos kultūros erdvėje.“ (Europos kultūros sostinės: kelias į sėkmę nuo 1985 iki 2010, 2009)³

Kauno kaip Europos kultūros sostinės tikslas – sukurti *Fluxus* bendruomenių laboratorijas į kūrybos procesą įtraukiant aktyvius miestiečius.

Fluxus – (lot. flux 'tekėjimas') – 7-ame XX a. dešimtmetyje susikūręs tarptautinis menininkų, kompozitorių, architektų ir dizainerių judėjimas, eksperimentavęs ir ieškojęs galimybių sujungti įvairias menines technikas ir disciplinas, siekęs atsitiktinumo, nuotykių, atmetęs heroizmą ir su menu siejamą verslą. Judėjimas reiškėsi vizualinių menų ir muzikos, taip pat literatūros, miestų planavimo, architektūros ir dizaino srityse. *Fluxus* dažnai vadinamas intermedia (angl. inter 'tarp' + media 'komunikacijos priemonė').

Fluxus – tai, avangardinis meno judėjimas atsiradęs ir veikęs 1950-aisiais–1960-aisiais. Lietuvių kilmės menininkas Jurgis Mačiūnas laikomas šio judėjimo įkūrėju ir iniciatyvų organizatoriumi. *Fluxus* judėjimo veiklos buvo paremtos keliais esminiais principais. Visų pirma, smarkiai nepritarė idėjai, kad menas turi būti laikomas muziejuose, kaip ir tam, kad tik išsimokslinę žmonės gali pasižiūrėti ir suprasti meno kūrinius. *Fluxus* menininkai tikėjo, kad menas turi būti prieinamas masėms, kad patiems žmonėms reikia suteikti teisę kurti meną. Kaip vieną iš priemonių šiam tikslui pasiekti Jurgis Mačiūnas sukūrė nešiojamą *Fluxus* rinkinį.

² European Capitals of Culture 2020 to 2033. A guide for cities preparing to bid. European commission Directorate - general for education, youth, sport and culture. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/capitals-culture-candidates-guide_en.pdf [Žiūrėta 2017-10-22]

³ European Capitals of Culture: the road to success from 1985 to 2010. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/capitals-culture-25-years_en.pdf [Žiūrėta 2017-10-20]

1 pav. *Flux rinkinys*, 1964/65. *Fluxus* leidimas, surinktas Jurgio Mačiūno (American, 1931-1978). Įvairi medija (vinilinis atašė lagaminas), spausdinta medžiaga. [šaltinis]

Jis tikėjo, kad privalu panaikinti ribą tarp meno ir gyvenimo. Išgyvendinti įsivyravusią aukštojo meno sąvoką ir padaryti ją prieinamą visiems miestiečiams. Be to, *Fluxus* menininkai, kaip išraiškos formą naudojo humorą. Remdamiesi John Cage teorija, tikėjo, kad kūrybos procesas yra kur kas svarbesnis už galutinį produktą – meno kūrinį. „Nepaisant kelių išimčių, tarp *Fluxus* menininkų vyravo du pagrindiniai formatai: įvykis – performansas ir daugiakartinis *Fluxus* rinkinys.“ (Higgins, 1964, p. 11)⁴. Kita vertus, *Fluxus* galima buvo pastebėti ir kituose menuose „tokiuose kaip muzika, grafika, tapyba.“ (Higgins, 1964). Kuriant naujų meno inkubatorių koncepciją, galima panaudoti šiuos esminius *Fluxus* meno aspektus: kūrybą pritaikytą paprastiems žmonėms, proceso svarbą, optimizmą ir humorą, netikėtumo faktorių., visuomeninę intervenciją, performansą, kūrybinį centrą – bendruomeninę erdvę, kur menas prieinamas visiems.

Jurgio Mačiūno, Niujorke, Soho rajone, buvo įkurtas pirmasis kūrybinis inkubatorius. Tai buvo kūrybinė injekcija apleistame mikrorajone, kuri nulėmė regeneracijos procesą. „Pirmasis sėkmingas Fluxhouse bendradarbiavimo centras buvo įrengtas Wooster gatvėje. Tam Mačiūnas įsigijo tuščią loftų pastatą 1966m.“ (Melton, 1979)⁵. Tokia inovatyvi koncepcija padėjo regeneruoti ne vieną pastatą bet ir daugybę kitų. Menininkų bendradarbiavimo erdvės ėmė rasti viena po kitos, sukurdamos tinklą. Tai turėjo įtakos net ir urbanistinei rajono regeneracijai. „Teritorinis rajonas pats išsivystė, kaip funkciškai svarbus pagrindas visuomenės vystymuisi“ (Simpson, 1981)⁶. Vadinasi, vieno ar kelių nenaudojamų objektų pritaikymas bendruomeninėms kūrybinėms laboratorijoms gali inicijuoti viso mikrorajono atsinaujinimą, žmonių pritraukimą į vietas, kur jie lig šiol nesilankydavo.

⁴ Hannahh Higgins. (1964). Fluxus experience. p. 11. UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS Berkeley, Los Angeles, London[šaltinis] [http://www.hannahbhiggins.com/uploads/7/3/7/3/73737061/\[hannah_higgins\]_fluxus_experience.pdf](http://www.hannahbhiggins.com/uploads/7/3/7/3/73737061/[hannah_higgins]_fluxus_experience.pdf) [Žiūrėta 2017-10-22]

⁵ Hollis Melton. (1979). Notes on Soho And a Reminiscence By Hollis Melton. [šaltinis] <http://georgemaciunas.com/mr-fluxus/notes-on-soho-and-a-reminiscence-by-hollis-melton/>

⁶ Charles R. Simpson. (1981).“The Achievement of Territorial Community” in SoHo: The Artist in the City. Chicago: The University of Chicago Press. p. 153-188.

1.2. Kokybiška visuomeninė erdvė

Siekiant sukurti naujos kokybės bendruomenių centrus svarbu apibrėžti, kokie bruožai yra svarbiausi, kuriant kokybiškas visuomenines erdves, patrauklias gyventojams.

Visų pirma, kuriamos visuomeninės erdvės turi užtikrinti pagrindinių žmonių poreikių patenkinimą. Ir būti kuriamos taip, kad žmonės ten galėtų jaustis pilnavertiškai. Jau anksčiau minėtoje Matthew Carmona knygoje „Public places, urban spaces“ (2003)⁷ pateikiami Maslowo (1968) penki pagrindiniai žmonių poreikiai:

- fiziologiniai poreikiai: šiluma ir komfortas
- saugumo ir apsaugos poreikiai: jaustis saugiems nuo žalos
- priklausomybės poreikis: pavyzdžiui priklausyti bendruomenei.
- pagarbos poreikis: jaustis vertinami kitų.
- savęs realizavimo poreikis: meninė išraiška, tikslų įgyvendinimas.

Vadinasi bendruomeninėje erdvėje gyventojams turėtų būti užtikrintas jaukių ir komfortiškų patalpų prieinamumas, kur jie galėtų jaustis saugiai. Reikia formuoti saugių vidinių erdvių, kurios skatintų bendruomeniškumą, sukurti meninių dirbtuvių ir erdvių tobulėjimui, kuriose vykdomos veiklos padėtų miestiečiams įgyvendinti savo užsibrėžtus tikslus.

Erdvės pilnavertiškumas taip pat vienas iš esminių projektavimo principų. Erdvė turi kelti visapusišką pasitenkinimą gyventojui. Toliau pateikta schema (Montgomery, 1998)⁸, kokios sąvabės užtikrina, kad erdvė būtų pilnavertiška:

2 pav. Vietos jausmo schema. (schema pritaikyta iš Montgomery, 1998). J. Montgomery schema, vaizduojanti kaip urbanistinis dizainas gali prisidėti prie vietos jausmo potencialo

⁷ Matthew Carmona, Tim Heath, Toner Oc and Steven Tiesdell. (2003). PUBLIC PLACES - URBAN SPACES. The Dimensions of Urban Design. Burlington. An imprint of Elsevier Linacre House, Jordan Hill, Oxford OX2 8DP 200 Wheeler Road, n MA 01803.

⁸ John Montgomery(1998). Making a city: Urbanity, vitality and urban design. [šaltinis] <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13574809808724418?needAccess=true>

Remiantis šia schema, galima teigti, kad kuriant visuomeninį objektą reikia atsižvelgti tiek į vietos fizines savybes, tiek į ten organizuojamas veiklas bei į tai, kokius jausmus gali erdvė sukelti žmonėms. Objektas turi būti tinkamo mastelio ir intensyvumo pasirinktai vietai bei išlaikyti erdvės ir statinio santykį. Turi būti ženkliskas ir turėti matomų orientyrų. Planuojant viešąją erdvę svarbu jos pralaidumas ir vertikalus skaidymas. Taip pat atsižvelgiama į bendrą aplink esančių viešųjų erdvių sistemą. Be to, visuomeniniame objekte svarbi veiklų įvairovė, aplinkos gyvybingumas, čia prieinamos pramogos. Teritorijoje turėtų būti galimybė apsilankyti kavinėje, galimybė stebėti žmones, dalyvauti renginiuose ir laisvai judėti teritorijoje. Negana to, visuomeninės erdvės savybės turi gebėti paveikti žmonių psichologiją: kelti atsiminimus, aplinka vaizdi, skaitoma, pasaulietiška. Užtikrinta galimybė suteikti gyventojams žinių, jutiminių patirčių. Taigi, projektuojant visuomeninę viešąją erdvę, svarbu suplanuoti pilnavertišką architektūrinį, socialinį ir psichologinį scenarijų, objekto gyvavimui, „<...> Padidinti vietos potencialą – tikimybę, kad žmonės laikys erdvę pastebima ir reikšminga vieta“ (Carmona, 2003)⁷.

1 lentelė. Viešosios erdvės savybės (Gehl, 2008:108)

Apsauga	Apsauga nuo eismo ir nelaimingų atsitikimų	Apsauga nuo nusikalstamumo ir smurto (saugumo jausmas)	Apsauga nuo nemalonių jausmų patirčių
	Eismo įvykiai Avarių baimė Kiti atsitikimai	Gyvenamas / naudojamas, Gatvės gyvenimas Gatvės stebėjimas Persipinančios funkcijos erdvėje ir laike	Vėjai / sausros Lietus / sniegas Karštis / šaltis Užterštumas Dulkės, spindėjimas, triukšmas
Komfortas	Vaikščiojimo galimybės	Galimybės stovėti ir pabūti	Galimybė sėdėti
	Vieta vaikščioti Nepertraukiamas gatvių tinklas Įdomūs fasadai Jokių kliūčių Geri paviršiai	Patrauklūs kampai Apibrėžtos erdvės laikui leisti Atramos laikui leisti	Sėdėjimo zonos Pirminio ir antrinio sėdėjimo galimybės Suoliukai poilsiui
	Galimybė matyti	Galimybė girdėti/ kalbėti	Galimybė žaisti/ atviros veiklos
	Matymo atstumas Neužstojami vaizdai Įdomūs vaizdai Apšvietimas (kai tamsu)	Žemas triukšmo lygis Suoliukų išdėstymas Pokalbių erdvės	Kviečia užėti fiziniams veikloms, žaidimams, atviras pramogoms, dieną ir naktį, vasarą ir žiemą
	Pasitenkinimas	Mastelis	Galimybė mėgautis klimato privalumais
	Pastato ir erdvių išmatavimai pritaikyti žmonių jausmui, judėjimui dydžiui ir elgesiui	Saulė/ šešėlis Šiluma/ šaltis Vėjas/ ventiliacija	Geras dizainas ir detalės Vaizdai / panoramos Medžiai / augalai / Vanduo

Aplinka, regeneruojama ar papildoma naujais objektais, keičia žmones ir jų įpročius. „Žmonės nėra pasyvūs; jie veikia ir keičia aplinką, kaip ir ji veikia ir keičia juos“ (Carmona, 2003). Urbanistai ir architektai turėtų numatyti, kaip jų sprendimai ir kuriama aplinka paveiks visuomenę. „<...> visuomeninių erdvių projektavimas gali būti matomas kaip manipuliavimas galimybėmis, tam

tikrais veiksmis ar pasireiškiančiu elgesiu“ (Carmona, 2003). Pasak W.White (1980)⁹ nuomonės, kad „naujos viešosios erdvės kuria naujus įpročius ir naujus elgesio modelius mieste“. Galbūt šiuo atveju tai vienintelis kelias bandant įkvėpti gyvybingumo sovietmečiu statytuose monotoniškuose Kauno miegamuosiuose rajonuose. Teisingai parinkus vietą, kūrybinės laboratorijos ir jų aplinka gali įnešti pokytį mikrorajono urbanistinėje sandaroje ir žmonių bendruomeniniame gyvenime.

Kuriama aplinka turi būti gyvybinga, įdomi, tarsi nuotykis, „Ji paprastai scenografiška ir gyvybinga, turi miesto dūzgesį“ (Carmona, 2003)⁷. Kad visuomeninė erdvė turi būti nuotykis, minima ir 73 Christopher Alexander knygos „Šablonų kalba“ punkto rezoliucijoje „Sukurti žaidimų aikštelę kiekviename mikrorajone. Ne visiškai baigtą žaidimų aikštelę su asfalto danga ir sūpynėmis, bet vietą <...>, kur vaikai gali kurti ir perkurti žaidimų aikštelę patys“ (Alexander,1977)¹⁰. Kuriant ryškius, pakankamai išskirtinius bendruomeninius pastatus, paviljonus ar viešąsias erdves, galima skleisti aiškia žinią miestiečiams apie ateinančius pokyčius jų bendruomenėse. „Pagrindinė miesto kūrėjų užduotis yra formuoti kintančią, nenuspėjamą, unikalią, stebinančią urbanistinę terpę.“ (Borden, 2006)¹¹.

1.3. Modernūs bendruomenių centrai

Projektuojant naują kūrybinį bendruomenių inkubatorių svarbu išanalizuoti pasaulyje jau sukurtų bendruomenės centrų pavyzdžius, išnagrinėti jų išsidėstymą mieste, architektūros išraišką bei funkcinę sandarą.

Galima rasti kelių tipų bendruomenių centrus. Paprastai jie būna bendrinio pobūdžio, kurių tikslas – sukviesti bendruomenę bendrauti tarpusavyje. Jų pagrindinės erdvės yra bendros susitikimų salės. Kitu atveju labai dažni yra tematiniai bendruomenių centrai, turintys konkrečią sritį, kurioje vykdo savo veiklas, pavyzdžiui, skirti bendruomenės sveikatos gerinimui, fizinio aktyvumo skatinimui ar vaikų užimtumui. „Smagu, kad daugybė bendruomenių centrų pasaulyje naujiems socialiniams darbuotojams siūlo daugybę išteklių, kad išlaikyti vietinius gyventojus ir darbuotojus laimingus“¹².

Naujų bendruomenių centrų architektūra dažniausiai ryški ir patraukianti akį. „Įkvepia tai, kad šie nauji centrai, yra gerai matomi, dėl savo patrauklumo, pranašumo ir darnių aplinkai dizaino sprendimų“¹². Šie matomi objektai turi daug didesnę galimybę pritraukti gyventojų dėmesį savo siūloma infrastruktūra ir modernia koncepcija.

„Plaza Mirador El Tossal“ bendruomenės centras. „Plaza Mirador El Tossal“ bendruomenės centras dera su kaimo vaizdu, kalnais ir pušimis, kurios prideda ramybės ir žavesio, duoda peno fantazijai. 2011 metais pastatytas pagal ispanų įmonės „CrystalZoo“ projektą, La Nucia, Alikantėje. Šį centrą galima išskirti dėl neįprasto asimetriško dizaino ir daugybės apvalių langelių, kurie suvarpo fasadą. Viduje yra darbo zona ir auditorija. Lauko erdvėje suformuota medinė apžvalgos aikštelė, nuo kurios atsiveria nuostabūs vaizdai. „Projektas buvo sukurtas apsvairstant du pagrindinius tikslus: sujungti kaimynus, sukuriant bendruomenę ir sukurti erdvę, kurią naudotų Ši

⁹ William H. Whyte. (1980). The Social Life of Small Urban Spaces. Michigan. Edwards Brother INC.

¹⁰ Christopher Alexander, Sara Ishikawa, Murray Silverstein, with Max Jacobson, Ingrid Fiksdahl-King and Shlomo Angel. A Pattern Language. Published by Oxford University Press, 1977

¹¹ Borden, I (2006) Thirteen Tactics for the Good Life. In: Ryan, Z, (ed.) The Good Life: New Public Spaces for Recreation. (97 - 102). Van Alen Institute and Princeton Architectural Press: New York.

¹² Straipsnis. „30 gražiausių pasaulio bendruomenių centrų“. Social work degree center, 2018, 2019 [šaltinis] <https://www.socialworkdegreecenter.com/30-beautiful-modern-community-centers-world/>

bendruomenė“ (Barba,2015)¹³. Bendruomenės centras yra valdomas ir išlaikomas vietinių gyventojų.

3 pav. „Plaza Mirador El Tossal“ fasadai. [šaltinis] <https://www.metalocus.es/en/news/el-tossal-social-centre-crystalzoo>

„Grandola meeting centre“. Tai 670,0 m² ploto bendruomenės susitikimų vieta Grandolos mieste, Portugalijoje. Pastatas suprojektuotas miesto centro istorinėje aplinkoje, tačiau labai modernios architektūros. Iš pirmo žvilgsnio pastato fasadai – tai paprasčiausias stačiakampis. Tačiau visas stačiakampis iš tiesų suvarpytas įvairių formų geometrinių išėmimų. Fasadų apdailai naudotas baltas tinkas, kaip ir kitiems pastatams greta. Pastatas modernus, tačiau dėl pasirinkto mastelio ir medžiagiškumo dera su aplinka. Fasade matomi iškirtimai atsikartoja ir interjere. Pastato vidaus erdves pajvairina geometriniai stogo iškirtimai ir suskaidymai. Visa erdvė atvira ir neatskirta jokiais pertvaromis. „Lubų struktūra ir geometrija pagrindžia funkciją. Visiška horizontali švara sukuria vientisos erdvės atmosferą, kuri kontrastuoja su vertikalėmis kiaurymėmis.“ (Aires Mateus, 2017)¹⁴. Interjere išlaikytas minimalistinis dizainas, kaip ir pastato išorėje. Vidaus erdvių apdaila taip pat balta. Pagrindinė susitikimų centro erdvė vientisa ir pritaikoma įvairioms skirtingoms funkcijoms.

4 pav. „Grandola meeting centre“ bendruomenės susitikimų centro fasadai. [šaltinis] <https://www.archdaily.com/874843/grandola-meeting-center-aires-mateus>

„Towada community plaza“. Japonijoje, Towada mieste „Kengo Kuma & Associates“ suprojektuotas bendruomenės centras išsiskiria savo derančiu prie aplinkos masteliui ir funkcija.

¹³ Straipsnis „El Tossal social centre by CrystalZoo“. José Juan Barba, 2015 [šaltinis] <https://www.metalocus.es/en/news/el-tossal-social-centre-crystalzoo/> [Žiūrėta 2017-10-22]

¹⁴ Straipsnis „Grândola Meeting Center / Aires Mateus“. Tekstas pateiktas „Aires Mateus“ Architektų. 2017 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/874843/grandola-meeting-center-aires-mateus> [Žiūrėta 2017-10-22]

Pastato architektūra ir fasadas atkartoja toje gatvėje esančių nedidelių namukų siluetus, todėl bendruomenės centras organiškai įsilieja į aplinką. „Mes atkartojome stogus fasaduose, kad jis galėtų susilieti su rajono miestovaizdžiui būdingais mažais nameliais.“ (Kengo Kuma & Associates, 2015)¹⁵ Pastato fasadams naudota natūrali medžio apdaila. Interjere taip pat naudojama daug medienos. Bendruomenės centras daugiausiai skirtas vaikų užimtumui. Jame didelis dėmesys sutelktas į modernias vaikų žaidimų erdves. Taip pat čia įrengta maisto gaminto studija.

Japonų architektūroje svarbu tautiškumo ir identiteto saugojimas, todėl šiame bendruomenės centre įrengtas erdvus tatami kambarys.

5 pav. „Towada community plaza“ bendruomenės centro fasadas, interjero erdvės. [šaltinis] <http://kkaa.co.jp/works/architecture/towada-city-plaza/>

1.4. Kūrybinės bendruomeninės erdvės

Kaip ir daugelis kitų iš užsienio atkeliavusių terminų lietuviškai šie objektai skamba keistai – kūrybinės bendruomeninės erdvės (angl. Creative Community spaces), arba kitaip – veikloms skirti centrai (angl. Hub). Tai daugiausiai versle taikomas modelis, kuomet daug skirtingų žmonių, įmonių, užsiimantys įvairių sričių darbais, dirba vienoje erdvėje – bendruomenėje dalindamiesi savo idėjomis, padėdami vieni kitiems ir taip kurdami daug kokybiškesnius ir įvairiapusiškesnius produktus. „Esmė šiose ekosistemose yra kūrybinės visuomeninės erdvės – daug fizinių vietų, kurios skatina inovacijas, kurdamos jungiančią grandį tarp verslininkų ir startuolių“ (Mulas, 2017)¹⁶. Daugumą šių erdvių yra susijusios su technologijomis.

Kūrybinės bendruomeninės erdvės skirstomos į dvi kategorijas: bendrąsias ir tematines. Kūrybinės erdvės bendruoju atveju jungia daug skirtingų sektorių ir tikslų. Tematinės erdvės orientuotos į startuolius suteikiančius specifines paslaugas.

Pasaulio banko atliktame tyrime kūrybinės bendradarbiavimo erdvės skirstomos į :

- **Akseleratorius:** erdvė, kurioje dirba vėlesnės stadijos startuoliai, kad galėtų didesniame tinkle vystyti savo verslo idėjas.

¹⁵ Straipsnis „Towada Community Plaza / Kengo Kuma & Associates“. Kengo Kuma & Associates. 2015 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/625914/towada-community-plaza-kengo-kuma-and-associates> [Žiūrėta 2017-10-22]

¹⁶ Mulas, Victor; Nedayvoda, Anastasia; Zaatari, Ghia. 2017. Creative Community Spaces : Spaces That Are Transforming Cities into Innovation Hubs. World Bank, Washington, DC. © World Bank. [šaltinis] <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28329> License: CC BY 3.0 IGO.

- **Treniruočių stovykla:** Įtraukianti treniruočių programa sukoncentruota į pačias naujausias technologijas, verslus, programavimą ir dizainą, profesinių įgūdžių tobulinimą.
- **Visuomeninė erdvė:** Erdvė sukurta visiems bendruomenės nariams, skirta mokymo, poilsio erdvėms, idėjų mainams.
- **Bendradarbiystės erdvė:** erdvė, kurioje dirba nepriklausomi profesionalūs kūrėjai dirbantys nuotoliniu būdu. Šios erdvės tikslas sukurti potencialias sinergijas tarp žmonių su bendromis vertybėmis?
- **Inkubatorius:** Erdvė skirta ankstyvos stadijos startuoliams. Taip pat čia galima gauti patarėjų ir papildomų paslaugų: pardavimų konsultantai, rinkos analitikų, teisininkų ir kitų..
- **Inovacijų centras:** Tai erdvė, apjungianti daug kitų kūrybinių bendruomeninių erdvių funkcijų. Inovacijų centrų pagrindinė funkcija koordinuoti bendruomenės narių augimą. Dauguma inovacijų centrų stengiasi po vienu stogu sukviesti ir valdyti technologijų inovacijų ekosistemos narius: verslą, universitetus, privatų sektorių, kūrybines bendruomenines erdves ir valdžią – ypač miesto valdžią.
- Ir dar daug kitų tipų kūrybinių erdvių.

Taipogi, tyrimo metu pateikti keturios poveikio sritys, kurios veikia miestus, ten atsiradus kūrybinėms bendruomeninėms erdvėms:

1. Verslios bendruomenės kūrimas
2. Verslo plėtra
3. Urbanistinė regeneracija
4. Pramonės inovacijos

Paprastai kiekviena iš šių erdvių jungia dvi ar tris poveikių kategorijas. Pati populiariausia kategorija yra verslios bendruomenės kūrimas. Tai nulemia verslo plėtrą ir urbanistinę regeneraciją. Rečiausiai sutinkama pramonės inovacijos. (Mulas, 2017)¹⁶.

Vadinasi, kuriant naują bendruomeninę laboratoriją, inkorporuojant kūrybines erdves, skleidžiant kultūrą galima pasiekti labai kokybiško rezultato, kur būtų ne tik sukuriamas naujas objektas bet ir vyktų urbanistinė regeneracija. „Ten buvo aiškios jungtys tarp kūrybinių industrijų klasterių ir labiau išvystytą kultūros ir kūrybos patalpų, rajonų, apylinkių ir pan.“ (Flew, 2013) ¹⁷.

1.4.1. Kūrybiniai inkubatoriai

Kūrybos namai “Integra House”. Tai unikalūs sąmoningumo ir kūrybos namai stovintys ant Monio ežero kranto, Trakų rajone. *InTegra House* – modernios architektūros pastatų kompleksas įkomponuotas gamtinėje aplinkoje. Skirtingi pastatai pritaikyti skirtingoms funkcijoms. Pagrindiniame ir didžiausiame korpuse suprojektuota įėjimo fojė, konferencijų ir renginių salė su erdviu valgomuoju bei kavine. Vidurinė dalis – muzikos laboratorija. *Sound & Motion* studija – erdvė su tobula akustika, suteikianti galimybę čia rengti koncertus, atlikėjams įrašinėti muzikos įrašus. Toliausiai nuo pagrindinio korpuso nutolusi erdvė skirta menui – *Form & Paint* studija.

¹⁷ Terry Flew. 2013 Creative industries and urban development. Creative cities in 21 century. Published by Routledge, 2 Park Square, Milton park, Abingdon, Oxon, OX14 4RN, p. 45.

„Pritaikytas vizualiesiems menams, terapinėms meninėms veikloms, mokymams, gali būti naudojamas kaip keramikos studija. Komfortabiliai prie sėdimų darbo vietų gali dirbti apie 20 žmonių“ (InTegra house)¹⁸.

Visame komplekse išlaikomas labai glaudus ryšys tarp gamtos ir architektūros. Iš visų erdvių gali matyti ežerą ir supančią aplinką. Net ir projektuojant pastatą architektai naudojo natūralias gamtines medžiagas tiek eksterjere, tiek interjero erdvėse.

6 pav. „InTegra House“ komplekso sudėtis. [šaltinis] <https://integra.house/apie/>

InTegra House unikalus savo koncepcija. Tai vieta, kur negalima vartoti alkoholio, reikia vaikščioti basomis ir sukūrus įvairius meno projektus juos įgyvendinti šioje erdvėje. Tai venos įmonės socialinis projektas, parodantis, kad įmonės yra suinteresuotos investuoti į kultūrą, į visuomenės tobulinimą.

7 pav. „InTegra House“ komplekso vidaus erdvės [šaltinis] <https://integra.house/erdves/>

Kūrybinių industrijų centras „Pakrantė“. Dar vienas panašaus tipo objektas, įkurtas Lietuvoje, tai Valakampiuose, Vilniuje A.Ambraso suprojektuotas kūrybinių industrijų centras „Pakrantė“.

¹⁸ InTegra house oficiali internetinė svetainė. Erdvės[šaltinis] <https://integra.house/erdves/>

Gamtinėje aplinkoje esantis pastatas turi aiškia funkcinę struktūrą. Pirmasis aukštas yra skirtas bendrosioms erdvėms. Čia galima rasti biblioteką atvirą visiems norintiems paskaityti modernioje ir tuo pačiu gamtinėje aplinkoje. Šiame aukšte taip pat suformuotos salės skirtos, parodoms, susitikimams, mokymams ir kitokio pobūdžio edukaciniams renginiams. Cokoliniame aukšte įrengta bendradarbiavimo erdvė. Tuo tarpu viršutinis aukštas tai kūrybinių studijų zona. Čia kūrėjai gali įsikurti savo studiją su erdve darbui ir poilsiui ir įgyvendinti savo projektus. „Iš antrojo – studijų aukšto koridoriaus atvirais laiptais tiesiogiai galima patekti į Pakrantę apsupusį Valakampių mišką.“ (Pakrantė)¹⁹. Minimalistinis pastato interjeras neužgožia atsiveriančio vaizdo. „Tarpusavyje puikiai deranti pastato architektūra ir interjeras išryškina pagrindines centro vertybes – bendradarbiavimą bei saviraiškos laisvę, padedančią įgyvendinti originalius šiuolaikinio meno, dizaino ar kitus projektus“ (Pakrantė)¹⁹.

8 pav. Kūrybinių industrijų centras „Pakrantė“ [šaltinis] <http://www.openhousevilnius.lt/blog/pastatai/30-pakrante-kurybiniu-industriju-centras/>

1.4.2. Kūrybinės laboratorijos

„**Miesto laboratorija**“. Tai kūrybinė bendruomeninė laboratorija, įrengta Sapiėgų parke, Vilniuje. Ši laboratorija puikus pavyzdys, kaip istorinėje aplinkoje su savo „dvasia“ įkuriama bendruomenei skirta vieta. Greta laboratorijos yra didžiulis parkas ir Sapiėgų rūmai ir *Vilnius TechPark* inovacijų centras. *Miesto laboratorija* įrengta parko teritorijoje viename iš pagalbinių pastatų. Šiuo atveju taip pat panaudotas regeneracijos principas – kuomet senas sandėlio pastatas pritaikytas šiuolaikinei bendruomeninei funkcijai.

Miesto laboratorijos didžiojoje salėje vyksta viešos dirbtuvės, mokymai, šventės, erdvė nuomojama ir privatiems renginiams. Čia taip pat įrengta bendruomeninė virtuvė, kur gaminamas ir parduodamas maistas, papildant laboratorijos biudžetą. Čia organizuojamos bendruomeninės vakarienės ir pusryčiai. Vienoje patalpoje įrengtas vertikalus daržas ir mini laboratorija augalų priežiūrai. Taip pat įrengtos kelios administracinės patalpos. Šiltuoju sezono metu kieme sustatyti

¹⁹ Pakrantė“ oficiali internetinė svetainė. Apie mus. Architektūra [šaltinis] <https://pakrante.eu/apie-mus/>

kavinės staliukai, tarp medžių sukabinti hamakai gyventojų poilsiui. Lauko zona labai jauki, nes yra apsupta pastatų ir medžių. Lankytojai čia gali laisvai leisti vaikus žaisti ir lakstyti. „Šiandien esame tvarus ir aplinkai draugiškas edukacinis bendruomenės centras, savyje talpinantis bendruomenišką kavinę, eko inovacijų erdvę, hidroponinį daržą, edukacinį sodą, galeriją ir net atvirą „pasidaryk pats“ žaidimų aikštelę vaikams“²⁰

9 pav. Miesto laboratorijos vidaus ir kiemo erdvės

„Beepart“ kūrybinės dirbtuvės. „Beepart“ (liet. „būk dalimi“, „bičių menas“ arba „talka“) viešoji įstaiga, kuri įkūrė meno dirbtuves kaip visuomenės traukos centrą Pilaitėje, Vilniuje. Tai vieta, kurioje jau gimsta ir yra įgyvendinamos nepakartojamos idėjos“ (Beepart)²¹. Taip ši bendruomeninį objektą apibūdina patys jo įkūrėjai. Kūrybinės dirbtuvės, įrengtos atokiai nuo kultūrinių miesto taškų, „miegamajame rajone“, siekiant skleisti kultūra ir bendruomeniškumą tarp gyventojų. Tai laikinas statinys, šiuo metu stovintis savivaldybei priklausančioje teritorijoje, medžių apsuptyje. Jis sukonstruotas iš trijų jūrinių konteinerių, kurie buvo padovanoti idėjos vystytojams. Pagrindinė dirbtuvių patalpa atkelta nuo žemės ir įrengta antrame aukšte. Iki antro aukšto veda laiptai, kurie naktį būna pakeliami į viršų, saugant dirbtuves nuo vandalų. Tuo pačiu šis atkeltas antras aukštas sukuria stogą medinei terasai. Dirbtuvėse yra viena patalpa renginiams ir veikoms, maža biuro patalpa su virtuvele bei sandėliukas su tualetu. Pastate įgyvendinti keli „draugiški aplinkai“ sprendimai. Statinio stogas apželdintas tam, kad filtruotų lietaus vandenį, kuris naudojamas pastato eksploatavimo tikslais. Tualete, vietoj kanalizacijos naudojamos pjuvenos, taip kompostuojant atliekas.

²⁰ Bendruomenės edukacijos centro „Miesto Laboratorija“ 2018 m. metinė ataskaita. [šaltinis] <http://www.miestolaboratorija.lt/wp-content/uploads/2019/03/MIESTO-LABORATORIJA-ATASKAITA2018.pdf>

²¹ Oficialus autorių pateikiamas „Beepart“ apibūdinimas [šaltinis] <http://www.beepart.lt/lt/apie-mus/apie-beepart/>

1.4.3. Kūrybinės bendradarbiavimo erdvės

Talino kūrybinis inkubatorius. Sėkmingas visuomenei pritaikyto kūrybinio centro pavyzdys yra Talino inkubatorius sukurtas regeneruojant seną gamyklą ir joje įrengiant viešas kūrybines erdves prieinamas visiems norintiems gyventojams. Jis buvo įkurtas kaip pagrindinė Talinas Europos kultūros sostinė 2011 programos dalis. Šis pastatas buvo miesto valdžios indėlis skatinant komunikaciją su miestiečiais ir įvairiomis organizacijomis. „Buvusi industrinė aikštelė buvo sutvarkyta ir ten buvo įrengtas „Kultūrinis Katilas“, kuris pritraukia 40,000 lankytojų kiekvienais metais. „Katilas“ ne tik pritraukė kultūros mėgėjus į pajūrį, bet planuojama, jog ir pabaigus atnaujinimo darbus 2013 metais, tai bus vieta, kuri tarnaus kaip renginių, bei kultūrinės ir kūrybinės industrijos centras.“ (James, Rampton, Mozuraitytė, Andersson, Reincke, 2012)²². Šis objektas nebuvo trumpalaikis Europos kultūros sostinės projektas, Talino kūrybinis inkubatorius veikia iki dabar, kviesdamas gyventojus į įvairius kultūrinius renginius, ar dirbtuves. Taigi, Talinas sugebėjo sukurti bendruomenei burti skirtą meninę erdvę panaudodamas Europos kultūros sostinės projekto metu pradėtą iniciatyvą.

11 pav. Talino kūrybinis inkubatorius [šaltinis] <https://www.archdaily.com/802765/tallinn-creative-hub-kavakava/586b8a7ae58ece47910000e0-tallinn-creative-hub-kavakava-photo>

Fluxus Ministerija. Įdomu, kad Kaunas irgi turėjo panašaus pobūdžio objektą, kaip Talino kūrybinis inkubatorius – „Fluxus ministerija“. „Fluxus ministerijos“ koncepcija paprasta – panaudoti nenaudojamą pastatą kūrybinei veiklai, prasmingam kūrybiniam darbui ir laisvalaikiui. Pusantrų metų „Fluxus ministerija“ menininkų banadymų poligonas, kur laisvą galimybę pasireikšti turėjo tiek profesionalai, tiek pradedantieji.“ (Fluxus ministerijos katalogas. Kaunas)²³. Miesto centre esanti neveikianti gamykla tapo įvairių meno projektų, dirbtuvių rengimo vieta. Savo darbo vietas čia įsirengė jauni menininkai. Renginiams buvo naudojamos ne vien vidaus patalpos bet ir gamyklos stogas, nuo kurio atsiveria fantastiški vaizdai į Kauno senamiestį ir miesto panoramą. Šio objekto atsiradimas darė žymų pokytį kultūrinių renginių tinklelyje Kauno mieste. Nors pastatas neišvaizdus, panaudojus menines priemones – nupiešus vieną didžiausių gatvės meno piešinių, šią vietą žino visi miestiečiai. Gamyklos vidaus erdvės taip pat nebuvo itin estetiškos. Tačiau matyt būtent dėl to čia pritraukė daug jaunų menininkų ir renginių. Apmaudu, kad pasibaigus

²² James Rampton, Neringa Mozuraityte, Prof. Harri Andersson, Eve Reincke, 2012, Ex-post Evaluation of 2011 European Capitals of Culture, p. 29. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-2011-evaluation_en.pdf

²³ Fluxus ministerijos katalogas/ Kaunas 2012-2013 m [šaltinis] <https://issuu.com/fluxusministerija?fbclid=IwAROPM QJZzRFinQ4XpHM5DCz4AuDi9eUd5pKYYVbJz43surIrWBBdOn3TOXA> [Žiūrėta 2018-05-22]

projektinėms lėšoms *Fluxus* ministerija buvo uždaryta. Vieta tapo vėl nebenaudojama ir apleista. Iš to galima daryti išvadą, kad bendruomeninių kūrybinių centrų kūrimas ir atvėrimas žmonėms gali keisti gyventojų įpročius, prikviešti juos į naujas vietas ir tuo pačiu prisidėti prie nenaudojamų pastatų regeneracijos.

12 pav. „*Fluxus* ministerija“. Kaunas [šaltiniai] <http://kauno.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/atgimstanti-fluxus-ministerija-iesko-nauju-namu-746699>, <http://www.cross-innovation.eu/practice/fluxus-ministry/>

Kūrybinis centras „1535° Creative Hub“. 1535° tai 6,000 m² taikomasis kūrybinis centras Liuksemburge, kuriame yra įsikūrę menininkai, maži ir vidutinio dydžio kūrybinėse srityse dirbančių verslų biurai ir kitos paslaugos.

Projektas smarkiai susijęs su vietos industrinio paveldo panaudojimu, siekiant urbanistinės regeneracijos. Projektu metu didelė apleista industrinė vietovė paversta aktyviu ekonominiu centru. Iš viso šioje vietoje prikelti gyvenimui trys pastatai ir aplinka prie jų. „Jis suprojektuotas kaip kaimas, apgyvendinta struktūra padaryta iš metalo, betono, ir stiklo“²⁴. Pastatuose dirba menininkai, mažos meninėmis veiklomis užsiimančios įmonės, valdžios paslaugų įmonės. Taip šiame komplekse yra restoranas, renginių konferencijų erdvė, gamybos laboratorija ir socialinių iniciatyvų inkubatorius. Vidaus erdvėse išlaikyta industrinė aplinka pridėdant naujų baldų arba restauruojant buvusius gamyklos daiktus.

13 pav. 1535° kūrybinis centras Liuksemburge [šaltinis] <http://miesarch.com/work/3301>

²⁴ 1535° Creative Hub - A Building. 2017 [šaltinis] <https://miesarch.com/work/3301>

1.4.4. Verslo inkubatoriai

Verslo inkubatorius „Factory”. „Factory” tai 2012 metais atidarytas startuoliams skirtas inkubatorius. Šis 16.000 m² pastatas įsikūręs pačiame Berlyno centre. Pastatas anksčiau buvo Berlyno sienos dalis. Inkubatorius suprojektuotas prie senos gamyklos stogų pridodant naujus modernius priestatus. Buvusi alaus darykla paverčiama moderniais biurais ir bendruomeninėmis darbo erdvėmis. Gamyklos rūsiuose suformuotos multifunkcinės konferencijų salės įvairiems renginiams ir konferencijoms. „Pirmame aukšte įsikūrusi bendradarbystės erdvė ir restoranas ir susisiekia su miestelio kiemais, sodais ir terasomis“²⁵.

Pastato įkūrėjai stebisi, kad startuoliams skirtas pastatas pats savaime tapo startuoliu. Verslininkai įkūrė ir antrą tokio pat pobūdžio vietą Berlyne, taip kurdami kūrybinių verslo inkubatorių tinklą.

14 pav. „FACTORY“ verslo inkubatorius Berlyne [šaltinis] <https://www.archdaily.com/537049/the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture/53ea665dc07a80388e0001e7-the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture-photo>

1.4.5. Apibendrinimas

Kuriamas naujos kokybės objektas – kūrybinė bendruomenių laboratorija turi visokeriopą savybių rinkinį. Visuomeninių erdvių kokybę nulemia jų multifunkciškumas, gebėjimas įtikti įvairiems žmonių poreikiams, padedant pačiais pagrindiniais: šilumos, komforto bei saugumo poreikiais. Vėliau kurti erdvių, kurios skatintų burtis žmones į bendruomenę. Kurti patalpas ir veiklas užtikrinančias savęs realizacijos poreikio patenkinimą. Kūrybinio bendruomenės centro sėkmę taip pat nulemia ypatingo „vietos jausmo“ sukūrimas. Prie šio jausmo susiformavimo prisideda tiek fizinės savybės: architektūra, aplinkos kokybė, matomumas, tiek ten vykdomos ir siūlomos veiklos. Vykdomos veiklos, sukurtas scenarijus statiniui suteikia gyvybės, kuri skatina žmones čia lankytis. Reikia nepamiršti ir socialinių bei psichologinių aspektų. Žmonėms svarbu, kad vietos funkcija būtų

²⁵ Straipsnis „The Factory Berlin / Julian Breinersdorfer Architectur“. Tekstas pateiktas „Julian Breinersdorfer Architecture“ architektų. 2014 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/537049/the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture> [Žiūrėta 2017-10-22]

lengvai skaitoma, keltų atsiminimus, suteiktų žinių, kad būtų naudojamos jutiminės patirtys ir tam tikros asociacijos. Taip pat, gyventojus traukia pasaulietiškos, naujovėmis pulsuojančios vietos.

Miestuose atsiradę kūrybinės bendruomeninės erdvės paveikia aplinkines teritorijas. Išskiriamos šios pagrindinės poveikio sritys:

VERSlios BENDRUOMENĖS KŪRIMAS

PRAMONĖS INOVACIJA

URBANISTINĖ REGENARACIJA

VERSLO PLĖTRA

15 pav. Kūrybinių erdvių poveikio aplinkai sritys. Mulas, Victor; Nedayvoda, Anastasia; Zaatari, Ghia. 2017. Creative Community Spaces : Spaces That Are Transforming Cities into Innovation Hubs. World Bank, Washington, DC. © World Bank. [šaltinis] <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28329> License: CC BY 3.0 IGO.

Bendruomenių centrai, kūrybinės bendruomenių erdvės ir verslo inkubatoriai įrengiami įvairaus pobūdžio urbanistinėje aplinkoje. Vieni objektai įrengiami centrinėse ir istorinėse miesto dalyse, kur aplink gausu kitų miestui svarbių taškų, pritraukiančių žmonių, kiti – atokiose, pramoninėse teritorijose, siekiant jas atgaivinti, regeneruoti ir pritaikyti naujai funkcijai.

Visų šių kūrybinių erdvių architektūrinė išraiška skirtinga. Norint sukurti įdomų šiuolaikišką objektą, projektuojami nauji modernūs pastatai. Šie objektai, savo moderniu tūriu ir inovatyviomis vidaus erdvėmis, pritraukia žmones juose lankytis. Kita vertus, yra ir daug senų, nebenaudojamų, pramoninių pastatų, pritaikomų kūrybinėms erdvėms. Šios istorinės, senos patalpos savo unikaliu žavesiu vilioja lankytojus jas apžiūrėti, dirbti, mokytis ar leisti laisvalaikį.

Bendruomeninių centruose įrengiamos atviros multifunkcinės salės, susitikimams, renginiams, sporto ir menų veikloms. Taip pat planuojamos vaikų užimtumo zonos ir kavinės.

Kūrybinėse laboratorijose dažniausiai sutinkamos patalpos: kūrybinės dirbtuvės, muzikos, šokio ir maisto laboratorijos, rekreacinės erdvės, nedidelės atviro tipo bibliotekos, rekreacinės erdvės. Didesniuose kūrybiniuose centruose projektuojamos auditorijos įvairiems seminarams ir pranešimams, ekspozicijų salės, kavinės, nedidelės teatro salės.

Verslo inkubatoriuose dažniausiai sutinkamos patalpos: atviros darbo erdvės, konferencijų salės, pasitarimų kambariai, grupinio darbo erdvės, poilsio erdvės, nedidelio ploto biurai / kabinetai startuolių vystymui.

Bendruomenių centrai daugiau kuriami urbanizuotose miesto teritorijose, kuriose daugiau gyvenamųjų namų, Verslo inkubatoriai įrengiami pramoninėse teritorijose, arba didesnio mastelio teritorijose. Tuo tarpu kūrybiniai inkubatoriai ir laboratorijos projektuojami gamtinėje aplinkoje, kur kūrėjai gali mėgautis ramybe. Visų nagrinėtų pavyzdžių klasifikacija pateikiama lentelėje:

2 lentelė. Nagrinėtų pavyzdžių klasifikacija pagal architektūros pobūdį ir urbanistinę situaciją:

	Architektūra	Urbanistinė situacija
--	--------------	-----------------------

Objektas	Naujas pastatas	Seno pastato pritaikymas, rekonstravimas	Aktyvi / urbanizuota / vieta / istorinė aplinka	Apleista / neaktyvi / mažai urbanizuota vieta
„Plaza mirador el tossal“ bendruomenės centras	●			●
„Grandola meeting centre“	●		●	
„Towada community plaza“.	●		●	
Kūrybos namai „InTegra House“.	●			●
Kūrybinių industrijų centras „Pakrantė“.	●			●
„Miesto laboratorija“.		●	●	
„Beep Art“ kūrybinės dirbtuvės	●			●
„Talino kūrybinis inkubatorius“		●	●	
Fluxus Ministerija.		●	●	
Kūrybinis centras „1535° Creative Hub“.		●		●
Verslo inkubatorius „Factory“.		●	●	

1.5. Kūrybinių bendruomeninių erdvių esama situacija Kauno mieste

Kaune esančių bendruomeninių erdvių situacija ir schema nėra konkreti ir struktūrizuota. Miestas nėra suformavęs bendruomenių politikos. Mieste įsikūrę bendruomenių centrai yra tik juridiniai asmenys, kurie neturi savo patalpų. Daugelis bendruomenių centrų priklauso „Kauno bendruomenių centrų asociacijai“. Projekto „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ kuriamos bendruomeninės iniciatyvos „Fluxus Labas“ dažniausiai taip pat neturi apčiuopiamų konkrečių susibūrimo taškų. Kita vertus, Kaune nuolat atsiranda naujos bendruomenių iniciatyva sukurtos kultūros sklaidos ir susitikimų erdvės – kultūros sklaidos taškai.

Fluxus bendruomenių laboratorijos. Tai projekto „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ pradėta iniciatyva, kurti bendruomenių kultūros sklaidos taškus įvairiuose Kauno mikrorajonuose. Šiuo metu didžioji dalis „Fluxus Labas“ padalinių savo veiklas vykdo neturėdami savo pastatų ar patalpų. Susitikimai su gyventojais ir įvairios dirbtuvės vyksta bibliotekose. Vienintelė aktyvi laboratorija, turinti savo patalpas veikia net ne Kaune, o Kauno rajone – Zapyškyje.

Bendruomenių centrai Kaune. Analizuojant bendruomenių centrų urbanistinę schemą Kaune, galima pastebėti tiek teigiamų tiek neigiamų aspektų. Pozityviai nuteikia tai, kad bendruomenių centrų ir bendruomeninių organizacijų yra visuose Kauno mikrorajonuose. Tačiau dažnu atveju bendruomenių centrai yra tik juridiniai asmenys, kurie neturi savo patalpų. „Šiandien BC glaudžiasi įvairiose įstaigose ir neturi savo pastovios darbo vietos. Tik nedaugelis yra išsprendę patalpų problemą.“ (VŠĮ „Technopolis“ parengtas „Kauno miesto seniūnijų bendruomenių namų plėtros investicinis projektas“, 2008)²⁶. Gyventojai, neužsiimantys bendruomeninėmis veiklomis, nežino,

²⁶ Kauno miesto seniūnijų bendruomenių namų plėtros investicinis projektas, 2008, VŠĮ „Technopolis“

kur įsikūrę bendruomenių centrai jų artimoje aplinkoje. Kai kurios bendruomenės turi galimybę naudotis seniūnijų ir viešųjų bibliotekų patalpomis ir ten vykdo savo veiklas ir užsiėmimus.

Nepaisant urbanistinių bendruomenių centrų trūkumų dar prisideda ir architektūrinės kokybės ir išskirtinumo stoka. Visuomeninės paskirties objektas, kurio pagrindinis tikslas kviesti, pritraukti visuomenę veikloms, burti ir formuoti pilietišką kaunietį, negali būti pilkas, nematomas ir nesuvokiamas pastatas. Dabar vienintelis skiriamasis ženklas, iš kurio galima atpažinti vietos funkciją, yra pakabinta popieriaus lapo dydžio lentelė.

Vienas iš nedaugelio pavyzdžių, kur bendruomenė turi fizines patalpas yra asmenine savininkų iniciatyva įkurta „Kūrybos ir užimtumo stuba“ Kauno rajone, Zapyškyje. Šioje medinėje stuboje organizuojami renginiai, įvairios dirbtuvės, tautinio maisto gamybos vakarai ir kitos bendruomeninės veiklos. „Nuo pavasario „Stuboje“ veikia „Fluxus laboratorija“, įsijungus į „Kaunas 2022“ tinklą, čia jau vyko paskaita apie art deco, buvo neriama antklodė Europai, renkama galingoji beržo tošis, o ateityje bus dar daugiau patirčių ir veiklų, įdomių pirmiausiai šeiminiškėms.“ (K.Lingienė ir K.Lingys, 2018)²⁷. Beje, šį objektą galima prilyginti su nagrinėtu bendruomenės centru Japonijoje, Towada mieste, kuriame įrengtas tatami kambarys, puoselėjant tautiškumą. Taip ir čia, senovinėje stuboje –suvalkiečių gyvenamajame name vykdomos bendruomeninės veiklos ir skleidžiamas tautiškumas.

Taip pat geruoju pavyzdžiu galėtume laikyti Panemunės seniūnijos iniciatyva kuriamą bendradarbiavimo centrą, į kurį bus bandoma sukelti visas šio mikrorajono organizacijas. „Atsiliepėme į bendruomenės prašymą turėti tokius namus, kuriose būtų sukurta bendradarbiavimo erdvė. Ne paslaptis, kad dauguma organizacijų per mažai kalbasi tarpusavyje, veikia fragmentuotai. Todėl mūsų siekis, kad organizacijos kurtų naujus produktus ir veiklas kartu. Tai ypač pasiteisinęs modelis vakaruose. Kitaip sakant, siekiame gauti maksimalų socialinį poveikį. Antra svarbi priežastis – organizacijos gaus kokybiškas patalpas, aptarnavimą, o gyventojai – galimybę atvykus į vieną vietą gauti visą pluoštą paslaugų“, – pabrėžė Kauno mero pavaduotoja Rasa Šnapštienė²⁸.

Taigi, įvertinant visus šiuos aptartus bendruomenių centrų trūkumus galima teigti, kad miestas turi dar labai daug kur tobulėti buriant gyventojus, diegiant inovacijas ir kuriant šiuolaikiškos bendruomeniškos visuomenės modelį. Įrengiant naujus bendruomenių centrus – laboratorijas ir parenkant jiems vietą, būtina atsižvelgti į matomumo didinimą žiūrint nuo pagrindinių gatvių.

Bendruomenių namų vizija. Remiantis VŠĮ „Technopolis“ parengto „Kauno miesto seniūnijų bendruomenių namų plėtros investicinio projekto“ (2008)²⁶ 6.2.5. skirsnyje pateiktoje lentelėje nurodyti optimalių bendruomenių namų patalpų sudėtis:

- Administracinis kabinetas (10-20 m²) – Jame įsikurtų bendruomenės namuose veikiantis bendruomenės centras. Jame BC laikytų visą dokumentaciją, būtų kompiuteris, vyktų

²⁷ Straipsnis „Mėnesio tema. Ne restoranas, o stuba“ Kotryna Lingienė ir Kęstutis Lingys. Tekstas publikuotas „Kaunas pilnas kultūros“ 2018 m. birželio rubrikoje „Kaunas 2022“. <http://pilnas.kaunas.lt/2018/06/23/menesio-tema-ne-restoranas-o-stuba/> [Žiūrėta 2019-04-22]

²⁸ Straipsnis „Kaunas taiko vakaruose pasiteisinusį modelį: Panemunėje įsikurs vieša bendradarbiavimo erdvė“ 2017 [šaltinis] <http://www.kaunas.lt/2017/09/naujienos/kaunas-taiko-vakaruose-pasiteisinsi-modeli-panemuneje-iskurs-viesa-bendradarbiavimo-erdve/>

- administracinis darbas, rengiami projektai. Jei BN veiktų keli BC ar kitos NVO, tai tada turėtų kiekvienai veikiančiai organizacijai būti skirtas atskiras kabinetas.
- Posėdžių kambarys (30 m²) – Jame vyktų įvairūs susirinkimai, pasitarimai, seminarai, kuriuose dalyvautų iki 30 žmonių. Jame galėtų kabėti įvairūs bendruomenės garbės raštai, trofėjai, suvenyrai. Kambaryje turėtų stovėti lengvai išstumdomi stalai. Tokiam kambaryje taip pat galėtų vykti tokie pramoginiai renginiai kaip kino vakarai, diskusijų klubai, šachmatų turnyrai.
 - Dienos centro kambarys – Tai kambarys skirtas įvairaus amžiaus bendruomenės nariams. Pagal suderintą grafiką tokiam kambaryje galėtų vykti jaunimo centro veikla, pagyvenusių žmonių dienos centro veikla, savanorių susibūrimai. Jame turėtų būti mini baras su galimybe pasidaryti arbatos, kavos, keletas kompiuterių su internetu, stalo žaidimai, mini biblioteka, jaukus kampas bendravimui, informacijos lenta su namų veiklos grafikais ir naujienomis.
 - Ūkinio inventoriaus kambaryukas – Jame būtų sudėtos visos veiklos priemonės, ūkinės priemonės, organizacinė technika.
 - Tualetas

Kultūros ir bendruomeniškumo sklaidos taškai Kauno mieste. Nepaisant to, kad Kaune nėra išreikštų konkrečių pastatų – bendruomenės centrų, tačiau yra keletas bendruomenių iniciatyva sukurtų kultūros sklaidos ir susitikimų erdvių. Kauno menininkų namai ir VšĮ „Kaunas IN“ per 2018 ir 2019 metus vykdytuose tyrimuose išgryninamos kultūrinės erdvės ir kultūrinių iniciatyvų vykdymo taškai Kauno mieste. Šie taškai pateikiami žemėlapyje „Kultūrinis šokas“²⁹.

- **„Parakas“.** Tai betoniniai Kauno tvirtovės sandėliai skirti šaudmenų ir parako saugojimui. Šie parako sandėliai Šančių bendruomenės iniciatyva paversti pasirodymų ir renginių vieta.
- **„Kopūstų Laukas“.** Tai Vitos Gelūnienės ir Edo Carrollo iniciatyva, nenaudojamoje valstybei priklausančioje žemėje ir trijuose, ten esančiuose XIX a. pastatuose, sukurta bendruomenei skirta erdvė.
- **„Kienio galerija“.**
- **Kauno menininkų namai**
- **„Tempo erdvė“**
- **Kūrybos ir užimtumo stuba**

1.6. Hipotetinis modelis

Naujo viešojo bendruomeninio kultūrinio objekto kūrimo hipotetinis modelis formuojamas remiantis išnagrinėtais pasaulio ir Lietuvos atitikmenų pavyzdžiais bei dabartinės situacijos tyrimais. Nagrinėjant dabartinių bendruomenėms skirtų objektų situaciją Kauno mieste galima išskirti tris pagrindinius problemų klasifikavimo aspektus: socialinį, urbanistinį ir architektūrinį.

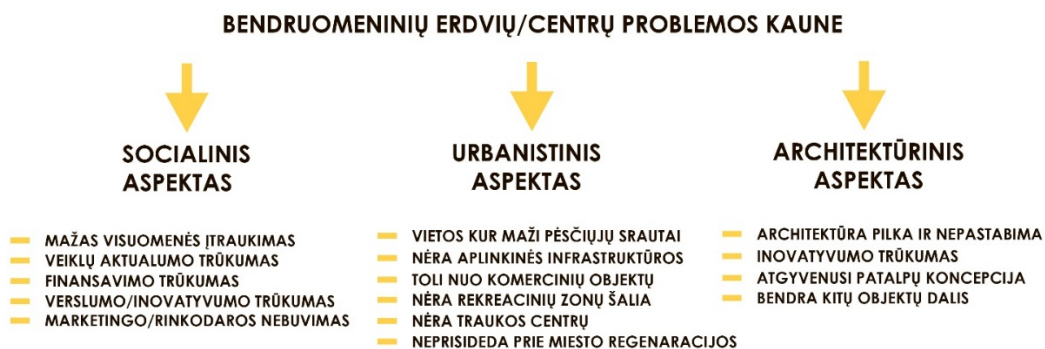
Socialinis aspektas yra neatsiejamas nuo bendruomeninės *Fluxus* laboratorijos kūrimo. Norint pritraukti žmones, reikalingos įdomios aktualios veiklos. Norint sukurti modernius centrus nepakanka valstybės indėlio, verslas ir patys miestiečiai turi būti suinteresuoti tokio objekto

²⁹ Žemėlapis „Kultūrinis šokas“. VšĮ „Kaunas IN“ 2019 m. publikuotas leidinys [šaltinis] <https://visit.kaunas.lt/assets/PdfPage/5031/Kulturinis-sokas-LT.pdf?fbclid=IwAR1sX-kWNNcB4HVNhajezxRRJtUVJcH7 ORAzbj8c2gzitmH74trXS0gqc> [Žiūrėta 2019-04-18]

atsiradimu. Taipogi, nepaskęstant šiuolaikinės multimedijos liūne, bendruomeniniam centrui privalu išsiskirti, turėti marketingo ir rinkodaros strategijas .

Kalbant apie bendruomeninių erdvių išsidėstymo ir aplinkos kokybės problemas verta išskirti, kad traukos centrų nėra daug arba jie įsikūrę ten kur maži pėsčiųjų srautai. Taip pat dažnu atveju šios vietos yra toli nuo komercinių centrų, kur nėra tinkamos aplinkinės infrastruktūros. Tokie objektai kaip „Kopūstų laukas“ ar „Parakas yra nutolę nuo pagrindinių gatvių ir komercinių miesto centrų. Be to aplink nėra suformuotų rekreacinių zonų, kurios priviliotų miestiečius atvykti į šias netipines vietas.

Architektūrinės kokybės atžvilgiu bendruomeninės kūrybinės erdvės Kaune taip pat neatitinka šių dienų poreikių. Ryškių bendruomenių centrų išvis nėra, o daugelio kitų objektų architektūra pilka ir neatpažįstama. Seni objektai, kuriuose įkurtos kūrybinės erdvės turi savo specifinį žavesį, tačiau nėra inovatyvios. Išskirtinas gerasis pavyzdys – „Kauno menininkų namai“, kurie prisideda prie daugybės kultūrinių ir bendruomeninių iniciatyvų organizuojamų mieste. „Kauno menininkų namai“ netgi turi savo pastatą, kuriame esančios kūrybos ir bendros darbo erdvės yra prieinamos visiems norintiems.

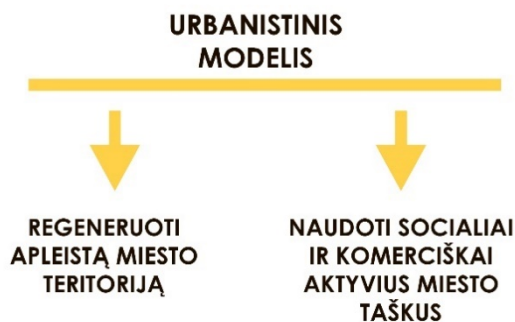

16 pav. Bendruomeninių erdvių/centrų problemos Kaune

Taigi, kuriant kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepciją, reikėtų atsižvelgti į šių problemų sprendimą. Formuoti šiuolaikiško, socialiai aktyvaus ir moderniai atrodančio bendruomeninio objekto koncepciją.

1.6.1. Urbanistinis modelis

Remiantis užsienio ir Lietuvos pavyzdžiais bei išskirtomis problemomis, galima išskirti du hipotetinius urbanistinius modelius.

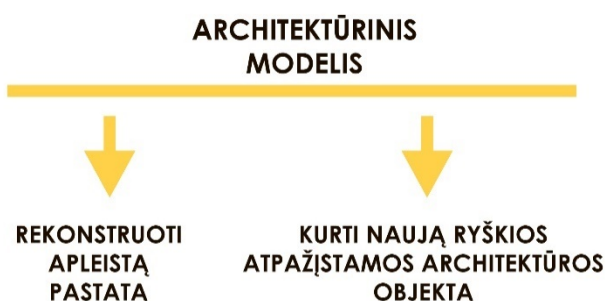
17 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo urbanistinis modelis

Pirmasis modelis yra kuriant naują bendruomenių laboratoriją regeneruoti apleistą arba neaktyvią miesto teritoriją. Sukūrus naują objektą tikimasi aktyvinti bendruomenes nauju objektu, ten kur iki šiol nebuvo kūrybinių erdvių.

Antrasis modelis siūlytų naudoti esamus socialiai ir komerciškai aktyvius miesto taškus. Šiuo atveju nereikėtų žmonių dirbtinai mėginti prikviešti į kažkokią naują vietą. Jie ir taip kiekvieną dieną eidami į mokyklą, važiuodami į darbą, apsipirkinėdami matytų naują bendruomeninę *Fluxus* laboratoriją. Naujas objektas lengviau pritrauktų žmones į siūlomas veiklas ir erdves.

1.6.2. Architektūros modelis

Lygiai taip pat kaip ir urbanistiniame modelyje, taip ir architektūriniame modelyje išsiskirs dvi priešingos koncepcijos. Pasaulinėje praktikoje įrengiant kūrybinius centrus, bendradarbiavimo erdves dažniausiai sutinkamas atvejis – apleisto pastato rekonstravimas ir pritaikymas šiuolaikinėms reikmėms. Rečiau sutinkamas tačiau taip pat naudojamas modelis – naujo ryškaus, atpažįstamo objekto kūrimas.

18 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo architektūrinis modelis

Didžioji dalis kūrybinių centrų, inkubatorių ar laboratorijų kuriamos apleistuose pastatuose. Įvairios gamyklos rekonstruojamos į šiuolaikinius biurus – bendradarbiavimui erdves. Arba į kompleksines kūrybines erdves: dirbtuves, konferencijų, edukacijos zonas, į muzikos ar meno laboratorijas. Taip kuriama menininkams tinkamos ne sterilios erdvės, išlaisvinančios.

Kadangi dabartiniams bendruomeniniams centrams trūksta išraiškos, atpažįstamumo, atsiranda poreikis kurti naują ryškų ir ženklų pastatą. Galbūt netgi šiek tiek iššaukiančią *Fluxus laboratoriją*, kuri prikaustytų dėmesį, į kurią norėtų užėiti visi miestiečiai. Sukurti bendruomenės centrą, pritraukiantį miestiečius savo architektūros išraiška ir aplinka.

1.6.3. Patalpų sudėtis

Visi šie objektai: inkubatoriai, laboratorijos, bendruomenių centrai, kūrybiniai centrai turi šiek tiek kintančią patalpų sudėtį. Kiekvienu konkrečiu atveju pagal poreikį šios patalpos sujungiamos į individualų objektą. Todėl vieno konkretaus, aiškiai apibrėžto patalpų modelio nėra. Tačiau apibendrinant galima išskirti tris pagrindines patalpų klasifikacijas.

Inkubatoriuose daugiausiai patalpos sukoncentruotos į darbo paskirties: atviros darbo zonos, konferencijų salės, grupinio darbo erdvės, studijos. Tačiau kaip atsvara visuomet būna kokybiškai įrengtos poilsio erdvės.

Laboratorių veikloms daugiausiai naudojamos įvairaus pobūdžio dirbtuvės, arba tematinės laboratorijos. Čia taip pat sutinkamos rekreacinės zonos.

Didesni kūrybiniai centrai turi dar keletą papildomų patalpų: ekspozicijų salės, maitinimo patalpos, teatro scenos, auditorijos ir kt. Jei centras turi tam tikrą temą, tuomet gali atsirasti ir kito pobūdžio erdvių, pavyzdžiui sporto erdvės.

INKUBATORIAUS	LABORATORIJOS	PAPILDOMOS
— ATVIROS DARBO ZONOS	— DIRBTUVĖS	— TEATRO SCENA
— KONFERENCIJŲ SALĖS	— MAISTO LABORATORIJOS	— AUDITORIJOS
— GRUPINIO DARBO ERDVĖS	— MUZIKOS LABORATORIJOS	— MAITINIMO PATALPOS
— POILSIO ERDVĖS	— ŠOKIO LABORATORIJOS	— EKSPOZICIJOS
— STUDIJOS	— REKREACINĖS ERDVĖS	— SPORTO ERDVĖS
		— ŽAIDIMŲ ERDVĖS

19 pav. Kūrybinėse erdvėse dažniausiai sutinkamos patalpos

1.6.4. 4 hipotetiniai modeliai

Atlikus Lietuvoje ir pasaulyje esančių kūrybinių laboratorijų, kūrybinių bendruomeninių centrų, verslo inkubatorių, bendruomeninių centrų urbanistinės ir architektūrinės situacijos analizę, galima sudaryti keturis persipinančius vietos parinkimo ir architektūrinės išraiškos hipotetinius modelius. Išskiriami du urbanistiniai modeliai – Regeneruoti apleistą miesto teritoriją ir naudoti socialiai, komerciškai aktyvius miesto taškus. Hipotetinis architektūros modelis taip pat skaidomas į dvi dalis: Naujas, ryškios, atpažįstamos architektūros objektas ir seno, apleisto objekto pritaikymas, rekonstravimas. Remiantis šiais modeliais formuojamos keturios hipotezės kūrybinio bendruomeninio centro kūrimui:

NAUJAS OBJEKTAS	—————	MIKRORAJONO REGENERACIJA
REKONSTRUOJAMAS OBJEKTAS	—————	AKTYVI, JAU SUFORMUOTA APLINKA
NAUJAS OBJEKTAS	—————	AKTYVI, JAU SUFORMUOTA APLINKA
REKONSTRUOJAMAS OBJEKTAS	—————	MIKRORAJONO REGENERACIJA

20 pav. Kūrybinių bendruomeninių erdvių kūrimo hipotetiniai modeliai

Sudarytame hipotetiniame modelyje apibrėžiamos pagrindinės bendruomeninių erdvių esančių Kaune socialinės urbanistinės ir architektūrinės problemos. Šiuo metu bendruomeninės erdvės susiduria su finansavimo trūkumu bei verslumo ir inovatyvumo stoka. Reta bendruomeninė erdvė turi marketingo ir rinkodaros specialistų. Ne visada vykdomos veiklos yra aktualios, kas nulemia mažą visuomenės įtraukimą. Bendruomenių centrai yra įsikūrę ten, kur skurdi aplinkinė infrastruktūra, maži pėsčiųjų srautai. Greta nėra traukos centrų ir rekreacinių zonų, komercinių objektų. Pastatų architektūra pilka ir neatpažįstama. Centrai ar susibūrimo vietos yra bendra kitų objektų dalis, kur vyrauja atgyvenusi patalpų koncepcija.

2. Visuomeninių, kūrybinių bei bendruomeninių erdvių kūrimo empiriniai tyrimai

Norint sukurti naujos kokybės objektą – kūrybinę bendruomenių laboratoriją, svarbu sužinoti, kokios bendruomenių laboratorijos reikia Kaunui. Šiam tikslui pasiekti buvo vykdomi kelių skirtingų tipų tyrimai, leidžiantys iš įvairių perspektyvų vertinti esamą situaciją, ir naujos kokybės objekto kūrimo galimybes, norint pasiekti pačio geriausio rezultato. Kadangi, kuriamas visuomeninis objektas, skirtas žmonėms – Kauno gyventojams, didžioji dalis vykdytų tyrimų buvo orientuoti būtent į žmones, į jų nuomonę ir gyvenimiškas patirtis. Visų pirma, apžvelgiama dabartinė bendruomeninių ir kūrybinių erdvių situacija Kauno mieste. Bendruomenių centrų situacija apžvelgiama, remiantis Kauno bendruomenių centrų asociacijos pirmininko suteikta informacija. Taip pat bendruomenių vykdomų kultūrinių iniciatyvų taškai Kauno mieste nagrinėti remiantis Kauno Menininkų namų vykdytu tyrimu.

Konkretizuojant tyrimo tikslą, sudaromas hipotetinis modelis išskiriant pagrindines problemas ir galimus sprendimo būdus. Remiantis šiuo hipotetiniu modeliu, formuojamos dabinės hipotezės, padėsiančios išsiaiškinti, kokia turėtų būti bendruomenių laboratorija tinkamiausia gyventojams ir jos eksploatavimui.

Siekiant išsiaiškinti žmonių požiūrį į bendruomenines veiklas, ir šiuo metu esančius bendruomenių centrus Kauno mieste, buvo vykdyta anoniminė sociologinė apklausa. Atsakymai renkami gyvai kontaktuojant su respondentais, norint užtikrinti darnios plėtros principu paremtą projektavimo procesą ir kiek įmanoma glaudesnę bendradarbiavimą su gyventojais. Respondentai pildė spausdintas popierines apklausas, sudarytas remiantis literatūros analize, sudarytu hipotetiniu modeliu bei darbinėmis hipotezėmis.

Atliekamas ekspertinis kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo Kaune galimybių vertinimas interviu metodu. Interviu imami iš įvairių žmonių, susijusių su bendruomeninių erdvių kūrimu, naudojimu, administravimu, projektavimu, siekiant išsiaiškinti kokybines kūrybinių bendruomeninių erdvių savybes.

Norint gauti visapusišką įsivaizdavimą, apie kūrybinio bendruomenių inkubatoriaus koncepcinį modelį, atliekama lyginamoji analizė tarp gyventojų apklausų rezultatų ir interviu metu gautų ekspertų nuomonių.

Taip pat, atliekamas kelių iš apklausos metu išryškėjusių objektų poveikio aplinkai vertinimas, norint sužinoti kokius pokyčius gali inicijuoti naujo objekto atsiradimas. Vertinama dabartinės situacija ir nagrinėjami galimi pokyčiai, įrengus bendruomeninę erdvę, Aleksanaderio šablonų metodu.

Kadangi darbo tikslas tiesiogiai siejasi su projekto „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ kuriamais „*Fluxus Labas*“ bendruomenių laboratorijomis dalyvauta keliuose KEKS 2020 organizuojuose renginiuose. 2018 m. kovo 29d. „Fluxus Labas“ oficialūs agentai (būsiami veiklų organizatoriai) pristatė savo atliktų tyrimų, pokalbių su bendruomenėmis rezultatus. Šie žmonės kas savaitę dalyvavo dirbtuvėse kur kartu su Kauno miesto žmonėmis/ bendruomenėmis generavo idėjas apie bendruomeniškų kūrybinių erdvių kūrimą. Be to, dalyvauta Dainavos mikrorajono kaimynų šventėje birželio 2 d. Šventės metu atlikta sociologinė gyventojų apklausa, diskutuota su žmonėmis apie bendruomeninių erdvių ir draugiškų kaimynysčių kūrimą.

2.1. Darbinės hipotezės

Sudarant hipotetinių modelių buvo iškelti keturi pagrindiniai hipotetiniai modeliai bendruomeninio centro kūrimui atsižvelgiant į jų architektūros koncepciją ir urbanistinę situaciją.

- Naujas objektas – mikrorajono regeneracija
- Rekonstruojamas objektas – aktyvi suformuota aplinka.
- Naujas objektas – aktyvi suformuota aplinka.
- Rekonstruojamas objektas – mikrorajono regeneracija.

Siekiant susmulkinti tyrimo objektą iš visų keturių hipotezių iškeliamos darbinės hipotezės, kurių pagalba bus toliau vykdomi empiriniai tyrimai.

2.1.1. Naujas objektas – mikrorajono regeneracija

Pirminė hipotezė: Šis modelis paremtas naujo ryškaus ženkliško architektūrinio objekto kūrimu siekiant regeneruoti apleistą ar neaktyvią miesto teritoriją. Naujas bendruomeninis centras neaktyvius piliečius sudomintų savo architektūra ir siūlomomis inovatyviomis veiklomis. Taip anksčiau neturėjęs kultūrinių renginių vietos mikrorajonas taptų patrauklesniu gyventojams.

Darbinės hipotezės:

- Naujas ženklus modernios architektūros pastatas padėtų atgaivinti neaktyvią miesto teritoriją.
- Interaktyvus modernios architektūros bendruomenei skirtas kūrybinis centras sudomintų miestiečius daugiau domėtis kultūra.
- Interaktyvios nemokamos veiklos, kūrybinės dirbtuvės bei renginiai pritraukia gyventojus į naujas *Fluxus* laboratorijas.
- Visuose mikrorajonuose yra bendruomeninių erdvių laisvai prieinamų gyventojams.
- Kūrybinės veiklos ir erdvės sukoncentruotos miesto centre.

2.1.2. Rekonstruojamas objektas – aktyvi suformuota aplinka

Pirminė hipotezė: Kuriant naują bendruomeninę *Fluxus* laboratoriją rekonstruojant apleistą pastatą socialiai ir komerciškai aktyvioje aplinkoje lengviau pritraukti žmones į kultūrinėms veikloms. Čia nereikia papildomai kviesti žmonių, jie ir taip kasdien mato apleistą objektą, kuris projekto metu būtų prikeltas naujai funkcijai. Taip pat tai nauda miestui, nes nenaudojami industrinio ar kito pobūdžio pastatai iš vaiduklių paverčiami lankomais objektais.

Darbinės hipotezės:

- Miestiečiai dažniau lankytųsi bendruomeniniam centre, jei jis būtų patogioje vietoje, kur jie praeina kiekvieną dieną.
- Gyventojai nori, kad jų artimoje aplinkoje esantys apleisti pastai būtų prikelti gyvenimui.

2.1.3. Naujas objektas – aktyvi suformuota aplinka

Pirminė hipotezė: Kuriamas naujos modernios architektūros objektas jau ir taip esančioje aktyvioje miesto teritorijoje. Išlieka tai, kad pastatas yra laisvai matomas, kas lengviau pritraukia žmones. Naujas objektas turi daugiau laisvės vidinių erdvių kūrime. Tačiau dažnu atveju jau susiformavusioje aplinkoje rasti vietą naujam pastatui gali būti ne lengva.

Darbinės hipotezės:

- Gyventojai norėtų užėti į modernų bendruomenės centrą.
- Kauniečiai galvoja, kad dabartiniai bendruomenių centrų architektūra (išvaizda) neįdomi.
- Kauniečiai nežino kur yra jų mikrorajono bendruomenės centras.
- Naujas pastatas lengviau pritaikomas bendruomenėms erdvėms.
- Seną pastatą sunkiau išplanuoti ir pritaikyti šiandienos poreikiams, nei naujos statybos pastatą.
- Kauniečiai dažnai leidžia laiką viešosiose erdvėse
- Kauniečiai aktyviai dalyvauja kultūriniuose renginiuose.

2.1.4. Rekonstruojamas objektas – mikrorajono regeneracija

Pirminė hipotezė: Naudojant šį hipotetinį modelį rekonstruojant apliestą pastatą neaktyvioje miesto teritorijoje būtų gaunama dviguba nauda: aktyvinama mikrorajono urbanistinė struktūra ir atnaujinamas neestetiskai atrodantis apleistas pastatas.

Darbinės hipotezės:

- Istoriniai pastatai traukia juos aplankyti.
- Jei bendruomenės centras būtų šalia parko arba turėtų žaliąsias erdves, ten lankyčiausi dažniau.
- Jei bendruomenės centras būtų šalia vandens telkinio ten lankyčiausi dažniau.
- Jei bendruomenės centras turėtų vietą, kurioje atsiveria gražios panoramos, norėčiau ten leisti savo laiką.
- Jei kūrybiniai bendruomeniniai centrai siūlytų nemokamas dirbtuves dalyvaučiau jose.
- Vykčiau į nuošalesnę vietą, jei joje vyktų įdomios kultūrinės veiklos.
- Pigus laikinas objektas sukuriamas pagal poreikį pritraukia daugiau žmonių.
- Visi bendruomenių centrai būtų vienodi ir lengvai atpažįstami
- Kauniečiams svarbu, kad mieste būtų puoselėjama kultūra.
- Daugiausiai miestietišką kultūrą skatinančių objektų yra miesto centre.

2.2. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo tyrimas sociologinės apklausos metodu

Apklausos tikslas išsiaiškinti ar Kauno gyventojams yra įdomios bendruomeninės veiklos, ar miestiečiai žino kur ir kokiomis veiklomis užsiima bendruomenių centrai. Taip pat buvos siekiama sužinoti, ar būtų aktualu naujo modernaus bendruomenės centro – kūrybinės laboratorijos kūrimas. Kokie kokybiniai architektūros, lokacijos, aplinkos ir funkcinės sandaros rodikliai nulemtų bendruomeninio inkubatoriaus sėkmę. Be to, noras sužinoti kokios konkrečios vietos ar šiuo metu esami pastatai galėtų būti pritaikyti nagrinėjamo pobūdžio objektui.

Apklausos klausimynas sudarytas remiantis išsikeltomis darbinėmis hipotezėmis. Visi klausimai buvo suskirstyti į blokus. Pirmoji klausimų dalis buvo skirta sužinoti respondentų santykį su bendruomeninėmis visuomeninėmis erdvėmis ir veiklomis. Taip pat sužinoti, ar pakankamos kokybės informacija apie organizuojamas veiklas pasiekia gyventojus. Antras klausimų blokas skirtas identifikuoti, kokia ir kokioje miesto vietoje galimai turėtų įsikurti naujos bendruomenės laboratorijos. Trečiasis klausimų blokas turėtų padėti dalinai sužinoti kokio profilio žmonės pildė apklausą. Apklausos forma pridėta prieduose.

2.2.1. Apklauso rezultatai. Esama situacija

Pirmasis klausimų blokas susideda iš 8 klausimų apie dabartinę bendruomenių centrų padėtį, jų vykdomas veiklas ir kauniečių įsitraukimą į jas bei kitus kultūrinius renginius vykstančius Kauno mieste. Pirmojo bloko klausiamai ir atsakymai pateikti lentelėje:

3 lentelė. Sociologinės apklauso pirmojo klausimų bloko rezultatai

<p>1. Kurias iš išvardintų sąvokų esate girdėję ir žinote kas būdinga šio pobūdžio erdvei?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bendradarbiavimo erdvė (coworking space) 36 = 61% ☐ Visuomeninė erdvė (bendruomenės centras) 48 = 81% ☐ Inkubatorius (verslo/menų) 50 = 85% ☐ Inovacijų centras 41 = 70% ☐ Kūrybinė laboratorija 33 = 56% 	<p>2. Ar esate lankęsi ar girdėję apie Lietuvoje įsikūrusias bendruomenines kūrybines erdves? (InTegra house, Talent garden, beepart, pakrantė, fluxus ministerija, Miesto laboratorija)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip. Esu lankęsi vienoje ar keliose iš šių erdvių. 44 = 75% ☐ Taip. Esu girdėjęs/usi apie tokio pobūdžio erdves. 11 = 19% ☐ Ne. Nesu susidūręs su šio pobūdžio erdvėmis iš viso. 4=7%
<p>3. Jeigu esate ar girdėję apie tokio pobūdžio erdves arba jose lankęsi, kokie šių erdvių elementai Jums paliko didžiausią įspūdį? Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Patinka pati pastato paskirties koncepcija 42 = 71% ☐ Modernios erdvis konferencijoms 23 = 39% ☐ Erdvis pasitarimams 14 = 24% ☐ Erdvis kūrybinėms dirbtuvėms 34 = 58% ☐ Meniška netipinė aplinka 45 = 76% ☐ Čia susirenkantys žmonės. 30 = 50% ☐ Inovatyvūs technologiniai sprendimai 21 = 36% ☐ Antrinis daiktų panaudojimas/aplinkai draugiški sprendimai 20 = 34% ☐ Nesu buvęs ir girdėjęs apie kūrybines bendruomenines erdves. 4=7% 	<p>4. Ar dalyvaujate bendruomeninėje kūrybinėje veikloje?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip, dalyvauju įvairiose organizuojamose kultūriniuose renginiuose. 21 = 36% ☐ Taip, dalyvauju bendruomeninėse veiklose. 12 = 20% ☐ Ne, tačiau, esant didesnei veiklų ir renginių pasiūlai greta namų, dalyvaučiau. 32 = 54% ☐ Ne. Man neįdomios jokios kūrybinės bendruomeninės veiklos.
<p>5. Jūsų nuomone, Kauno mieste pakanka viešai prieinamų kultūros erdvių?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip. Pakanka kultūros erdvių pritaikytų renginiams ir laisvalaikiui. 4=7% ☐ Taip. Tačiau visos vietos daugiausiai įsikūrę miesto centre. 16 = 27% ☐ Nepakanka. Norėčiau kad daugiau erdvių atsirastų gyvenamuosiuose rajonuose. 40 = 68% ☐ Nepakanka. Tačiau nemanau, kad daugiau erdvių prikviestų daugiau miestiečių. 2=3% 	<p>6. Ar bendruomenių centrai yra patogioje vietoje Jūsų mikrorajone?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ne. Nežinau kur yra bendruomenės centras mano mikrorajone. 44 = 75% ☐ Ne. Jis sunkiai pasiekiamoje vietoje, todėl niekada jame nesilankau. 1=2% ☐ Taip. Bendruomenės centras yra lengvai pasiekiamas kasdien. 13 = 22%
<p>7. Ar Kauno miesto bendruomenių centrų dabar siūloma veikla yra Jums patraukli? Galite pasirinkti kelis tinkamus atsakymo variantus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip. Centrų veiklos yra įdomios. Jose dalyvauju dažnai. 5=8% ☐ Taip. Tačiau jose dalyvauju retai, dėl nepatogios lokacijos. 6=10% ☐ Taip. Bet esu pernelyg užimtas, kad lankyčiausi bendruomenės centre. 31 = 53% ☐ Ne. Esu girdėjęs apie siūlomą veiklą, tačiau jos man yra neįdomios. 19 = 32% 	<p>8. Ar pakanka informacijos spaudoje ir socialiniuose tinkluose apie miestiečiams skirtus bendruomenių centrus?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip pakanka. Galėtų būti mažiau, nes man bendruomenių centrai vis vien neįdomūs. 5=8% ☐ Taip pakanka. Žinau renginius ir juose kartas nuo karto dalyvauju. 15 = 25% ☐ Ne. Neužtenka, norėčiau plačiau žinoti apie mano bendruomenės iniciatyvas. 41 = 67%

Šiame modelyje pateiktos gan modernios sąvokos, kurių dauguma yra vertiniai iš užsienio kalbos. Pati šių patalpų koncepcija yra gan nauja, tad šio klausimo tikslas buvo išsiaiškinti, ar respondentai yra girdėję šiuos pavadinimus ir ar žino kas būdinga tokio pobūdžio erdvėms.

Kiekviena iš įvardintų kūrybinių erdvių yra žinomos kauniečiams. Pati geriausiai ir plačiausiai žinoma kūrybinė erdvė – verslo/menų inkubatorius. Mažiausiai girdėta – kūrybinė laboratorija.

Apklaustieji pakankamai gerai susipažinę su Lietuvoje esančiomis bendruomeninėmis kūrybinėmis erdvėmis. Net 75% atsakė į anketos klausimus teigė lankęsi kūrybinėse erdvėse. Tai, kad žmonės yra susipažinę su šiomis patraukliomis erdvių ir objektų koncepcijomis, patvirtina jog žmonės būtų suinteresuoti lankytis naujos kokybės objekte – bendruomenių laboratorijoje/inkubatoriuje.

Gyventojai paklausti, kokie kūrybinių bendruomeninių erdvių bruožai paliko didžiausią įspūdį ten besilankiusiems žmonėms, išskyrė du aiškius lyderius – pastato paskirties koncepcija bei meniška, netipinė aplinka. Šiek tiek mažesnę, tačiau taip pat reikšmingą dalį žmonių sužavėjo ten susirenkantys žmonės, bei erdvės skirtos kūrybinėms dirbtuvėms.

Galima daryti išvadą, kad ateityje kuriant bendruomeninį inkubatorių, reikėtų formuoti menišką, unikalią ir netipišką aplinką, kuri pritrauktų įdomius žmones ir kūrybininkus. O tai, kaip grandininė reakcija, prikviestų miestiečius į šias išskirtines vietas.

Dalis miestiečių jau yra aktyvūs kūrybinių veiklų, renginių ir erdvių lankytojai. Didelė dalis gyventojų, esant geresnei infrastruktūrai norėtų dalyvauti bendruomeninėse veiklose. Esant tiek aktyvių ir veiklių gyventojų galima populiarinti bendruomeninių centrų veikas.

Didžioji dalis kauniečių teigė, kad nepakanka kultūrinių bendruomeninių erdvių gyvenamuosiuose mikrorajonuose. Miestiečiai norėtų, kad jos čia atsirastų jų artimoje gyvenamojoje aplinkoje. Nemažas kiekis atsakiusių pabrėžė, jog erdvių kaip ir užtektų, tačiau jos visos yra sukonzentruotos tik miesto centre. Vos keli skeptikai mano, kad net įrengus daugiau erdvių, neįmanoma prikviesti miestiečių į kultūrinius renginius ir bendruomenines veiklas.

Bendruomenių centrų vietos mieste nėra žinoma didžiąjai daliai gyventojų. Iš to galima daryti išvadą, kad šiuo metu nėra centrų įkurtų matomose ir prieinamose vietose.

Didžioji dalis gyventojų pažymėjo, kad jiems įdomios bendruomenių centrų veiklos, tačiau jie yra per ne lyg užsiėmę, kad lankytųsi bendruomenės centre. Taip pat yra žmonių, kuriems tokios veiklos yra neaktualios. Kita vertus, šiuo metu bendruomenių centrų veiklos nėra labai inovatyvios, tad galbūt atsiradus naujos kokybės objektui situacija pasikeistų.

Miestiečių nuomone informacijos kiekis apie bendruomenių centrų vykdomą veiklą nepakankamas ir jie norėtų daugiau žinoti apie vykdomas veiklas. Taigi, remiantis daugumos nuomone galime sakyti, kad kuriant bendruomenės centrą bus labai svarbu tinkamai iškomunikuoti apie jų siūlomas veiklas. Verslas reklamuoja save, kad parduotų prekes ar paslaugas taip ir čia norint prikviesti gyventojus reikia parduoti ir reklamuoti koncepciją, veiklas, erdves.

2.2.2. Apklauso rezultatai. Naujas objektas

Antrąjį klausimų bloką sudarė 12 klausimų, siekiant išsiaiškinti, kokia ir kur turėtų būti nauja bendruomenė laboratorija. Klausimai ir jų atsakymai pateikiami lentelėje apačioje.

4 lentelė. Sociologinės apklauso antrojo klausimų bloko rezultatai

9. Jeigu Kauno mieste būtų kuriamos naujos kūrybinės laboratorijos (bendruomeniniai centrai), kuris iš išvardintų variantų Jums atrodo priimtinausias?	10. Pažymėkite, kurie architektūros bruožai skatintų lankytis bendruomenės centre?
☐ Naujas modernus bendruomenių centras jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje. 17 = 29%	☐ Moderni šiuolaikiška įmantri forma 23 = 39%
☐ Rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti bendruomenei jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje. 38 = 64%	☐ Modernizuotas senas istorinis pastatas 41 = 70%
☐ Naujas modernus bendruomenių centras nuošalioje apleistoje miesto vietoje. 6 = 10%	☐ Šiuolaikiška Industrinė aplinka 24 = 41%
☐ Rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti bendruomenei nuošalioje apleistoje miesto vietoje. 11 = 19%	☐ Tradicinės lietuviškos architektūros elementų naudojimas 14 = 24%
	☐ Ekologiški sprendimai 19 = 32%

<p>11. Ar pastato architektūrinė išraiška nulemtų Jūsų lankymąsi bendruomenės centre? Pažymėkite tinkamiausią variantą.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip. Moderniai įrengta bendruomeninė kūrybinė erdvė labiau patrauktų mano dėmesį. 36 = 61% ☐ Taip. Ryškus modernus pastatas būtų priežastis pradėti lankytis bendruomenės centre. 17 = 29% ☐ Ne. Man tinka ir dabar mieste esantys bendruomenių centrai. 5=8% ☐ Ne. Man neįdomi bendruomeninė veikla. Ir net modernios veiklos ir aplinka nepaskatintų ten lankytis. 2=3% ☐ Ne. Man visiškai neįdomi bendruomeninė kūrybinė veikla. 0=0% 	<p>12. Pažymėkite, kurie aplinkos aspektai Jus skatintų lankytis bendruomenės centre?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Gamtinė aplinka. Parkas 40 = 68% ☐ Uždaras kiemas toli nuo gatvės 19 = 32% ☐ Vandens telkinys 22 = 37% ☐ Šalia esantys kiti kasdien lankomi objektai. (Parduotuvė, mokykla) 10 = 15% ☐ Maitinimo įstaiga. (Kavinės, restoranai, greito maisto užkandinės) 24 = 41% ☐ Religiniai objektai 2=3% ☐ Pasiekiamumas viešuoju transportu 27 = 46% ☐ Vieta pasistatyti automobilį. 33 = 56% ☐ Rekreacinė infrastruktūra. (Suoliukai, amfiteatrai, fontanai, terasos) 49 = 83% 						
<p>13. Pažymėkite kokios veiklos iš išvardintų apačioje Jus domintų naujame kūrybiniame bendruomenės centre?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Koncertai 41 = 70% ☐ Spektakliai 34 = 58% ☐ Mokyklos 43 = 73% ☐ Dirbtuvės/ Edukacinės programos 37 = 63% ☐ Sporto užsiėmimai 33 = 56% ☐ Meno užsiėmimai 35 = 59% ☐ Maisto gaminių pamokos 16 = 27% ☐ Galimybė pavalgyti 17 = 29% ☐ Galimybė išgerti kavos/arbatos 38 = 64% ☐ Užsiėmimai vaikams 15 = 25% ☐ Kino seansai 38 = 64% ☐ Vėlyvieji pusryčiai 24 = 41% 	<p>14. Lentelėje nurodytos trijų skirtingų pobūdžių objektai, kuriuos jungiant galėtų kurtis nauja bendruomeninė kūrybinė laboratorija. Pažymėkite, kurios patalpos Jūsų nuomone turėtų atsirasti naujame moderniaame bendruomeniniame kūrybiniame inkubatoriuje:</p> <p>INKUBATORIUS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Atviros darbo zonos skaitymui/ mokymuisi 43 = 73% ☐ Konferencijų salės 26 = 44% ☐ Grupinio darbo erdvės 37 = 63% ☐ Poilsio zonos bendravimui 39 = 66% <p>LABORATORIJOS (erdvės mokymuisi ir meninių veiklų vykdymui)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Dirbtuvės meninėms veikloms/pamokoms 46 = 78% ☐ Maisto gaminių laboratorijos 17 = 29% ☐ Muzikos laboratorijos 33 = 56% ☐ Šokio laboratorijos 33 = 56% <p>PAPILDOMOS: (Specifinės/tematinės erdvės)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Teatro salė 32 = 54% ☐ Salė sporto užsiėmimams 36 = 61% ☐ Vaikų žaidimų kambariai 23 = 39% ☐ Kino žiūrėjimo galimybė 29 = 49% ☐ Auditorijos 20 = 34% ☐ Maitinimo patalpos 19 = 32% ☐ Grillaus zona 28 = 48% ☐ Parodų erdvės 37 = 63% 						
<p>15. Interaktyvios nemokamos veiklos, kūrybinės dirbtuvės bei renginiai pritrauktų gyventojus į naujas fluxus laboratorijas. Ar pritariate šiai minčiai?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip pritariu. Atsiradus tokiai nemokamai erdvei mano gyvenamojoje aplinkoje norėčiau ten lankytis ir užsiimti veiklomis. 47 = 80% ☐ Nepritariu, net ir atsiradus bendruomeniniam centrui neaktyvūs gyventojai nepakeis savo įpročių. 6=10% 	<p>16. Ar manote, kad kuriant naujus bendruomeninius kūrybinius centrus galima būtų pritaikyti senus ar neišvaizdžius pastatus?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Taip. Būtų žymiai geriau nei statyti naujus, kai jau ir taip turime daug nenaudojamo ploto. 47 = 80% ☐ Nemanau. Senų pastatų prasta būklė reikalautų didelių investicijų. 5=8% 						
<p>17. Jei pritariate senų pastatų pritaikymui, tuomet istoriniame pastate atsirangęs kūrybinis bendruomenių centras būtų patrauklesnis nes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Keltų sentimentus ir prisiminimus apie anksčiau čia leistą laiką. 23 = 39% ☐ Seno pastato aplinka įdomesnė 29 = 49% ☐ Manau kad modernus naujas bendruomenės centras būtų geriau nei seno objekto rekonstravimas. 12 = 20% 	<p>18. Jei pritariate, kurie apleisti ar nenaudojami pastatai/jų dalys ar teritorijos Kaune Jūsų nuomone galėtų būti pritaikyti kūrybiniams centrui? Išsirinkite jūsų nuomone patį tinkamiausią variantą.</p> <table border="0"> <tr> <td data-bbox="906 1189 1145 1323"> <p>☐ Vytauto parko statiniai (Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p> </td> <td data-bbox="1153 1189 1393 1323"> <p>☐ Lietuvos tekstilės institutas (Vilijampolė)</p> <p>15 = 25%</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="906 1335 1145 1469"> <p>☐ Rėda (Dainava)</p> <p>21 = 36%</p> </td> <td data-bbox="1153 1335 1393 1469"> <p>☐ Prekybos paskirties pastatas P.Lukšio ir S. Žukausko gatvėje (Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p> </td> </tr> </table> <p>☐ Nemanau, kad seni pastatai gali būti pritaikomi dabartinėms reikmėms. 1=2%</p>	<p>☐ Vytauto parko statiniai (Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p>	<p>☐ Lietuvos tekstilės institutas (Vilijampolė)</p> <p>15 = 25%</p>	<p>☐ Rėda (Dainava)</p> <p>21 = 36%</p>	<p>☐ Prekybos paskirties pastatas P.Lukšio ir S. Žukausko gatvėje (Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p>		
<p>☐ Vytauto parko statiniai (Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p>	<p>☐ Lietuvos tekstilės institutas (Vilijampolė)</p> <p>15 = 25%</p>						
<p>☐ Rėda (Dainava)</p> <p>21 = 36%</p>	<p>☐ Prekybos paskirties pastatas P.Lukšio ir S. Žukausko gatvėje (Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p>						
<p>19. Pažymėkite, kuri vieta iš išvardintų būtų tinkamiausia naujam moderniam bendruomeniniam kūrybiniam centrui kuriamam gyvenamuosiuose Kauno mikrorajonuose</p> <table border="0"> <tr> <td data-bbox="253 1547 477 1637"> <p>☐ Kalmiečių „HIT“ (P. Lukšio g. 60, Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p> </td> <td data-bbox="485 1547 708 1637"> <p>☐ Kauno marių prieplauka (T. Masulio g. 21, Petrašiūnai)</p> <p>15 = 25%</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="253 1648 477 1738"> <p>☐ „Rėda“ (N. Krivicko pr. 4B, Dainava)</p> <p>17 = 29%</p> </td> <td data-bbox="485 1648 708 1738"> <p>☐ Industralinis pastatas (Kombinatorio g. 9, Petrašiūnai)</p> <p>4=7%</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="253 1749 477 1823"> <p>☐ Medelynas (Vyšnio al. 4, Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p> </td> <td data-bbox="485 1749 708 1823"> <p>☐ Apšviesto bokšto prie trijų mergelių ūkio (Biržėlių g. 4, Grūpas)</p> <p>17 = 29%</p> </td> </tr> </table>	<p>☐ Kalmiečių „HIT“ (P. Lukšio g. 60, Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p>	<p>☐ Kauno marių prieplauka (T. Masulio g. 21, Petrašiūnai)</p> <p>15 = 25%</p>	<p>☐ „Rėda“ (N. Krivicko pr. 4B, Dainava)</p> <p>17 = 29%</p>	<p>☐ Industralinis pastatas (Kombinatorio g. 9, Petrašiūnai)</p> <p>4=7%</p>	<p>☐ Medelynas (Vyšnio al. 4, Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p>	<p>☐ Apšviesto bokšto prie trijų mergelių ūkio (Biržėlių g. 4, Grūpas)</p> <p>17 = 29%</p>	<p>20. Tavo mikrorajone atsiranda naujas modernios architektūros bendruomenės centras. Tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bijočiau jį eiti, nes man atrodytų kad jis per modernus, kad galėčiau ten lankytis. 2=3% ☐ Labai apsidžiaugčiau, nes seniai norėjau pradėti užsiimti veiklomis savo bendruomenėje. 13 = 22% ☐ Man būtų smalsu jį aplankyti ir pasižiūrėti, kokios veiklos jame siūlomos. 49 = 83% ☐ Manęs nedomina bendruomeniniai centrai ir jų veiklos. ☐ Nei vienas iš išvardintų variantų.
<p>☐ Kalmiečių „HIT“ (P. Lukšio g. 60, Kalmiečiai)</p> <p>5=8%</p>	<p>☐ Kauno marių prieplauka (T. Masulio g. 21, Petrašiūnai)</p> <p>15 = 25%</p>						
<p>☐ „Rėda“ (N. Krivicko pr. 4B, Dainava)</p> <p>17 = 29%</p>	<p>☐ Industralinis pastatas (Kombinatorio g. 9, Petrašiūnai)</p> <p>4=7%</p>						
<p>☐ Medelynas (Vyšnio al. 4, Žalialaksnis)</p> <p>32 = 54%</p>	<p>☐ Apšviesto bokšto prie trijų mergelių ūkio (Biržėlių g. 4, Grūpas)</p> <p>17 = 29%</p>						

Atliekant tyrimus ir kuriant hipotetinį modelį naujoms kūrybinėms laboratorijoms buvo iškeltos keturios skirtingos koncepcijos. Buvo siekiama sužinoti kuri iš šių keturių koncepcijų aktualiausia ir įdomiausia kauniečiams – tiesioginiams vartotojams.

Didžiausias balsavusių procentas pasisakė už rekonstruotą pastatą aktyvioje jau susiformavusioje aplinkoje. Taip pat net 29% mano, kad bendruomenių laboratorija galėtų būti naujas modernus pastatas aktyvioje miesto zonoje. Labiau skeptiškai gyventojai žiūri į bendruomenės centro kūrimą nuošalioje apleistoje miesto vietoje. Taigi, atrodo, kad reikėtų koncentruotis į komerciškai ir judėjimo atžvilgiu aktyvias miesto vietas planuojant naujos bendruomenių laboratorijos kūrimą.

Kalbant apie naujo bendruomeninio statinio architektūrą, didžioji dalis gyventojų norėtų matyti modernizuotą seną pastatą. Taip pat būtų suinteresuoti, jei mieste atsirastų šiuolaikiška industrinė bendruomenių laboratorija Atsižvelgiant į respondentų nuomonę vertėtų rinktis seno pastato rekonstrukciją ir konvertuoti jį į bendruomenės centrą. Taip pat kuriant bendruomeninių laboratorijų tinklą neatmesti naujo modernaus statinio idėjos.

Gyventojų nuomone, moderniai įrengta nauja erdvė labiau patrauktų jų dėmesį. Šio klausimo rezultatas parodo, kad modernus objektas ar senas bet moderniai įrengtas ir pritaikytas šiuolaikinei funkcijai pastatas galėtų būti priežastimi užsiimti bendruomeninėmis kūrybinėmis veiklomis.

Rekreacinė infrastruktūra, gamtinė aplinka (parkas) yra patys svarbiausi aplinkos aspektai, kuriant naują bendruomenių inkubatorių. Taip pat pakankamai svarbus yra ir susisiekimas. Miestiečiai pageidautų, kad prie būsimo centro būtų galimybė pasistatyti automobilį ar atvažiuoti čia viešuoju transportu. Šalimais esantis vandens telkinys, maitinimo įstaigos, parduotuvės, mokyklos taip pat gali kelti aplinkos kokybę.

Apklaustiems kauniečiams įdomios beveik visos kūrybinės ar bendruomeninės veiklos. Galima išskirti kelias pačias labiausiai geidžiamas veiklas: koncertai, mokymai, galimybė išgerti kavos ar arbatos, kino seansai. Nuo aktualių veiklų smarkiai priklauso, koks pastas ar kokia aplinka yra reikalinga, norint įgyvendinti žmonių troškimus ir planuojant aktualias veiklas.

Remiantis hipotetinio modelio metu sudaryta galima *Fluxus* laboratorijų patalpų programa, aktualios patalpos kauniečiams naujame bendruomeniniame centre būtų: atviros darbo zonos skaitymui/mokymuisi, dirbtuvės veikloms ir pamokoms bei poilsio zonos bendravimui. Taip pat įdomios Grupinio darbo erdvės, parodų erdvės ir salė sporto užsiėmimams. Visos šios šiuolaikiškos modernios patalpos skirtos kūrybinėms bendruomeninėms veikloms galėtų būti įrengtos naujuose inkubatoriuose. Įdomios nemokamos veiklos vykdomos šiose patalpose pritrauktų gyventojus į naujas *Fluxus* bendruomenių laboratorijas.

Gyventojų manymu, kuriant naują bendruomeninę laboratoriją, geriau pritaikyti apleistus pastatus nei statyti naujus, nes jų aplinka įdomesnė, kelianti sentimentus.

Iš gyventojams siūlytų senų objektų naujam bendruomenių inkubatoriui daugiausiai simpatijų sulaukė Vytauto parke esantis kurhauzo pastatas. Taip pat, gyventojai mano, kad prekybos centro „Rėda“ nenaudojamos patalpos galėtų būti pritaikytos bendruomeninei laboratorijai.

Jei būtų kuriamas naujas modernus bendruomenių centro pastatas, kauniečiai labiausiai norėtų jį matyti medelyno teritorijoje, ažuolyno parke šalia Vydūno alėjoje. Taip pat „Rėdos“ prekybos centro teritorija bei apžvalgos bokštelio prie trijų mergelių tilto lokacija.

Miestiečiams būtų smalsu aplankyti tokį naują modernų objektą ir sužinoti apie jame vykdomas veiklas.

2.2.3. Apklauso rezultatai. Identifikacija

Vykdytos apklauso respondentų skaičius – 59. Iš jų 33 moterys ir 26 vyrai. Didžiausias procentas apklaustųjų yra 18- 40m. amžiaus dirbantys žmonės. Nedidelė dalis apklauso dalyvių studijuoja. Visi miestiečiai nusiteikę optimistiškai ir norėtų, kad Kaunas taptų dar labiau pilnas kultūros ir bendruomeninių iniciatyvų.

2.3. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo tyrimas interviu metodu

Siekiant tyrimą paversti ne vien kiekybiniu bet ir kokybiniu, pasirinkta atlikti interviu su įvairiais žmonėmis, susijusiais su bendruomeninių erdvių kūrimu, naudojimu, administravimu bei projektavimu.

Interviu metodika pasirinkta, norint išsigryninti kokybines kūrybinių bendruomeninių erdvių savybes, remiantis įvairiomis nuomonėmis ir skirtingomis pozicijomis. Buvo planuojama apklausti profesionalus – kūrybinių erdvių įkūrėjus ar iniciatorius, miesto atstovus. Rengiant darbinės hipotezes ir tyrimų planą, buvo pasižymėti specialistai ir kūrybinės bendruomeninės erdvės, iš kurių atstovų būtų naudinga imti interviu, siekiant gauti kiek įvairesnės ir platesnės informacijos, apie tokio pobūdžio objektus.

Interviu metu užduodami klausimai buvo formuojami, remiantis darbinėmis hipotezėmis, siekiant sužinoti, koks architektūrinės išraiškos pobūdis yra jiems priimtinesnis: apleisto pastato rekonstrukcija/ pritaikymas ar naujo objekto statyba bei kokios erdvės ir aplinkos savybės svarbios bendruomeninių kultūrinių objektų kūrimui. Taip pat respondentai teikė savo pasiūlymus dėl konkrečių vietų, tinkamų bendruomeninės laboratorijos kūrimui. Kita vertus, Visų apklaustųjų patirtys bendruomeninių erdvių kūrime labai įvairios, visi turi individualių minčių ir pastebėjimų, todėl klausimai yra adaptuojami kiekvienu konkrečiu atveju. Profesionalų apklauso/ interviu buvo susiję su jų valdomais objektais – vykdomi individualūs pokalbiai, kur respondentai apibūdino finansavimo modelius ir teikė pasiūlymus, remdamiesi savo patirtimi.

2.3.1. Renata Domeikaitė („Miesto laboratorija“)

Interviu su Renata Domeikaite, kūrybinės bendruomeninės laboratorijos „Miesto laboratorija“ įkūrėja buvo atliktas gegužės 13d. „Miesto laboratorijos“ patalpose, bendruomeninių pusryčių metu. Renata taip pat atsakinga už komunikaciją ir darnaus vystymosi idėjas.

Sutikti pavyzdžiai. Renata studijavo ir savo magistro baigiamąjį darną darė darnumo tema. Studijų metu turėjo progą susipažinti su Filipinų „Uždaromis bendruomenėmis“, kurios sumanė, darniomis priemonėmis tvarkyti mikrorajono šaligatvius „*Ten labai Brangus šiukšlių išvežimas, dėl to jie bendruomenės viduje sugalvojo kaip perdirbti plastiką ir daryti plyteles šaligatviams su plastiko drožlėmis.*“ Taip pat pateikia pavydį apie Amsterdamo šiaurinėje dalyje įrengtą bendruomenių TechParką, sudėtinį objektą, kuris prisidėjo prie industrinės zonos regeneracijos. „*Ir jie įkūrė labai panašią vietą, tik ten buvo labiau toks visas TechParkas negu tik kaip „miesto Laboratorija“. Su co-working space’u centru, Šį centrą įrengė valtyse kur būna ten ant kanalų gyvena. Atsitempė tas valtis, įrengė namus, turėjo bendruomenės kavinę*“

Ikūrimas ir finansavimo modelis. Pasakodama apie „Miesto laboratorijos“ istoriją Renata pastebi, kad žmonės labai susvetimėję paskutiniu metu. Tai paskatino ją ir kelias kitas aktyvias Antakalnio

mikrorajono gyventojas inicijuoti darnios bendruomeninės laboratorijos ir edukacijos centro įkūrimą Sapiegų parko teritorijoje. Šios merginos laimėjo konkursą, dėl Sapiegų parke esančio sandėlio patalpų atidavimo bendruomeninėms erdvėms. *„Kolegės su šeimomis čia ne vieną vakarą praleido dažant, Grindys išlietos sutvarkytos savo rankom. Viską pasidarėm savo rankom. Po truputį pradėjom užsidirbinėti pinigų organizuodami dirbtuves“*. Renata, kalbėdama apie tokio centro finansavimo modelį, įvardino siekiamybę tapti socialiniu verslu. *„Nes šiaip visi esame savanoriai. Visi dar dirbame normalų darbą. Nes čia hobis kaip ir. Nors labai siekiame tapti socialiniu verslu, kuris gali save išlaikyti.“*

Tematinis centras. „Miesto laboratorija“ yra tematinis bendruomeninis centras orientuotas į darnų vystymąsi. *„Vilniuje nėra vietų, kur galėtum patapti labiau darnus. <..> Tai čia gali ateiti pasižiūrėti. Pavyzdžiui Hidroponinis daržas <..> Planuojame daryti edukacinius kino filmų vakarus apie darnumą.“*

Informacijos sklaida. Keliant darbinės hipotezes apie bendruomenių centrų komunikacines problemas, ir matomumo trūkumą buvo smalsu pasiklausti, kaip šiais klausimais tvarkosi inovatyvūs bendruomenių namai. Informacijos sklaidai naudojamos socialinės medijos: „Facebook“, „Instagram“, taip pat informatyvi internetinė svetainė, plakatai bibliotekose ir parduotuvėse, reklama renginių „Influencerių“ žinutės socialiniuose tinkluose padeda <..> Lietuvoje per trendus galima nemažai pasiekti ir žmonės greitai prie tų trendų prilimpa“

Patalpos. Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti kaip sekėsi šias seno sandėlio patalpas pritaikyti bendruomenių laboratorijai. Šioje vietoje tai nebuvo sudėtingas procesas. *„Neuvo sunku, nes buvo viena labai didelė erdvė. Buvo kelios sienos, nebuvo jokių durų.“* Kalbant apie šios centro funkcinių zonavimą išskiriama aiški paprasta schema: atskira erdvė daržui, didžioji erdvė skirta bendroms veikloms, pagalbinė patalpos, tualetas, virtuvė, keletas sandėliukų. Planuojamas mažas ofisas. Sandėlyje buvo išdažytos sienos ir įrengtos grindys. Be jokios abejonės bendruomeniniam centrui reikalingi baldai. Šį aspektą jie sprendė taip pat pasitelkdami darnios plėtros principus. *„Tada prasidėjo baldų dalis. Čia viskas daryta rankomis. Ir baras. Pas mus viskas daroma iš tų antrinio naudojimo dalykų. Žmonės viską atnešė, atvežė. Kai kurie daiktai rasti prie konteinerių atsinešėm. Pervilkom daug sofų. Pradžioje labai intensyviai darėme baldų atnaujinimo dirbtuves. Dirbome su vienu dizaineriu. Jis atsinešdavo čia kėdes senas ir mokindavo žmones kaip pervilkti jas, perdažyti restauruoti. Ir tuo pačiu per tas dirbtuves mes ir savo baldus atsinaujindavome.“*

Aplinkos savybės. Pagrindinės aplinkos savybės, pritraukiančios žmones į „Miesto laboratoriją“ tai uždara teritorija, esanti toli gatvės. *„Mūsų pagrindinė auditorija šeimos su mažais vaikais... Tėveliams taip pat labai patogų, nes aplink nėra mašinų.“* Stengiasi sukurti erdvę, pritaikytą visiems. *„Šiame rajone daug senjorų <..> Senjorai atėję gali už eurą pasiimti kavos.“* Tai, kad laboratorija įkurta istorinio Sapiegų parko teritorijoje Renata šiuo metu neįvardina kaip kritinio privalumo, nes parkas nėra atkurtas, o ir jo tvarkymo principas gyventojams nėra priimtinas. *„Manau, kad truputėlį reikia laiko ir tada gal ir taps traukos tašku kaip istorinis objektas.“*

Trūkumai. Pašnekovė paklausta ar norėtų centrą perkelti į kitą vietą ar jame ką nors pakeisti atsakė, kad laboratorija puikioje vietoje, tačiau yra kelios svajonės, kurias įgyvendinus ši vieta taptų dar patrauklesnė. Ant stogo norima įrengti stiklinį šiltnamį ir stogo terasą. Taip pat pažymi, kad norėtų įrengti geoterminį šildymą, nes šiuo metu šildymas sudaro didelę išlaidų dalį. Šios vietos darbuotojai norėtų pastatą išoriškai paversti įdomiu, intriguojančiu objektu, apželdindami sienas.

5 lentelė. Renatos Domeikatės išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai

Senas pastatas	Mūsų atveju senas, nes čia galime įrengti daržus.
Naujas pastatas	Jei būtų kuriamas pagal mūsų poreikius
Kūrybinės bendruomenių erdvės patalpų savybės	Didelė erdvė renginiams, bendruomenės kavinė, terasa, šiltnamiai, perdirbti atnaujinti baldai, uždara patalpa daržui, bendruomeninė virtuvė- kavinė, mažos biuro patalpos, pagalbinės patalpos daiktų sandėliavimui, bendradarbystės erdvė,
Kūrybinės bendruomenių erdvės aplinkos savybės	Uždaras kiemas, toli nuo gatvės, gamtinė aplinka, industrinė apleista teritorija, lauko terasa, šilnamis ant stogo.
Siūlomi objektai kūrybinei bendruomeninei erdvei	Pateikia pavyzdį apie Amsterdame įrengtą bendruomeninę teritoriją įrengtą kanale, valtyse.
Įdomūs pastebėjimai	Tematinė bendruomeninė erdvė orientuota į darnių vystymą Visi „trend'ai“ naujienos žmonėms tikrai tinka ir patinka. Infuenceriai skleisdami informaciją apie centrą, gali padėti jį išpopuliarinti tarp gyventojų.
Finansavimo modelis	Socialinis verslas. Patalpas numoja verslas už minimalią kainą. Užsidirba gaminant sveiką maistą, organizuojant degustacines vakarienes, nuomoj patalpas renginiams.

2.3.2. Edgaras Stanišauskas („Fluxus ministerija“)

Interviu su Edgaru Stanišausku, kadais Kaune veikusio projekto „Fluxus ministerija“, viceministru, šiuo metu VŠĮ „Azzara“ vadovu, buvo atliktas gegužės 21d. Užupio g. 30, Vilniuje.

Įkūrimo istorija ir koncepcija. „Fluxus ministerijos“ projektas tiek Vilniuje tiek Kaune vyko po pusantrų metų. Edgaras akcentuoja laikinumo idėją: *„Tokia ir buvo idėja, kad subėgam, padarom bum ir išeinam... Mintis buvo paprasta, kad tam tikras sėslumas, ilgaamžiškumas priverčia žmones aptingti ir nieko nedaryti. Toks žmonėms pasakymas arba davimas kažkokio veiksmo su kažkokia pradžia ir pabaiga priverčia įveiksminti visas patalpas, visas erdves ir visus žmones. Jie žino, kad baigsis tada ir tada, ir bando išspausti iš tų erdvių iš tų žmonių su kuriais būna maksimumą. <..> O čia turi būti siurprizas, netikėtumas, fluxus, toks subėgom padarėm – vakarėlis. Pusantrų metų vykęs vakarėlis, kuris buvo suneštinis. Visi subėgo, atsinešė savo mintis ir padarė.“*

Pastato pasirinkimas. Tiek Vilniuje tiek Kaune „Fluxus ministerijos“ projekto įgyvendinimui buvo pasirinkti seni apleisti pastatai. *„O kitas dalykas – apleistas. Mums buvo labai svarbu, kad būtų apleisti, nenaudojami ir prikelti gyvenimui per kūrybinį susitelkimą, susibėgimą <..> Senas pastatas su savo įdomia istorija.“* Vilniuje Fluxus ministerijai įkurti buvo panaudotas Sveikatos ministerijos pastatas Gedimino g. 27, Kaune buvęs batų fabrikas „Raudonasis spalvis. Abu šie objektai yra miesto centre. Seni pastatai išskirti dėl savo ypatingos vertės *„Kiekvienas tas pastatas turi savo aurą.“* Lygindamas senus ir naujus objektus Edgaras vienareikšmiškai išskiria senųjų pergalę. *„Aš esu už seną ir kuo senesnį. Patvarkyti, paklijuoti, nes žmonėms to reikia. Dvaras, pilis. Kodėl mes saugom tokius objektus? Nes įdomu prisiliesti prie tos istorijos kas buvo, labai svarbu. Pavyzdžiui dėl to ir fortai pavyzdžiui taip įdomu. Ten juk karas, žuvę žmonės, sandėliai, visa ta istorija, kurią pasakoja tie fortai yra nuostabu.. Pavyzdžiui ligoninės.“* Kalbėdamas apie senų pastatų pritaikymą kūrybinėms erdvėms Edgaras sako, kad svarbiausia buvo ne labai gražios erdvės, o tik būtina infrastruktūra. *„Mums svarbiausia buvo, kad būtų vanduo, elektra ir kad būtų prižiūrima švara... Kas geriausia kūrybiniame klasteryje padaryti bendrastatybinius darbus, turėti*

vandenį, kriauklę, elektrą, šildymą, o sienas palikti, jie patys pasidarys. Palikti viską jų fantazijai ir kūrybinei tėkmei.“ Erdves siūlo palikti pačių menininkų kūrybai.

Norint kurti kūrybinį centrą ne miesto centrinėje dalyje reikėtų įdėti labai daug pastangų, kad jį išpopuliarinti ir pritraukti į jį žmones. Taip pat jame turėtų dirbti išskirtiniai menininkai. „*Dabar manau, kad miesto ne centrinėje dalyje būtų galima padaryti, jei tai būtų išskirtiniai objektai. Pavyzdžiui Kaune yra fortai. Tai yra netradicinė erdvė. Manau tų netradicinių erdvių buvimas necentrinėse miesto dalyse būtų sprendimas. Arba pasiimti kokį nors paprastą objektą ir tada jau žaisti turiniu ir žmonėmis. Laisvė svarbiausia. Jei įrėmini, tada jau viskas. Konceptija yra laisvė. Fluxus. Ką padarė Jonas Mekas, Jurgis Mačiūnas, Joko Ono, Džonas Lenonas? Jie tiesiog subėgo ir darė tūšą. Darė vakarėlį, į kurį dėmesį paskui atkreipė visas pasaulis. Soho rajonas taip įsikūrė. Aišku jie ten visą rajoną turėjo, mes tik vieną pastatą. Jei tai būtų netradicinė erdvė tai tik sustiprintų, o jeigu tai tradicinė (buvusi mokykla, buvęs darželis, fabrikėlis) nematyčiau tame problemos.“*

Patalpos. Funkcinį Fluxus ministerijų išdėstymą apibūdina taip: „*Galima sudalinti erdves blokais. Iš ko susidėjo Fluxus ministerija tai menininkų rezidencijos ir viešosios erdvės, kuriose visi kas norėjo galėjo organizuoti renginius, parodas, koncertus, performansus, mitingus... Tame ir buvo prasmė – laisva kūryba laisvoj erdvėje, kur nemokamai galėjo pasinaudoti.“* Kaune įsikūrusios Fluxus ministerijos pagrindinį bruožą išskyrė didelės aukštas erdves. „*Kitas dalykas, Kauno erdvės labai aukštos ir ta didžioji renginių salė ir tiek mažesnė ir kino teatro.. O Kaune, kas buvo gerai tos didelės salės talpinančios be galo daug žmonių. Kur galima padaryti didelio masto pastatymus ir šokių koncertus ir tiesiog koncertus. Erdvės leido sutalpinti daug žmonių ir labai įvairaus pobūdžio renginių“* Vilniaus Fluxus ministerijos išskirtinis bruožas tai, kad jame buvo daug patogių studijų menininkams „*Rezidencijos buvo visame pastate kambariukai, kuriuose mes suteikėm menininkam nemokamas erdves, kuriose reikėjo susimokėti tik už elektrą ir vandenį.“*

Edgaras mano, kad verslo įsitraukimas į kūrybinių erdvių kūrimą ateityje bus įmanomas. „*Manau kad ofisų erdvės ir kūrybiniai klasteriai šalia vieni kitų anksčiau ar vėliau kursis. Kad biuruose būnantys žmonės kuo daugiau būtų tarp kuriančių žmonių, kad ta bendra aura kuriančioji. Visas objektas toks taptų. Manau, kad verslui tai būtų naudinga. Kad jų darbuotojai nebūtų kaip robotai, kur tik atlieka funkciją, o neįjungia vaizduotės, kūrybiškumo.“*

Aplinkos savybės. Kaip pagrindinius aplinkos bruožus pritraukiančius žmones įvardino miesto centrą. „*Vilniuje tai tikrai buvo Gedimino prospektas – viena iš pagrindinių gatvių... Gedimino prospektas, centras, netoli autobusų stotelės, nes jaunimas daugiausiai lankydavosi. Ir kad tai buvo netoli pačių populiariausių Vilniaus senamiesčio vietų. Nes jei jau vaikšto po miestą, tai ieško tų objektų ir užeidavo pas mus“.* Kaune taip pat netoli pagrindinių objektų. „*Aišku žiedo stotelė jaunimui buvo patogu. Pilis, turistai. Labai svarbu aikštelės automobilių stovėjimo, kad atvažiuoji ir gali pasistatyti automobilį. Turistams labai įdomu buvo mūsų senelis išminčius, jie nuolat užeidavo. Ir aišku rotušė šalia.“* Edgaras pabrėžia tokios kūrybinės erdvės lokacijos svarbą. „*Žmonės atvažiuoja į centrą, reikia kad jie matytų, kad užeitų... Ta lokacija miesto centre labai svarbi.“*

6 lentelė. Edgardo Stanišausko išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai

Senas pastatas	Vienareikšmiškai apleistas
----------------	----------------------------

Naujas pastatas	Nauji pastatai be dvasios
Kūrybinės bendruomenių erdvės patalpų savybės	Renginiams didelės erdvės talpinančios daug žmonių, kūrybinėms studijos mažesni kabinetai. Senose erdvėse daugiau laisvės ir kūrybos. Svarbu pasirūpinti elektra, vandeniu ir šildymu.
Kūrybinės bendruomenių erdvės aplinkos savybės	Centras, viešojo transporto stotelės, didelis praeinančių žmonių srautas
Siūlomi objektai kūrybinei bendruomeninei erdvei	Kauno tvirtovės fortai
Įdomūs pastebėjimai	Į kūrybines erdves pritraukia žmonės ir menininkai Laikinas vakarėlis, laikinas objektas, koncepcija yra laisvė
Finansavimo modelis	Projektas. Iš verslo laikinai perimamos ir sutvarkomos patalpos. Papildomos lėšos iš patalpų nuomos renginiams už minimalias kainas.

2.3.3. Tomas Paninas („Happspace“)

Interviu su „V&P Design“ interjero dizaineriu Tomu Paninu, kūrusiu interjerą verslo centre „Arka“ esančiai bandrabarbystės erdvei „Happspace“, buvo atliktas gegužės 12d. K. Petrausko g. 26, Kaune.

Vidaus erdvių savybės. Tomas įvardina du pagrindinius patalpų tipus reikalingus bendruomeninei erdvei: „*Pagrindinis dalykas yra bendra poilsio zona ir kabinetai.*„ O vidaus aplinkos pasisėkimo faktorių įvardina kaip ramybės ir laisvalaikio iliuzijos kūrimas. Taip pat parėžė, kad matant tokius vaizdus už lango privalu juos įsileisti ir į interjerą. Jo nuomone spalvas pastatuose ir erdvėse kuria žmonės. „*Erdvę labai užpildo patys žmonės. Kiekvienas atsineša savo nuotaiką ir savo spalvą. Dėl to ir yra tie visi pastatai balti ir tik būtini dalykai. Į tai atsineši savo. Esmė yra žmonės.*“ Taip pat kūrybinių erdvių vieną iš bruožų išskyrė lankstumą. „*Happspace erdvė ir buvo projektuota kaip kavinė, kur žmonės ateina, komunikuoja, bendrauja. Žinoma, yra daromos zonos, kad būtų šiek tiek privatumo.*“ Erdvė turi būti transformuojama, kad pabodus ar atsiradus naujiems poreikiams būtų galima viską pakeisti.

Pastato pasirinkimas. Paklaustas apie seno ir naujo pastato pritaikymą bendruomeninei kūrybinei erdvei išskyrė funkcionalumą kaip pagrindinį aspektą. „*Skirtumas – funkcionalumas. Jei dalyvauji nuo pastato statymo Tu gali labai daug imponuoti, žymiai daugiau laisvės turi visame kame, kaip sienas išdėlioti. O senas pastatas – paveldas. Tu turi taikytis prie esamų sienų, prie esamo išdėstymo. Bet tiek tas tiek tas yra įdomu.*“ Taip patikino, kad šiais laikais nėra neišsprendžiamų problemų, viskas priklauso nuo to kiek investuoji. Nors siūlo atkreipti dėmesį į tai, kad pastatas turi būti patogus pasirinktai funkcijai. „*Norint Sename pastate įrengti reikia daug visko apgalvoti. Čia yra ir kolonados, koridorinė sistema. Reikia ieškoti labai specifinės patalpos.*“

Siūlomi objektai. Interjerų kūrėjas pateikia kelis senų pastatus, kurie galėtų būti pritaikyti inovatyviam bendruomenių inkubatoriui. Siūlomos buvusios klubo „Combo“ patalpos Laisvės alėjoje, dėl geros lokacijos ir aukštų erdvių. Interviu metu Tomas įvardino dar vieną potencialią visuomenei pritaikomą erdvę – buvusio „Merkurijaus“ teritoriją. „*Taip pat yra su mūsų tuo fontanu, Merkurijumi. Ten yra labai didžiulis skaudulys Kauno... Iki šiol matau tą viziją prie fontano. Ten reikėjo padaryti gerą požeminį garažą, kalt žolę su visokiais fontanėliais ir amfiteatru miesto*

koncertams. *Tas pats Kaunas Jazz – būtų tobula vieta, būtų daug uždirbę <..> Visi be proto pasiilgę tų žalių plotų, pasižiūrėk. Padarytum ten parkelį, visi ten eitų.*“

Paklaustas apie Vytauto parke esančio kurhauzo pritaikymą bendruomeninei funkcijai entuziastingai pasakė, kad tai nuostabi vieta. *„Tos patalpos nuostabios. Išvis Vytauto parkas yra nuostabus, kurį turi kažkoks privatininkas ir nieko nedaro. Juolab, kad ten yra labai geras bunkeris.“* Taip pat paminėjo dar keletą objektų ir *„Tas pats savanorių prospektas. Ten labai daug objektų, kurie galėtų būti panaudoti. Taip pat Vilijampolėje. Ten buvę fabrikai. Man rodos prie veterinarijos akademijos.“*

Investicijos. Įkuriant bendruomenines erdves pagrindines ir neišvengiamas investicijas įvardina apšvietimą, dažymą, metalą. Nors galima naudoti ir antrines medžiagas. *„Faktas, aišku gali. Žinoma, yra tam tikrų dalykų, kur tu negali sutaupyti. Investicijos reikalingos apšvietimui, medžiagoms, metalui pavyzdžiui. Tarkim stalo vien iš paletės nepagaminsi, jis turi turtėti kojas, būti ergonomiškas ir estetiškai šiek tiek atrodyti.“*

Žmonių pritraukimas. Tomo nuomone, kuriant naujus bendruomeninius objektus neįmanoma pritraukti visų gyventojų. *„Jeigu Tau niekada gyvenime nebuvo įdomu tu jį nunešk ten ir jam vis tiek nepatiks... Arba turėtų būti draugų aplinka kuri įtakotų. Tai yra bandos reikalas iš tiesų.“* Tomas antrina ankstesniame interviu Renatos išsakytai minčiai, kad labai svarbu komunikacija ir viešieji ryšiai siekiant pritraukti miestiečius į bendruomenines erdves ir veiklas. Net paklaustas apie estetinę pastato išraišką, pasakė, kad komunikacija svarbiau. *„Faktas, svarbiausia turi veikti viešieji ryšiai <..> Turi būti įtraukta labai didelis žmonių kiekis. Tokios kūrybinės dirbtuvės privalo ieškoti rėmėjų, nes finansavimo didelio neturės greičiausiai“*

Jei bendruomenių inkubatorius būtų kuriamas toliau nuo centro, į jį galima pritraukti žmonių, tačiau būtina gera komunikacija. *„Tai žinoma. Kaip ir sakiau viskas priklauso nuo viešųjų ryšių... Dabar yra lengviau, žmonės daugiau migruoja.... Karta jaunesnė, turi daugiau galimybių susižinoti, susirasti informaciją. O visų pirmą keliauja labai daug, mato užsienyje labai daug. Ir to pačio paskui ieško Lietuvoje... Svarbiausia komunikacija. Kas iš to, jei padarai žiauriai afigeną erdvę, atsidarai duris ir lauki? Tai tavo investicijos - tas pusė milijono eurų gali tiesiog susprogti.“*

7 lentelė. Tomo Panino išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai

Senas pastatas	Radus specifinę erdvę pritaikomas.
Naujas pastatas	Funkcionalesnis, lengviau pritaikyti.
Kūrybinės bendruomenių erdvės patalpų savybės	Poilsio zona, kabinetai, erdves užpildo žmonės su savo daiktais transformuojamos erdvė,
Kūrybinės bendruomenių erdvės aplinkos savybės	Centrinė miesto dalis
Siūlomi objektai kūrybinei bendruomeninei erdvei	„Merkurijaus“ teritorijoje padaryti bendruomeninę erdvę. „Combo“ patalpos Laisvės al., Apleistas kino teatras prie „Park In“, Kurhauzas ir bunkeris Vytauto parke.
Įdomūs pastebėjimai	Jei žmogui neįdomu, tu jo nepriversi pradėti domėtis. Nebent visi aplink ims domėtis, tai bandos jausmas. Gera komunikacija yra esminis erdvės sėkmės bruožas.

2.3.4. Žilvinas Rinkšelis (KEKS2022)

Žilvinas yra KEKS2022 vienos iš programų skirtos modernizmo paveldui „Modernizmas ateičiai“ kuratorius. Taip pat jis vienas iš penkių modernizmo architektūros mylėtojų įkūrusių „Ekskursą“. Interviu buvo atliktas gegužės 12d. Karaliaus Mindaugo pr. 37, Kaune, verslo centre „Arka“, „Happspace“ bendradarbytės erdvėje. Žilvinas nėra architektas, tačiau jo visos veiklos susiję su architektūra. *„Esu istorikas su polinkiu į architektūrą<..> Nes architektūra labiausiai domina ne nauja o ta istorinė ar kiek senesnė.“*

Sutikti pavyzdžiai. Jam su Kaunas 2022 biuru teko būti Rygoje ir lankyti kūrybines erdves ir inkubatorius įkurtus nenaudojamuose pastatuose. *„Jis veikia taip, kad susitariama su savininkais, kurie valdo tuos pastatus nenaudojamus, išsiaiškinama kiek laiko maždaug tikėtina kad neatsiras investuotojas, kuris norės investuoti į tą nekilnojamą turtą. Pagal tai pasirašoma sutartis. Kartais ir neterminuota ir veiklos atitinkamos vykdomos. Iki 2-5 metų gali būti pasirašoma abipusė sutartis. Ta programa tada ieško kūrybininkų arba bendruomeninių iniciatyvų, kurios tas vietas įveiklintų.... Tai tokiu atveju per tuo 2-3 penkis metus tie pastatai susiformuoja, susiformuoja tradicijos, bendruomenės traukos centras, kavinė vietinė. Tokioje vietoje tu gali pagrįsčiau investicijas daryti. Ten nusistovi srautai.“*

Siūlomi objektai. Žilvinas pateikia pavyzdžius Kauno centre, kur galima pritaikyti tokį modelį kaip Rygoje: „Pieno centro“ rūmai, KTU Mechanikos rūmai Kęstučio gatvėje. *„Vienas didžiausių. Puikus pastatas, didžiulės erdvės, kabinetinė sistema.“* Kaip ir kiti profesionalai pagrindinį šių vietų privalumu įvardina miesto centrą. Pokalbio eigoje pamini dar vieną įdomų objektą bendruomenės laboratorijai. *„Man aišku tie kiemai gyvenamuosiuose mikrorajonuose gerokai apieisti jau nuo vaikystės tapdavo žaidimų aikštele – medžiai, krūmai, kuriuose landžiodavai, man jie visad būdavo įdomūs.“*

Kuriama erdvė. Kaunas 2022 biuras bandys įkurti vieną pirmų tokių bendruomenei skirtų erdvių. *„Mes patys dabar bandysim įgyvendinti Kaunas 2022 projektą Daukšos gatvėje. Ten gavome bendruomeninems, visuomeninems reikmėm pastatą. Būtent ten ir bus bandomas pritaikyti tas modelis, kad bendruomenė pati sau susikuria erdvę“* Žilvinas ne pirmasis sakantis, kad reikia žmonėms patiekti suteikti laisvės kuriant erdves sau. *„Aš manau kad bendruomenės yra kūrybingos pajėgios, tik joms reikia suteikti sąlygas. Ir tai yra vienas iš geriausių būdų. Suteikti jiems erdvę, suteikti laisvę.“*

Pastato pasirinkimas. Kalbant apie naujų pastatų kūrimą, Žilvinas laikosi principo, kad infrastruktūros sukurta pakankamai ir nereikia kurti nieko naujo. *„Ta infrastruktūra yra sukurta, jos yra pakankamai, jos nereikia kurti papildomai, tiesiog turinį pritaikyti, padaryti įdomesnį.“*

Žilvinas kaip paveldosaugininkas gali daug pasakyti apie senų pastatų pritaikymą šių dienų reikmėms. Pavyzdžiui akcentuoja, kad lanksčiau žiūrima į istorinių pastatų tvarkymą. *„Nes prie tų istorinių pastatų vis tiek traukia, kad ir kiek jie yra neprižiūrėti ir pasenę“* Tačiau pabrėžia architektūros kokybę. *„Tik skatinama, kad tai būtų kokybiška architektūra. Iki šiol yra tų antstatų, bet jų architektūra labai prasto lygio.“*

Pastato multifunkciškumas. Paklaustas ar centrai galėtų būti tematiniai ir tarnauti tik vienai funkcijai, atsako, kad laboratorija/centras/inkubatorius turi būti daugiafunkcis. „*Visus kuriuos teko matyti yra daugiafunkciniai. Čia ir turėtų būti receptas. Turėtų būti mišrus, tiek senimui tiek jaunimui*“. Prieš parenkant centrui funkcijas, būtina tartis su bendruomene. „*Čia reikėtų su bendruomene kalbėti, išsiaiškinti poreikį. Vienoje teritorijoje vienaip, kitoje kitaip... Vadovaujuosi principu, kad negali pats sugalvoti ir nuleisti iš viršaus, reikia sėdėti ir kartu galvoti. Nes galbūt jau yra susiformavusios kažkokios tradicijos*“

Bendruomeninės erdvės koncepcija. Interviu pabaigoje paklaustas ar galėtų pasvajoti apie tobulą bendruomeninį objektą Žilvinas Rinkšelis žinojo kaip jis turi atrodyti: „*Taip, aš turiu viziją... Patraukliausia erdvė man būtų istoriniame pastate, bet kuriama naujai... Man labai patinka tas principas „DIY“ (Do it yourself). Tai yra bendruomenės kuriama erdvė, kur ne statybininkai o jie patys pasidaro, tada ir vertina labiau... Galbūt galėtų atsirasti kažkokie paviljonai, kavinės bendruomeninės, estrada arba toks paviljonas kaip dabar atsirado prie Kauno paveikslų galerijos, kuris tampa susitikimų, performansų vieta. Istoriniame pastate galbūt galėtų atsirasti kokybiškos architektūros antstatas su kokia rezidencija atvykstantiems menininkams.*“

8 lentelė. Tomo Panino išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai

Senas pastatas	Patraukliausia erdvė man būtų istoriniame pastate, bet kuriama naujai
Naujas pastatas	Nauji gerai, nes turi galimybę atverti panoramas
Kūrybinės bendruomenių erdvės patalpų savybės	Puikus pastatas, didžiulės erdvės, kabinetinė sistema. kokybiškos architektūros antstatas, daugiafunkciniai objektai
Kūrybinės bendruomenių erdvės aplinkos savybės	Centre, šalia prekybos centrų kavinių,
Siūlomi objektai kūrybinei bendruomeninei erdvei	Šilainių biblioteka, Kalniečių kompleksas („Vitebskas“), kiemai gyvenamuosiuose mikrorajonuose, Merkurijaus kvartalas, „Pieno centras“, KTU mechanikos rūmai.
Įdomūs pastebėjimai	Man labai patinka tas principas „DIY“ (Do it yourself). Tai yra bendruomenės kuriama erdvė, kur ne statybininkai o jie patys pasidaro, tada ir vertina labiau. Vadovaujuosi principu, kad negali pats sugalvoti ir nuleisti iš viršaus, reikia sėdėti ir kartu galvoti. Nes galbūt jau yra susiformavusios kažkokios tradicijos. Vadovaujuosi požiūriu, kad visų nepritrauksi.. Kad turbūt net nesistengti, nes jie kaip sėdėjo prie televizoriaus, taip ir toliau.. Ant blakstienų gali stovėti ir jų nepritrauksi.
Finansavimo modelis	Rygoje taikomas modelis: Susitariama su savininkais, kurie valdo tuos pastatus nenaudojamus, išsiaiškinama kiek laiko maždaug tikėtina kad neatsiras investuotojas, kuris norės investuoti į tą nekilnojamą turtą. Pagal tai pasirašoma sutartis. Kartais ir neterminuota ir veiklos atitinkamos vykdomos. Iki 2-5 metų gali būti pasirašoma abipusė sutartis. Ta programa tada ieško kūrybininkų arba bendruomeninių iniciatyvų, kurios tas vietas įveiklintų.

2.3.5. Ramūnas Navickas

Interviu su Kauno bendruomenių centrų asociacijos pirmininku Ramūnu Navicku buvo atliktas gegužės 22d. Kauno Klinikose.

Bendruomenių centrai Kaune. Bendruomenių asociacijos pirmininkas paklaustas ar Kaune esančių bendruomeninių centrų tinklas yra pakankamo dydžio, buvo labai nusivylęs susiklosčiusia situacija: *“Matijošaičio komanda baigia atimti paskutinius dirbančius Iš Panemunės atėmė, iš Kalniečių atėmė, iš Petrašiūnų atėmė išvarė ir dar liko skola didžiulė. Dabar tik vienintelis Girstos bendruomenės centras turi patalpas... Žaliakalnio kelios bendruomenių organizacijos, jiems vis žada, kad kai pastatys stadioną, tai tose patalpose po stadionu bus vieta bendruomenių centrams.”* Taip pat mini vieną didelį projektą, kurį vykdė Aleksoto mikrorajone. *„Norėjome, kad ten atsirastų Aleksoto bendruomenės centras ir centrinė aikštė.”* Tačiau miesto valdžia sustabdė ir šį projektą. Viso pokalbio metu Ramūnas Navickas pabrėžė valdžios trukdymą bendruomenių centrų gyvybiškumui. *„Valdžios nuopelnai didžiuliai naikinant bendruomenių centrus.”* Po šio pokalbio paaiškėjo, kad iki šiol keltos hipotezės apie tai, kad bendruomenių centrai nėra matomi mieste, buvo neteisinga. Pasirodo jų tiesiog nėra, tik vienas. *„Taip, tik vienas Girstos bendruomenės centras. Visi kiti paprašo, kokioje bibliotekoje susitinka, paprašo mokykloje susirenka. Mes Aleksote susirenkame seniūnijos salėje. Jei bendruomenė norėtų turėti kokį nors savo inventorių, tai turėtų laikyti garaže.”*

Bendruomenių centrų tinklas ir koncepcija. Paklaustas apie tobulą bendruomenių centrą Kaune, Ramūnas teigė, kad buvo sukūrę strategiją, kuri pateikta VŠĮ „Technopolis“ parengtame „Kauno miesto seniūnijų bendruomenių namų plėtros investicinis projekte (2008)²⁶ „Bet idėja buvo, kad kiekvienoje periferinėje seniūnijoje bent po vienus bendruomenių namus. Tai vat ir svajonė ta tokia. O centre sakėm gal ir nereikia, nes tiek tų visokių yra įstaigų, veiklų ir pramogų. Be to centre kiekvienas kvadratas jau išnaudotas.”

Siūlomi objektai. Nagrinėjant skirtingus mikrorajonus ir vietas naujam bendruomeniniam centrui juose, bendruomenių asociacijos pirmininkas sako, kad geriausia, kad tokios erdvės atsirastų šalia kokios nors viešosios erdvės. *„Kalniečiai turi savo Čechėnijos aikštę ir ten yra toks sumaltas kompleksas. Ten galėtų atsirasti bendruomenei skirtos patalpos. Na ko reikia bendruomenei? Kambarėlio ir dar iki 100 vietų salės, kur būtų galima daryti kamerinius renginius. Tame Kalniečių komplekse norint būtų galima. Juolab kad ten veikia labai aktyvi biblioteka. Jie rengia daug įvairiausių renginių.”* Tuo pačiu pamini ir Petrašiūnus: *„Petrašiūnų bendruomenė turėjo neblogą vietą, bet juos iš ten išvarė. Petrašiūnuose yra marios tačiau kaip ir nėra, kad būtų toks centras. Nebent mažėtų vaikų, jaunimo ir kokios nors mokyklos dalį panaudotų bendruomeninei erdvei.”* Dar kartelį primena dėl plano apie Ažuolyno bendruomenės centro steigimą po planuojamu rekonstruoti stadionu.

Naujas pastatas. Lygindamas seno ir naujo pastato pritaikymą bendruomeniniam centrui vis dėl to linksta į naujo modernaus pastato kūrimą. *„Bet jei būtų galimybė rinktis tai sakyčiau kad naujas modernus, šiuolaikinis pastatas būtų geriau. Bet vėlgi čia priklauso nuo mikrorajono. Pavyzdžiui, pas mus yra botanikos sodas, ten administracinis pastatas, rūmai didžiausi, bet baisiai atrodantys. Ir taip lėtai visa renovacija vyksta. Nors tokius rūmus Kaunui būtų labai gerai turėti. Pavyzdžiui Kauno rajone, Raudondvaryje sutvarkė dvarą ir turi puikią vietą... Jei leistų tai sakyčiau kad tikrai nuo nulio. Būtų ir pigiau ir geriau“*

Patalpų savybės. Pagrindinius erdvės bruožus naujam pastatui įvardina kaip aukštą energetinę klasę, nes labai sunku išsilaikyti. „*Labai svarbu, kad tas pastatas būtų aukštos energetinės klasės.*“ Taip pat išskiria reikalingas patalpas: „*Svajojome apie sporto salę, atskira aktų salė... Be salių dar turėtų būti patalpos ofisui, sandėliai,*“

9 lentelė. Ramūno Navicko išskirti pagrindiniai kūrybinės erdvės bruožai

Senas pastatas	Apleistą sunkiau pritaikyti, didelės energijos sąnaudos
Naujas pastatas	Tikrai naujas
Kūrybinės bendruomenių erdvės patalpų savybės	Aktų salė, sporto salė, biuras, sandėliai
Kūrybinės bendruomenių erdvės aplinkos savybės	Mikrorajono centras, centrinė gatvė, matomas, šalia kitų visuomeninių objektų.
Siūlomi objektai	Kalniečių Iki prie Čečėnijos aikštės
Įdomūs pastebėjimai	Reikia investuoti ne tik į asfaltą, bet ir į kultūrą, į bendruomenių veiklą.

2.4. Kūrybinių laboratorijų atsiradimo poveikio aplinkai vertinimas

Poveikio aplinkai vertinimas atliekamas trimis objektams ar teritorijoms, kurios galėtų būti pritaikytos kūrybinės bendruomenių laboratorijos funkcijai. Nagrinėjami objektai parenkami, atsižvelgiant į gautus vykdytos sociologinės gyventojų apklausos rezultatus bei interviu metu išskirtus siūlymus, dėl vietų, galimai tinkamų kūrybinei bendruomeninei erdvei.

Visų pirma apibūdinama kiekvieno iš objektų esama situacija ir aplinkos ypatybės. Poveikis aplinkai, pakeitus pastatų funkciją ir pritaikant juos bendruomenės poreikiams, vertinamas naudojant C. Aleksanderio šablonus aprašytus knygoje „Šablonų kalba“ (1977)¹⁰. Pirmoji šablonų dalis apibūdina miestą ir bendruomenę – priemones, kuriomis kurti patrauklią aplinką, pritraukiančią žmones. Taigi, taikant C. Aleksanderio šablonų metodą, bus pateikiama kaip pasikeistų objektas ir jo aplinka bei kokią įtaką jo atsiradimas darytų gretimoms teritorijoms, objektus pritaikant bendruomeninei funkcijai.

2.4.1. Tiriamų objektų pasirinkimas

Tiriami objektai buvo pasirinkti taikant du metodus. Visų pirma, siekiant sužinoti kauniečių nuomonę, apie tai, kur galėtų būti įrengiami nauji bendruomeniniai objektai, buvo vykdyta sociologinė apklausa. Nagrinėjant apklausos metu gautus rezultatus paaiškėjo keli seni objektai ir kelios teritorijos, kurios galėtų būti pritaikomos naujam bendruomenės centrui.

Renkant pačias tinkamiausias vietas naujai kuriamam bendruomenių centrų/laboratorijų tinklui Kauno mieste siūlomos kelios vietos mikrorajonuose, kurios atitinka pirminius kokybinius rodiklius: turi gerą susisiekimą, automobilių stovėjimo aikšteles, aplink išsidėstę gamtiniai objektai ar parkas, 10 minučių ėjimo atstumu yra nemažai komercinių ir viešųjų objektų. Taip pat, kadangi bendruomeninė erdvė kuriama žmonėms, svarbu kad aplink yra gyvenamieji kvartalai, kurių gyventojams ir bus skirtas šis centras.

Išanalizavus sociologinių tyrimų rezultatus ir profesionalų išskirtus objektus, pasirenkamos trys labiausiai kokybinius aspektus atitinkančios vietos, kurioms vykdomas poveikio aplinkai vertinimas, ten atsiradus kūrybinei bendruomeninei erdvei.

- Prekybos centras „Rėda“
- Vytauto parkas. Paviljonas
- Apžvalgos bokštelis prie Trijų mergelių tilto

2.4.2. Prekybos centro „Rėda“ esamos situacijos vertinimas ir pokyčių vertinimas C. Aleksanderio metodu įkūrus jame bendruomeninę laboratoriją.

Esama situacija. Prekybos centras „Rėda“ įsikūręs intensyviai urbanizuotame ir apgyvendintame Dainavos rajone. Aplink gausu sovietmečiu statytų daugiaaukščių gyvenamųjų namų, mokyklų ir prekybos centrų, tačiau nėra jokių kultūrinių bendruomeninių objektų. Šiuo metu šio objekto funkcija nepakitusi nuo pradinės. Tai vis dar yra prekybos centras, kuriame įsikūrę keletas parduotuvių.

Šis išraiškingos architektūros pastatas yra gerai matomas nuo gatvės. Čia pravažiuoja dideli transporto srautai. Taip pat tai komerciškai aktyvus taškas Dainavos mikrorajone. Aplink gausu panašios prekybos paskirties objektų. Artimiausiai įsikūręs Dainavos turgus ir prekybos centras „Rimi“. Netoliese kaip pat matomas prekybos centras „IKI – pasimatymas“ Kiek toliau prie Savanorių pr. Prekybos centras „Savas“ ir sartų gatvėje esantis Zanavykų turgus. Aplink yra net keletas automobilių stovėjimo aikštelių. Taipogi šios vietos pasiekiamumas viešuoju transportu ypatingai geras. Autobusų stotelė visiškai prie pat. Dešimties minučių spinduliu taip pat gausu kitų visuomeninių objektų: VDU Atžalyno progimnazija, Kauno "Vyturio" gimnazija, Simono Daukanto progimnazija, Kauno Viktoro Kuprevičiaus progimnazija, Kauno choreografijos mokykla, Kauno Juozo Urbšio katalikiška vidurinė mokykla. Kitoje pusėje V. Krėvės pr. Yra didelis ir šiuo metu atnaujinamas Draugystės parkas.

10 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo prekybos centro „Rėda“ pastate poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu

Šablonas	Komentaras
12 Community of 7000 (Bendruomenė 7000)	Šiuo metu Kaune nėra bendruomeninių kūrybinių erdvių. Pradėjus kurti bendruomeninių laboratorijų tinklą būtų skaidomą Kauno bendruomenė į mažesnes artimesnes bendruomenes. Siekiant glaudesnių kaimynystės ryšių ir įrengiant bendruomeninę kūrybinę erdvę „Rėdos“ prekybos centro patalpose, būtų tankinamas tinklas, siekiant kurti optimalias bendruomenes.
14 Identifiable Neighbourhood (Identifikuojama kaimynystė)	Bendruomeninė laboratorija kaimynysčių idėjos skleidėja savo mikrorajone.
18 Network of Learning (Mokymosi tinklas)	Naujos bendruomeninės laboratorijos kuriamos su tikslu šviesti bendruomenę. Organizuoti įvairius mokymus, dirbtuves įvairaus amžiaus žmonėms ir įvairiomis temomis.
29 Density Rings (Tankumo žiedai)	Pasirinktas objektas yra apsuptas daugybės parduotuvių, prekybos centrų ir daugiaaukščių gyvenamųjų namų kvartalų, kas didintų jo populiarumą.
30 Activity Nodes (Aktyvumo taškai)	Nauja bendruomeninė erdvė Dainavoje, būtų bendruomenę aktyvuojantis taškas, su siūlomomis veiklomis ir infrastruktūra.

37 House Cluster (Namų sankaupos)	Dainavoje esantys dideli daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalai, puiki auditorija naujo bendruomeninio centro kūrimui. Daug gyventojų, kuriuos galima burti bendroms veikloms.
40 Old People Everywhere (Visur seni žmonės)	Atliekant apklausą Dainavos mikrorajono kaimynų šventėje tiek šventės organizatorė tiek patys dalyvavę žmonės pabrėžė, kad jų kaimynystėje daugiausiai gyvena seni žmonės. Kuriamoje bendruomeninėje erdvėje reikia numtyti veiklų senjorų užimtumui.
45 Necklace of Community Projects (Bendruomeninių projektų tinklas)	Naujos bendruomeninės erdvės vienas iš kūrimo tikslų suformuoti erdvę bendruomeninėms veikloms ir projektams.
58 Carnival (Šventė)	Įkūrus naujas bendruomenines laboratorijas ir lauko erdves prie jų, bus galima rengti įvairius renginius ir šventes.
60 Accessible Green (želdynai)	Jei bendruomenių namai bus kuriami prie žaliųjų erdvių, jų patrauklumas bus daug didesnis, nes žmonės traukia parkai. Kitoje gatvės pusėje esantis Draugystės parkas galėtų būti traukos priežastis.
69 Public Outdoor Room (Vieša susitikimų vieta)	C. Aleksanderio teigimu, bendruomenė turi turėti erdvę susitikimams ir poilsiui, kur jie tiesiog galėtų rinktis ir susitikti su kitais žmonėmis. Naujoje bendruomeninėje erdvėje Dainavoje, bendruomenė galėtų organizuoti susitikimus.
80 Self-Governing Workshops and Offices (Autonominės dirbtuvės ir biurai).	Vienas iš naujo bendruomeninio centro kūrimo idėjų sujungti bendruomeninį centrą, kūrybinę laboratoriją, inovacijų centrą ir verslo inkubatorių taip sukuriant naujos kokybės objektą. Tuomet šiame centre bus erdvių tiek darbui, tiek dirbtuvėms.
92 Bus Stop (Viešojo transporto stotelė)	Viešojo transporto stotelė randasi prie pat prekybos centro „Rėda“. Be to, kuriant bendruomeninių centrų tinklą mieste, viešojo transporto stoteles esančias arčiausiai Bendruomeninių centrų galima padaryti unikalias ir išskirtines, kad jau nuo gatvės visi žinotų kad čia netoliese yra bendruomeninė laboratorija.
118 Roof Garden (Sodas ant stogo)	Šio pastato stogas yra plokščias, aplinka gan nyki. Kuriant bendruomeninį centrą šiame objekte ir ant stogo įrengus sodą aplinka būtų pagyvinta žaliu akcentu. Taip pat, kadangi aplink daug aukštų pasatų iš jų pro langus būtų matomas šis žalias stogas, kuris keltų intrigą ir kviestų žmones į šį visuomeninį centrą. Be to, kitoje pusėje gatvės tvarkomas Draugystės parkas. Nuo šio pastato stogo būtų matoma parko žaluma.

2.4.3. Vytauto parko esamos situacijos vertinimas ir pokyčių vertinimas C. Aleksanderio metodu jo teritorijoje įkūrus bendruomeninę laboratoriją.

Esama situacija. Vytauto parkas patenka į nekilnojamosios kultūros vertybės - Miesto istorinė dalis, vad. Žaliakalnio 1-oji (31280) - teritoriją. Parke esantys atrakcionai veikia epizodiškai: savaitgaliais, renginių metu. Parko aplinka nėra tvarkoma. Parke esantys žolynai nepjaunami. Esamas paviljono pastatas yra apleistas ir nenaudojamas. Tačiau 2017m. Vasarą parke esančiame Vokietijos konsulo rezidencijos pastate (kodas 37509) įrengtas baras. Baro lauko terasa, išdėstyta Vytauto parke, sulaukia didelio lankomumo ir populiarumo. Parke esantis baras pritraukia ten didelius žmonių srautus.

Parkas įsikūręs adresu Perkūno al. 4 Žaliakalnio mikrorajone. Parką supa individualių gyvenamųjų namų kvartalai. Dešimties minučių spinduliu taip pat gausu kitų visuomenių objektų: istorinė Kauno sporto halė, S. Dariaus ir S. Girėno Stadionas, Lietuvos sporto universitetas, Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmai, Kauno viešoji biblioteka. Čia pat nusileidus laiptais žemyn atsiduriama pagrindinėje Kauno pėsčiųjų gatvėje Laisvės alėjoje. Šalimais yra keletas automobilių stovėjimo aikštelių, kurios anksčiau buvo naudojamos Kauno sporto halės renginių aptarnavimui. Patekimas į parką viešuoju transporto taip pat nėra sunkus. 3 minučių ėjimo atstumu nuo parko yra viešojo transporto stotelės Sporto g., kur važiuoja didelis Viešojo transporto srautas. Pėsčiomis iki parko lengvai galima patekti nuo Parodos g. Taip pat laiptais vedančiais nuo Laisvės alėjo pradžios iki Vytauto parko Žaliakalnyje.

11 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo Vytauto parko teritorijoje poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu.

Šablonas	Komentaras
44 Local Town Hall (Vietinė aikštė)	Vytauto parke greta paviljono yra natūrali aikštė. Čia įkūrus bendruomeninę laboratoriją sutvarkius teritoriją ši aikštė galėtų tapti dar patrauklesnė. Aikštėje atsirastų galimybė organizuoti įvairaus pobūdžio renginius, ar sukurti ten viešąsias erdves.
45 Necklace of Community Projects (Bendruomeniniai projektai)	Naujos bendruomeninės erdvės vienas iš kūrimo tikslų sukurti erdvę bendruomeninėms veikloms ir projektams. Įkūrus tokią laboratoriją Vytauto parko paviljone ir organizuojant čia edukacines veiklas būtų pritrauktas kritinis kiekis gyventojų.
58 Carnival (Šventė)	Įkūrus naujas bendruomenines laboratorijas ir lauko erdves prie jų bus galima rengti įvairius renginius ir šventes. Jau ir dabar Vytauto parke vykstančios šventės tokios kaip „Padžiauk sofą“, pritraukia daug žmonių, o įkūrus bendruomeninę laboratoriją čia galėtų vykti dar didesnio masto ir dažnesnės šventės.
60 Accessible Green (Želdynai)	Paviljoną paverčiant bendruomenine erdve ji natūraliai jau yra apsupta angliško tipo Vytauto parko žaliosios erdvės. Apklausiant žmones buvo įvardinta, kad žaliosios erdvės yra viena svarbiausių kokybinių savybių renkant vietą bendruomenės laboratorijai.
72 Local Sports (Vietos sportas)	Aplink šį bendruomeninį centrą yra daug sporto vietų: Stadionas, Kauno sporto hale, kur miestiečiams organizuojamos nemokamos treniruotės. Taip pat čia yra ir ažuolyno parkas, kuriame žmonės bėgioja, važinėja riedučiais dviračiais ir kitomis transporto priemonėmis. Įkūrus centrą šias erdves galima įtraukti į veiklų amplitudes. Taip pat šie sporto traukos objektai padėtų ir pritraukti žmones į bendruomenių inkubatorių. Abipusė nauda.
73 Adventure Playground (Nuotykių žaidimų aikštelė)	Vytauto parke įkūrus bendruomenių laboratoriją ir išsaugant tas įdomias ir sentimentus keliančias atrakcijas, būtų sukuriama unikalus traukos centras mieste. Be to, atkreipiant dėmesį į Vilniaus Sapiėgų parke įrengtos „Miesto laboratorijos“ įkūrėjos žodžius, jog tėvams labai svarbu, kad aplinka būtų ne prie pagrindinių gatvių ir toliau nuo automobilių srautų. Ši vieta puikiai atitinka tokius reikalavimus. Šiame parke vaikai galėtų laisvai lakstyti ir susikurti savo žaidimų aikšteles.
88 Street Cafe (Gatvės kavinė)	Atliekant sociologinę apklausą išsiaiškinta, kad naujoje bendruomenių laboratorijoje žmonės norėtų rasti vietą, kur galima užsisakyti ir išgerti kavos gražioje gamtinėje aplinkoje. Vytauto parke būtų tobula vieta, tyloje ir ramybėje išgerti rytinės ar popietinės kavos.
90 Beer Hall (Alaus salė)	Šiuo metu Vytauto parke yra įrengtas didelis baras, kuris pritraukia daug miestiečių į šią užmirštą ir apleistą vietą. Šis baras dėl unikalios aplinkos, geros kokybiškos muzikos per du metus tapo viena populiariausių vietų mieste.
106 Positive Outdoor Space (Optimistiška lauko erdvė)	Aplink pastatą yra daug erdvės, jau natūraliai suformuota terasa pastato priekyje, kur būtų galima suskurti įdomias atviras erdves papildančias bendruomeninio centro kuriamo paviljono pastate architektūrą.

2.4.4. Bokštelis prie trijų mergelių tilto. Esamos situacijos vertinimas Aleksanderio metodu. Vertinimas po galimų pokyčių.

Esama situacija. Šiuo metu Trijų mergelių tiltas yra pakankamai svarbi arterija jungianti vieną didžiausių parkų Kaune – Panemunės šilo parką ir Gričiupio mikrorajoną. Panemunės parkas po paplūdimio įrengimo ir takų rekonstrukcijos tapo viena populiariausių rekreacinių vietų Kauno mieste. Savaitgaliais daugybė žmonių ir automobilių suvažiuoja į šio parko prieigas. Šio tilto prieigose pastatytas apžvalgos bokštas, nuo kurio atsiveria fantastiška Nemuno kilpos panorama. Artimoje aplinkoje matomi sovietmečiu statytų daugiabučių kvartalas. Taip pat čia pat vyksta ir naujų gyvenamųjų kvartalų statybos. Šalia apžvalgos bokštelio kitoje gatvės pusėje yra kelios automobilių stovėjimo aikštelės. Tačiau šiuo metu parką užplūdusio lankytojų kiekio automobilių parkavimo poreikiams jos yra per mažos. Atvykimas iki Trijų mergelių tilto viešuoju transportu irgi pakankamai nesudėtingas. Autobusų stotelės yra prie Prekybos centro „Molas“ K.Baršausko gatvėje. Ateiti pėsčiomis nuo ten užtrunka 8 minutes.

Netoli apžvalgos bokšto yra keltas kultūros paveldo objektų: Kauno tvirtovės dešiniojo Nemuno kranto centrinio įtvirtinimo sandėlis (kodas 26532), Kauno tvirtovės dešiniojo Nemuno kranto centrinio įtvirtinimo redutas (kodas 26533) bei Geležinkelio tunelis (kodas 16656). Kiek toliau - Kauno tvirtovės 6-asis fortas (kodas 10397). Taip pat artimoje aplinkoje yra ir kitų komercinių ir visuomeninių objektų. Prie viešojo transporto aikštelės K.Baršausko gatvėje didelis prekybos centras „Molas“. Kitoje gatvės pusėje visas KTU studentų miestelio kompleksas.

12 lentelė. Kūrybinės bendruomeninės erdvės atsiradimo Trijų mergelių tilte poveikio aplinkai vertinimas C. Aleksanderio šablonų metodu

Šablonas	Komentaras
25 Access to Water (vandens telkinys greta)	Trijų mergelių tilto apžvalgos bokštas yra prie pat didžiausios Lietuvos upės Nemuno. Čia vos perėjus į kitą tilto pusę į Panemunės parką yra tiesioginis priėjimas prie vandens. Šioje vietoje prie pat Nemuno sukūrus bendruomenių centrą vanduo būtų vienas iš traukos kriterijų.
31 Promenade (Pėsčiųjų alėja)	Trijų mergelių tiltu kasdien praeina didelis kiekis žmonių. Patį tiltą būtų galima įvardinti kaip gatvę, kurioje žmonės gali vaikščioti, kuri gali būti ir rodytis vieni kitiems
45 Necklace of Community Project (Bendruomeniniai projektai)	Įkūrus bendruomenių centrą prie Nemuno čia būtų galima organizuoti daug veiklų ir dirbtuvių skirtų gyventojų tobulėjimui. Tokios edukacinės veiklos pritrauktų žmones. Galima pritaikyti įvairias bendruomeninių erdvių koncepcijas. Pavyzdžiui kaip Vilniuje, Sapiegų parke buvo įkurta „Miesto laboratorija“ kurios pagrindinis tikslas edukuoti žmones apie darnios plėtros idėjas.
62 High Places (Aukštos vietos)	Kadangi tai jau ir dabar yra apžvalgos bokštelis. Kuriant naujo bendruomenių centro architektūrą koncentruotis į panoramos akcentavimą. Toks fantastiškas vaizdas be jokios abejonės pritrauktų daugybę žmonių aplankyti šį bendruomenės inkubatorių.
72 Local Sports (Vietos sportas)	Perėjus Trijų mergelių tiltą į Panemunės Šilo pusę, ten yra keletas paplūdimio tinklinio aikštelių. Taip pat erdvė skirta žaisti futbolą su vartais. Taip pat parko takai pritaikomi bėgijimui, riedučių, dviračių ir kitiems panašaus pobūdžio sportams.
88 Street Café (Gatvės kavinė)	Atliekant sociologinę apklausą išsiaiškinta, kad naujoje bendruomenių laboratorijoje žmonės norėtų rasti vietą, kur galima užsisakyti ir išgerti kavos gražioje gamtinėje aplinkoje. Atsirasitų daugybė žmonių norinčių Stebint panoramą atsiveriančią nuo Trijų mergelių tilto išgerti kavos. Kavinė įrengta tokioje vietoje pritrauktų labai daug miestiečių į čia įkurtą bendruomenių centrą.

92 Bus Stop (Autobusų stotelė)	Kuriant bendruomeninių centrų tinklą mieste, viešojo transporto stoteles esančias arčiausiai bendruomeninių centrų galima padaryti unikalias ir išskirtines, kad jau nuo gatvės visi žinotų kad čia netoliese yra bendruomeninė laboratorija. Kadangi ši vieta yra toliausiai nuo viešojo transporto stotelės (8 minutės pėsčiomis), būtent čia, pagrindinėje K.Baršausko gatvėje, būtų labai svarbu parodyti, kad čia prie pat galima rasti bendruomeninę laboratoriją.
100 Pedestrian Street.	Iš tilto galima suformuoti įdomią unikalią ir dar niekur nematytą pėsčiųjų gatvę virš upės, nuo kurios atsivertų fantastiškas vaizdas į parką, miestą, vandenį, saulėlydį.

2.5. Empirinių tyrimų apibendrinimas

2.5.1. Sociologinės apklausos rezultatų apibendrinimas

Sociologinės gyventojų apklausos metu apklausta 59 respondentai. Apklausos klausimai sudaryti remiantis literatūros šaltiniuose apibrėžtomis kokybiniais aplinkos savybėmis, analizuojant analogiškų objektų pavyzdžius, hipotetiniu modelio pagrindu išsikeltomis darbinėmis hipotezėmis. Apklausa vykdoma tiesioginiu būdu taip gaunant kokybiškesnius rezultatus nei nuotoliniu būdu. Gyvai žmonės pateikė savo pastebėjimus, uždavė klausimus, tikslinosi apie numatomus kūrybinius bendruomeninius objektus.

Pirmasis blokas. Esama situacija. Apibendrinus apklausos rezultatus galima susidaryti įspūdį, kad žmonėms sąlyginai įdomios bendruomeninės veiklos. Gyventojai yra susipažinę su moderniomis kūrybinėmis erdvėmis ir jų koncepcija. Ir jei gyvenamuosiuose rajonuose atsirastų naujas modernus bendruomenių centras su šiuolaikiška infrastruktūra, tai skatintų juos būti bendruomeniškais, lankytis naujame objekte ir užsiimti kūrybinėmis kultūrinėmis veiklomis.

Kita vertus buvo ir gan skeptiškai nusiteikusių respondentų, kurie teigė, kad jie yra per ne lyg užimti užsiimti bendruomeninėmis veiklomis arba tokio pobūdžio veiklos jiems neįdomios.

Antrasis blokas. Naujas objektas. Rezultatai išryškino tam tikrus kertinius aspektus, kur apklausti žmonės pateikė savo prioritetus kuriant bendruomeninius centrus.

Visų pirma, paaiškėjo, kad kuriant naują bendruomenių inkubatorių, respondentų nuomone reikėtų rinktis urbanistinį modelį – jau susiformavusi aktyvi aplinka. Kalbant apie architektūrinį modelį, dauguma gyventojų labiau pritartų seno pastato pritaikymui šiai naujai funkcijai, dėl įdomesnės aplinkos kuri keltų sentimentus, tačiau neatmetama ir naujo modernaus statinio idėja. Aptariant centro funkciją ir patrauklias patalpas, galima išskirti tai, kad rezultatai svariai išryškino vos kelias patalpas ar funkcijas. Gyventojams įdomios visos šio naujo objekto funkcinės koncepcijos tiek laboratorijos, tiek inkubatoriaus. Lygiai taip pat rinktasi ir papildomos tematinės funkcijos.

2.5.2. Interviu metu surinktos medžiagos apibendrinimas.

Siekiant susisteminti sociologinės gyventojų apklausos rezultatus ir interviu metu gautą informaciją, atlikta rezultatų lyginamoji analizė. Lyginamojoje analizėje pateikiama, koks architektūrinės išraiškos pobūdis yra priimtinesnis: apieisto pastato rekonstrukcija/ pritaikymas ar naujo objekto statyba. Taip pat, kokios erdvės ir aplinkos savybės svarbios bendruomeninių kultūrinių objektų kūrimui. Pateikiami respondentų pasiūlymai, kokios vietos ar objektai Kauno mieste galėtų būti pritaikyti bendruomeninės laboratorijos kūrimui. Pagrindiniai duomenys, surinkti interviu metu ir atliekant sociologinę apklausą, apie bendruomeninių laboratorijų kūrimą, pateikiami lentelėje.

13 lentelė. Sociologinės apklausos ir interviu rezultatų lyginamoji analizė

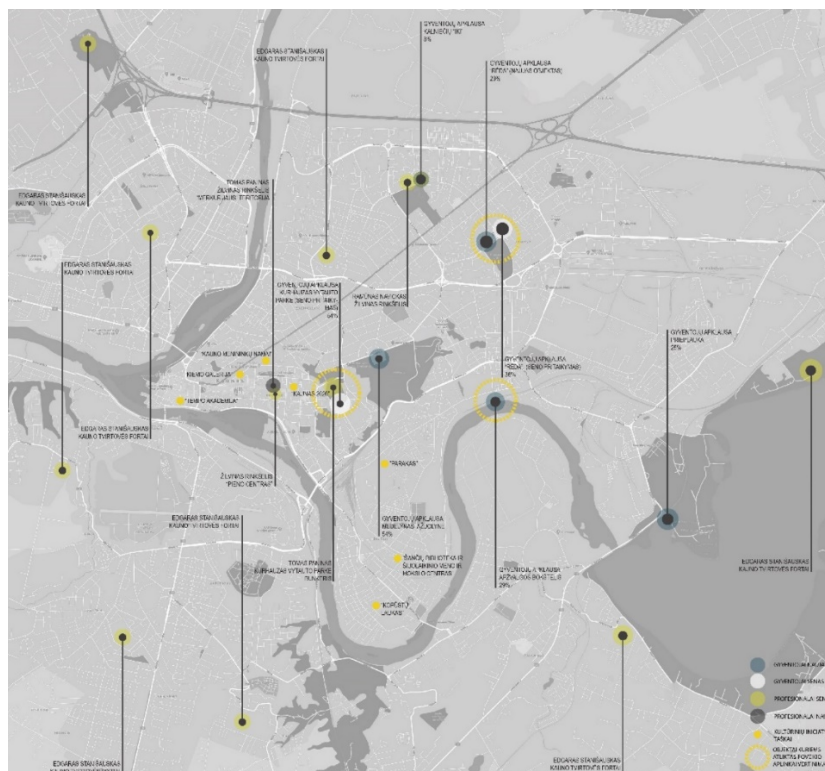
	Profesionalai (Interviu respondentai)	Sociologinė apklausa
Senas	Profesionalai yra nuomonės, kad mieste neverta kurti perteklinio nekilnojamojo turto. Naudoti kas jau yra.	Daugiau žmonių rinktųsi seno pasato pritaikymą/atgaivinimą
Naujas	Iš profesionalų siūloma tik viena teritorija naujam objektui: „Merkurijaus“ teritorija	Neatmetamas ir naujo objekto patrauklumas. Būtų smalsu ten nueiti.
Erdvės savybės	Transformuojamos Didelė erdvė renginiams, Bendruomenės kavinė, Terasa, Šiltnamis, daržas perdirbti atnaujinti baldai, Mažos biuro patalpos Pagalbinės patalpos daiktų sandėliavimui. Renginiams didelės erdvės talpinančios daug žmonių kūrybinėms studijos mažesni kabinetai. Senose erdvėse daugiau laisvės ir kūrybos. Svarbu pasirūpinti elektra, vandeniu ir šildymu. Poilsio zona Erdves užpildo žmonės su savo daiktais Sporto salė	darbo zonos skaitymui/mokymuisi dirbtuvės veikloms ir pamokoms poilsio zonos bendravimui. Grupinio darbo erdvės, parodų erdvės salė sporto užsiėmimams.
Aplinkos savybės	Centras Mikrorajono centras Centrinė gatvė Uždaras kiemas Gamtinė aplinka viešojo transporto stotelės, matomas šalia kitų visuomeninių objektų.	Aktyvi jau susiformavusi aplinka Rekreacinė infrastruktūra, Parkai, vandens telkiniai
Siūlomi/pasirinkti objektai/ vietos	Fortai „Combo“ patalpos Laisvės al., Apleistas kino teatras prie Park In, Kurhauzas ir bunkeris Vytauto parke. Kalniečių Iki prie Čechėnijos aikštės KTU Mechanikos fakultetas Pieno centras „Merkurijaus“ teritorijoje padaryti bendruomeninę erdvę.	Seni objektai: Vytauto parke esantis kurhauzo pastas. Prekybos centras „Rėda“ Lietuvos tekstilės instituto pastatas Vilijampolėje prekybinių patalpų kompleksas prie Čechėnijos aikštės Kalniečiuose. Vietos naujiems objektams: Iš pateiktų vietų mieste naujo objekto kūrimui daugiausiai balsų sulaukė medelyno teritorija esanti ažuolyno parke Vydūno al. kiek mažiau įdomios tačiau taip pat nemažai pritarimo balsų gavusios vietos: „Rėdos“ prekybos centro teritorija bei apžvalgos bokštelio prie trijų mergelių tilto lokacija.

		Sulaukė dėmesio ir Netoli Pažaislio vienuolyno esanti Kauno marių prieplaukos teritorija. Mažiausiai patraukli vieta atrodo prekybos pastatų komplekso teritorija prie Čechėnijos aikštės ir Kalniečių parko.
Įdomūs pastebėjimai	visi „trend‘ai“ naujienos žmonėms tikrai tinka ir patinka. Pritraukia žmonės ir menininkai į tokias erdves Laikinas vakarėlis, laikinas objektas. Jei žmogui neįdomu, tu jo nepriversi pradėti domėtis. Nebent visi aplink ims domėtis, tai bandos jausmas. Gera komunikacija yra esminis erdvės sėkmės bruožas, Reikia investuoti ne tik į asfaltą, bet ir į kultūrą, į bendruomenių veiklą.	Taikos pr. stovi stiklinis banko pastatas, kuris jau kurį laiką nenaudojamas, galbūt būtų galima pritaikyti. Tėvų veiklos priklausomos nuo vaikų. Sukursite veiklų vaikams ir mes ten važiuosime.

Lyginamosios analizėje pateikti pasirinkti seni objektai ir galimos teritorijos naujam objektui profesionalų ir žmonių nuomone pažymimi Kauno žemėlapyje. Čia išskiriamos 4 kategorijos:

- Profesionalai – seni objektai
- Profesionalai – teritorijos naujiems objektams
- Gyventojai - seni objektai
- Gyventojai - teritorijos naujiems objektams

Žemėlapyje taip pat rodomos esamų kūrybinių iniciatyvų vietos Kauno mieste.

21 pav. Empirinių tyrimų metu išskirtos vietos kūrybinės laboratorijos kūrimui

2.5.3. Poveikio aplinkai tyrimų apibendrinimas

Remiantis Sociologinės apklausos rezultatais ir iš profesionalų imtų interviu rezultatais nagrinėjant vietas, kurios galėtų būti pritaikytas bendruomeniniam centrui. Pasirinkta išanalizuoti tris objektus: Prekybos centras „Rėda“ Dainavos mikrorajone, Vytauto parko komplekso paviljonas Žaliakalnyje bei apžvalgos bokštelis prie „Trijų mergelių“ tilto Gričiupio mikrorajone.

Pateikiama šių trijų objektų istorinė analizė. Iš istorinės analizės matoma, kad panašiausias ir lengviausiai pritaikomas kūrybiniam bendruomeniniam centrui labiausiai tinkamas būtų Vytauto parke esantis apleistas paviljonas. Šis objektas jau nuo pat savo įkūrimo turėjo bendruomeninę funkciją ir sutraukdavo čia didelius žmonių srautus.

Vertinant dabartinę šių objektų situaciją mieste dėmesys atkreipiamas į kelis pagrindinius aspektus: Pasiekiamumą viešuoju transportu, automobilių stovėjimo aikštelės, komerciniai ir visuomeniniai objektai, žaliosios erdvės netoliese. Visi šie objektai turi gerą pasiekiamumą viešuoju transportu. Pats patogiausias pasiekiamumą turi Prekybos centre „Rėda“, kiek ilgesnis kelias iki Vytauto parko paviljonas. Dar keliomis minutėmis ilgiau trunka nueiti iki „Trijų mergelių“ tilto apžvalgos aikštelės. Prie visų šių objektų patogiu atstumu yra Automobilių stovėjimo aikštelės.

Daugiausiai komercinių objektų (prekybos centrų) yra aplink prekybos centro „Rėda“ teritoriją. Čia taip pat gausu mokymo įstaigų. Vytauto parko paviljonas pasižymi didele visuomeninių objektų sankaupa šalimais, čia gausu sporto infrastruktūros. Universaliausia ir įdomiausia aplinką turi Gričiupio mikrorajone esantis apžvalgos bokštelis prie „Trijų mergelių“ tilto. Čia yra ir prekybos centras ir universitetas ir kultūros paveldo objektų.

Visi šie taškai turi žaliųjų zonų greta. Pats labiausiai gamtiniu požiūriu patraukliausias objektas Vytauto parkas. Čia pats pastatas jau yra parke, apsuptas ažuolų. „Trijų mergelių“ tilto apžvalgos bokštas patrauklus nes iš čia atsiveria labai patrauklus vaizdas į Nemuno upę ir Panemunės parką. Taip pat perėjus tiltą patenkama į vieną didžiausių parkų Kaune. Prie prekybos centro „Rėda“ yra tvarkomas Draugystės parkas.

Kiekviena iš pateiktų teritorijų turi išskirtinius bruožus esamos situacijos atžvilgiu. Pavyzdžiui Trijų mergelių“ tilto apžvalgos aikštelė vienintelė turi atsiveriančią panoramą ir priėjimą prie vandens. O Vytauto parko paviljonas yra ne šalia parko, kaip kiti du nagrinėjami objektai, o pačiame parke apsuptas žalumos. Rėdos prekybos centras gausiausiai apsuptas gyvenamųjų kvartalų. Tačiau yra keletas kurie yra bendri bruožai. Visos parinktos vietos turi lengvą priėjimą prie žaliųjų erdvių.

Vertinant poveikį aplinkai taikant Aleksanderio metodiką galima ne tik išskirti šiuo metu esančias kokybines vietas savybes bet ir taikant šiuos šablonus nepamiršti jokių svarbių savybių projektuojant bendruomeninę erdvę. Be to, Šie šablonai padeda generuoti idėjas aplinkai ir architektūrai užtikrinant, kad jokie aspektai nebus užmiršti. Siekiant kokybinio pokyčio miesto formavime ir bendruomenių tobulėjime šie šablonai yra itin svarbūs. Ateityje ne tik renkant vietą ir objektą o jau projektuojant patį objektą galima vėl taikyti šiuos principus ir sukurti patį geriausią įmanomą rezultatą.

2.6. Kūrybinės bendruomeninės laboratorijos kūrimo koncepcinis modelis

Koncepcinis modelis buvo sudarytas, remiantis atliktų empirinių tyrimų rezultatais. Sudarant hipotetinį modelį buvo remtasi užsienio pavyzdžių analize. Vėliau tikrinamas hipotetinio modelio teisingumas, vykdant tyrimus vietoje. Atlikta gyventojų apklausa, taip pat vykdyti interviu su žmonėmis, kurie yra susiję su bendruomeninių laboratorijų kūrimu ar vykdomomis veiklomis. Pagal šių tyrimų rezultatus atlikta atvejų (vietų/objektų) aplinkos savybių analizė remiantis C. Aleksanderio šablonais.

Rengiant pastato architektūros koncepciją, aplinkos sutvarkymo ir patalpų išplanavimo programas, turi būti atsižvelgta į šiuos aspektus:

22 pav. Bendruomeninių erdvių/centrų savybės

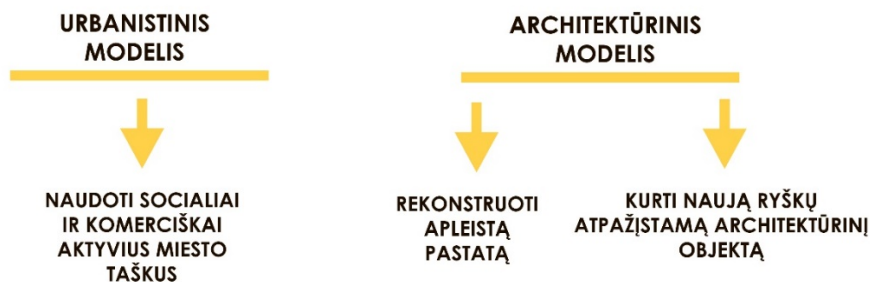
Visų anksčiau įvardintų aspektų negali aprėpti iki šiol naudojamo bendruomenės centro koncepcija, dėl to reikia kurti naujos kokybės sudėtinį objektą – kūrybinę bendruomenių laboratoriją.

23 pav. Naujos kokybės objekto sudėtinė schema

Atlikus sociologinę apklausą ir profesionalų interviu urbanistinis modelis susiaurėjo iš dviejų pasirinkimų į vieną. Vis dėl to reikia rinktis miesto centrą arba kituose mikrorajonuose jau esančius aktyvius taškus, kur dideli žmonių srautai. Architektūros modelyje išliko abu pasirinkimai, suformuoti hipotetiniame modelyje. Rekonstruoti/ pritaikyti naujai funkcijai apleistą pastatą siūlė tiek profesionalai iš kurių buvo imti interviu, bei sociologinės apklausos metu apklausti gyventojai. Devintajame klausime paklausti: „Jeigu Kauno mieste būtų kuriamos naujos kūrybinės laboratorijos (bendruomeniniai centrai), kuris iš išvardintų variantų Jums atrodo priimtinausias?“, 64 %

gyventojų pasirinko rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti bendruomenei jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje, o 29 % respondentų pasirinko naują modernų bendruomenių centrą taip pat jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje. Profesionalų nuomonė taip pat nebuvo vienareikšmiška. Daugelis siūlė naudoti esamus statinius, tačiau neatmetė naujos kūrybinės bendruomenių laboratorijos kūrimo dėl jų energinio efektyvumo ir modernių inžinerinių sistemų.

24 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos urbanistinis ir architektūrinis modelis

Taigi, formuojant galutinį koncepcinį modelį, galima išskirti dvi kūrybinės bendruomenių laboratorijos vystymo strategijas:

25 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepciniai modeliai

Projektuojamos kūrybinės bendruomenių laboratorijos patalpų programa formuojama atsižvelgiant į empirinių tyrimų rezultatus.

26 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos patalpų programa

Atlikus empirinius tyrimus išskirtos pagrindinės kokybiškos visuomeninės ir bendruomeninei aplinkos savybės. Vieta naujai kūrybinei laboratorijai turi atitikti kiek įmanoma daugiau šių savybių. Arba projektuojant aplinką papildyti trūkstamomis.

27 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos aplinkos savybės

3. Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimo eksperimentinis projektas

Eksperimentinio projekto sprendinių studijoje, remiantis išnagrinėtais interviu respondentų pasiūlymais, sociologinės apklausos rezultatais ir nustatytais kokybiniais aplinkos rodikliais, iš siūlų objektų tinklo išrenkami trys objektai: Trijų mergelių tiltas ir šalia esantis apžvalgos bokštelis, Vytauto parkas ir Draugystės parke esantis garažų kompleksas.

Tiek Trijų mergelių tilto ir apžvalgos bokštelio „*Fluxus* panoramos“ bei Vytauto parko arba „Istorinio *Fluxus*“ sprendiniai pateikiami idėjos lygmenyje.

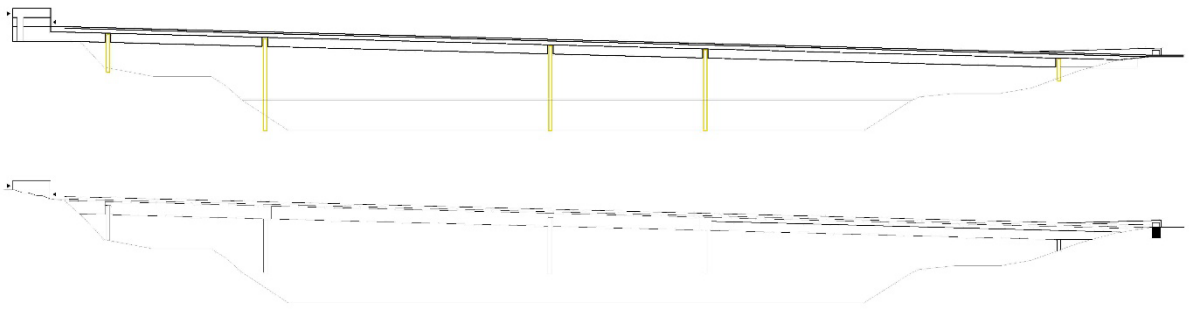
Pagrindinis eksperimentinio projekto vystomas objektas – „*Fluxus* intervencija/ garažas“. Tai esamų garažų kompleksas Draugystės parke, Dainavos mikrorajone. Remiantis projekto „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ pagrindine mintimi – kūrybinę bendruomenių laboratoriją kurti ne miesto centre, o kultūriškai neaktyviuose miesto taškuose ir koncepcinio modelio urbanistiniu modeliu – naudoti aktyvius miesto taškus, pasirinkta būtent ši teritorija. Aplink šiuos garažus nėra bendruomeninių kultūrinių taškų, tačiau jų lokacija yra labai patogi, kuriant kūrybinę bendruomenių laboratoriją, dėl šalia esančio atnaujinamo parko, daugybės gyvenamojo ploto, prekybos centrų, mokymosi įstaigų ir patogaus pasiekiamumo.

3.1. Fluxus panorama/ trijų mergelių tiltas.

Trijų mergelių tiltas tai perėjimas iš Petrašiūnų mikrorajono į Nemuno vingyje esantį Panemunės Šilo parką. Jungtis tarp aktyvaus mikrorajono, kuriame gausu gyvenamųjų namų, prekybos centrų, mokslo įstaigų ir parko, kuriame daugybė žmonių kasdien vaikšto, sportuoja, važinėja dviračiais. Dešiniajame Nemuno upės krante tilto prieigose šiuo metu yra apžvalgos bokštelis nuo kurio atsiveria fantastiška upės ir parko panorama.

Būtent čia, siūloma įrengti kūrybinę bendruomenių laboratoriją. Remiantis *Fluxus* judėjimo netikėtumo idėja, įkurti bendruomenės centrą pakabinant jį po Trijų mergelių tiltu ir suformuojant vientisą objektą. Kūrybinis inkubatorius tokioje išpūdingoje vietoje, pritrauktų gyventojus ten rinktis bendruomeninėms veikoms, bet ir skatintų pilnai užpildyti verslui ir menininkams skirtas patalpas. Be to, inkubatorius, įrengtas virš upės, įdomus architektūrinis sprendinys, kas didintų jo populiarumą, ne tik Kaune, Lietuvoje bet ir pasaulyje.

Vietoje, kur šiuo metu yra apžvalgos aikštelė, siūloma įrengti restoraną, pro kurios langus atsivertų Nemuno panorama. Cokoliniame aukšte, į kurį patenkama tiesiai nuo tilto planuojamas pagrindinis įėjimas į kūrybinę bendruomenių inkubatorių. Iš čia esančios fojė leidžiamasi žemyn, kad patekti į po tiltu esantį centro lygį. Iš ten prasideda kelionė per kūrybinę laboratoriją, kurioje numatytos bendruomeninės darbo ir poilsio erdvės, susitikimų salės, kūrybinės dirbtuvės įvairioms veikloms, salės renginiams, mokymams ir pranešimams, erdvės vaikų užimtumui ir žaidimams, ekspozicijų ir parodų salė. Perėjus visą šį kompleksą atsiduriama kitoje upės pusėje- Panemunės šile.

28 pav. „Fluxus panorama“ kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcija

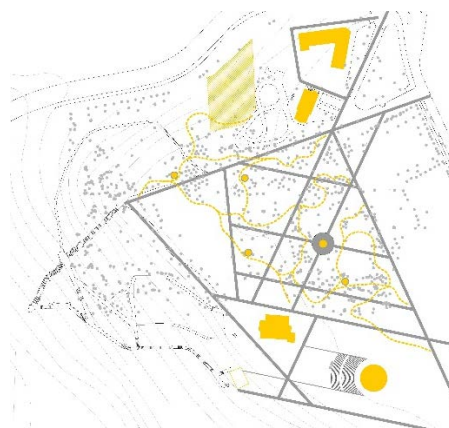
Taigi, šio objekto gyvybingumą užtikrintų tiek jo situacija mieste, tiek didelis kasdien praeinančių pėsčiųjų srautas, tiek netikėta architektūrinė išraiška. Ypatingai iš visų erdvių atsiverianti Nemuno slėnio ir parko panorama.

3.2. Istorinis Fluxus/ Vytauto parkas.

Vytauto parkas ir jame esantys statiniai įdomi ir be galo šaminga vieta prie pat miesto centro. Vytauto parkas visiems kauniečiams vaikystės prisiminimus ir sentimentus kelianti teritorija. Čia esantis apleistas paviljonas objektas jau nuo pat savo įkūrimo turėjo bendruomeninę funkciją ir sutraukdavo čia didelius žmonių srautus. Dabar parke Vokietijos konsulo rezidencijos pastate įrengtas baras sutraukia begales jaunimo. Rekonstruojamas šalia esantis sporto kompleksas taip pat bus labai intensyvus traukos centras.

Vytauto parke išsidėsčiusiuose pastatuose siūloma išdėstyti kūrybinę bendruomenių laboratoriją. Parodos g. ir Sporto g. susikirtime esančius Jaunimo ir laisvalaikio rūmus lengvai galima pritaikyti verslo inkubatoriaus įrengimui. Čia numatomos, kūrybinė dirbtuvės, maži biurai, bendradarbystės erdvės. Taip pat pastate esanti salė, galėtų būti pritaikyta bendruomeniniams renginiams ir kitoms veikloms, kurioms reikia didelių erdvių. Vokietijos konsulo rezidencijoje veikiančią barą išsaugoti, nes jis į parko teritoriją pritraukia labai daug žmonių. Šlaite esantį apleistą bunkerį (Kauno tvirtovės komendanto blindažą) siūloma paversti alternatyvia menų erdve skirta, parodoms, šviesų, vaizdo instaliacijoms. Šiuo metu nenaudojamame paviljono pastate suprojektuoti kavinę, restoraną bei bendruomenines darbo ir poilsio erdves.

Parko teritorijoje įrengiamas takų tinklas atkeltas nuo žemės išraižytas aplink parke esančius medžius sukuriant įdomią, dinamišką parko infrastruktūrą.

29 pav. „Istorinis Fluxus“ kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcija

3.3. Fluxus intervencija/garažas

Fluxus intervencija/ garažas tai netikėta tačiau itin tinkama vieta bendruomenių laboratorijai. Tai pietvakarinėje Draugystės parko pusėje esantys keturi apskritimo formos garažai su vidiniais kiemais. Ši vieta tinkama naujam bendruomeniniam objektui, nes turi daugybę kokybinių aplinkos ir erdvės savybių, kurios apibūdinamos empirinių tyrimų rezultatuose ir koncepciniame modelyje.

Visų pirma, Dainava yra mikrorajonas, kuriame gausu daugiaaukščių gyvenamųjų namų. Ten gyvenantiems miestiečiams nėra daug kultūrinių ir bendruomeninių objektų, kur jie galėtų lankytis. Sukūrus erdvę bendruomenei, būtų galima pritraukti visus šiuos gyventojus bendruomeninėms veikloms. Taip pat Dainavos kaimynų šventės metu išsiaiškinta, kad mikrorajone labai daug vyresnio amžiaus žmonių, kuriems trūksta veiklų ir užimtumo. Bendruomenių laboratorijoje organizuojamos veiklos praturtintų šių žmonių kultūrinį gyvenimą.

Teritorija yra Draugystės parke, kur šiuo metu vykdoma rekonstrukcija. Parke numatoma visa rekreacinė infrastruktūra, pritraukianti žmones. Vienas iš svarbių aplinkos elementų išskirtas tyrimų metu – žaliųjų zonų ar parkų buvimas šalia. Šie garažai yra ne tik šalia žaliosios zonos, bet jie pačiame parke. Tai yra aktyvi, jau suformuota ir visiems žinoma aplinka. Taip pat parką galima lengvai pasiekti viešuoju transportu ar automobiliu. Viešojo transporto stotelės yra išsidėstę aplink visą parko teritoriją. Greta yra net trys automobilių stovėjimo aikštelės, todėl bendruomenių laboratoriją galima patogiai pasiekti ir automobiliu. O svarbiausia, 10 minučių spinduliu teritorija lengvai pasiekama ir pėsčiomis.

Kalbant apie pasirinktų garažų architektūros išraišką, ir jos atitikimą koncepciniame modelyje išskirtoms savybėms, šie garažai atitinka beveik visus jame išskirtus bruožus. Tai modernizuojamas senas pastatas nekuriant perteklinio turto. Senas pastatas pritaikytas kūrybinei veiklai, paliekantis daug laisvės. Nepaisant to, kad šie garažai statyti daugiau nei prieš 40 metų, tačiau jų forma moderni. Pasaulyje galima ir šiomis dienomis sutikti daugybę panašios formos modernių naujai statomų objektų.

Projektuojant kūrybinę bendruomenių laboratoriją vietoj esamų garažų taikomi darnios plėtros principai. Visų pirma, sutvarkoma šiuo metu ne itin išvaizdi parko teritorija. Rekonstruojant garažus, o ne statant naują objektą yra galimybė sutaupyti lėšų. Be to, kūrybinis bendruomenių inkubatorius įsilieja į bendrą parko teritoriją, sukuriant vientisą, žalią, organišką erdvę pritaikytą visuomenės poreikiams. Šiuo metu garažai parko kontekste atrodo tarsi „juodoji skylė“, erzinantis neatitikimas teritorijos funkcinei paskirčiai.

3.3.1. Trumpa istorinė analizė

Parkas įkurtas 1973 m. kaip Tautų draugystės parkas. Projekto autorius architektas Alvydas Pranas Steponavičius, dendrologė Raimonda Augustienė. Buvo suprojektuotos atskiros zonos pagal parko lankytojų amžiaus grupes, apsauga nuo miesto triukšmo – dirbtinai supiltos 3-4 m aukščio kalvos, apsodintos kalnapušėmis. (20)

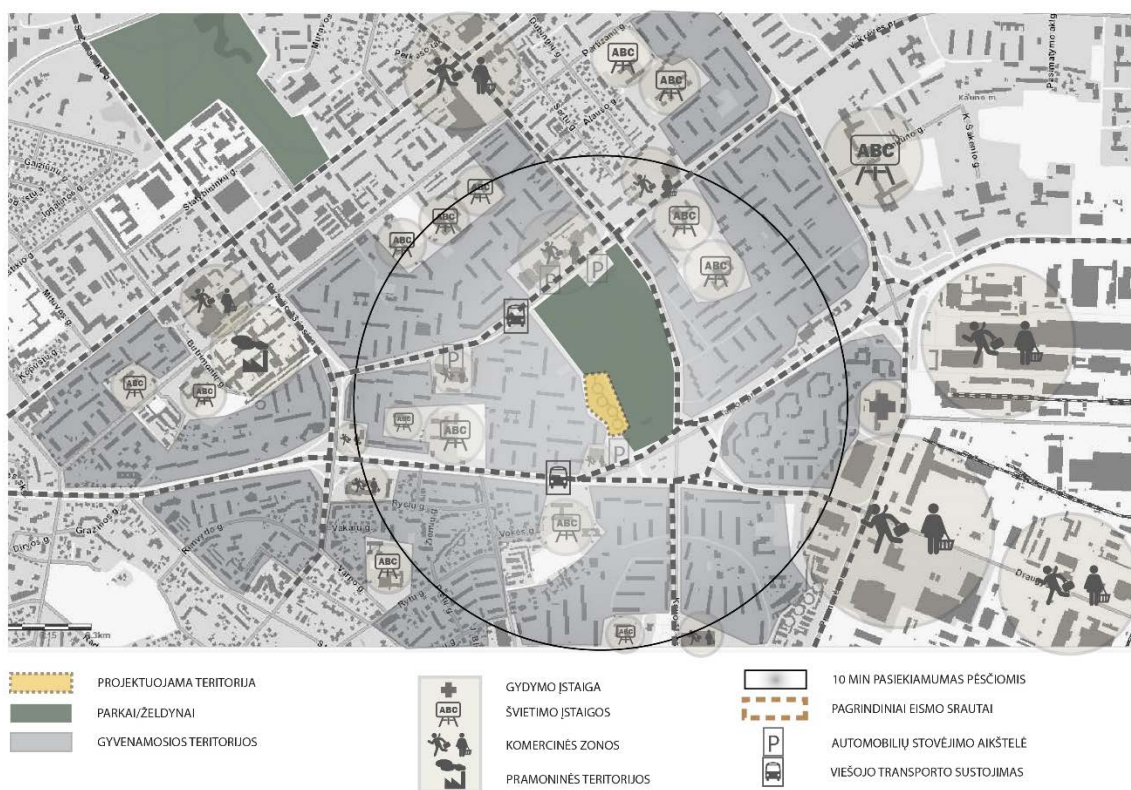
3.3.2. Esama teritorijos situacija

Garažų teritorija yra tarp dviejų didelių gatvių Taikos pr. ir V. Krėvės pr. Čia pravažiuoja dideli transporto srautai. Aplink gausu sovietmečiu statytų daugiaaukščių gyvenamųjų namų, mokyklų ir

prekybos centrų, tačiau nėra jokių kultūrinių bendruomeninių objektų. Taip pat tai komerciškai aktyvus taškas Dainavos mikrorajone. Aplink gausu prekybos paskirties objektų. Artimiausiai įsikūręs Dainavos turgus ir prekybos centras „Rimi“, prekybos centras „Rėda“. Netoliese kaip pat matomas prekybos centras „IKI – pasimatymas“ Kiek toliau prie Savanorių pr. Prekybos centras „Savas“ ir sartų gatvėje esantis Zanavykų turgus.

Aplink yra net keletas automobilių stovėjimo aikštelių. Taipogi šios vietos pasiekiamumas viešuoju transportu ypatingai geras. Autobusų stotelės yra tiek prie Taikos prospekto, tiek V. Krėvės prospekto .

Dešimties minučių spinduliu taip pat gausu kitų visuomeninių objektų: VDU Atžalyno progimnazija, Kauno "Vyčio" gimnazija, Simono Daukanto progimnazija, Kauno Viktoro Kuprevičiaus progimnazija, Kauno choreografijos mokykla, Kauno Juozo Urbšio katalikiška vidurinė mokykla. Teritorija įsiterpusi į šiuo metu atnaujinamą Draugystės parko teritoriją.

30 pav. Garažų teritorijos Draugystės parke aplinkos analizė

31 pav. Garažų teritorijos Draugystės parke fotofiksacijos

Draugystės parkas – trečiasis miesto parkas, sulaukęs esminių pokyčių. Kauniečiai 15 hektarų plotą užimančiame parke po rekonstrukcijos galės mėgautis dviračių, riedučių ir bėgimo takais, lauko šachmatais, krepšinio ir paplūdimio tinklinio, petankės, vaikų žaidimo aikštelėmis ir daugybę kitų atrakcijų.³⁰

32 pav. Draugystės parko tvarkymo schema [šaltinis] <http://parkai.kaunas.lt/draugystes-parkas/>

3.3.3. Pagrindinės pastato charakteristikos, paskirtis, paslaugų apimtis

Draugystės parko teritorijoje esantys 4 iškirto apskritimo formos garažai rekonstruojami į naujos kokybės objektą – bendruomenių laboratoriją. Trys iš esamų korpusų keičiami juos aukštinant ir iškertant kiaurymes vitrinoms, atveriant vaizdą į parko pusę. Vienas korpusas rekonstruojamas keičiant jo konstrukcijas ir iš vieno aukšto garažo suprojektuojant dvigubai aukštesnę stiklinį korpusą. Bendras pastato plotas 3469,89 m².

Kūrybinėje bendruomenių laboratorijoje numatoma įrengti bendruomenines erdves, multifunkcinę renginių salę, kavinę. Multifunkcinė salė renginių ir konferencijų metu gali talpinti ~ 312 žmonių. Esant poreikiui išlieka galimybė dalinti salę į dvi mažesnes sales.

Taip pat viename korpuse projektuojamas verslo inkubatorius su bendradarbybės erdve, kūrybinėmis dirbtuvėmis, menininkų rezidencijomis/ studijomis. Kūrybinio inkubatoriaus korpuse planuojama bendradarbybės erdvė 141 m², keturios atskiros darbo erdvės (kūrybinės dirbtuvės),

³⁰ Draugystės parko tvarkymo schema, 2018 [šaltinis] <http://parkai.kaunas.lt/draugystes-parkas/>

keturios kūrybinės studijos su antresolėmis. Šiauriausiame komplekso tūryje kuriama vaikų užimtumo laboratorija. Laboratorijoje numatomos bendrosios erdvės, keturios vaikų užimtumo laboratorijos ir 3 vaikų grupės atitinkančios vaikų darželio funkciją. Kiekvienoje iš jų gali būti iki 12 vaikų. Grupės formuojamos siekiant pilno centro užimtumo.

Kadangi šiuo metu individualios nuosavybės garažai yra eksploatuojami, siūloma juos perkelti į naujai projektuojamą požeminę automobilių aikštelę. Ši aikštelė numatoma dideliame tuščiam plote, šalia esamų daugiabučių gyvenamųjų namų. Įrengiant požeminę automobilių saugyklą, taip pat sutvarkoma ir teritorija virš jos, įrengiant skverą su rekreacine infrastruktūra, pagerinant esamą padėti daugiaaukščių gyvenamųjų namų kvartale. Taip pat sprendžiama chaotiškai parkuojamų automobilių problema.

Reaguojant į besikeičiančią politinę ir finansinę situaciją svarbu projektuoti aktualios funkcijos statinius. Kadangi miesto valdžia kasmet mažina finansavimo priemones bendruomeninėms ir kultūrinėms veikloms, ką patvirtino tiek Kauno bendruomenių centrų asociacijos pirmininkas R. Navickas, tiek Kauno menininkų namų atstovė M. Šarpnickytė, todėl inovatyvi bendruomenių laboratorija projektuojama taip, kad galėtų pati generuoti pajamas ir nebūtų priklausoma nuo miesto finansavimo šaltinių. Vilniuje įsteigtos bendruomeninės erdvės „Miesto laboratorija“ idėjos autorė, remdamasi savo patirtimi, teigia, kad tokio pobūdžio objektą galima išlaikyti be miesto finansavimo.

3.3.4. Teritorijos sutvarkymo sprendiniai.

Rekonstruojamų garažų teritorija yra Draugystės parko dalis. Tad pagrindinė sklypo planavimo koncepcija yra naują bendruomeninį objektą organiškai įtraukti į bendrą parko sistemą, suformuojant patogius priėjimus prie bendruomeninio objekto pagrindinių įėjimų. Sklypas planuojamas taip, kad nukreipti žmonių srautus link bendruomenių laboratorijos ir ant jos stogo projektuojamo parko/ rekreacinės erdvės.

33 pav. Teritorijos sutvarkymo schema

Funkcinis išdėstymas. Ryšys. Sklype numatomi du patekimai pritaikyti motorizuotoms transporto priemonėms. Vienas privažiavimas numatomas kavinės virtuvės aptarnavimui bei techninių patalpų priežiūrai. Įvažiavimas šiaurinėje sklypo dalyje, skirtas patekimui iki ten esančios elektros transformatorinės ir bendruomenių laboratorijos daiktų sandėlio. Šalia šio įvažiavimo įrengiamos automobilių stovėjimo vietos pritaikytos žmonių su negalia reikmėms.

Rekonstruojami 4 apskritimo formos garažai ir jų jungtys į kūrybinę bendruomenių laboratoriją. Yra išsidėstę pietinėje Draugystės parko pusėje. Šiauriausiai esantys A ir B korpusai – tai bendruomeninė zona su multifunkcine sale ir kavine. C korpusas – bendradarbystės erdvė, studijos ir kūrybinės dirbtuvės. Pietuose esantis D korpusas – vaikų užimtumo laboratorija.

Pagrindinis įėjimas į bendruomeninę laboratoriją planuojamas tarp A ir B korpusų. Į pagrindinę fojė galima patekti tiek iš Taikos pr. pusės, kur išsidėstę daugiabučiai namai, tiek iš Draugystės parko.

Jungtyje tarp B ir C korpusų planuojami pagalbiniai įėjimai virtuvės aptarnavimui ir patekimui į komplekso technines patalpas.

34 pav. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos funkcinė schema

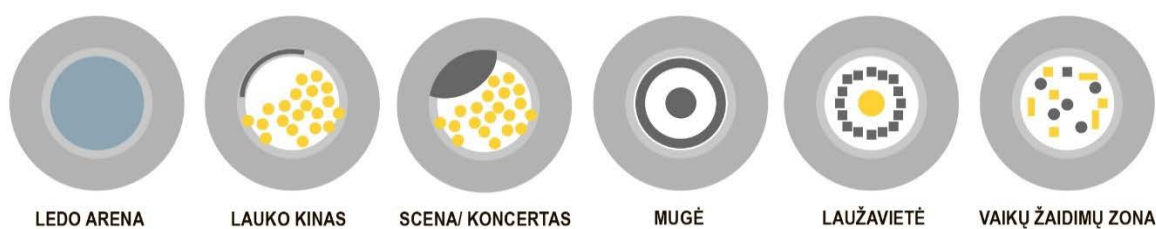
Takai. Takas eįęs palei gatvę yra sąmoningai kreipiamas, kiek įmanoma arčiau bendruomenių inkubatoriaus, taip siekiant valdyti praeivių srautus ir kviečiant juos užėiti pasižiūrėti. Taip pat toks sprendimas padėtų sutrumpinti ėjimo laiką. Vakarinėje komplekso pusėje prie pagrindinio įėjimo tako linija atitraukiama nuo pastato sukuriant erdvią aikštę ties pagrindiniu bendruomenių laboratorijos įėjimu. Rytinėje pusėje, nukreiptoje į Draugystės parką, pirmo aukšto lygyje formuojamas takas atkartojantis pastato kontūrą.

Projektuojamas naujas takas nuo Draugystės parko centrinio taško vedantis iki kūrybinės bendruomenių laboratorijos stogo parko. Šis takas perauga į pandusą, kuriuo šiaurinėje pastato pusėje užkylama ant stogo ir pietinėje pusėje nusileidžiama žemyn. Šis pandusas susijungia su esamais takais. Užkilus pandusu ant stogo galima laisvai judėti po rekreacinę stogo erdvę. Nuo stogo lygio, projektuojamas dar vienas įėjimas į B korpuso antresolės aukštą.

Numatomi dar trys pėsčiųjų eismui pritaikyti takai, kurių ašys atkartoja greta esančių daugiabučių išdėstymo liniją. Du iš jų veda iki pagrindinio centro įėjimo. Vienas nuo Taikos pr. pusės, kitas rytinėje pastato dalyje vedantis link parko. Taip pat matomas takas kuriuo nuo Draugystės parko patenkama į D korpusą įrengiamą vaikų darželį. Sklype taip pat planuojami du motorizuotam eismui pritaikyti keliai vedantys iki pastato aptarnavimui skirtų patalpų.

Vidiniai kiemai. Vienas iš argumentų, kodėl kūrybinei bendruomenių laboratorijai buvo pasirinkti šie garažų pastatai, buvo vidiniai kiemai. Vidinis apskritimo formos kiemas natūraliai sukuria

bendrystės jausmą. Unikali vidinių kiemų struktūra padeda sukurti itin gerą komunikaciją tarp pastato lauko ir vidaus. Kiemuose formuojami tiesioginiai įėjimai į patalpas. Į A ir C korpusų kiemus galima laisvai patekti iš gatvės. A korpuso kiemas skirtas bendruomeniniams renginiams ir funkcijoms. Rekonstruojant garažus buvusiam betoniniame kieme sodinama veja. Apvali šio kiemo struktūra turi daug skirtingų panaudojimo galimybių. Kiemas vasarą gali būti naudojamas kaip poilsio zona, vaikų žaidimų zona, mankštos, lauko kino, koncertų ir kitų renginių erdvė. Žiemą apvalus kiemas lengvai pritaikomas ledo arenai, visų perimetru įrengiant bortus. Iš C korpuso kiemo galima tiesiogiai patekti į čia projektuojamas darbo erdves. C korpuso kieme sodinami medžiai siekiant priartinti pastato vidines erdves prie parko aplinkos. D korpuso kiemas planuojamas uždaras, kad užtikrinti vaikų saugumą, buvimo lauke metu. Tuo tarpu B korpuso vidinio kiemo nebelieka. Vietoj jo formuojama multifunkcinė renginių salė.

35 pav. Vidinio A korpuso kiemo panaudojimo schema

Dangos. Sklype formuojamos dviejų tipo dangos. Pėstiesiems pritaikyti takai ir motorizuotam transportui pritaikytos dangos. Stogo parko danga betono plokščių montuojamų ant terasinių pakylų, taip suformuojant eksploatuojamą stogą.

Tvoros. Tvarkomos teritorijos aptvėrimas nėra projektuojamas. Kadangi kūrybinis bendruomenių inkubatorius įrengiamas rekonstruojamame garažų komplekse, kuris įsilieja į Draugystės parko teritoriją, stengiamasi panaikinti ribą tarp parko ir garažų, sulieti viską į visumą. Bendruomeninio objekto teritoriją turėtų būti atvira visiems ir nebūti apribota atitvaromis. Numatomi stikliniai turėklai skirti stogo parke ir pandusu einančių žmonių saugumui.

Želdynų tvarkymas. Garažų teritorija yra apsupta parke augančių medžių. Sklypo plano sprendiniuose matoma, kad medžius bandoma išsaugoti, todėl pastatas ir liks apsuptas žalumos. Formuojamos kelios naujos želdinių grupės. Korpusų A, C ir D vidiniuose kiemuose sodinama veja. Korpuso C vidiniame kieme planuojama medžių grupė, kuri kūrybinę bendruomenių laboratoriją dar labiau prigretins prie parko. Taip pat taip atsiras žalumos stogo parke. Šis medžių gojelis kūrybinio inkubatoriaus kieme sukurs jaukią ir ramią aplinką darbui. Į šį vidinį apželdintą kiemelį dirbantieji galės laisvai patekti per tiesioginius išėjimus iš kūrybinių dirbtuvių, studijų ir bendradarbiavimo erdvių. Stogo parke statomi vazonai su smilgų tipo augalais.

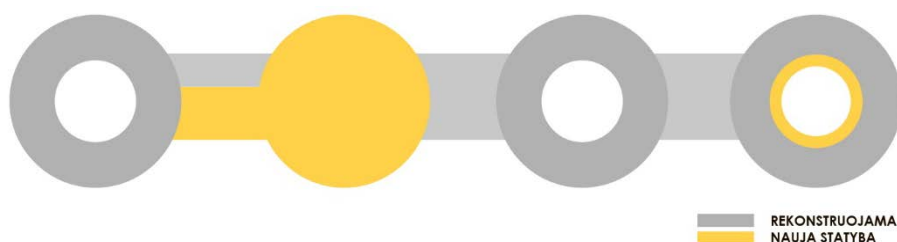
Paviršiaus formavimas. Rekonstruojamų garažų į Kūrybinį bendruomenių inkubatorių teritorijoje ryškių žemės peraukštėjimų nėra. Projektuojant bendruomeninę laboratoriją sklypo aukščiai nekeičiami.

Automobilių parkavimo sprendiniai. Siekiant kompensuoti panaikintų garažų skaičių ir tuo pačiu mažinant aplinkinių kiemų automobilių stovėjimo vietų trūkumo problemas, kitoje gatvės pusėje dideliame tuščiam plote, formuojama požeminė automobilių saugykla. Kūrybinio bendruomenių inkubatoriaus lankytojai automobilius galės statyti vienoje iš keturių aplink parką esančių

automobilių stovėjimo aikštelių. Taip pat bus sudaryta galimybė naudotis numatoma požemine automobilių saugojimo aikšte, kuri projektuojama kitoje gatvės pusėje tarp gyvenamųjų namų. Tvarkomos teritorijos šiaurinėje pusėje planuojamos 7 žmonėms su negalia pritaikytos automobilių stovėjimo vietos.

3.3.5. Pastato architektūra

Pagrindinė architektūros idėja yra, sovietmečiu statytame niūriame daugiabučių gyvenamųjų namų mikrorajone sukurti šiuolaikišką kūrybinę bendruomenių laboratoriją - naują modernią erdvę kauniečiams burti. *Fluxus* intervencija/ garažas tai visuomeninis objektas atsirandantis visiškai netikėtoje vietoje, rekonstruojant seną garažų kompleksą, kurį sudaro 4 vienodo skersmens iškirto apskritimo formos pastatai.

36 pav. Pastato rekonstravimo schema

Nėra tobulesnės formos bendruomenės kūrimui nei šie apskriti pastatai patys iš savęs formuojantys bendrumo jausmą. Visi gali išeiti į bendrą kiemą arba matyti vieni kitus kuriant, dirbant ir vykdant kitas bendruomenines veiklas.

Pastatas ramiai įsilieja į bendrą draugystės parko siluetą. Remiantis darnios plėtros principais, siekis yra nedaryti didelės intervencijos, tačiau panaudojant esamus garažų pastatus ir jų konstrukcijas sukurti naujos kokybės ir naujos funkcijos objektą.

Projektuojamos kelios naujos intervencijos. Praplečiama A ir B korpusų jungtis, kur formuojamas pagrindinis įėjimas į naują bendruomeninį centrą. Kadangi garažų aukštis nėra tinkamas didelės multifunkcinės, bendruomenės reikmėms pritaikytos salės įrengimui, B korpusas griauamas ir naudojant jo kontūrą projektuojamas naujas stiklinis cilindras, kiek aukštesnis už visus kitus tris korpusus. Naujo korpuso karkasą sudaro metalinės kolonos. Siekiant sukurti lengvą peršviečiamą korpuso vaizdą fasadų apdailai naudojamos stiklo aliuminio fasadų sistemos.

Apskritimo formos tūriuose naudojamuose bendruomenės laboratorijai, verslo inkubatoriui ir vaikų darželiui rytinėje pusėje projektuojama stiklinių vitrinų linija. Vidiniame kieme buvę angos garažų vartams pakeičiamos stiklo vitrinomis. Taip pat formuojamos terasos ir praplečiami stogai sukuriant stogelį virš terasų ir tuo pačiu saugant patalpas nuo tiesioginių saulės spindulių.

Projektuojamas eksploatuojamas stogas – stogo parkas, kuris atlieka ne tik stogo bet ir rekreacinės erdvės funkciją. Stogo parko plote projektuojama daug skirtingų poilsio ir žaidimų zonų. Ant stogo patenkama pandusais vedančiais nuo parko takų iki pat stogo.

Aukštingumas. Trys pastato korpusai iš keturių yra 4,2 m aukščio, skaičiuojant nuo žemės paviršiaus. Naujai statomo B korpuso aukštis 8,2 m.

Fasadų sprendiniai. Rekonstruojamos buvusių garažų mūrinės sienos šiltinamos ir tinkuojamos struktūriniu betonu tinku su išraiškingų vertikalių linijų skaidymu. Vertikalus fasadų sprendimas pasirenkamas, siekiant pastato fasadų ir stiklo – aliuminio vitrinų skaidymo krypčių suderinimo. Dalis esamų garažų sienų griaunamos ir vietoj jų, atveriant rytinį fasadą į parko pusę, įrengiamos stiklo aliuminio vitrinos. Šių vitrinų aukštis 3,3 m. Naujo B korpuso fasadas taip pat projektuojamas iš vientisų stiklo –aliuminio vitrinų. Aukštesniojo korpuso vitrinų aukštis 8,0 m. Vidiniuose kiemuose esančiose buvusių garažų vartų angose įrengiamos stiklo paketo vitrinos. Vietose, kur iš kiemo pusės numatomi įėjimai į patalpas, numatomos varstomos langų sekcijos – durys.

37 pav. Pastato stiklo aliuminio konstrukcijų ir tinko fasadų fragmentai

3.3.6. Planavimo sprendiniai

Naujo kūrybinio bendruomenių inkubatoriaus planavimo sprendiniai yra paremti esamų garažų išplanavimu ir esamų atitvarų struktūra. Visas bendruomenių inkubatorius sudarytas iš tarpusavyje sujungtų 4 plokščio cilindro formos korpusų. A ir B korpusai sudaro bendrą objektą – bendruomeninį centrą. C ir D korpusai turi atskiras savarankiškas funkcijas su atskirais įėjimais.

A ir B korpusų pagrindinis įėjimas formuojamas, praplečiant esamą jungtį tarp korpusų. Įeiti į pasatą galima tiek iš Taikos pr. pusės tiek iš Draugystės parko pusės. Įėjus pro pagrindinius įėjimus patenkama į fojė. Iš ten į rūbinę ir bendrą darbo/poilsio erdvę. A korpuse taip pat numatoma bendruomenės laboratorijos administracijos patalpos ir nedidelė konferencijų salė. Iš fojė taip pat tiesiogiai patenkama į multifunkcinę renginių salę, į kavinės zoną ir ekspozicijų erdvę. Nevykstant renginiams, kuriems reikalingos pagalbinės patalpos ar užkulisiai, didžiąją salę galima laisvai apeiti ratu. Renginių, koncertų ar spektaklių metu, esant poreikiui įrengiamos laikinos atitvaros suformuojant pagalbines erdves. Šios erdvės turi tiesioginius patekimus iš lauko, užtikrinant jų aptarnavimą. Iš pagrindinės fojė laiptais kylama į antresolę. Naujame B korpuse, antresolėje projektuojamos bendruomeninės kūrybinės dirbtuvės, menų laboratorija ir salė įvairiems seminarams ir mokymams. Į antresolę taip pat galima patekti iš stogo parko.

Korpuso A Šiaurinėje pusėje numatomi 2 atskiri įėjimai į moterų ir vyrų dušų ir persirengimo kambarių patalpas. Dušai skirti žmonėms sportuojantiems naujai įrengiamose Draugystės parko sporto aikštelėse. Greta numatomas įėjimas į sandėliavimo patalpas (Nr. A02). Ši sandėliavimo patalpa taip gali būti naudojama aptarnauti vidiniame kieme vykstančius renginius. Pavyzdžiui, galima įrengti pačiūžų nuomos punktą žiemą vidiniame kieme eksploatuojant lauko ledo areną. Jungtyje tarp B ir C korpusų projektuojama virtuvė, skirta kavinės aptarnavimui. Čia numatomas atskiras įėjimas iš lauko produktų pristatymui ir kitoms virtuvės reikmėms.

C korpuse numatoma bendradarbystės erdvė (141 m²). Iš vidinės kiemo pusės planuojamas įėjimas į fojė, o iš jos įėjimas į atviro biuro patalpas. Pietinėje C korpuso dalyje projektuojamos atskiros darbo erdvės (kūrybinės dirbtuvės). Numatomos 4 mažesnės (21,05 m²) patalpos ir viena didesnė darbo erdvė (43,70 m²). Visos šios patalpos turi atskirus įėjimus iš vidinio kiemo pusės. Įėjimai formuojami per ištiklintas buvusių garažų vartų angas. Toks sprendimas labai pasiteisino Vilniuje Sapiegų parke įkurtame verslo inkubatoriuje „Vilnius TechPark“. Šiame korpuse taip pat planuojamos 4 kūrybinės studijos su antresolėmis, skirtos menininkų rezidavimui (21,05 m²). Iš vidinio kiemo jungtimi (koridoriumi) galima patekti į B korpuse esančią kavinę ir bendruomenės erdves.

Piečiausiame komplekso tūryje projektuojama vaikų užimtumo laboratorija. Įėjimas į laboratoriją planuojamas jungtyje tarp C ir D korpusų. Čia galima patekti tiek iš Taikos pr. pusės, tiek iš Draugystės parko. Iš erdvaus tambūro patenkama į rūbinės patalpą ir laisvo planavimo valgio, veiklų ir renginių erdvę. Patekimui į grupes ir laboratorijas vidiniame kieme projektuojama ištiklinta galerija (139,90 m²). Iš galerijos galima patekti į uždara, vaikų saugumą užtikrinantį, vidinį kiemą. Rytinėje ir pietinėje korpuso dalyje projektuojamos keturios vaikų užimtumo laboratorijos: technologijų, multimedijų, menų ir piešimo. Taip užstatomo įėjimo į vidinį kiemą vietoje numatomas užimtumo laboratorijos darbuotojų kambarys.

Stogo parkas. Rekonstruojant esamus garažus įrengimas eksploatuojamas stogo parkas – rekreacinė erdvė įsiliejanti į bendrą Draugystės parko planinę struktūrą. Ant stogo parko patenkama projektuojamu pandusu, kuris atkartoja pastato kontūrą ir užtikrina visų patekimą ant stogo: žmonių su negalia, dviratininkų ir pėsčiųjų. Pandusas pradedamas formuoti beveik prie pat Draugystės parko epicentro, kas aiškiai parodo kryptį patekimui į stogo parką. Užkilus patenkama į laisvo planavimo rekreacinę erdvę. Ši erdvė projektuojama laisvai, tam kad, jei vidiniame bendruomenių kieme vyktų koncertas, filmų peržiūra ar kito tipo renginiai, juos būtų galima stebėti ir nuo stogo. Apėjus naujos statybos stiklinį B korpusą numatoma atvira aikštė, iš čia galima patekti į bendruomenių kūrybinės laboratorijos antresolės aukštą ir iš čia patekti į pagrindinę fojė. Toliau keliaujant ant Kūrybinio inkubatoriaus stogo formuojamos poilsio zonos su suoleliais, stalieliais išskyloms ar šachmatų žaidimui, hamakų zona. Čia taip pat įrengiami bendruomeniniai darželiai. Kadangi Dainava miegamasis rajonas ir žmonės čia neturi, kur auginti sau daržovių, gyventojai galėtų tai daryti bendruomenių laboratorijoje. Šis principas naudojamas kitose bendruomenių laboratorijose: „Beepart“, „Miesto laboratorija“, Antakalnio bendruomeniniame šiltnamyje. Piečiausias apskritimas esantis virš kūrybinės vaikų užimtumo laboratorijos tai vaikų žaidimų zona su tinklu, įtemptu virš visos apskritimo formos kiaurymės. Taip pat projektuojamas interaktyvus labirintas, kurį patys vaikai gali susidėti kaip jiems patinka, supynės, batutų zona, poilsio zona su žaismingais stalieliais. Ant stogo kaip organiškai pakylama, taip ir nusileidžiama pandusu į tašką, kur susijungia daug Draugystės parko takų. Iš čia gali toliau laisvai rinktis savo judėjimo kryptį.

3.3.7. Konstrukcijos

Rekonstruojamo garažų pastato konstrukcinė schema - mišri. Trys iš keturių korpusų yra rekonstruojami, o B korpuso vietoje projektuojamos naujos konstrukcijos.

Kiekvieno iš rekonstruojamų korpusų išorinės ašies skersmuo ~18, 85 m, vidinės apskritimo ašies skersmuo ~12,79 m. Pastato aukštingumas - vieno aukšto pastatas su eksploatuojamu stogu rekonstruojamų korpusų aukštis alt +4,00 m. Naujai statomo B korpuso aukštis alt. +8,00 m.

Rekonstruojamų korpusų pagrindinės laikančiosios konstrukcijos:

- **sienos** – silikatinių plytų mūro (esamos);
- **denginys** – monolitinė gelžbetoninė perdanga (naujai projektuojama);
- **Kolonos** – plieninės (naujai projektuojama).

Naujos B korpuso pagrindinės laikančiosios konstrukcijos:

- **kolonos** – monolitinės gelžbetoninės apvalaus skerspjūvio;
- **antresolės perdanga** – monolitinė gelžbetoninė;
- **stogas** – mišraus skerspjūvio dviatramės plieninės sijos.

Komplekso karkasas mišrus – rekonstruojamoje dalyje silikatinių plytų mūro sienos ir naujai liejama monolitinė gelžbetoninė stogo perdanga. Naujame korpuse monolitinės gelžbetoninės kolonos ir plieninėmis santvaromis perdengta didžiosios salės erdvė.

Rekonstruojami A, C ir D korpusai. Perplanuojant rekonstruojamus garažus demontuojama esama surenkama gelžbetoninė perdanga. Demontavus senas perdangas, siekiant pasiekti projektinę naujai įrengiamos perdangos altitudę įrengiamas naujas silikatinių plytų mūras kuris apjungiamas monolitiniu žiedu. Taip pat siekiant įgyvendinti architektūrinius sprendinius demontuojamos sienos skiriančios atskiras patalpas. Demontuojamų sienų vietose įrengiamos plieninės sijos kurios paremtos ant plieninių kolonų. Plieninės kolonos paskirtis – perduoti koncentruotas apkrovas į naujai įrengiamus pamatus. Ant plieninių sijų ir paaukštintų esamų sienų liejama nauja monolitinė perdanga, kuri apjungia pastatą ir suformuoja vientisą standų diską. Perdangos kontūras didinamas į kiemų pusę formuojant konsolas, kurios atlieka stogelio funkciją. Esamos silikatinės mūro sienos apšiltinamos 20 cm EPS 70N polistireniniu putplasčiu. Monolitinė perdanga šildoma EPS 100 putplasčiu kartu su nuolydžiais vandens nubėgimui. Ant EPS 100 įrengiamos poliuretano putos pasižyminčios ypač dideliu gniuždymo atsparumu. Vidutinis apšiltinimo storis 23 cm. Ant stogo konstrukcijos, lygiai su parapeto viršumi įrengiama betoninių plokščių eksploatuojamo stogo danga.

Naujai projektuojamas B korpusas. Naujo pastato laikančiosios konstrukcijos įrengiamos iš monolitinių gelžbetoninių apskritimo skerspjūvio kolonų. Antro aukšto antresolės perdanga taip pat liejama iš monolito. Tarp kolonų esančių C_B ir D_B ašyse stogui atremti naudojamos plieninės sijos. Didžioji renginių salė perdengiama plieninėmis santvaromis. Nuolydžiai formuojami iškarto su plieninėmis stogo laikančiomis konstrukcijomis. Stogo denginys iš profiliuoto pakloto ant kurio įrengiamas apšiltinimo sluoksnis su prilydoma stogo danga. Apšiltinimo storis 29 cm.

Pamatai.

Tik atlikus grunto tyrimus ir esamų pamatų ekspertizę priimami sprendimai dėl padidėjusių apkrovų. Jei esami pamatai neužtikrina pakankamos laikomosios galios naujom konstrukcijoms esami pamatai stiprinami. Jei nelaiko gruntas – gruntas stiprinamas grunto injektavimo būdu. Jei nelaiko konstrukcija – įrengiamas pamatų pavidimas. Demontavus esamas perdangas ir atsiradus galimybei statybos aikštelėje eksploatuoti pamatų įrengimo techniką, po naujomis kolonomis įrengiami nauji poliniai pamatai siekiant sumažinti apkrovas į esamus pamatus. Naujai pastato daliai įrengiami nauji pamatai. Parenkama ekonomiškiausia pamatų konstrukcija pagal atliktus grunto tyrimus.

3.3.8. Vidaus apdaila.

Sienos, pertvaros. Rekonstruojamų korpusų silikatinių plytų mūro sienos plaunamos, šveičiamos, gruntuojamos ir dažomos balta spalva. Paliekama esamų plytų apdaila, nes tai sukurs industrinį įspūdį, taip pat bus išlaikoma mintis apie buvusią objekto funkciją. Naujai montuojamos g/k sienos pertvaros glaistomos, gruntuojamos, dažomos trinčiais ir plovimui atspariais dažais. A korpuso dušuose sienos paliekamos plytų mūro, naujos g/k pertvaros dengiamos akmens masės plytelėmis. Vaikų darželio korpuse mūro sienos glaistomos dažomos.

Grindys. Kūrybiniame bendruomenių centre ir verslo inkubatoriuje numatomos lieto šlifuito betono grindys. San mazguose grindys taip pat lieto šlifuito betono. Betonui šviesinti naudojamas baltas pigmentas. Renginių salėje akustikai gerinti naudojamos PVC grindų danga. Vaikų užimtumo laboratorijoje taip pat numatoma PVC grindų danga.

Lubos. Lubos visame komplekse paliekamos natūralaus betono. Esant poreikiui paslėpti inžinerines komunikacijas įrengiamos segmentinės geltonai dažytos metalinio tinklo lubos. Multifunkcinės salės lubų apdailai naudojamos akustinės plokštės. Stogo konstrukcijos – santvaros aptaisomos kompozitinėmis plokštėmis, sukuriant įspūdį, tarsi jų nebūtų. Multifunkcinės salės pertvaros iš vidaus aptaisomos akustinėmis plokštėmis.

Pastato inžinerinės sistemos. Pastato vandentiekio, nuotekų ir elektros tinklai bus jungiami prie miesto tinklų. Pastato šildymas numatomas įrengiant geoterminių gręžinius ir atnaujinant komplekso grindis įrengiamas grindinis šildymas

Pastato pritaikymas ŽN. Antžeminėje automobilių stovėjimo aikštelėje šiaurinėje projektuojamos teritorijos dalyje numatytos 7 automobilių stovėjimo vietos pritaikytos žmonių su negalia reikmėms. Visi 4 komplekso korpusai turi įėjimus iš pirmo aukšto. Į B korpuse esančią antresolę neįgalieji gali patekti kildami pandusu besidriekiančiu greta rytinio pastato fasado. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos pagrindinėje fojė numatytas WC pritaikytas ŽN reikmėms. Bendradarbystės erdvėje taip pat numatytas vienas WC pritaikytas ŽN.

3.4. Ekperimentinio projekto vertinimas

Ekperimentinio projekto vertinimą galima atlikti keliais skirtingais metodais. Visų pirma, vykdant empirinius tyrimus teritorijų pasikeitimai, atsiradus kūrybinei bendruomenių laboratorijai, buvo vertinami remiantis C. Alexanderio šablonais. „*Fluxus* intervencija/ garažas“ atitinka ne vieną šių šablonų punktą. Taip pat projektas atitinka J. Montgomery schemoje išskirtus bruožus prisidedančius prie vietos potencialo didinimo.

Visų pirma, objekto sėkmę užtikrina jo atsiradimas tvarkomame ir atnaujinamame Draugystės parke. C. Aleksanderio 60 šablone „**Accessible Green**“ (liet. Prieinamos žaliosios erdvės) išskiriama parkų ir žaliųjų zonų buvimo šalia svarba. Jei bendruomenių namai bus kuriami prie žaliųjų erdvių, jų patrauklumas bus daug didesnis, nes žmonės traukia parkai. Taip pat vykdytos sociologinės apklausos metu išaiškėjo, kad žaliųjų erdvių buvimą prie pat, žmonės įvardina kaip vieną svarbiausių kokybinių bendruomenės centro vietos parinkimo rodiklių. Be to, parke įrengiami sporto įrenginiai pritrauks gyventojus į parką ir tuo pačiu į bendruomeninę laboratoriją, kurioje suprojektuoti dušai ir persirengimo kambariai. Suformavus infrastruktūrą, žmonės lengviau pritraukti į bendruomenines mankštas ir panašius renginius. Taip pat ir C. Aleksanderis 72 šablone

„Local Sports“ (liet. Vietinis sportas) mini, kad galimybė sportuoti skatina gyventojus lankytis tam tikrose vietose.

Dar keletas aspektų, kurie pritrauks gyventojus į kūrybinę bendruomenių laboratoriją „Fluxus intervencija/ garažas“, tai kuriamos laisvai žmonėms prieinamos erdvės renginiams ir susibūrimams. Aleksanderio teigimu, bendruomenė turi turėti erdvę susitikimams ir poilsiui, kur jie tiesiog galėtų rinktis ir susitikti su kitais žmonėmis (69 šablonas „Public Outdoor Room.“ (liet. Vieša susitikimų vieta). Kūrybinė bendruomenių laboratorija ir komplekse projektuojamos kūrybinės dirbtuvės, salės ir kitos vidaus erdvės, orientuotos į bendruomenės susitikimus, neabejotinai taps nauju traukos centru. Kūrybinės laboratorijos teritorijoje esantys apvalūs kiemai – tobulos erdvės bendruomenės susibūrimams. Kiemas tarsi nedidelė jauki aikštė. 61-ame C. Aleksanderio šablone „Small Public Squares“ (liet. Mažos viešosios aikštės) teigiama, kad šalia turėtų būti formuojama nedidelė aikštė bendruomenės susibūrimui. Atliekant sociologinę apklausą išsiaiškinta, kad naujoje bendruomenių laboratorijoje žmonės norėtų rasti vietą, kur galima užsisakyti ir išgerti kavos gražioje gamtinėje aplinkoje. Pastate projektuojama kavinė atgręžta į Draugystės parką, kur būtų tobula vieta išgerti rytinės kavos ar vagyti vėlyvuosius pusryčius su šeima. Vilniuje įsikūrusioje „Miesto laboratorijoje“ organizuojami vėlyvieji šeimų pusryčiai yra gan populiari.

C. Aleksanderis 80 šablone „Self-Governing Workshops and Offices“ (liet. Savarankiškos dirbtuvės ir biurai) apibūdina save išlaikančias dirbtuves ir biurus. Vienas iš naujo bendruomeninio centro kūrimo idėjų sujungti bendruomeninį centrą, kūrybinę laboratoriją, verslo/ kūrybinį inkubatorių ir sukurti naujos kokybės objektą. Kuriamame „Fluxus garaže“ yra numatytos visų šių funkcijų erdvės. B korpuse numatomos menininkų studijos, atvira bendradarbiavimo erdvė, kūrybinės dirbtuvės ir maži biurai. Kuriant mišrios funkcijos objektą, užtikrinamas jo pilnavertis gyvavimas visu paros metu. Be to, kuriamos darbo erdvės užtikrins bendruomenės centro gebėjimą išlaikyti savo patalpas. Remiantis 118 C. Aleksanderio šablonu „Roof Garden“ (liet. Stogo sodas), ant viso komplekso stogo suprojektuojamas laisvai visiems prieinamas stogo parkas – visuomeninė erdvė. 73 C. Aleksanderio šablone pabrėžiama, kad bendruomeninė erdvė turi būti kaip nuotykių parkas (angl. „Adventure Playground“). Bendruomenių centro kiemai ir stogo parkas, naujas pandusas vedantis link stogo parko bei kolonų išdėstymas patį objektą paverčia dideliu nuotykių parku, su daugybe veiklų ir scenarijų. Pavyzdžiui tinklas ištempiamas virš vieno iš apvalių garažų suformuoja tiek vaikams, tiek suaugusiems skirtą įdomią erdvę. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos teritorija tampa tarsi atrakcionų parkas, intriguojantis objektas, kviečiantis kauniečius užėiti.

Jau minėti vidiniai kiemai, stogo parkas, ir tiesioginis ryšys su atnaujinamu Draugystės parku, niūrijoje Dainavos mikrorajono aplinkoje kuria netikėtą pozityvią erdvę (106 šablonas „Positive Outdoor Space“ (liet. Pazityvi lauko erdvė).

Erdvė turi kelti visapusišką pasitenkinimą gyventojui. Toliau pateikta schema, kurioje nurodytos savybės užtikrinančios erdvės pilnavertiškumą ir sukuriančios J. Montgomery apibūdintą „Vietos jausmą“.

14 lentelė. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos vietos jausmo formavimo vertinimas.

VIETOS JAUSMAS		
FIZINĖS SAVYBĖS	VEIKLOS	REIKŠMĖ

<p>Mastelis – Esamų garažų tūris didinamas nežymiai tam, kad organiškai įsiliėtų į Draugystės parko teritoriją.</p> <p>Intensyvumas – Rekonstruojant esamus garažus, teritorijos užstatymo intensyvumas nėra didinamas, tačiau keičiant paskirtį sukuriama pridėtinio ploto visuomeninėms reikmėms.</p> <p>Pralaidumas – gerokai didinamas pastato pralaidumas, įrengiant bendruomeninę erdvę vietoj uždaru garažų. Formuojamas naujas stiklinis įėjimo korpusas, kuris užtikrina patekimą į pastatą tiek nuo Taikos pr., tiek nuo parko pusės. Formuojamas pandusas, kuriuo galima patekti į projektuojamą stogo parką.</p> <p>Orientyrai –tai moderni intervencija sovietinio mikrorajono kontekste. Ryškiaspalvis pandusas – akcentas, nukreipiantis žmones čia užėiti.</p> <p>Erdvės ir statinio santykis – Visame komplekse stengiamasi išlaikyti santykį tarp vidinių kiemų, stogo parko ir Draugystės parko teritorijos. Dėl formuojamo panduso ir stogo parko statinys tampa parko erdvės dalimi.</p> <p>Asortimentas/ ištekliai - kūrybinėje laboratorijoje kuriama daug skirtingo pobūdžio lauko ir vidaus erdvių, sukuriančių platų pasirinkimą.</p> <p>Vertikalus skaidymas – pastate kuriami net keli lygiai laisvai prienami gyventojams. Kiemai, stogo parkas ir patalpos.</p> <p>Viešųjų erdvių sistema – Draugystės parkas jau yra viešoji erdvė. O šis kūrybinis kompleksas papildo ją su savo erdvių sistema. Formuojami žali vidiniai kiemai, stogo parke sukuriamos rekreacinės ir žaidimų zonos. Stogo parkas dėl apskritimų koncepcijos jau natūraliai sukuria tris jaukias viešąsias erdves.</p>	<p>Įvairovė – laboratorijoje esanti multifunkcinė salė, kūrybinės dirbtuvės, vaikų užimtumo erdvės, stogo parke numatyta rekreacinė erdvė užtikrina galimybę ten vykdyti įvairias veiklas.</p> <p>Gyvybingumas- erdvei gyvybingumo suteikia dinamiška judėjimo schema, ir objekto funkcinė įvairovė. Pastate numatomos bendruomenei skirtos patalpos, verslo inkubatoriaus erdvės, vaikų užimtumo zonos. Eksploatuojamas stogas suteikia gyvybės visiems pastato lygiams.</p> <p>Gatvės gyvenimas – Bendruomeninė kavinė, stogo parku projektuojama promenada, parkas atviros rekreacinės zonos suformuoja gatvės gyvybingumą, ten kur iki šiol jo nebuvo.</p> <p>Žmonių stebėjimas – pastato architektūra, skaidri, permatoma, vitrinės atveria vaizdą tiek į pastatą tiek iš jo į parką, užtikrinant galimybę stebėti aplinką. Nuo stogo parko matoma, viskas, kas vyksta gatvės ir parko lygyje.</p> <p>Kavinių kultūra –Komplekso B korpuse numatoma kavinės zona. Rytinėje komplekso pusėje šalia pastato numatoma lauko kavinė.</p> <p>Renginiai ir vietos tradicijos/ sentimentai – kūrybinėje bendruomenių laboratorijoje numatyta didžioji salė skirta renginiams, parodų erdvė, vidinis kiemas konvertuojamas priklausomai nuo renginio pobūdžio.</p> <p>Darbo valandos/ Laisvas – centro funkcinis išplanavimas užtikrina objekto prieinamumą visą parą. Patekimas į Stogo parką specialiai projektuojamas skatinant ten lankytis kada tik užsigeidi. Kūrybinio inkubatoriaus erdvės yra prieinamos ten dirbantiems ir kuriantiems visada, nes turi atskirus įėjimus iš kiemo.</p> <p>Atrakcionai – D korpuso stogas projektuojamas kaip vaikų žaidimų erdvė, su lengvai transformuojamais baldais, per visą angos stoge plotą ištemptu tinklu.</p>	<p>Jutiminės patirtys ir asociacijos – Stogo parke numatoma interaktyvaus labirinto ir tinklo zona, vieta vaikų saviraiškai. Asociacijos kuriamos buvusiuose garažuose suprojektavus kūrybinės dirbtuves ir menininkų studijas, kur žmonės gali ateiti padirbėti savo nedidelėje erdvėje – „garažiuke“.</p> <p>Žinios- kūrybinėje bendruomenių laboratorijoje projektuojama konferencijų salė, kur galima organizuoti įvairias konferencijas gyventojų tobulėjimui. Centre esančios kūrybinės dirbtuvės organizuojamų veiklų metu gyventojai turi galimybę išmokti įvairių menų ir amatų.</p> <p>Psichologinis priėjimas – kuriama optimistiška, šviesi, lengva, architektūra, skatinanti gyventojus tapti laisvesniais, atviresniais vieni kitiems. Laboratorijos erdvės formuojamos taip, kad burti gyventojus. Vidiniai apvalūs kiemai, sukuria bendruomeniškumo jausmą. Patalpos sudėtos ratu su atvirais stikliniais langais, kas nulemia, kad visi nors ir savo atskiroje erdvėje, tačiau tuo pačiu kartu su visais.</p> <p>Pasaulietiškas/ sofistikuotas – Kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcija Lietuvoje gan nauja. Yra keletas atitikmenų Vilniuje, tačiau Kaune tokio tipo vietų nėra. Pasaulyje plačiai įrenginėjamos kūrybinės bendruomeninės erdvės, daugiafunkciniai objektai, sutraukiantys daug žmonių ir regeneruojantys teritorijas. Miestui toks pasaulietiškas objektas būtų naudingas tiek skleidžiant bendruomeniškumo idėjas tiek inicijuojant mikrorajono modernizacijos procesus. Naudojama moderni, šviesi, švrios architektūros principą sukuriamą erdvę gyventojams, kur galimybė sukurti erdvės charakterį paliekama jiems.</p>
--	--	---

Išvados

1. Projektuojant kokybiškus visuomeninius ir bendruomeninius objektus, svarbu suplanuoti pilnavertišką urbanistinį, architektūrinį, socialinį ir psichologinį scenarijų, objekto gyvavimui. Miestuose atsiradę kūrybinės bendruomeninės erdvės paveikia ir aplinką, skatindamos verslios bendruomenės kūrimąsi, pramonės inovacijas, urbanistinę regeneraciją bei verslo plėtrą. Pasaulyje įrengtos kūrybinės bendruomeninės erdvės pagal urbanistinę situaciją įrengiamos arba aktyvioje, urbanizuotoje vietoje, istorinėje aplinkoje arba apleistose, neaktyviose mažai urbanizuotose vietose, pramoninėse teritorijose. Atkreipiant dėmesį į architektūrą kūrybiniai bendruomeniniai centrai įrengiami naujuose pastatuose arba senuose, jau neeksploatuojamuose statiniuose, vykdant jų rekonstrukciją.
2. Bendruomeninių erdvių vystymo sistema iš esmės keičiasi, dėl besikeičiančių valdžios ir žmonių poreikių. Bendruomenės centras, kaip fizinė vieta, praktiškai nebeegzistuoja, dėl nutraukto miesto finansavimo tokiems objektams. Tačiau atsiranda naujų įdomių bendruomeninių kūrybinių erdvių, kurių pačių gyventojų individualia iniciatyva. Žmonės apleistas, nenaudojamas vietas patys ima versti kultūros ir bendruomeniškumo sklaidos taškais, organizuodami ten įvairius renginius, talkas, koncertus, muges, dirbtuves ir kitas kultūrinės veiklas. Taip pat ima plėstis bendruomenių aktyvinimo programos „*Fluxus Labas*“, kurių tikslas skleisti bendruomeniškumo ir kultūros idėjas mažiau aktyviuose Kauno mikrorajonuose. Taigi, galima stebėti atsirandančią tendenciją, individualiomis gyventojų investicijomis ir pastangomis, kurti kultūrinės bendruomenines vietas. Kita vertus, modernių, šiuolaikiškai įrengtų, išreikštų savo architektūrinėmis formomis ar funkcija ir prilygstančių pasaulio pavyzdžiams, bendruomeninių objektų Kauno mieste vis dėl to nėra.
3. Empiriniai tyrimai buvo vykdomi atliekant sociologinę gyventojų apklausą, vykdant interviu su žmonėmis susijusiais su kūrybinėmis bendruomeninėmis erdvėmis ir tiriant trijų vietų Kauno mieste aplinkos savybių atitikimą C. Aleksanderio šablonuose pateiktoms kokybinėms savybėms. Pasirinkti tiesioginio bendravimo su žmonėmis tyrimo metodai leido išsamiai išsiaiškinti, kokioje aplinkoje ir kokios architektūros turėtų būti kūrybinė bendruomenių laboratorija. Remiantis rezultatais kūrybinis bendruomenių inkubatorius turėtų būti kuriamas jau aktyvioje, susiformavusioje urbanistinėje ar istorinėje miesto aplinkoje. Tiek gyventojai tiek interviu respondentai prioritetą teikia rekonstruojamam ir pritaikomam naujai funkcijai pastatui, su savo istorija, nekuriant perteklinio turto, kadangi Kaune ir taip gausu nenaudojamų ir netvarkomų objektų. Tačiau neatmetama ir naujo modernaus objekto statybos ar įrengimo galimybė, dėl modernių inžinerinių sistemų ir lengvesnės ir darnesnės aplinkai pastato eksploatacijos. Empirinių tyrimų metu išskirtos vietos kūrybinės laboratorijos kūrimui atvaizduojamos ir pateikiamos žemėlapyje grafinėje projekto dalyje. Empirinių tyrimų metu išskirtos reikalingos patalpos, aplinkos savybės pateikiamos koncepciniame modelyje.
4. Kūrybinės bendruomenių laboratorijos koncepcinis modelis paremtas naujos kokybės sudėtinio objekto kūrimu, atsižvelgiant į socialinius, urbanistinius bei architektūrinius aspektus. Išskiriamos dvi pagrindinės vystymo kryptys: rekonstruojamas objektas aktyvioje, urbanizuotoje ar istorinėje vietoje arba naujas objektas taip pat aktyvioje, jau suformuotoje aplinkoje. Pastate numatyti verslo ir menų inkubatoriams, kūrybinėms bendruomeninėms laboratorijoms būdingas patalpas. Taip pat papildomai numatyti didelę salę ar auditorijas, kavinę, ekspozicijų erdves, sporto erdves bei patalpas skirtas centro aptarnavimui. Tokia universali koncepcija užtikrina, kad bendruomenės centras galės generuoti pajamas, kurios

kompensuos objekto išlaikymo kaštus. Privalu siūlyti kompleksiškas, tobulėjimą skatinančias bendruomenines veiklas, norint pritraukti jaunus iniciatyvius žmones. Visuomenę visada traukia naujovės, nauji projektai, parodos, erdvės. Būtent tokią naujo kūrybinio inkubatoriaus koncepciją ir reikia pasiūlyti taip sparčiai atsinaujinančiam Kaunui.

5. Sprendiniai. Eksperimentinio projekto pagrindiniu objektu tampa gan netikėta vieta – garažų kompleksas Draugystės parke. Parko pietinėje pusėje atsiverianti „juodoji skylė“ užtaisoma, ten įrengiant kūrybinį bendruomenių inkubatorių – „Fluxus intervencija/ garažas“. Remiantis koncepciniu modeliu, pasirinkta rekonstruoti seną objektą jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje. Trys iš esamų keturių apskritimo formos korpusų rekonstruojami, pritaikant juos bendruomenės centro, verslo inkubatoriaus ir vaikų darželio funkcijoms. Esant poreikiu kurti didelę renginių salę, vienas korpusas statomas naujai, pakeičiant jo konstrukcijas ir buvusio vidinio kiemo vietoje formuojant renginių salę. Naujas segmentas projektuojamas stiklinis, siekiant sumažinti jo poveikį aplinkai, ir prigretinant objektą prie parko aplinkos. Rekonstruojamo garažo stogai paverčiami eksploatuojamu stogo parku, kuris objektui suteikia gyvybės. Iš parko vedantis pandusas iki stogo parko ir nuo jo tarsi gija, pririšą kūrybinę bendruomenių laboratoriją prie bendro parko komplekso.
6. Svarbu suvokti, kad priemonės, kurios veikė kuriant bendruomenes anksčiau dabar neveiks, dėl smarkiai pasikeitusios aplinkos, žmonių vertybių, besivystančių technologijų ir kitų aspektų. Šiuolaikinėje individualios naudos siekiančioje visuomenėje, kuriant bendruomenę, reikia atsižvelgti į tai, ką galima pasiūlyti žmonėms, kad jie norėtų būti bendruomenėje. Tik sugebant patenkinti kuo įvairesnius žmonių poreikius, įmanoma sukviesti juos bendroms veikloms. Todėl kuriant naują bendruomenių laboratoriją, stengtasi suprojektuoti įvairiapusį objektą, skirtą įvairioms gyventojų amžiaus grupėms. Vieta, kur ryte gali atvežti savo vaikus į darželį, nueiti į parką pasportuoti naujuose sporto aikštynuose, nusiprausti duše, įrengtame bendruomenių inkubatoriuje, darbo dieną praleisti verslo inkubatoriaus zonoje, bežiūrint į medžius vidiniame kieme, o vakare bendruomeniniame kieme kartu su kaimynais kepti mėsą laužavietėje, klausyti koncerto ar mėgautis lauko kinu. Ryte su anūku, kuriam šiuo metu yra atostogos ir jis mirštą iš nuobodulio 52 kvadratinių metrų bute, ateiti pažaisti stogo parko vaikų aikštelėje su ištemtu tinklu, per visą viso vidinio kiemo plotą, išgerti kavos bendruomeninėje kavinėje bežiūrint į Draugystės parką. Ir dar, žiemą, pačiuožinėti bendruomeniniame kieme išlietoje ledo arenoje, vėjavaikiškai, nusileisti rogutėmis pandusu nuo apsnigto kūrybinės laboratorijos stogo parko, o tuomet eiti pasimėgauti karšta kakava bendruomeninėje kavinėje. Ir tai tik keletas galimų scenarijų, kurių apstu šiame naujos kokybės objekte. Kuriama scenografiška aplinka su daugybe pasirinkimo variantų, užtikrinančių visų gyventojų norų įgyvendinimą. Netikėtas objektas, netikėtoje vietoje, performansas – Fluxus intervencija.

Literatūros sąrašas

1. Kaunas Europos kultūros sostinė 2022, 2017, Programa [šaltinis] <http://kaunas2022.eu/programa/> [Žiūrėta 2017-09-29]
2. European Capitals of Culture 2020 to 2033. A guide for cities preparing to bid. European commission Directorate -general for education, youth, sport and culture. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/capitals-culture-candidates-guide_en.pdf [Žiūrėta 2017-10-22]
3. European Capitals of Culture: the road to success from 1985 to 2010. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/capitals-culture-25-years_en.pdf [Žiūrėta 2017-10-20]
4. Hannahh Higgins. (1964). Fluxus experience. p. 11. UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS Berkeley, Los Angeles, London [šaltinis] [http://www.hannahbhiggins.com/uploads/7/3/7/3/73737061/\[hannah_higgins\]_fluxus_experience.pdf](http://www.hannahbhiggins.com/uploads/7/3/7/3/73737061/[hannah_higgins]_fluxus_experience.pdf)
5. Hollis Melton. (1979). Notes on Soho And a Reminiscence By Hollis Melton. [šaltinis] <http://georgemaciunas.com/mr-fluxus/notes-on-soho-and-a-reminiscence-by-hollis-melton/>
6. Charles R. Simpson. (1981).“The Achievement of Territorial Community” in SoHo: The Artist in the City. Chicago: The University of Chicago Press. p. 153-188.
7. Matthew Carmona, Tim Heath, Toner Oc and Steven Tiesdell. (2003). PUBLIC PLACES - URBAN SPACES. The Dimensions of Urban Design. Burlington. An imprint of Elsevier Linacre House, Jordan Hill, Oxford OX2 8DP 200 Wheeler Road, n MA 01803, p. 6, 122, 123
8. John Montgomery(1998). Making a city: Urbanity, vitality and urban design. [šaltinis] <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13574809808724418?needAccess=true>
9. William H. Whyte. (1980). The Social Life of Small Urban Spaces. Michigan. Edwards Brother INC.
10. Christopher Alexander, Sara Ishikawa, Murray Silverstein, with Max Jacobson, Ingrid Fiksdahl-King and Shlomo Angel. A Pattern Language. Published by Oxford University Press, 1977
11. Borden, I (2006) Thirteen Tactics for the Good Life. In: Ryan, Z, (ed.) The Good Life: New Public Spaces for Recreation. (97 - 102). Van Alen Institute and Princeton Architectural Press: New York.
12. Straipsnis. “30 gražiausių pasaulio bendruomenių centrų”. Social work degree center, 2018, 2019 [šaltinis] <https://www.socialworkdegreecenter.com/30-beautiful-modern-community-centers-world/>
13. Straipsnis „El Tossal social centre by CrystalZoo“. José Juan Barba, 2015 [šaltinis] <https://www.metalocus.es/en/news/el-tossal-social-centre-crystalzoo/> [Žiūrėta 2017-10-22]
14. Straipsnis „Grândola Meeting Center / Aires Mateus“. Tekstas pateiktas „Aires Mateus“ Architektų. 2017 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/874843/grandola-meeting-center-aires-mateus> [Žiūrėta 2017-10-22]
15. Straipsnis „Towada Community Plaza / Kengo Kuma & Associates“. Kengo Kuma & Associates. 2015 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/625914/towada-community-plaza-kengo-kuma-and-associates> [Žiūrėta 2017-10-21]

16. Mulas, Victor; Nedayvoda, Anastasia; Zaatari, Ghia. 2017. Creative Community Spaces : Spaces That Are Transforming Cities into Innovation Hubs. World Bank, Washington, DC. © World Bank. [šaltinis] <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28329> License: CC BY 3.0 IGO.
17. Terry Flew. 2013 Creative industries and urban development. Creative cities in 21 century. Published by Routledge, 2 Park Square, Milton park, Abingdon, Oxon, OX14 4RN, p. 45.
18. InTegra house oficiali internetinė svetainė. Erdvės[šaltinis] <https://integra.house/erdves/>
19. “Pakrantė“ oficiali internetinė svetainė. Apie mus. Architektūra [šaltinis] <https://pakrante.eu/apie-mus/>
20. Bendruomenės edukacijos centro „Miesto Laboratorija“ 2018 m. metinė ataskaita. [šaltinis] <http://www.miestolaboratorija.lt/wp-content/uploads/2019/03/MIESTO-LABORATORIJA-ATASKAITA2018.pdf>
21. Oficialus autorių pateikiamas „Beepart“ apibūdinimas [šaltinis] <http://www.beepart.lt/lt/apie-mus/apie-beepart/>
22. James Rampton, Neringa Mozuraityte, Prof. Harri Andersson, Eve Reincke , 2012, Ex-post Evaluation of 2011 European Capitals of Culture, p. 29. [šaltinis] https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-2011-evaluation_en.pdf
23. Fluxus ministerijos katalogas/ Kaunas 2012-2013 m [šaltinis] <https://issuu.com/fluxusministerija?fbclid=IwAR0PMQJZzRFinQ4XpHM5DCz4AuDi9eUd5pKYYVbJz43surIrWBBdOn3TOXA> [žiūrėta 2018-05-22]
24. 1535° Creative Hub - A Building. 2017 [šaltinis] <https://miesarch.com/work/3301>
25. Straipsnis „The Factory Berlin / Julian Breinersdorfer Architectur“. Tekstas pateiktas „Julian Breinersdorfer Architecture“ architektų. 2014 [šaltinis] <https://www.archdaily.com/537049/the-factory-berlin-julian-breinersdorfer-architecture> [Žiūrėta 2017-10-22]
26. Kauno miesto seniūnijų bendruomenių namų plėtros investicinis projektas, 2008, VŠĮ „Technopolis“
27. Straipsnis „Mėnesio tema. Ne restoranas, o stuba“ Kotryna Lingienė ir Kęstutis Lingys. Tekstas publikuotas „Kaunas pilnas kultūros“ 2018 m. birželio rubrikoje „Kaunas 2022“. [šaltinis] <http://pilnas.kaunas.lt/2018/06/23/menesio-tema-ne-restoranas-o-stuba/> [Žiūrėta 2019-04-22]
28. Straipsnis “Kaunas taiko vakaruose pasiteisinusį modelį: Panemunėje įsikurs vieša bendradarbiavimo erdvė” 2017 [šaltinis] <http://www.kaunas.lt/2017/09/naujienos/kaunas-taiko-vakaruose-pasiteisinusi-modeli-panemuneje-isikurs-viesa-bendradarbiavimo-erdve/>
29. Žemėlapis „Kultūrinis šokas“. VŠĮ „Kaunas IN“ 2019 m. publikuotas leidinys [šaltinis] https://visit.kaunas.lt/assets/PdfPage/5031/Kulturinis-sokas-LT.pdf?fbclid=IwAR1sXkWNNcB4HVNhajezxRRJtUVJcH7_ORAzbj8c2gzitmH74trXS0gqc [Žiūrėta 2019-04-18]
30. Draugystės parko tvarkymo aprašas, 2018 [šaltinis] <http://parkai.kaunas.lt/draugystes-parkas/>

Priedai

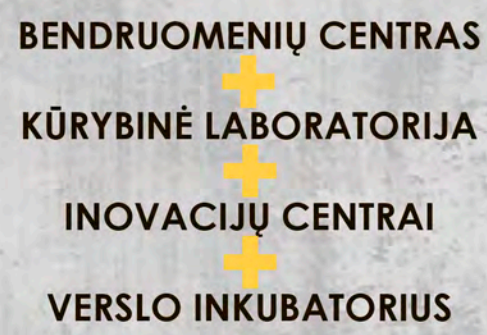
- 1 priedas. Grafinės magistro baigiamojo projekto dalies kopija (12 lapų)**
- 2 priedas. Sociologinės gyventojų apklausos forma (3 lapai)**
- 3 priedas. Interviu transkripcijos (19 lapų)**
- 4 priedas. Draugystės parko tvarkymo techninio projekto pagrindinis brėžinys (1 lapas)**

HIPOTETINIS MODELIS

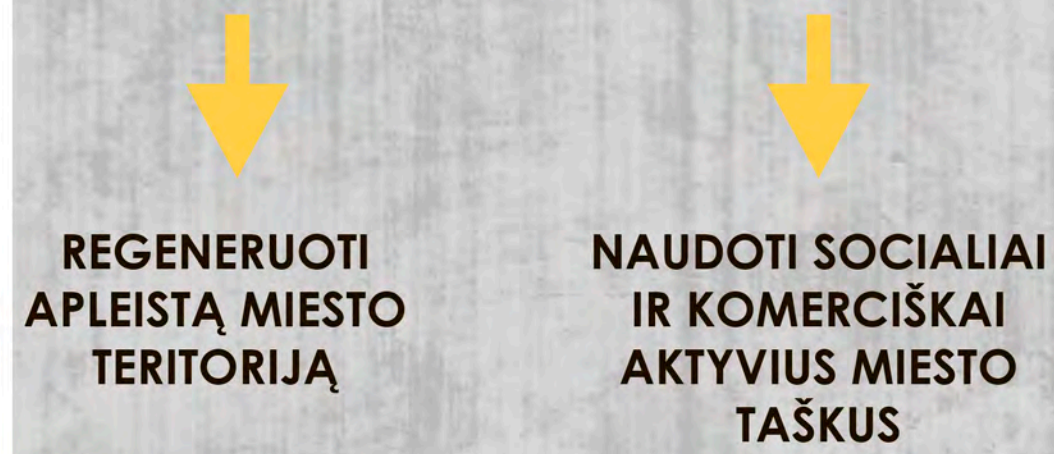
BENDRUOMENINIŲ ERDVIŲ/CENTRŲ PROBLEMAS KAUNE

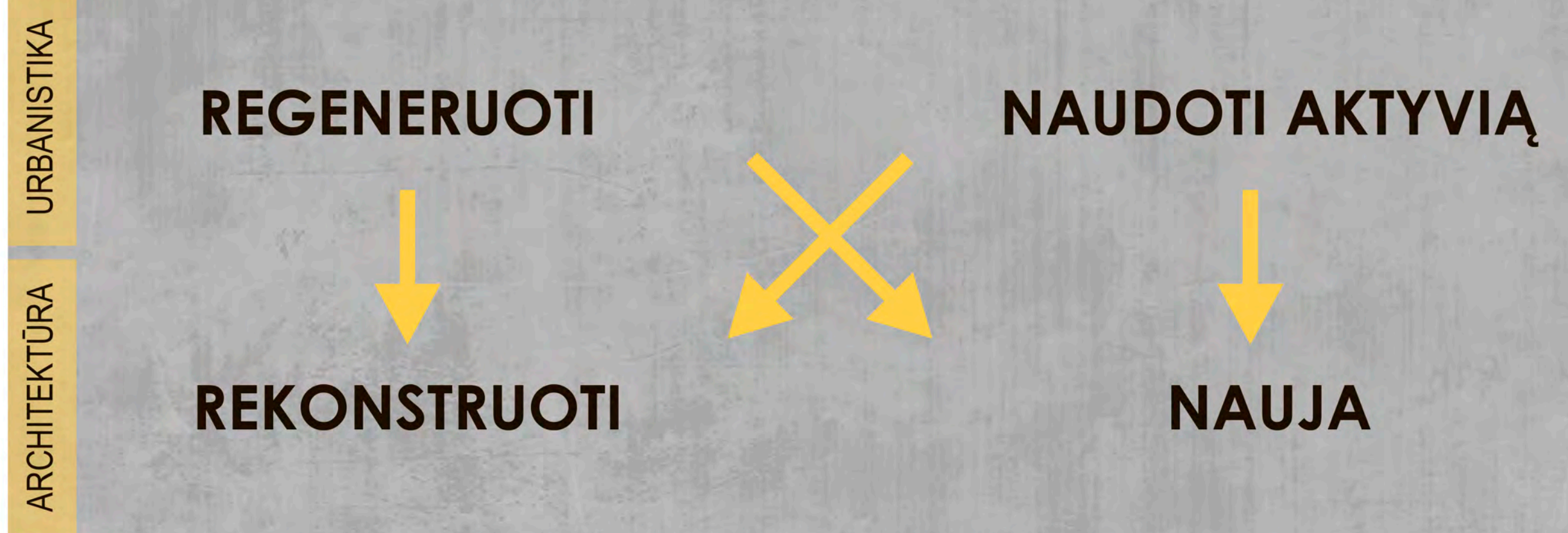
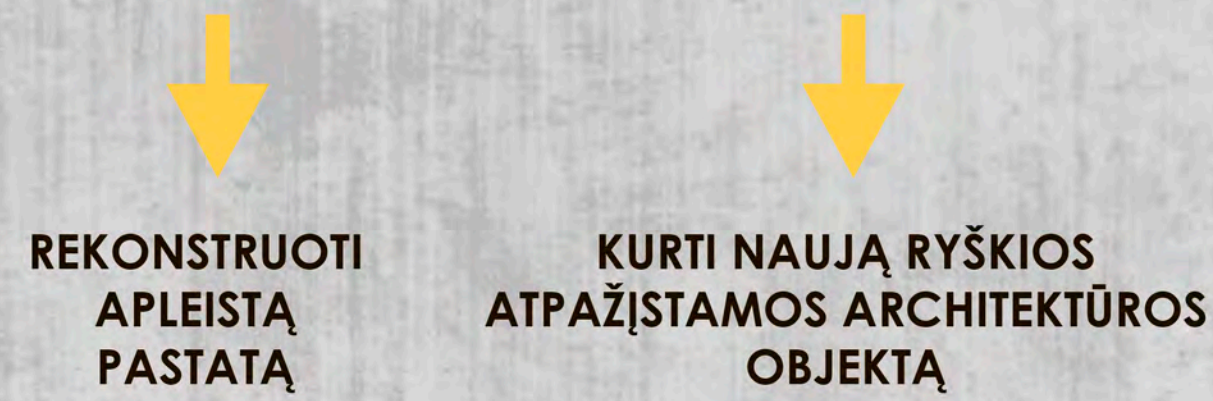
GALIMAS SPRENDIMAS KURTI NAUJOS KOKYBĖS OBJEKTA

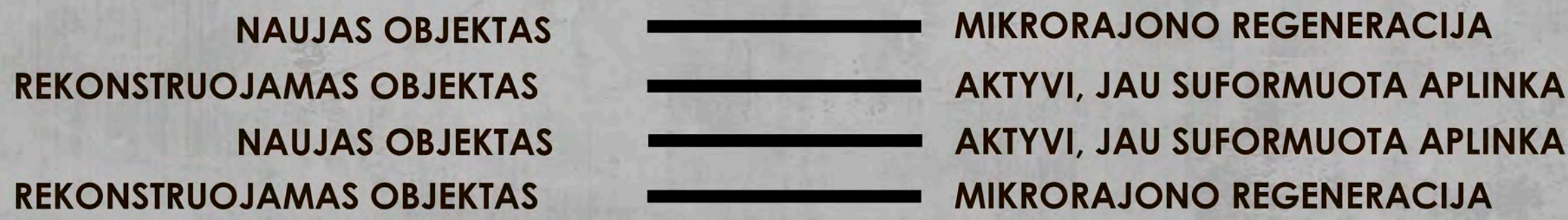
URBANISTINIS MODELIS

ARCHITEKTŪRINIS MODELIS

GALIMI KETURI HIPOTETINIAI MODELIAI NAUJAI BENDRUOMENINEI LABORATORIJAI

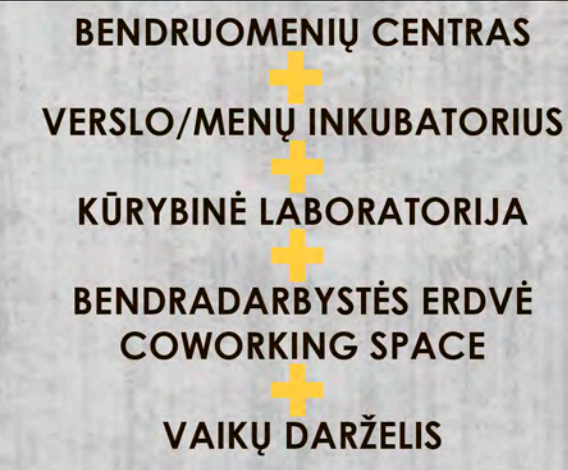

KONCEPCINIS MODELIS

BENDRUOMENINIŲ ERDVIŲ/CENTRŲ SAVYBĖS

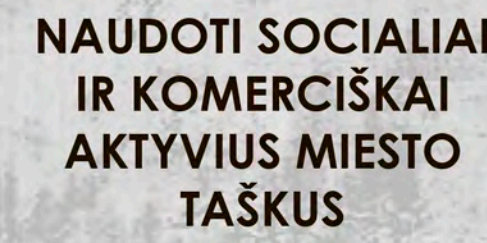

KURIAMAS NAUJOS KOKYBĖS OBJEKTA

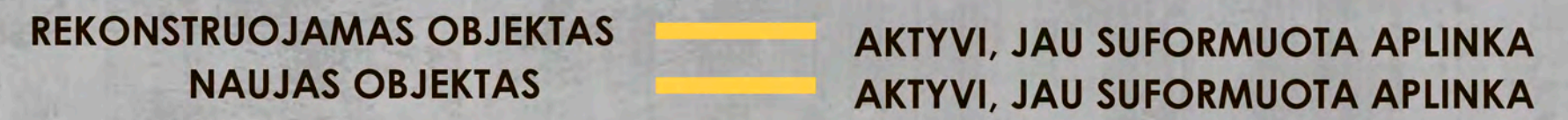
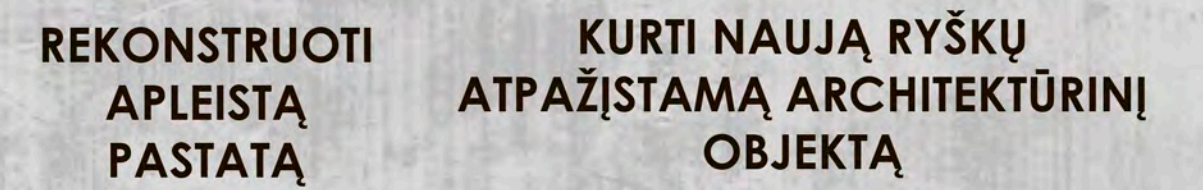

KŪRYBINĖ BENDRUOMENIŲ LABORATORIJA

URBANISTINIS MODELIS

ARCHITEKTŪRINIS MODELIS

GALIMA PROGRAMA PASTATUI

INKUBATORIAUS

- ATVIROS DARBO ZONOS
- POILSIO ZONOS BENDRAVIMUI
- GRUPINIO DARBO ERDVĖS
- STUDIJOS/REZIDENCIJOS
- KONFERENCIJŲ SALĖS

LABORATORIJOS

- DIRBTUVĖS MENINĖMS VEIKLOMIS
- REKREACINĖS ERDVĖS
- DARŽAS/ ŠILNAMIS

PAPILDOMOS

- DIDELĖ SALĖ/AUDITORIJOS
- MAŽOS BIURO PATALPOS
- BENDRUOMENĖS KAVINĖ
- EKSPOZICIJŲ ERDVĖS
- SPORTO ERDVĖS
- PAGALBINĖS/SANDĖLIAVIMO PATALPOS

PAVYZDŽIŲ ANALIZĖ

NAUJAS OBJEKTA

- "InTegra House" (Bendruomeninė kavinė, Kaunas)
- "PAKRANTĖ" (Kūrybinė laboratorija, Vilnius)
- "Beepart" (Kūrybinė dirbtuvė, Vilnius)
- "EL TOSSAL" (Bendruomeninė kavinė, Algieris)

REKONSTRUOJAMAS OBJEKTA

- "FACTORY" (Bendruomeninė kavinė, Berlynas)
- "Tallin Creative Hub" (Kūrybinė laboratorija, Tallinas)
- "Roco creative co-op" (Kūrybinė laboratorija, Šefelis)
- "Fluxus ministerija" (Kūrybinė laboratorija, Kaunas)

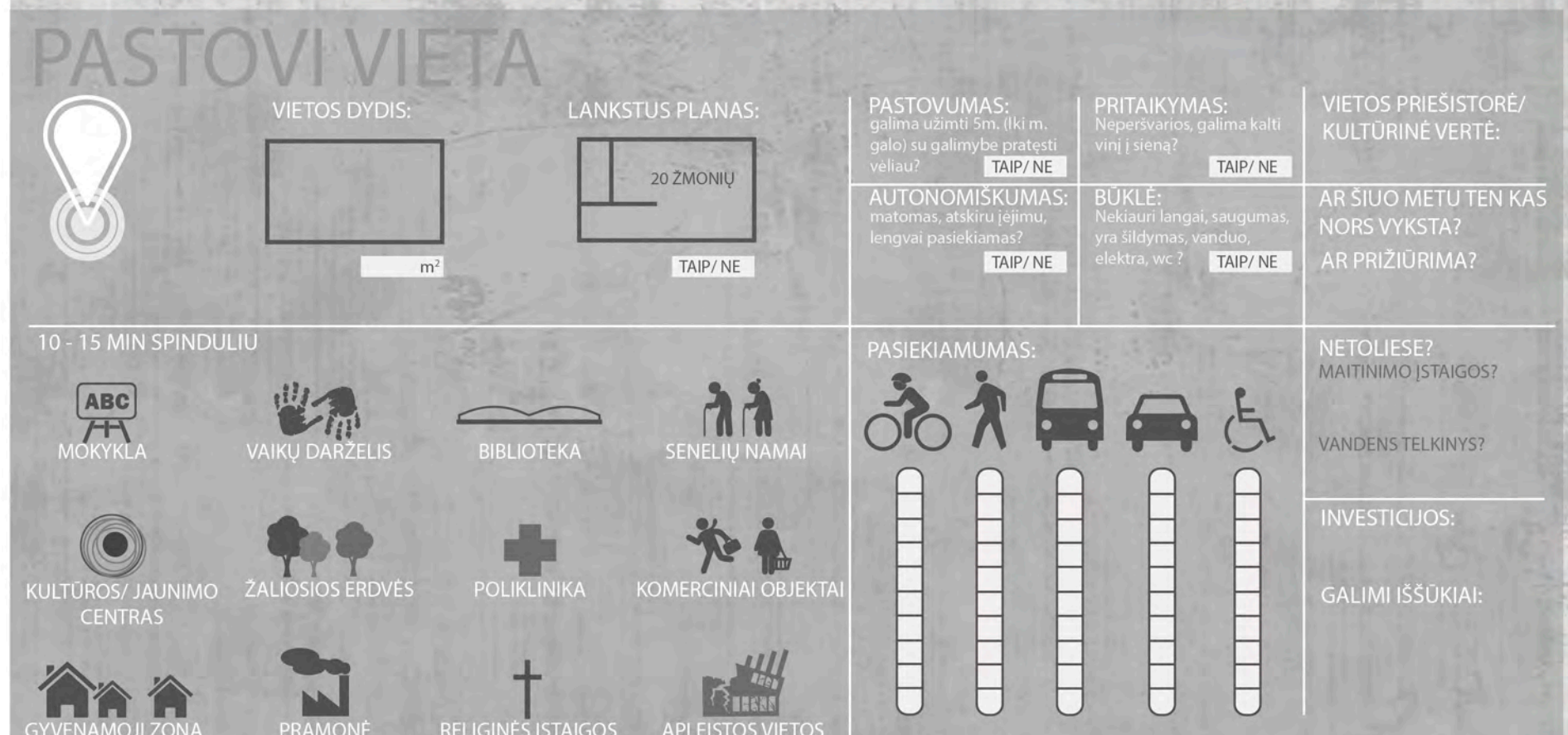
NAUJAS OBJEKTA

- "Grāndola Meeting Center" (Bendruomeninė kavinė, Čikaga)
- "Towada Community plaza" (Bendruomeninė kavinė, Toronto)
- "1535°" (Kūrybinė laboratorija, Londonas)

REKONSTRUOJAMAS OBJEKTA — MIKORAJONO REGENARACIJA

APLINKOS IR VIETOS SAVYBĖS

KEKS 2022 KŪRYBINIŲ FLUXUS LABORATORIJŲ VIETŲ PARINKIMO KRITERIJAI

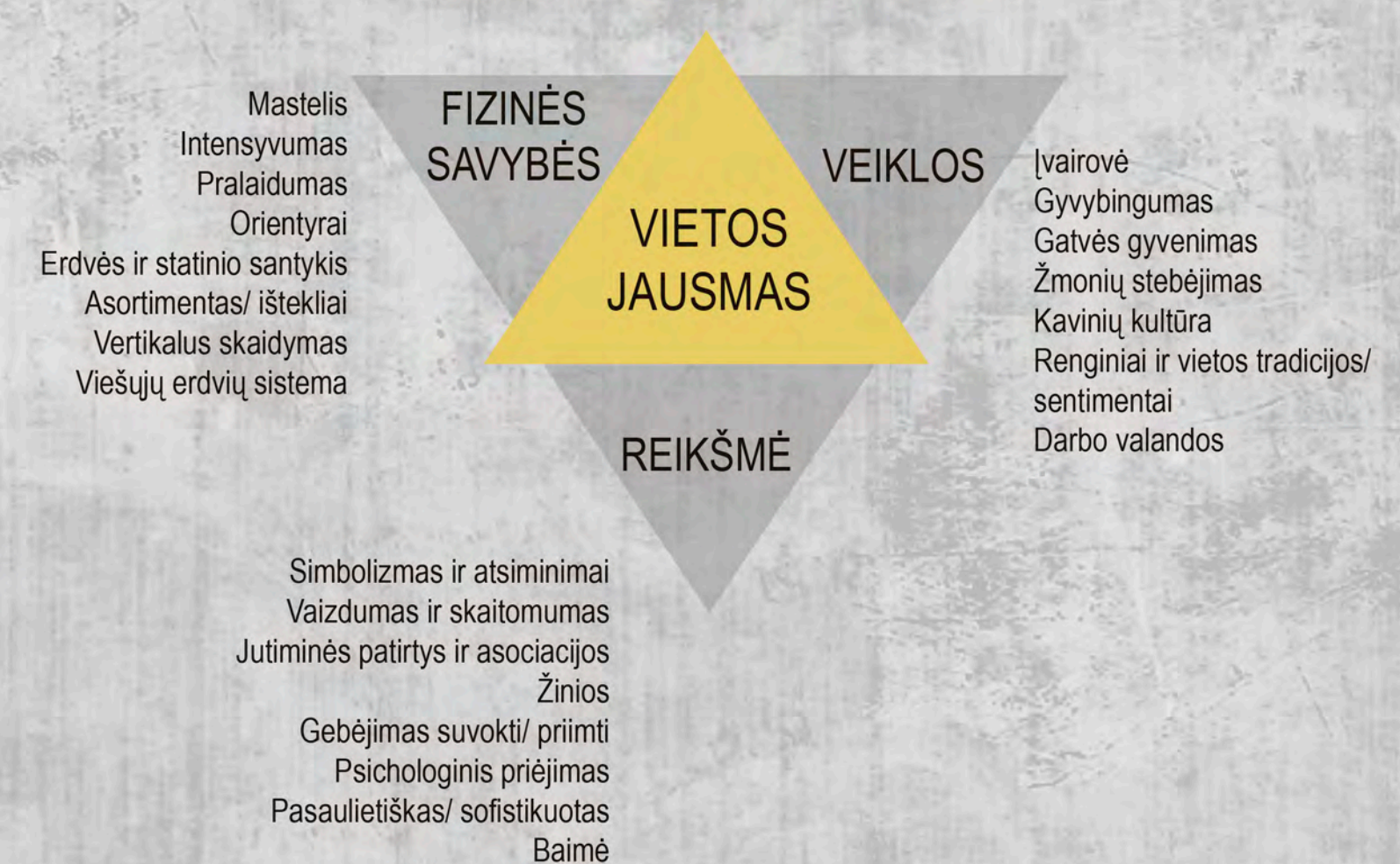
APLINKOS SAVYBĖS PAGAL ALEKSANDERIO ŠABLONUS

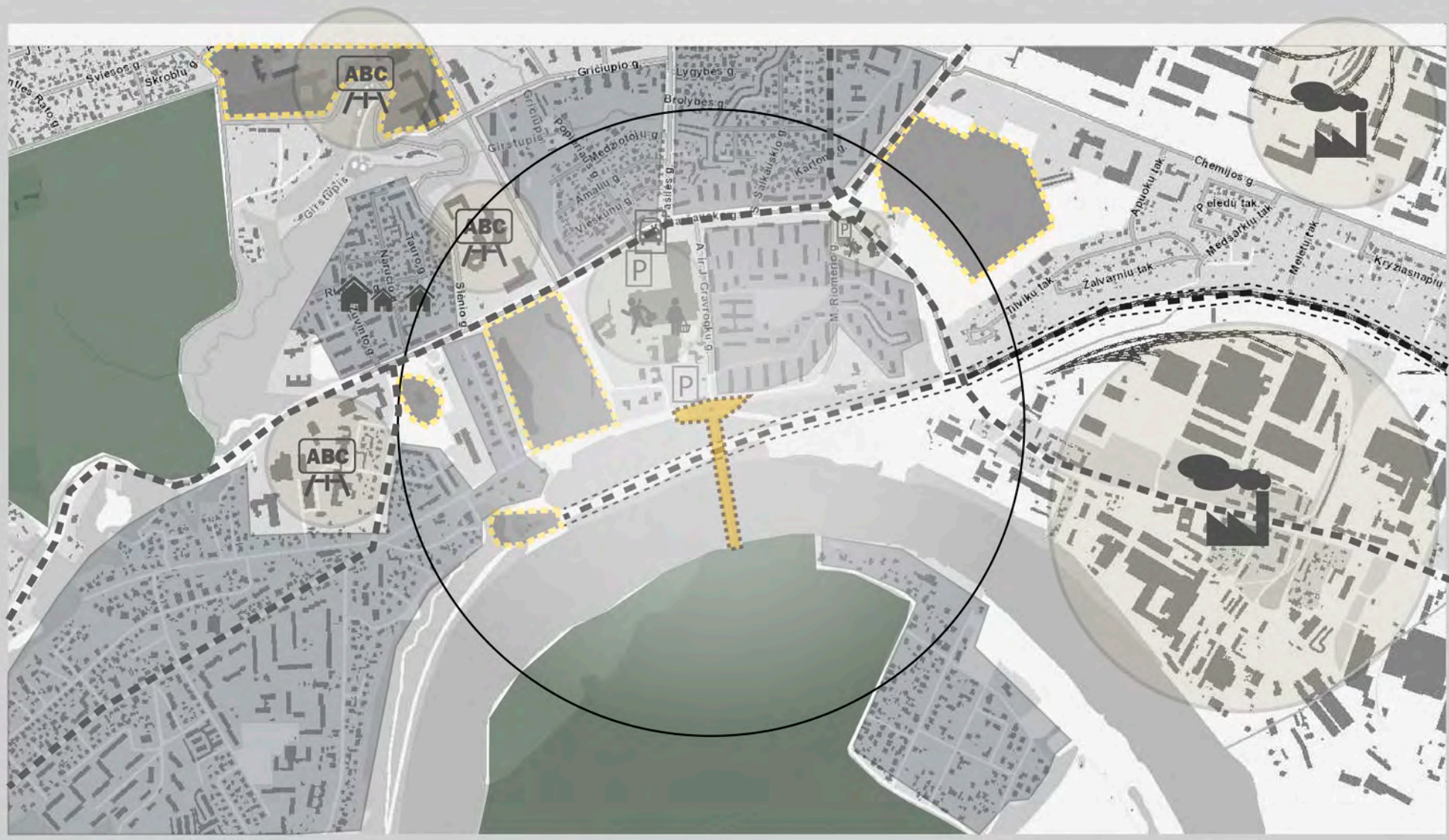
- VANDENS TELKINYS
- PANORAMOS
- PĖŠČIŲJŲ GATVĖ
- VIEŠOJO TRANSPORTO STOTELĖS
- NUOTAIKINGA ŽAIDIMŲ AIKŠTELĖ
- SPORTO AIKŠTYNAI NETOLIESE ERDVĖS RENGINIAMS
- ŽALIEJI PLOTAI
- LAUKO KAVINĖ

APLINKOS SAVYBĖS. LYGINAMOJI ANALIZĖ

- PROFESIONALAI**
 - KAVINĖ, BARAS, RESTORANAS
 - ŽALIEJI PLOTAI
 - VIEŠOJO TRANSPORTO STOTELĖS
 - CENTRAS
 - CENTRINĖ GATVĖ
- GYVENTOJAI**
 - PARKAI/ŽALIEJI PLOTAI
 - REKREACINĖ INFRASTRUKTŪRA
 - AKTYVI APLINKA

VIETOS JAUSMO SCHEMA

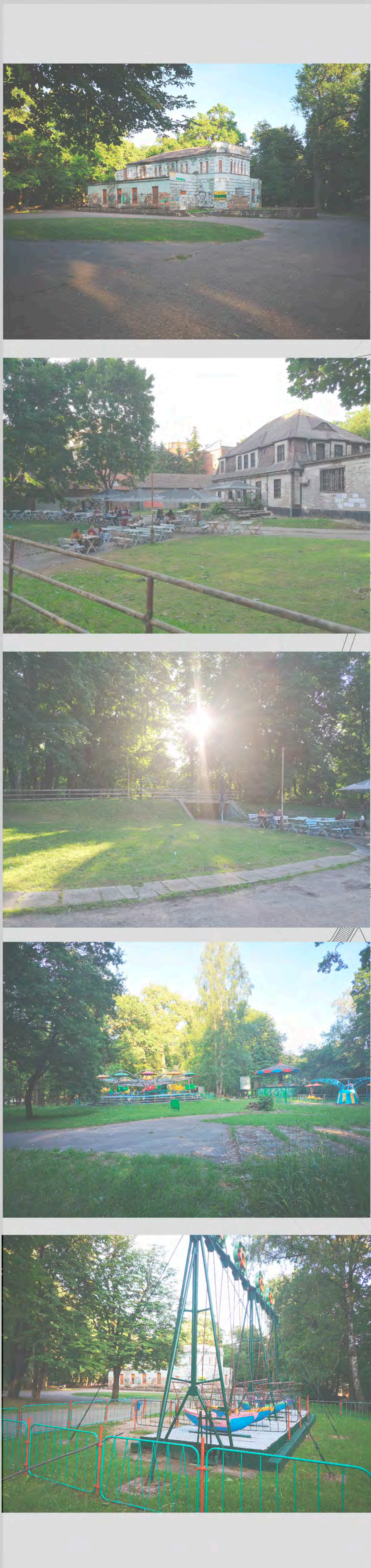
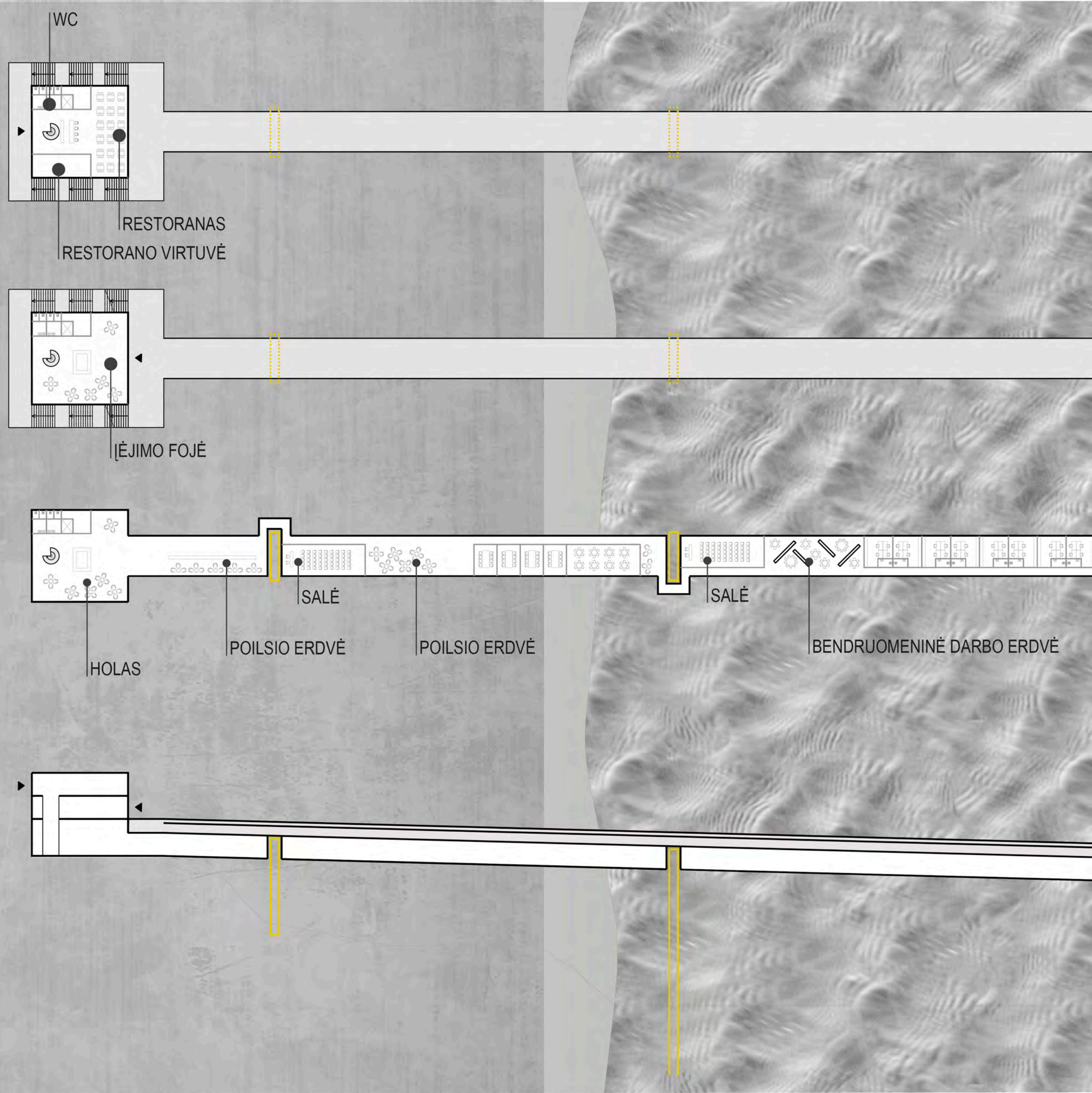

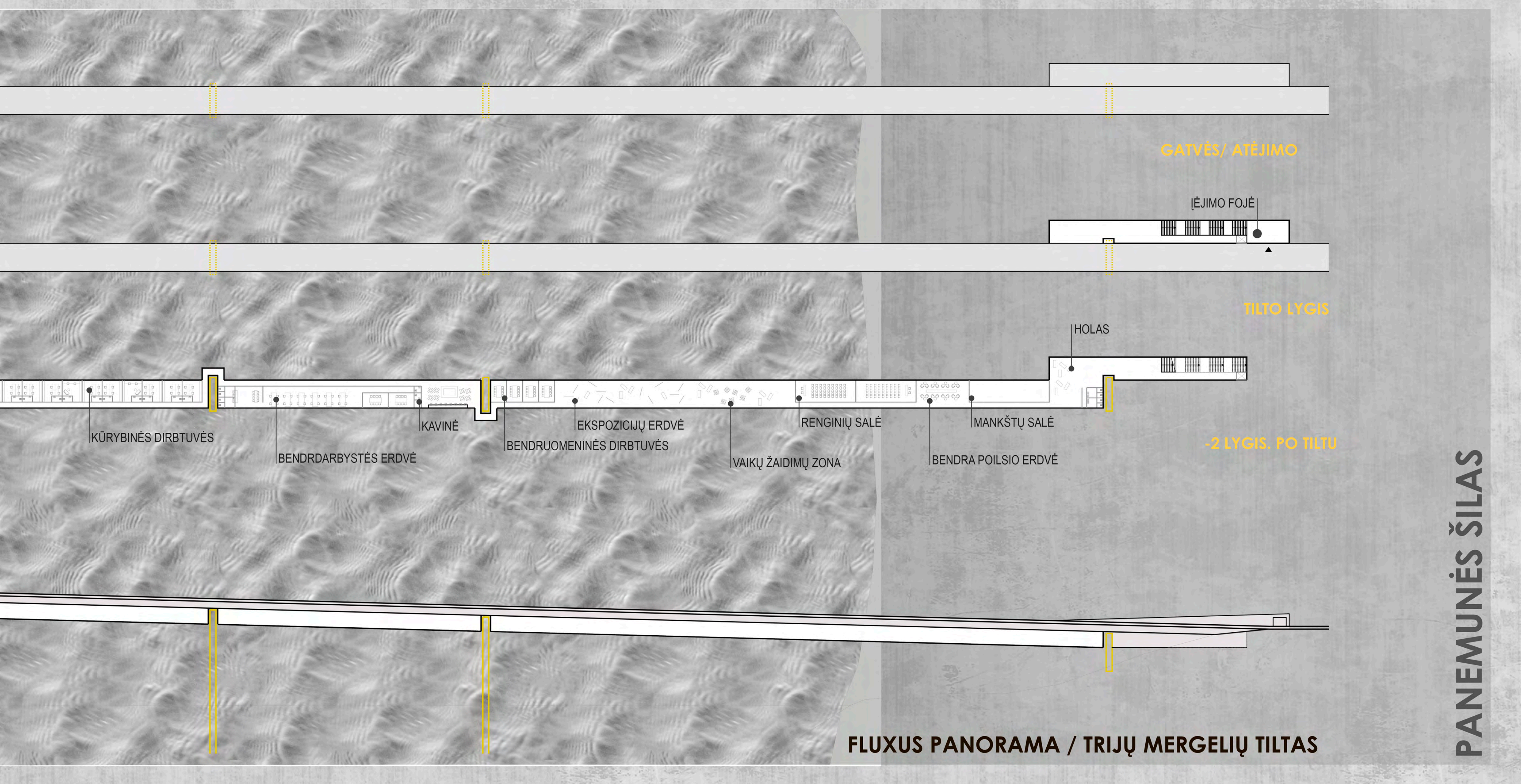
- PROJEKTUOJAMA TERITORIA
- GELEŽINKELIO LINIJA
- GELEŽINKELIO LINIŲ APSAUGOS ZONA
- PAVELDO TERITORIJOS
- PARKAI/ŽELDYNAI
- GYVENAMOSIOS TERITORIJOS
- ŠVIETIMO ĮSTAIGOS
- KOMERCINĖS ZONOS
- PRAMONINĖS TERITORIJOS
- 10 MIN PASIEKIAMUMAS PESCIOMS
- PAGRINDINIAI ESMO SRAUTAI
- AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ
- VIŠEJOJO TRANSPORTO SUSTOJIMAS

PETRAŠIŪNAI

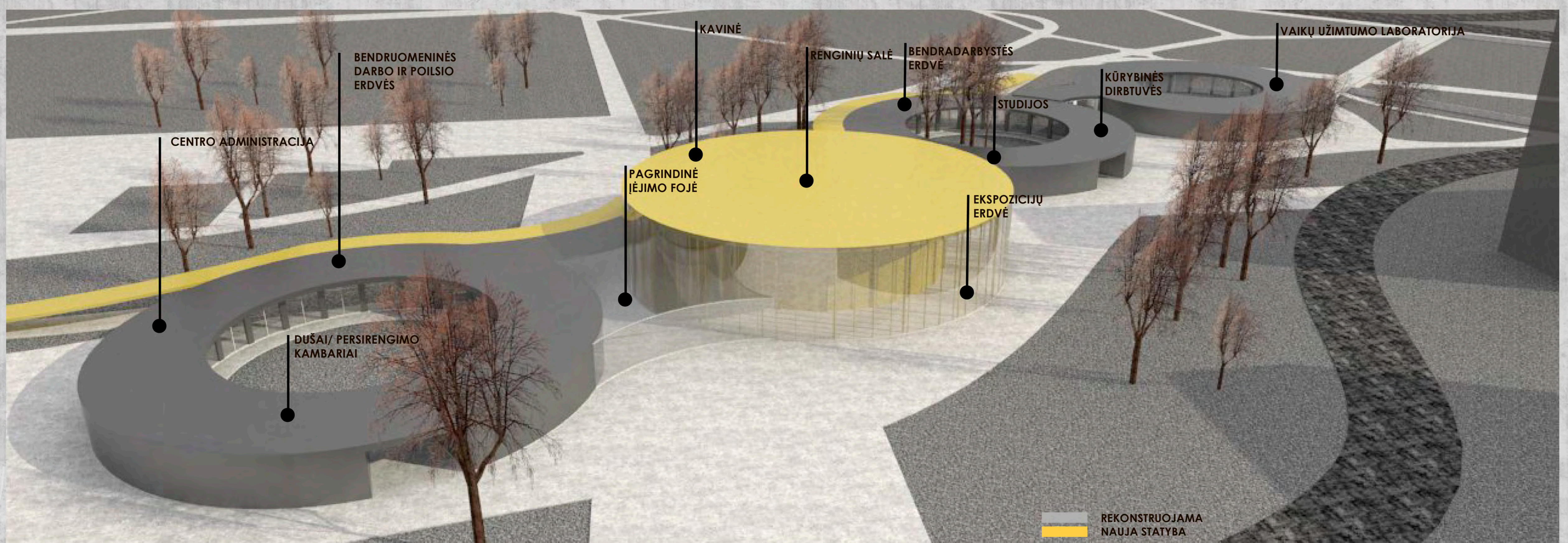

ISTORINIS FLUXUS / VYTAUTO PARKAS

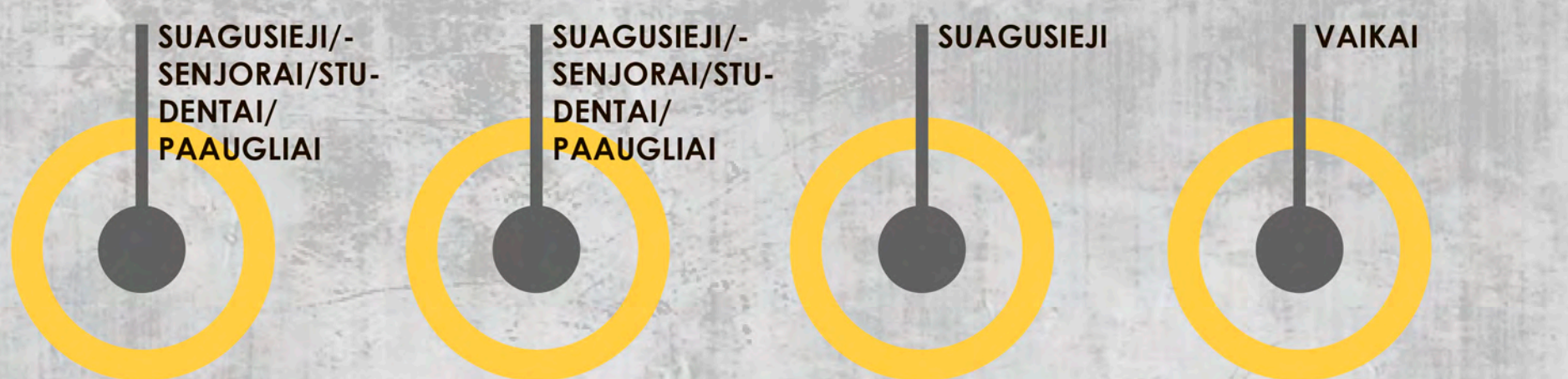

FLUXUS PANORAMA / TRIJŲ MERGELIŲ TILTAS

PANEMUNĖS ŠILAS

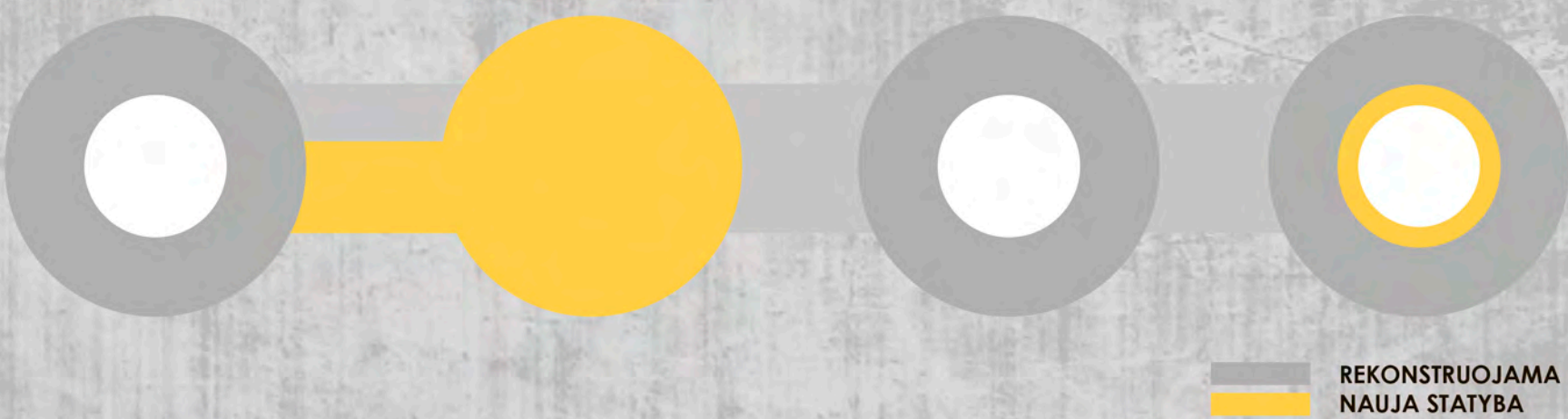
BENDRUOMENĖ

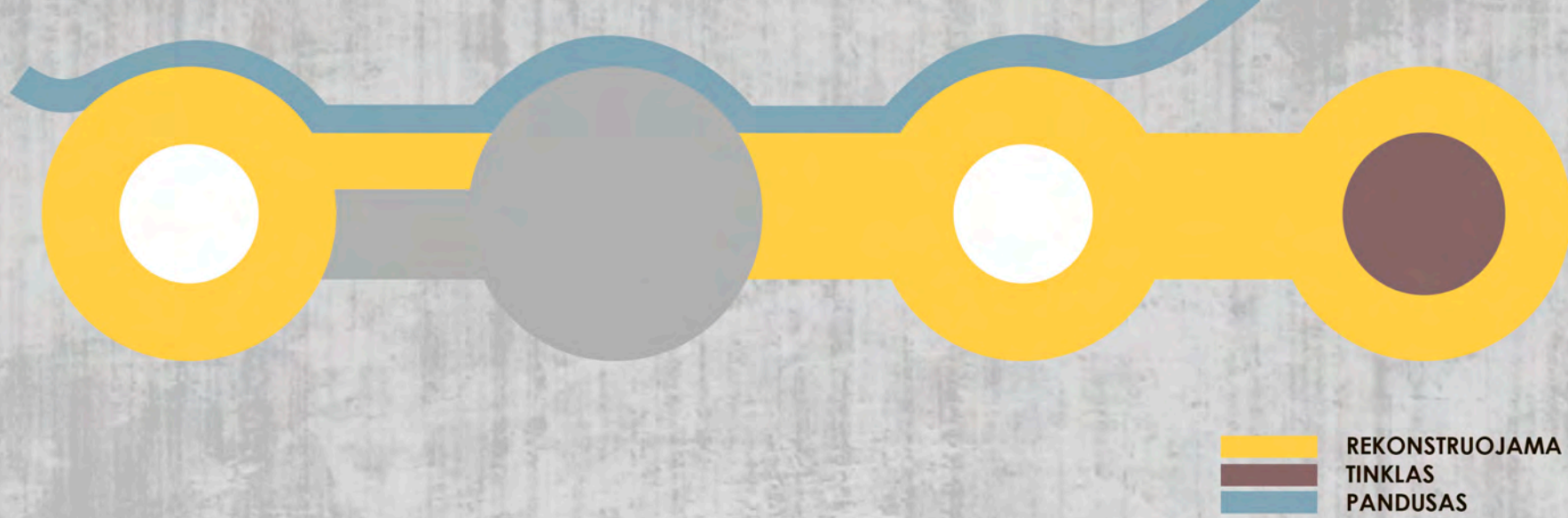
FUNKCIJA

SANDARA

STOGO PARKAS

BENDRUOMENĖ

Sukurti naują kūrybinių laboratorijų tinklą įvairiuose Kauno miesto mikrorajonuose, socialinėmis, kūrybinėmis bei urbanistinėmis ir architektūrinėmis priemonėmis skatinantį miesto bendruomenės kultūrą.

FUNKCIJA

Pastatą sudaro keturi korpusai A, B, C, D. Kiekvienas iš korpusų skirtas kitoms funkcijoms.

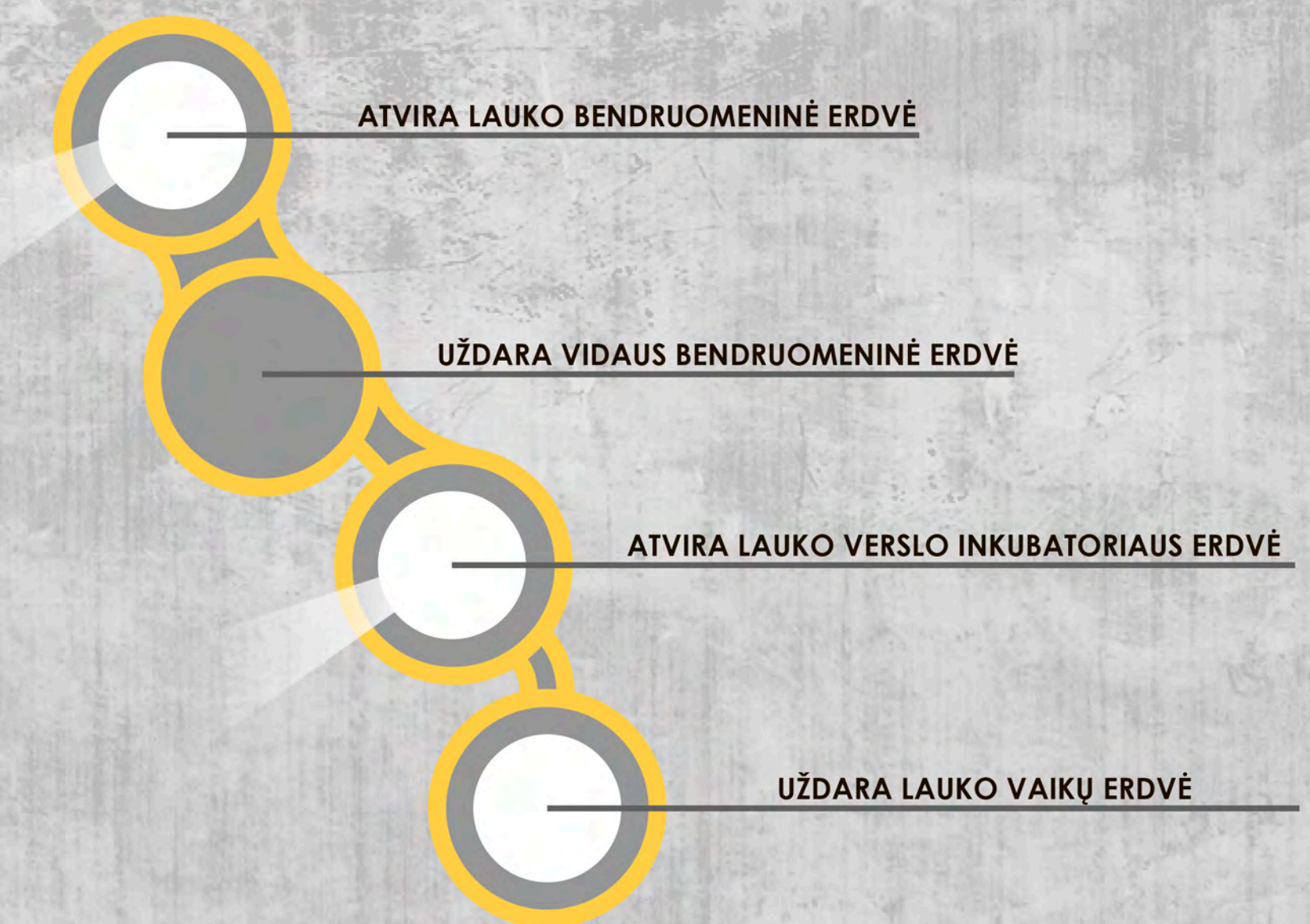
SANDARA

Didžioji pastato dalis rekonstruojama. Korpusas B statomas naujai aukštesnis nei visi kiti.

STOGO PARKAS

Didžioji pastato dalis rekonstruojama. Korpusas B statomas naujai aukštesnis nei visi kiti.

ERDVINĖ SCHEMA

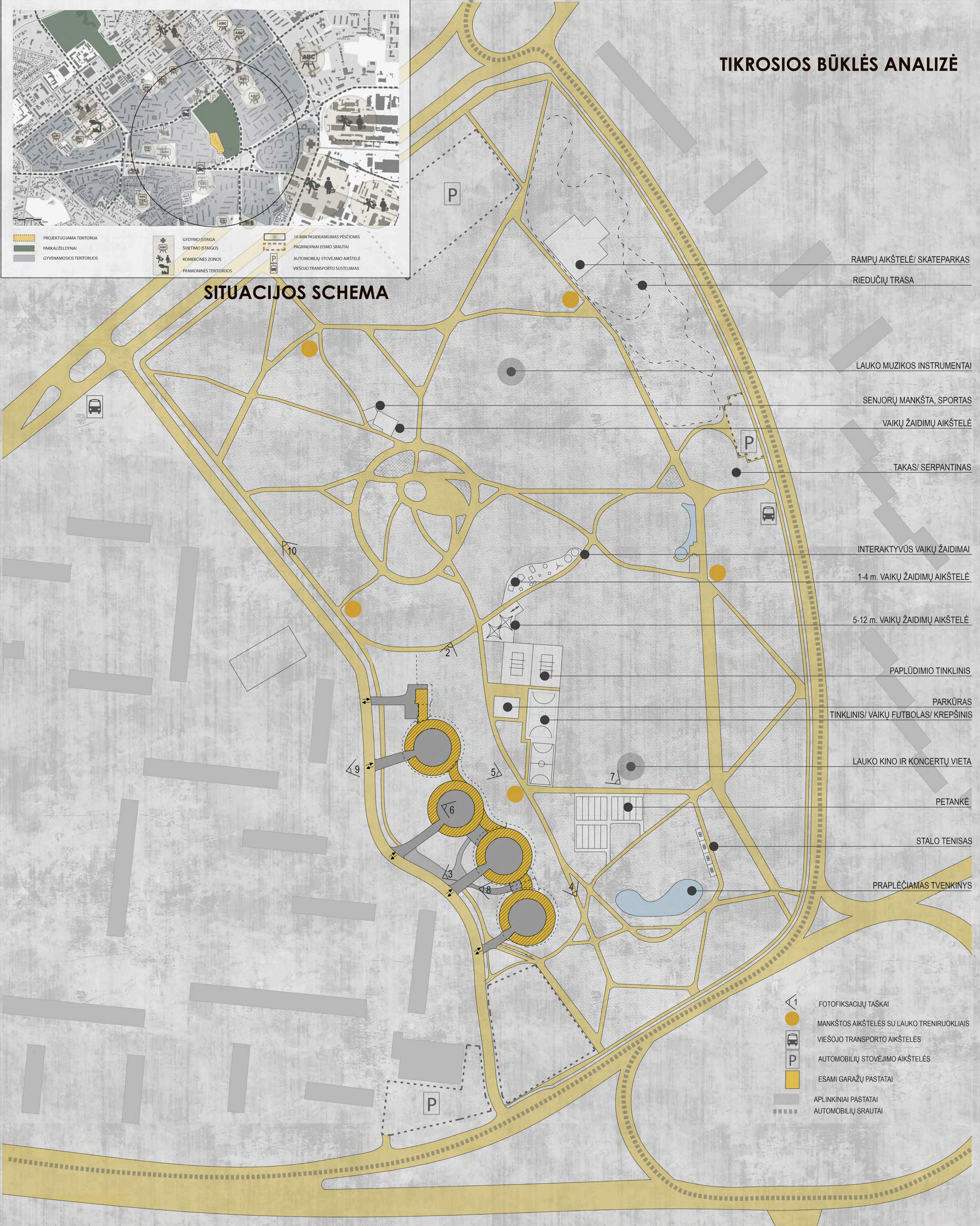
KONSTRUKCINĖ SCHEMA

TIKROSIOS BŪKLĖS ANALIZĖ

SITUACIJOS SCHEMA

- FOTOFIKSACIJŲ TAŠKAI
- MANKŠTOS AIKŠTELĖS SU LAUKO TRENIUOKLIAIS
- VIEŠOJO TRANSPORTO AIKŠTELĖS
- AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS
- ESAMI GARAŽŲ PASTATAI
- APLINKINIAI PASTATAI
- AUTOMOBILIŲ SRAUTAI

SKLYPO EKSPLIKACIJA

NR.	ERDVĖS/ ZONOS
1	AIKŠTĖ PRIEŠ ĮEJIMĄ BENDRUOMENINĖ LABORATORIJA
2	PAVILJONAS
3	BENDRUOMENINIS KIEMAS
4	AIKŠTĖ SU FONTANAIŠ
5	VERSLO INKUBATORIAUS KIEMAS
6	NAUJAI ĮRENGTI SPORTO AIKŠTAINAI
7	ŽŪN PRITAIKYTOS AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO VIETOS
8	SIŪLOMA AUTOMOBILIŲ SAUGYKLOS VIETA
9	ESAMA TRANSFORMATORINĖ

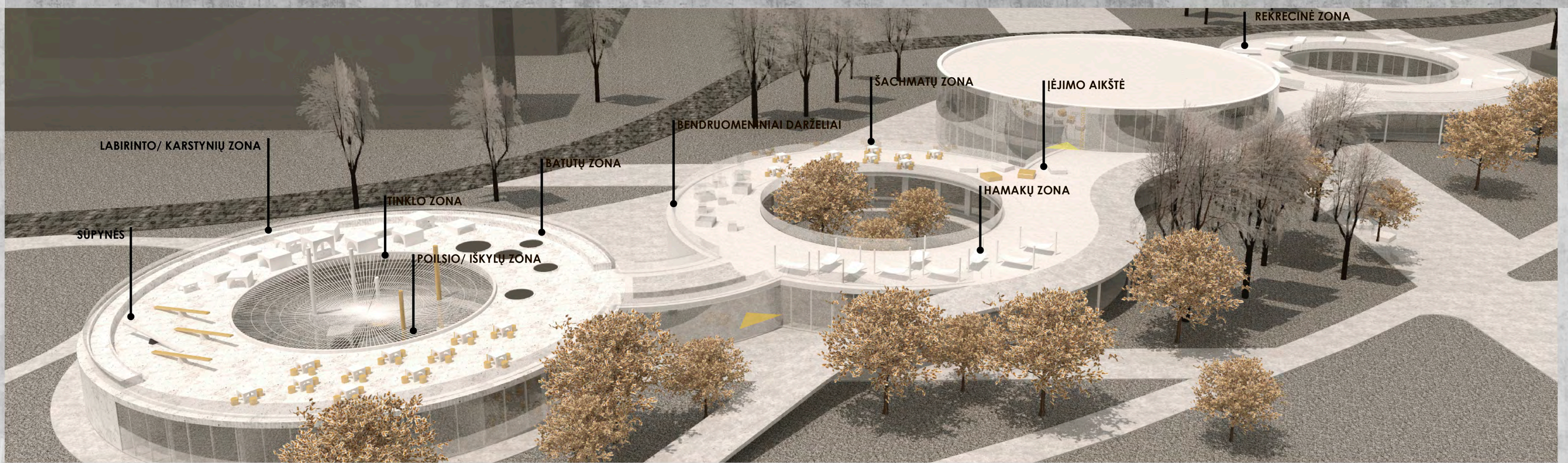
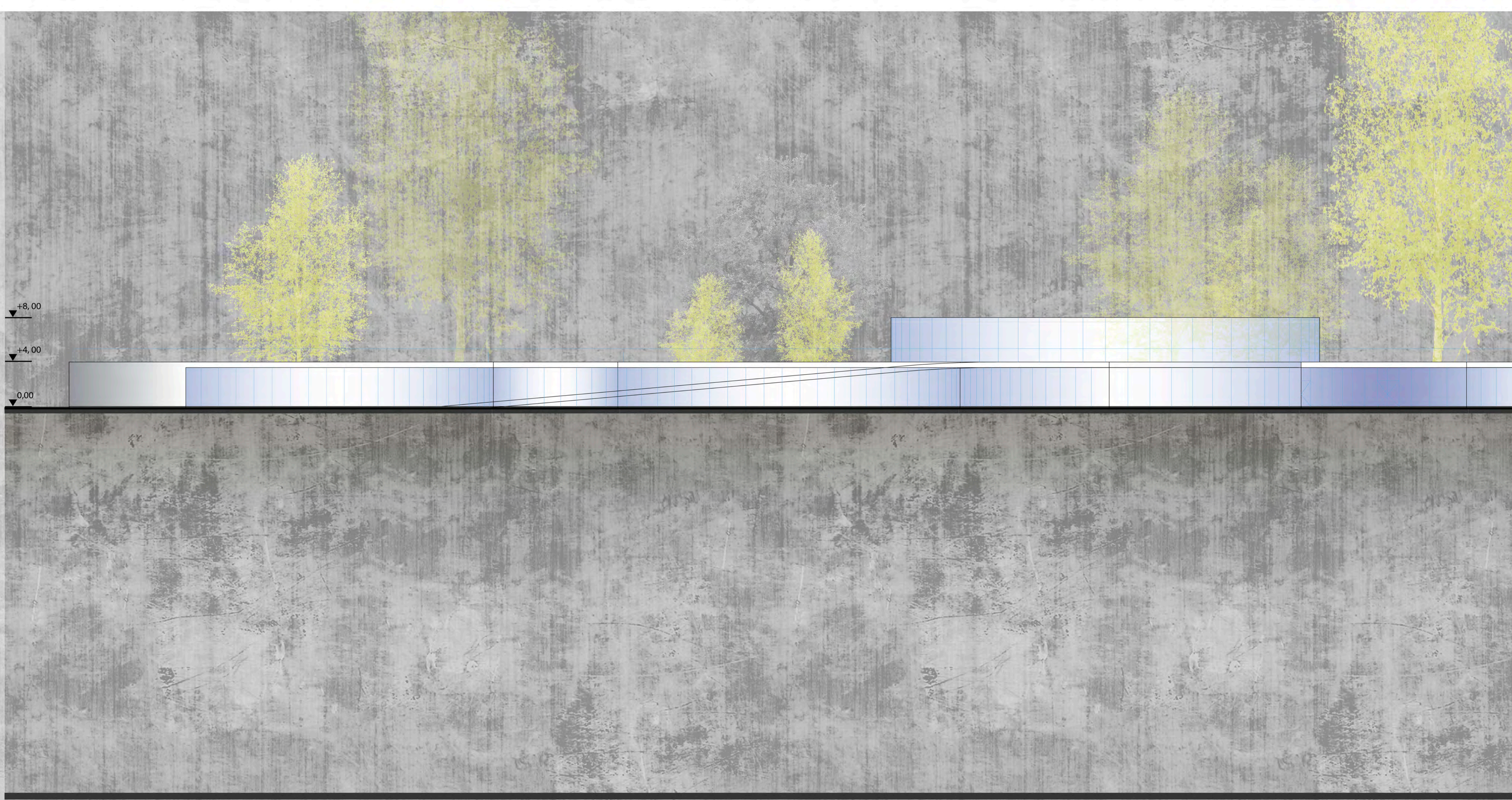
STOGO PARKO ZONŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS
10	PANDUSAS
11	ATVIRA POILSIO ZONA
12	AIKŠTĖ PRIEŠ ĮEJIMĄ BENDRUOMENINĖ LABORATORIJA
13	ŠACHMATŲ IR KITŲ BENDRŲ VEIKLŲ ZONA
14	BENDRUOMENINIAI DARŽELIAI
15	HAMAKŲ ZONA
16	BATUTŲ ZONA
17	KARSTYNĖS/ LABIRINTO ZONA
18	SŪPYNĖS
19	POILSIO IR IŠKYLŲ ZONA
20	TINKLO ZONA
21	PANDUSAS

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- ▶ PAGRINDINAI ĮEJIMAI
- ▶ PAGALBINIAI ĮEJIMAI
- ▬ TVARKOMA TERITORIJA
- ▬ AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS
- ▬ STIKLINIAI TUREKLAI
- ▬ STOGO BETONO PLOKŠČIŲ DANGA
- ▬ PANDUSAS
- ▬ TVENKINYS
- ▬ TAKAI
- ▬ VEJA
- ▬ MEDŽIAI
- ▬ SMILGŲ TIPO STOGO ŽELDINIAI
- ▬ TINKLAS
- ▶ ĮVAŽIAVIMAI

+8,00
+4,00
0,00

KIEMO PANAUDOJIMO GALIMYBĖS

LEDO ARENA

Žiemos metu, ties vidinio kiemelio terasos riba įrengiant bortelius, galima išlieti ledo areną.

LAUKO KINAS

Po stogu įrengiamas ekranas lauko kinui. Kiemą galima laisvai naudoti sedėjimui, gulėjimui. Kiemas vidinis sukuria jaukumą. Taip pat galima filmą stebėti ir nuo stogo parko.

SCENA/ KONCERTAS

Gali būti įrengiama scena mažiems koncertams. Taip pat kaip ir lauko kina, taip ir koncertus galima stebėti ir nuo stogo parko

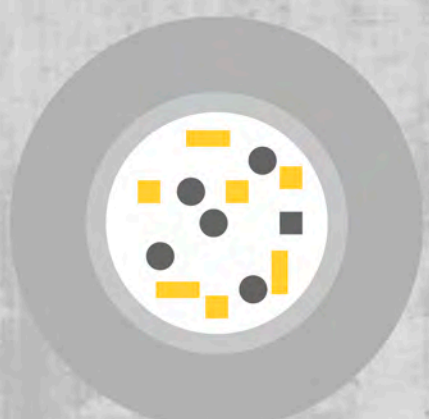
MUGĖ

Vidiniame kieme organizuoti bendruomenines muges, ten įrengiant prekystalius.

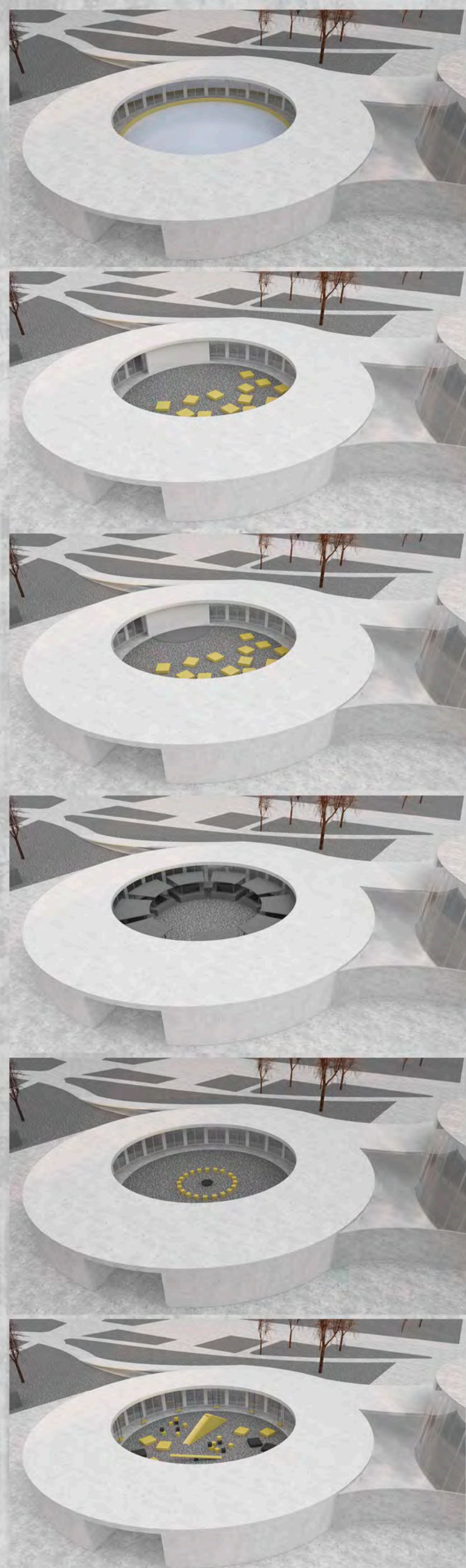
LAUŽAVIETĖ

Kieme, kaip pagoniškais laikais, ratu bendruomeniškai susėsti prie laužo. centre sukurtas laužas būtų matomas iš gatvės ir nuo stogo parko.

VAIKŲ ŽAIDIMŲ ZONA

Vidiniame kieme saugu įrengti vaikų žaidimų zoną, kurioje žaidžiančius vaikus tėvai galėtų stebėti iš vidinių bendruomeninių erdvių.

KŪRYBINIO INKUBATORIAUS VIDINIS KIEMAS

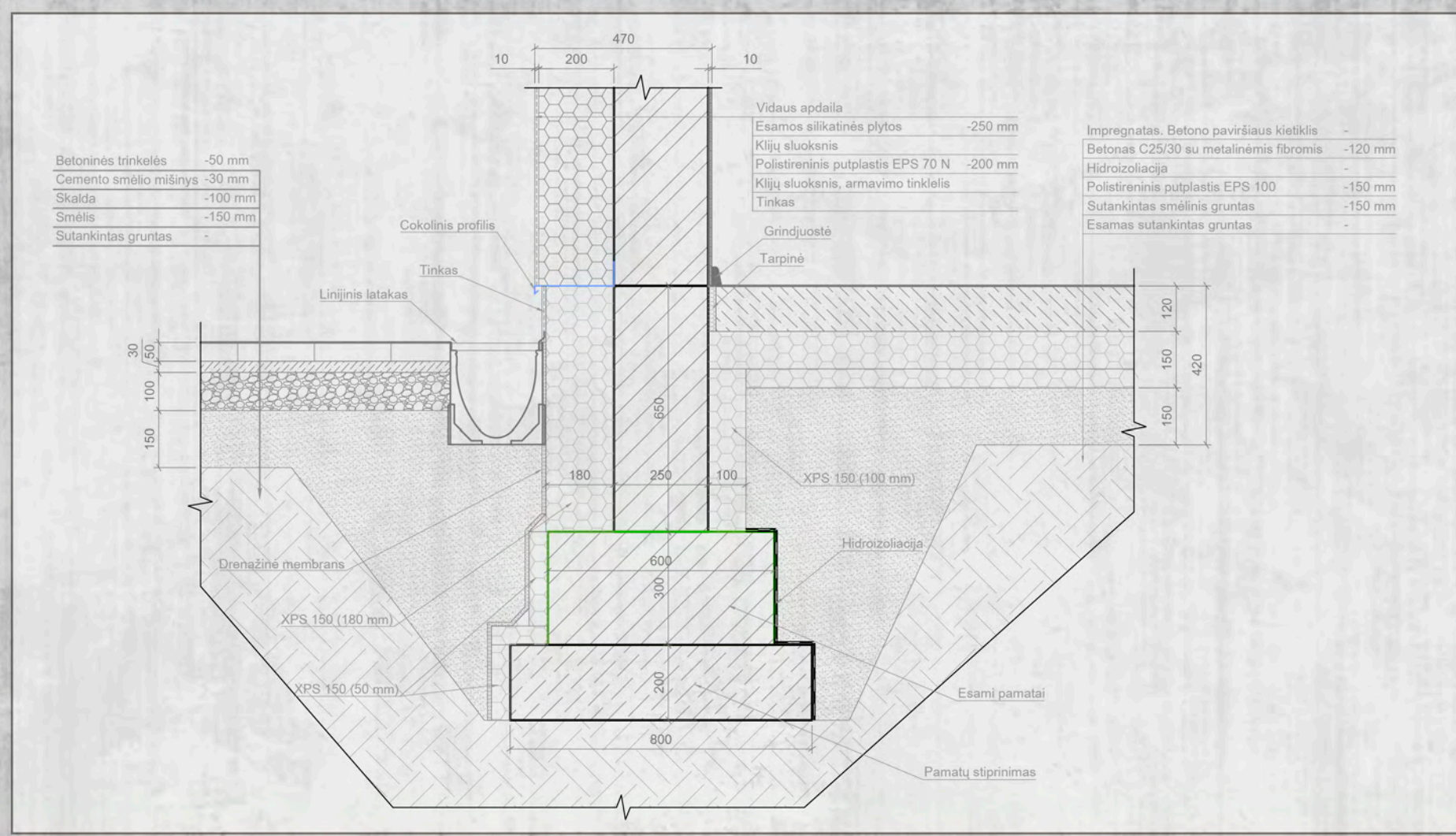
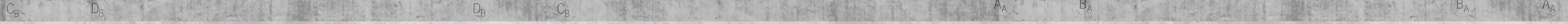

VAIKŲ UŽIMTUMO LABORATORIJOS VIDINIS KIEMAS

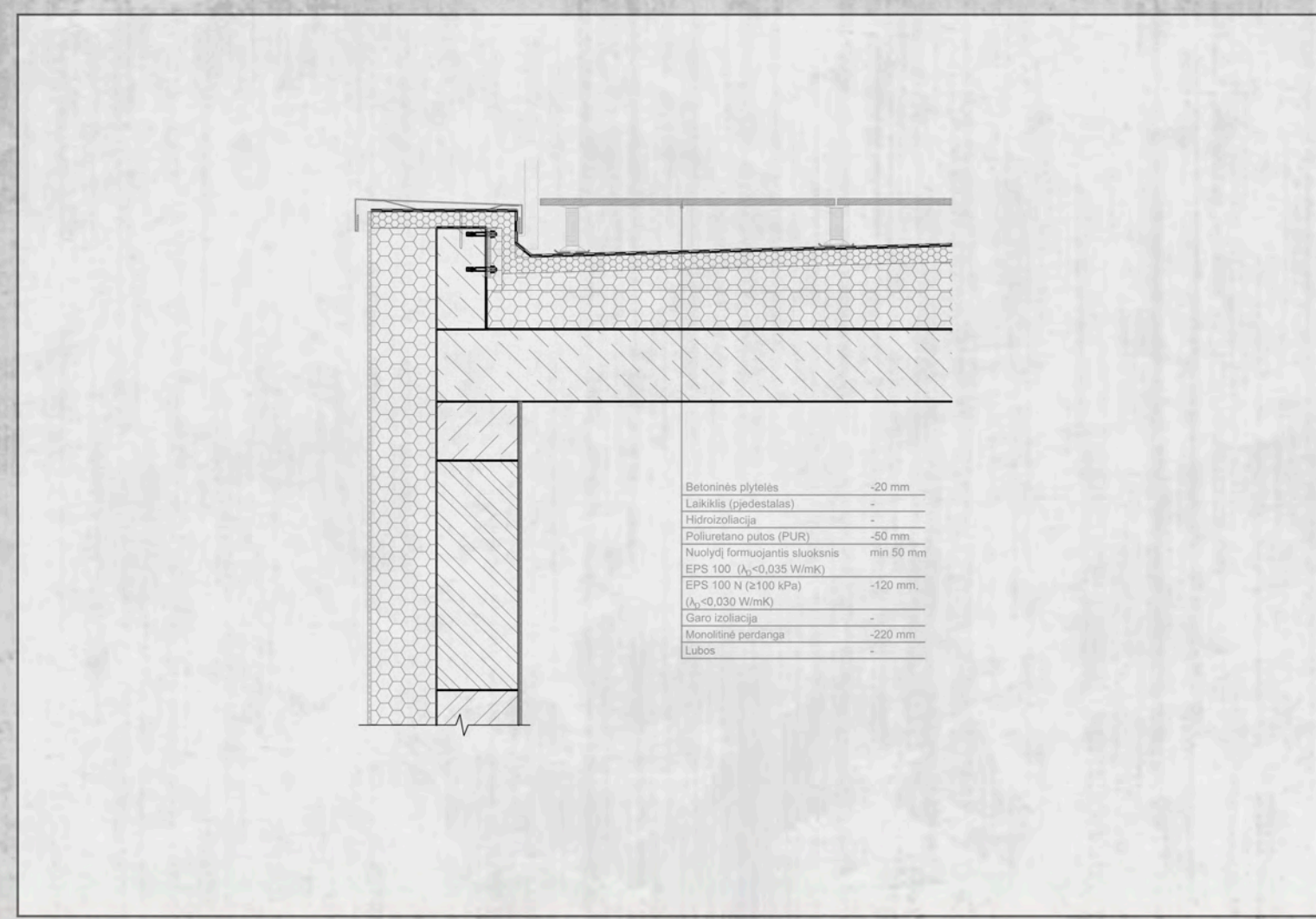
RYTŲ FASADAS M 1:200

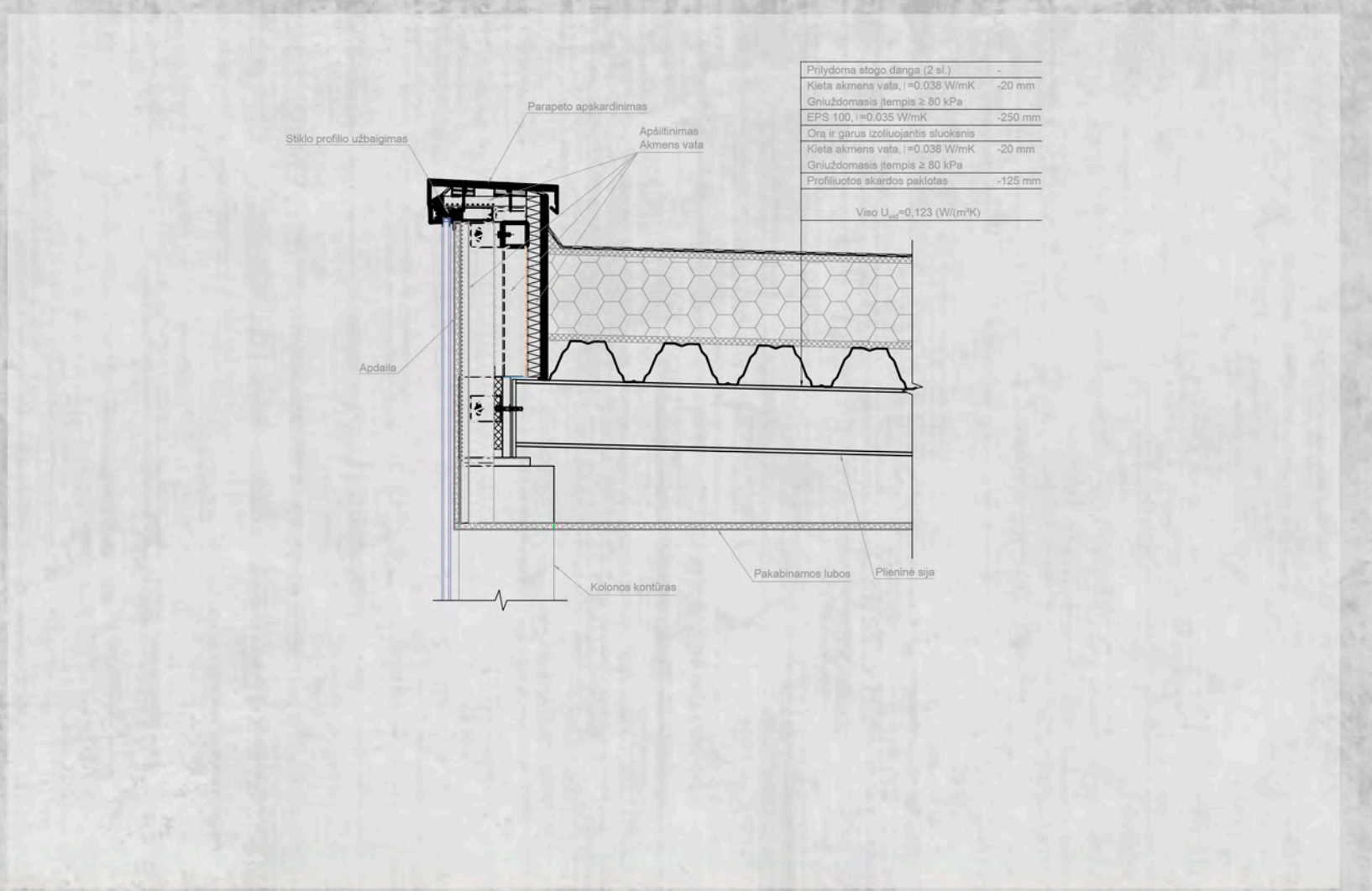
PJŪVIS B-B M 1:200

DETALĖ 1 M:20

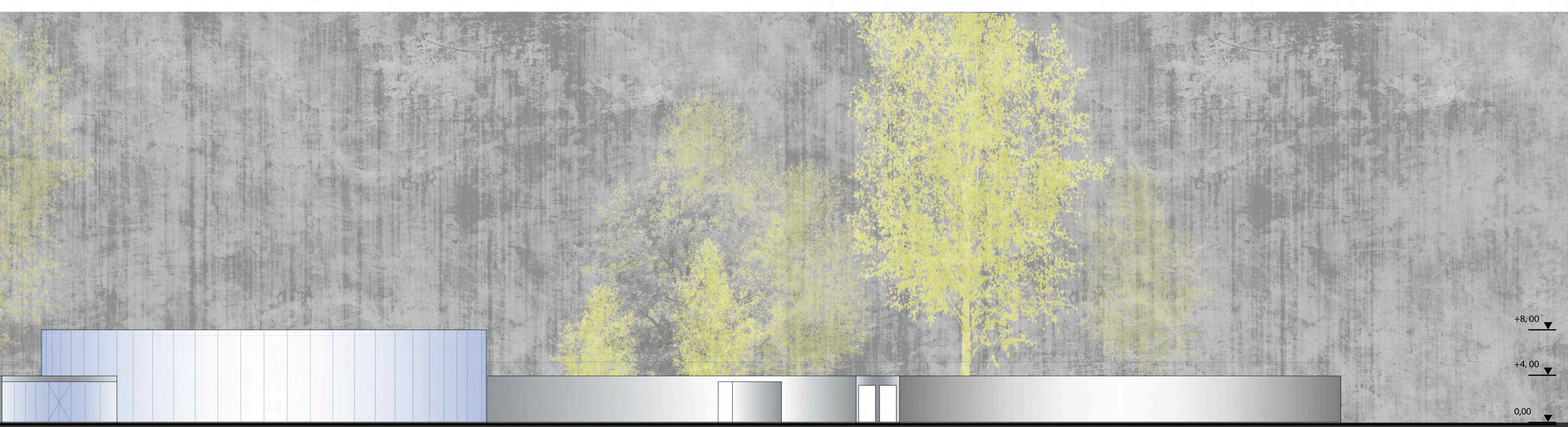

DETALĖ 2 M:20

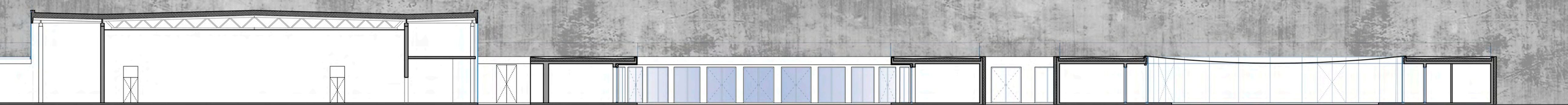

DETALĖ 3 M:20

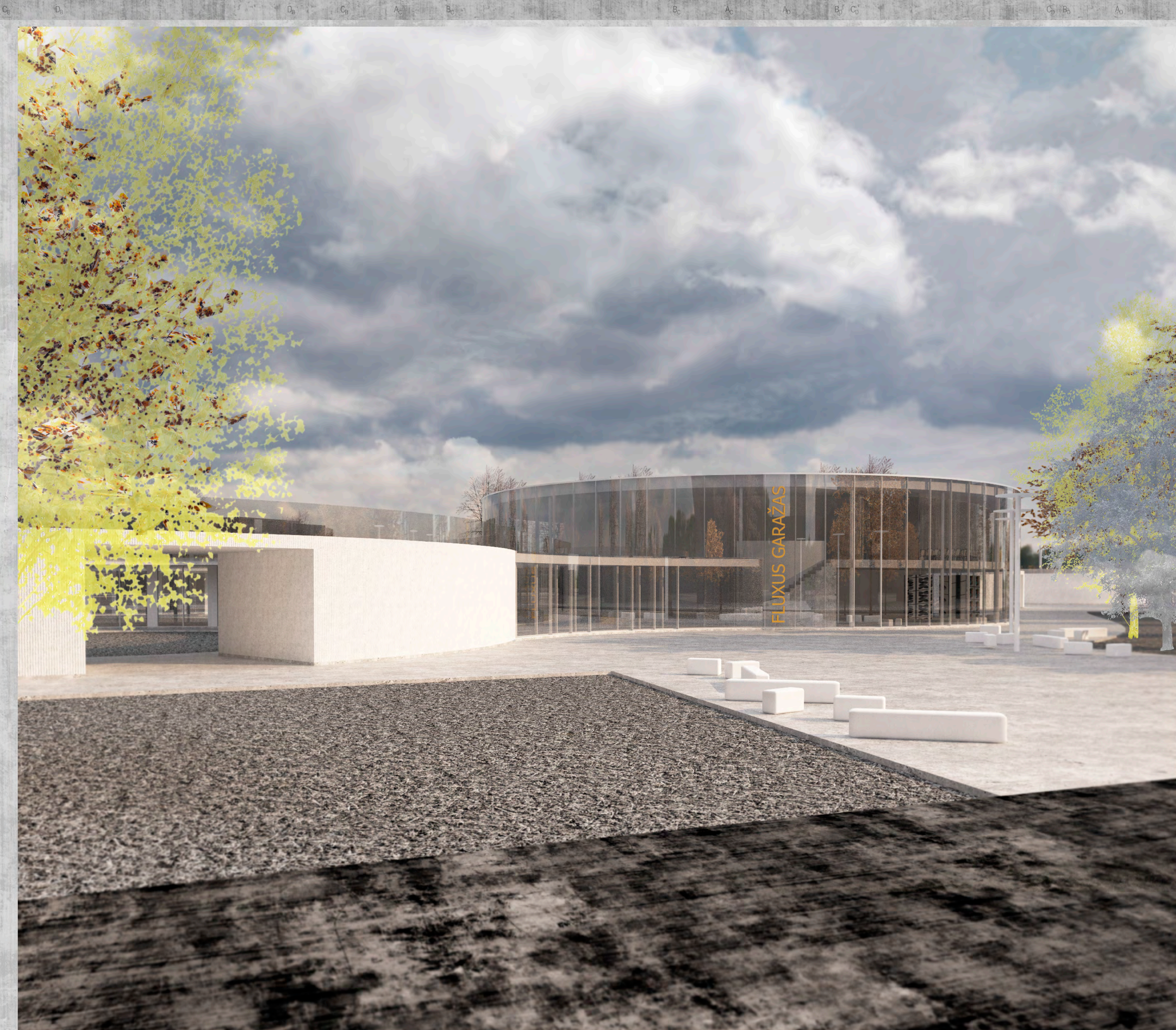

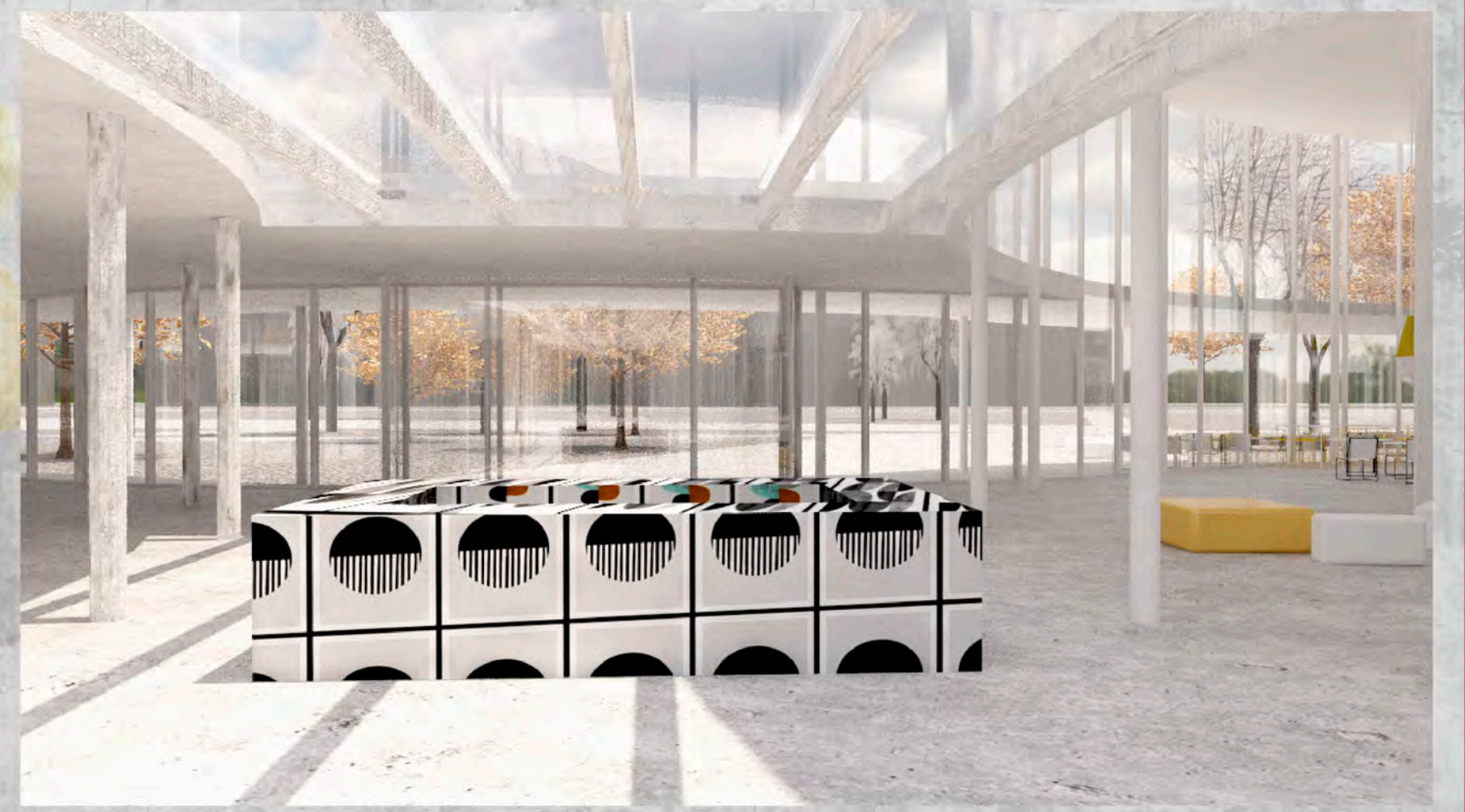
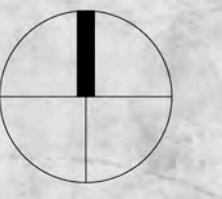

VAKARŲ FASADAS M 1:200

PJŪVIS A-A M 1:200

IĖJIMO FOJE

EKSPOZICIJŲ ERDVĖ

VAIKŲ UŽIMTUMO LABORATORIJOS FOJE

1 AUKŠTO PLANAS M:200

A KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
A01	WC moterų	16.36 m ²
A02	WC vyrų	16.36 m ²
A03	ŽN WC	4.81 m ²
A04	Valytojos patalpa	3.51 m ²
A05	Rūbinė su spintelėmis	33.18 m ²
A06	Koridorius	12.92 m ²
A07	Bendruomeninė poilsio erdvė	102.33 m ²
A08	Bendruomeninė darbo erdvė	119.90 m ²
A09	Salė	35.82 m ²
A10	Inkubatoriaus administracija	54.81 m ²
A11	Pastarimų kambarys	11.83 m ²
A12	Kabinetas	8.33 m ²
A13	Koridorius + virtuvėlė	9.08 m ²

A KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
A14	WC	1.97 m ²
A15	WC	1.97 m ²
A16	Sandėlis	21.46 m ²
A17	Persirengimo kambarys + dušai	31.71 m ²
A18	Persirengimo kambarys + dušai	31.71 m ²
		VISO 518.06 m ²

B KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
B01	Tambūras	15.11 m ²
B02	Tambūras	5.86 m ²
B03	Foje	274.01 m ²
B04	Ekspozicijų/parodų erdvė	182.46 m ²
B05	Renginių erdvė/transformuojama	60.82 m ²
B06	Renginių erdvė/transformuojama	60.82 m ²
B07	Kavinė	197.67 m ²
B08	Multifunkcinė salė	516.00 m ²
		VISO 1312.75 m ²

C KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
C01	Koridorius	29.64 m ²
C02	Kavinės virtuvė	41.33 m ²
C03	Maisto padavimo patalpa	3.62 m ²
C04	Nešvarių indų patalpa	2.12 m ²
C05	Indų plovimo patalpa	5.28 m ²
C06	Koridorius	6.00 m ²
C07	Šaldymo patalpa	8.55 m ²
C08	Techinė įvadų patalpa	21.13 m ²
C09	Sandėlis	13.42 m ²
C10	Koridorius	7.11 m ²
C11	Darbuotojų persirengimo kambarys	9.15 m ²
C12	Darbuotojų virtuvėlė	11.74 m ²
C13	Foje	21.65 m ²
C14	Pastarimų kambarys	15.98 m ²
C15	Pastarimų kambarys	15.98 m ²
		VISO 609.09 m ²

C KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
C16	Bendradarbiystės erdvė	141.16 m ²
C17	Virtuvėlė	32.94 m ²
C18	WC	2.74 m ²
C19	WC	2.34 m ²
C20	WC	2.36 m ²
C21	Pagalbinė patalpa	2.75 m ²
C22	Blūras	43.70 m ²
C23	Kūrybinės dirbtuvės	21.05 m ²
C24	Kūrybinės dirbtuvės	21.05 m ²
C25	Kūrybinės dirbtuvės	21.05 m ²
C26	Kūrybinės dirbtuvės	21.05 m ²
C27	Studija	21.05 m ²
C28	Studija	21.05 m ²
C29	Studija	21.05 m ²
C30	Studija	21.05 m ²
		VISO 609.09 m ²

D KORPUSO PATALPŲ EKSPLIKACIJA

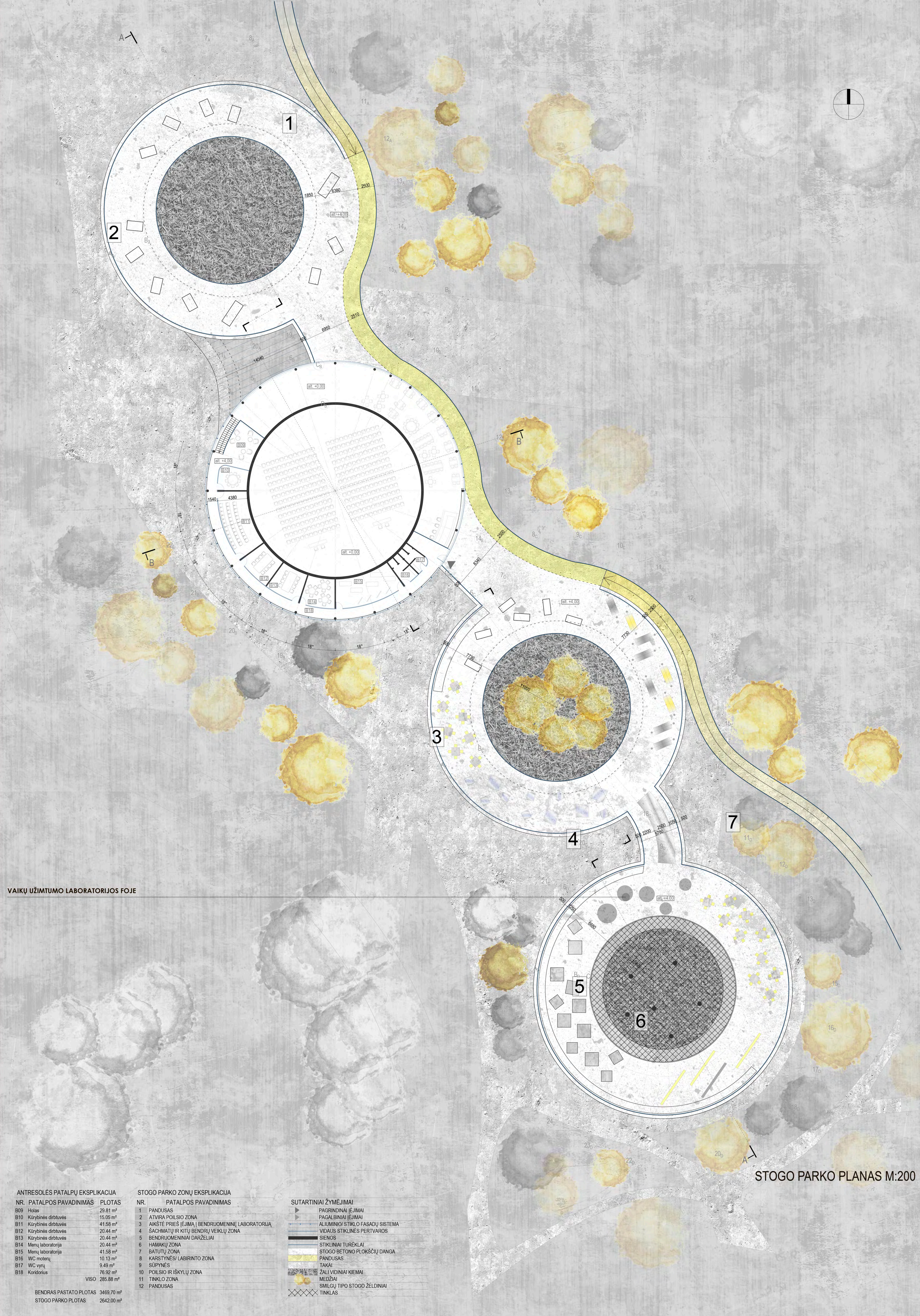
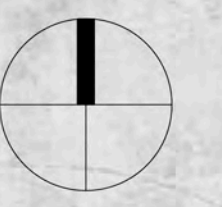
NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
D01	Vaikų laukimo salė	62.10 m ²
D02	Valgymo užsėdimų erdvė	80.94 m ²
D03	Rūbinė su spintelėmis	59.80 m ²
D04	Grupės erdvė	43.92 m ²
D05	Grupės erdvė	43.92 m ²
D06	Grupės erdvė	43.92 m ²
D07	Darbuotojų kambarys	27.90 m ²
D08	Technologijų laboratorija vaikams	66.87 m ²
D09	Multimedijų laboratorija	66.87 m ²
D10	WC	10.58 m ²
D11	WC	10.58 m ²
D12	Menų laboratorija	43.92 m ²
D13	Piešimo laboratorija	43.92 m ²
D14	Galerija	138.87 m ²
		VISO 744.11 m ²
		BENDRAS PASTATO PLOTAS 3468.88 m ²

PASTATŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
A	BEDRŪOMENĖS PATALPOS	62.10 m ²
B	BEDRŪOMENĖS PATALPOS	80.94 m ²
C	VERSLŲ INKUBATORIUS	59.80 m ²
D	VAIKŲ UŽIMTUMO LABORATORIJA	43.92 m ²

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- ▶ PAGRINDINIAI IĖJIMAI
- ▶ PAGALBINIAI IĖJIMAI
- ▶ ALIUMINIO/STIKLO FASADŲ SISTEMA
- ▶ RENGINIŲ METŲ LAIKINAI MONTUOJAMOS PERTVAROS
- ▶ ŽALI VIDINIAI KIEMAI
- ▶ TAKAI
- ▶ MEDŽIAI

VAIKŲ UŽIMTUMO LABORATORIJOS FOJE

STOGO PARKO PLANAS M:200

ANTRESOLĖS PATALPŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS	PLOTAS
B09	Holas	29.81 m ²
B10	Kūrybinės dirbtuvės	15.05 m ²
B11	Kūrybinės dirbtuvės	41.58 m ²
B12	Kūrybinės dirbtuvės	20.44 m ²
B13	Kūrybinės dirbtuvės	20.44 m ²
B14	Menų laboratorija	20.44 m ²
B15	Menų laboratorija	41.58 m ²
B16	WC moterų	10.13 m ²
B17	WC vyrų	9.49 m ²
B18	Koridorius	76.92 m ²
VISO		285.88 m ²

BENDRAS PASTATO PLOTAS 3469.70 m²
STOGO PARKO PLOTAS 2642.00 m²

STOGO PARKO ZONŲ EKSPLIKACIJA

NR.	PATALPOS PAVADINIMAS
1	PANDUSAS
2	ATVIRA POILSIO ZONA
3	AIKŠTĖ PRIEŠ ĮEJIMĄ BENDRUOMENINĖ LABORATORIJA
4	SĄCHMATŲ IR KITŲ BENDRŲ VEIKLŲ ZONA
5	BENDRUOMENINIAI DARŽELIAI
6	HAMAKŲ ZONA
7	BATUTŲ ZONA
8	KARSTYNĖS LABIRINTO ZONA
9	SŪPYNĖS
10	POILSIO IR IŠKYLŲ ZONA
11	TINKLO ZONA
12	PANDUSAS

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- ▶ PAGRINDINIAI ĮEJIMAI
- ▶ PAGALBINIAI ĮEJIMAI
- ▶ ALUMINIOI STIKLO FASADŲ SISTEMA
- ▶ VIDAUŠ STIKLINĖS PERTVĀROS
- ▶ SIENOS
- ▶ STIKLINIAI TUREKLAI
- ▶ STOGO BETONO PLOKŠČIŲ DANGA
- ▶ PANDUSAS
- ▶ TAKAI
- ▶ ŽALI VIDINIAI KIEMAI
- ▶ MEDŽIAI
- ▶ SMILGŲ TIPO STOGO ŽELDINIAI
- ▶ TINKLAS

lk	Grupė	Kauno technologijos universitetas Statybos ir architektūros fakultetas	Kūrybinių bendruomeninių laboratorijų kūrimas Kauno mieste	
	SAM - 7	stud. Kamėle Lodatė vadovė doc. Gintaras Baizys	Magistro baigiamasis darbas	Laida 0
	Pt. etapas	Architektūros ir urbanistikos katedra LT-51367 Studentų g. 48, Kaunas	2019- MBD- KTU- AU	Lapsai 12
	MDB			

NAUJŲ VIEŠŲJŲ BENDRUOMENINIŲ OBJEKTŲ – KŪRYBINIŲ FLUXUS LABORATORIJŲ TINKLO KŪRIMAS

Darbo tikslas: Sukurti naują kūrybinių laboratorijų (bendruomeninių centrų) tinklą įvairiuose Kauno miesto mikrorajonuose, socialinėmis, kūrybinėmis bei urbanistinėmis ir architektūrinėmis priemonėmis skatinantį miesto bendruomenės kultūrą.

GALIMAS SPRENDIMAS KURTI NAUJOS KOKYBĖS OBJEKTĄ

1. Kurias iš išvardintų sąvokų esate girdėję ir žinote kas būdinga šio pobūdžio erdvei?

- Bendradarbiavimo erdvė (coworking space)
- Visuomeninė erdvė (bendruomenės centras)
- Inkubatorius (verslo/menų)
- Inovacijų centras
- Kūrybinė laboratorija

2. Ar esate lankęsi ar girdėję apie Lietuvoje įsikūrusias bendruomenines kūrybines erdves? (InTegra house, Talent garden, beepart, pakrantė, fluxus ministerija, Miesto laboratorija)

- Taip. Esu lankęsis vienoje ar keliose iš šių erdvių.
- Taip. Esu girdėjęs/usi apie tokio pobūdžio erdves.
- Ne. Nesu susidūręs su šio pobūdžio erdvėmis iš viso.

3. Jeigu esate ar girdėję apie tokio pobūdžio erdves arba jose lankęsi, kokie šių erdvių elementai Jums paliko didžiausią įspūdį?

Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.

- Patinka pati pastato paskirties koncepcija
- Modernios erdvės konferencijoms
- Erdvės pasitarimams
- Erdvės kūrybinėms dirbtuvėms
- Meniška netipinė aplinka
- Čia susirenkantys žmonės.
- Inovatyvūs technologiniai sprendimai
- Antrinis daiktų panaudojimas/aplinkai draugiški sprendimai
- Nesu buvęs ir girdėjęs apie kūrybines bendruomenines erdves.

4. Ar dalyvaujate bendruomeninėje kūrybinėje veikloje?

- Taip, dalyvauju įvairiose organizuojamose kultūriniuose renginiuose.
- Taip, dalyvauju bendruomeninėse veiklose.
- Ne, tačiau, esant didesnei veiklų ir renginių pasiūlai greta namų, dalyvaučiau.
- Ne. Man neįdomios jokios kūrybinės bendruomeninės veiklos.

5. Jūsų nuomone, Kauno mieste pakanka viešai prieinamų kultūros erdvių?

- Taip. Pakanka kultūros erdvių pritaikytų renginiams ir laisvalaikiui.
- Taip. Tačiau visos vietos daugiausiai įsikūrę miesto centre.
- Nepakanka. Norėčiau kad daugiau erdvių atsirastų gyvenamuosiuose rajonuose.
- Nepakanka. Tačiau nemanau, kad daugiau erdvių prikvies daugiau miestiečių.

6. Ar bendruomenių centrai yra patogioje vietoje Jūsų mikrorajone?

- Ne. Nežinau kur yra bendruomenės centras mano mikrorajone.
- Ne. Jis sunkiai pasiekiamoje vietoje, todėl niekada jame nesilankau.
- Taip. Bendruomenės centras yra lengvai pasiekiamas kasdien.

7. Ar Kauno miesto bendruomenių centrų dabar siūloma veikla yra Jums patraukli? Galite pasirinkti kelis tinkamus atsakymo variantus.

- Taip. Centrų veiklos yra įdomios. Jose dalyvauju dažnai.
- Taip. Tačiau jose dalyvauju retai, dėl nepatogios lokacijos.
- Taip. Bet esu pernelyg užimtas, kad lankyčiausi bendruomenės centre.
- Ne. Esu girdėjęs apie siūlomas veiklas, tačiau jos man yra neįdomios.

8. Ar pakanka informacijos spaudoje ir socialiniuose tinkluose apie miestiečiams skirtus bendruomenių centrus?

- Taip pakanka. Galėtų būti mažiau, nes man bendruomenių centrai vis vien neįdomūs.
- Taip pakanka. Žinau renginius ir juose kartas nuo karto dalyvauju.
- Ne. Neužtenka, norėčiau plačiau žinoti apie mano bendruomenės iniciatyvas.

9. Jeigu Kauno mieste būtų kuriamos naujos kūrybinės laboratorijos (bendruomeniniai centrai), kuris iš išvardintų variantų Jums atrodo priimtiniausias?

- Naujas modernus bendruomenių centras jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje.
- Rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti bendruomenei jau susiformavusioje aktyvioje aplinkoje.
- Naujas modernus bendruomenių centras nuošalioje apleistoje miesto vietoje.
- Rekonstruoti seną pastatą ir pritaikyti bendruomenei nuošalioje apleistoje miesto vietoje.

10. Pažymėkite, kurie architektūros bruožai skatintų lankyti bendruomenės centre?

- Moderni šiuolaikiška įmantri forma
- modernizuotas senas istorinis pastatas
- šiuolaikiška Industrinė aplinka
- tradicinės lietuviškos architektūros elementų naudojimas
- Ekologiški sprendimai

11. Ar pastato architektūrinė išraiška nulemtų Jūsų lankymąsi bendruomenės centre?

Pažymėkite tinkamiausią variantą.

- Taip. Moderniai įrengta bendruomeninė kūrybinė erdvė labiau patrauktų mano dėmesį.
- Taip. Ryškus modernus pastatas būtų priežastis pradėti lankytis bendruomenės centre.
- Ne. Man tinka ir dabar mieste esantys bendruomenių centrai.
- Ne. Man neįdomi bendruomeninė veikla. Ir net modernios veiklos ir aplinka nepaskatintų ten lankytis.
- Ne. Man visiškai neįdomi bendruomeninė kūrybinė veikla.

12. Pažymėkite, kurie aplinkos aspektai Jus skatintų lankytis bendruomenės centre?

- Gamtinė aplinka. Parkas
- Uždaras kiemas toli nuo gatvės
- Vandens telkinys
- Šalia esantys kiti kasdien lankomi objektai. (Parduotuvė, mokykla)
- Maitinimo įstaiga. (Kavinės, restoranai, greito maisto užkandinės)
- Religiniai objektai
- Pasiekiamumas viešuoju transportu
- Vieta pasistatyti automobilį.
- Rekreacinė infrastruktūra. (Suoliukai, amfiteatrai, fontanai, terasos)

13. Pažymėkite kokios veiklos iš išvardintų apačioje Jus domintų naujame kūrybiniame bendruomenės centre?

- Koncertai
- Spektakliai
- Mokymai
- Dirbtuvės/ Edukacinės programos
- Sporto užsiėmimai
- Meno užsiėmimai
- Maisto gamtinimo pamokos
- Galimybė pavalgyti
- Galimybė išgerti kavos/arbato
- Užsiėmimai vaikams
- Kino seansai
- Vėlyvieji pusryčiai

14. Lentelėje nurodytos trijų skirtingų pobūdžių objektai, kuriuos jungiant galėtų kurtis nauja bendruomeninė kūrybinė laboratorija. Pažymėkite, kurios patalpos Jūsų nuomone turėtų atsirasti naujame moderniaame bendruomeniniame kūrybiniame inkubatoriuje:

INKUBATORIUS

- Atviros darbo zonos skaitymui/ mokymuisi
- Konferencijų salės
- Grupinio darbo erdvės
- Poilsio zonos bendravimui

LABORATORIJA (erdvės mokymuisi ir menininių veiklų vykdymui)

- Dirbtuvės meninėms veikloms/pamokoms
- Maisto gamtinimo laboratorijos
- Muzikos laboratorijos
- Šokio laboratorijos

PAPILDOMOS: (Specifinės/tematinės erdvės)

- Teatro salė
- Salė sporto užsiėmimams
- Vaikų žaidimų kambariai
- Kino žiūrėjimo galimybė
- Auditorijos
- Maitinimo patalpos
- Griliaus zona
- Parodų erdvės

15. Interaktyvios nemokamos veiklos, kūrybinės dirbtuvės bei renginiai pritrauktų gyventojus į naujas fluxus laboratorijas. Ar pritariate šiai minčiai?

- Taip pritariu. Atsiradus tokiai nemokamai erdvei mano gyvenamojoje aplinkoje norėčiau ten lankytis ir užsiimti veiklomis.
- Nepritariu. net ir atsiradus bendruomeniniam centrui neaktyvūs gyventojai nepakeis savo įpročių.

16. Ar manote, kad kuriant naujus bendruomeninius kūrybinius centrus galima būtų pritaikyti senus ar neišvaizdžius pastatus?

- Taip. Būtų žymiai geriau nei statyti naujus, kai jau ir taip turime daug nenaudojamo ploto.
- Nemanau. Senų pastatų prasta būklė reikalautų didelių investicijų.

17. Jei pritariate senų pastatų pritaikymui, tuomet istoriniame pastate įsirengęs kūrybinis bendruomenių centras būtų patrauklesnis nes:

- Keltų sentimentus ir prisiminimus apie anksčiau čia leistą laiką.
- Seno pastato aplinka įdomesnė
- Manau kad modernus naujas bendruomenės centras būtų geriau nei seno objekto rekonstravimas.

18. Jei pritariate, kurie apleisti ar nenaudojami pastatai/jų dalys ar teritorijos Kaune Jūsų nuomone galėtų būti pritaikyti kūrybiniam centrui? Išsirinkite jūsų nuomone patį tinkamiausią variantą.

- Vyatuto parko statiniai (Žaliakalnis)

Rėda (Dainava)

- Lietuvos tekstilės institutas (Vilijampolė)

Prekybos paskirties pastatas P.Lukšio ir S. Žukausko gatvėje (Kalniečiai)

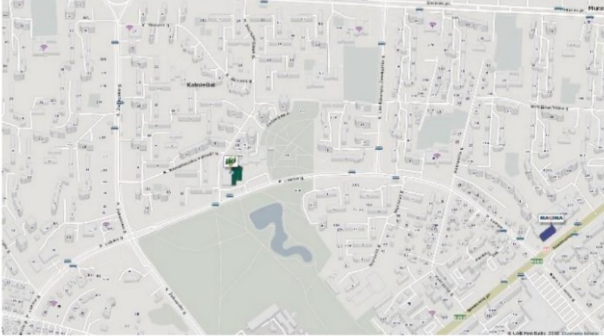

- Nemanau, kad seni pastatai gali būti pritaikomi dabartinėms reikmėms.

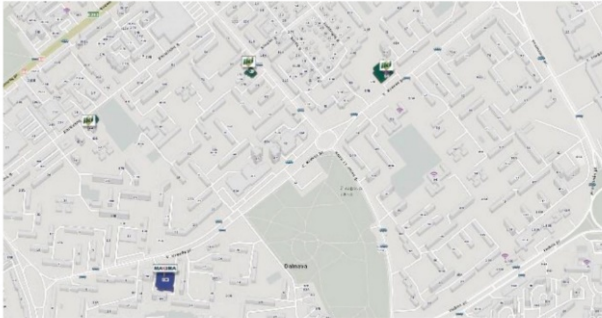

19. Pažymėkite, kuri vieta iš išvardintų būtų tinkamiausia naujam moderniam bendruomeniniam kūrybiniam centrui kuriamam gyvenamuosiuose Kauno mikrorajonuose

Kalniečių „IKI“ (P. Lukšio g. 60, Kalniečiai)

„Rėda“ (V. Krėvės pr. 49, Dainava)

Medelynas (Vydūno al 4, Žaliakalnis)

Kauno marių prieplauka (T. Masiulio g. 21, Petrašiūnai)

Industrinis pastatas (Kombinato g. 9, Petrašiūnai)

Apžvalgos bokštas prie Trijų mergelių tilto (Biržiškių g. 4, Gričupis)

20. Tavo mikrorajone atsiranda naujas modernios architektūros bendruomenės centras. Tu:

- Bijočiau jį eiti, nes man atrodytų kad jis per modernus, kad galėčiau ten lankytis.
- Labai apsidžiaugčiau, nes seniai norėjau pradėti užsiimti veiklomis savo bendruomenėje.
- Man būtų smalsu jį aplankyti ir pasižiūrėti, kokios veiklos jame siūlomos.
- Manęs nedomina bendruomeniniai centrai ir jų veiklos.
- Nei vienas iš išvardintų variantų.

21. Jūsų amžius:

- Iki 12m.
- 12 -18 m.
- 18- 40 m.
- 40 - 60 m.
- 60 ir daugiau

22. Jūsų lytis:

- Moteris
- Vyras

23. Veiklos sritis:

- Mokausi mokykloje
- Studijuoju
- Dirbu
- Esu bedarbis
- Esu pensijoje.
- Kitas variantas

24. Norėčiau kad Kauno miestas taptų bendruomeniškas ir kultūringas?

- Taip.
- Ne.

3 Priedas. Interviu transkripcijos

3.1. Renata Domeikaitė („Miesto laboratorija“)

Interviu su Renata Domeikaite, kūrybinės bendruomeninės laboratorijos „Miesto laboratorija“ įkūrėja buvo atliktas gegužės 13d. „Miesto laboratorijos“ patalpose, bendruomeninių pusryčių metu. Renata taip pat atsakinga už komunikaciją ir darnaus vystymosi idėjas.

Kaip ir kam kilo mintis sukurti tokią erdvę kaip „Miesto laboratorija“?

Mintis išsivystė gan įdomiai. Aš pati buvau išvykus studijuoti į Olandiją, gyvenau Amsterdame beveik porą metų ir mano studijos buvo susiję su darniu vystymusi. Man visada buvo labai įdomu viskas apie klimato kaitą, miestų pokyčius. Ir aš savo magistrinį darbą būtent rašiau apie tai kaip būtų galima pakeisti konkrečias miesto erdves pritaikant žaliajo urbanizmo principus. Yra tokių 10 principų, kuriuos gali integruoti į miesto bendruomenę. Ir aš būtent savo magistrinį darbą dariau Filipinuose. Ten pasirinkau lyginti keletą skirtingų tipų bendruomenių. Viena iš jų buvo tokia prabangesnė, kur žmonės pasiturintys gyvena, ji vadinosi: gated Neighborhood. Kur pagal amerikietišką principą tu ten važiuoji ir tave sustabdo apsauga patikrina. Buvo keletas tų kur arba labai skurdūs žmonės bendruomenės ir kur vidutinės klasės žmonės. Ir aš lyginau kaip jie visi žiūri į sustainability, ką jie pas save tose bendruomenėse daro. Pavyzdžiui Antakalnis yra labai didelis mikrorajonas ir čia sunkiai paskaičiuosi kiek tų žmonių yra. Juos sudominti reikia didelės erdvės. O Pavyzdžiui Filipinuose ten keletas žmonių gyvena. „Gated community“ Tu ten atvažiuoji, visus žinai 10 min apeini visa rajoną mini. Jie ten daug visko įdomaus pasidarę. Ten labai Brangus šiukšlių išvežimas, dėl to jie bendruomenės viduje sugalvoja kaip perdirbti plastiką ir daryti plyteles šaligatviams su plastiko drožlėmis. Amsterdame irgi gyvenau keletą mėnesių tokioj įdomioj vietoj. Šiaurinė miesto dalis, industrinė zona ir labai užterštas dirvožemis. Žmonės galvoja, kaip ten būtų galima atnaujinti ir prikelti tą erdvę, nes ten tiesiog nieko nebuvo. Ir jie įkūrė labai panašią vietą, tik ten buvo labiau toks visas TechParkas negu tik kaip „miesto Laboratorija“. Su co-working space'u centru, Šį centrą įrengė valtyse kur būna ten ant kanalų gyvena. Atsitempė tas valtis, įrengė namus, turėjo community café. Dabar ji irgi sėkmingai dirba. Ten irgi viskas buvo perdirbta iš senų dalykų, maistas šviežias iš ūkininkų. Aš pagalvojau kaip faina aš norėčiau kažką tokio pamatyti Vilniuje. Šiaip man grįžus į Vilnių buvo labai įdomus pojūtis. Nes viskas labai greitai keičiasi. Dabar aš Vilniuje jau tris metus ir dar vis viskas keičiasi. Visi trend'ai, naujienos žmonėms tikrai tinka ir patinka. Aš sudalyvavau tokiam socialinio verslo akselatoriuje, pirmam raunde čia Lietuvoje. Pristačiau šią idėją ir visi taip į mane: Panele, turi komandą? Ne. Turi pinigų? Ne. Turiu idėją. Ir buvo labai labai įdomu, nes į mane taip skeptiškai žiūrėjo, aš ten nelaimėjau jokio prizų, nieko. Ir sako: Nu tai kai jau tu įkursi tą namą savo stebuklingą su saulės kolektoriais, antriniu vandens panaudojimu, sako, tai pakviesk į svečius. Ir kai po dviejų metų mes juos pakvietėm čia į atidarymą, buvo nustebe. Paskui buvo kad aš labai ieškojau žmonių. Per LinkedIn, per kitus socialinius tinklus. Atsirado dar vienas žmogus, kuriam buvo įdomu. Jis buvo fizikas. Dabar jau nelabai dirba, bet ir susidomėjęs tokiu dalyku. Mes tada dar vienam konkurse sudalyvavom. Tada jau truputį geriau sekėsi. Verslo planą pasidėliojom, išsisgryninom kas čia galėtų veikti. Ir tada susipažinau su merginomis, kurios dabar irgi yra pagrindinės komandos nares. Mūsų dabar yra penki žmonės, startavome aštuoni žmonės. Jis dirbo „Antakalnio darže“. Čia yra šio mikrorajono centre toks daržas sodas

šiltnamis. Aš ir žinojau tą vietą, nes mano mentorius Mindaugas Dagys tą sode daržą įkūrė. Sako ateik pas mus, čia auginam daržoves. Kaip tik atsikrausčiau į Antakalnį, man buvo labai patogu. Auginau, valgiau, nes aš esu iš kaimo iš Marijampolės. Tai man jėga : pomidorų užsiauginsiu. Tai toks bendruomeninis daržas, kur ateina daug įvairių žmonių. Pavyzdžiui turėjom tokią devyniasdešimtmečių senukų porą Darydavom moliūgų šventes. Ten neblogai viskas auga. Aišku lengviausia žmones prisitraukti į sezono pradžią, ten žmonės ateina, prisidaigina daigelių. Ir tada juos reikia laistyti visa vasarą. Ir tada festivalis, savaitgalis, išvažiuoju, atostogauju ir lieka grupelė entuziastų, kurie išlaiko visa tą sodą. Bet pavasarį, ten labai fainai. Važiuoji iš darbo su dviračiu, sustoji, prisiskini špinatų, grįžti namo, pasidarai sveiką kokteilį. Nereikia pirkti.

Susitikom su tomis merginomis, kurios labai norėjo daryti bendruomenės kavinę. Nes čia Antakalnyje pilna tokių tinklinių picerijų ir panašiai. Nebuvo net kur kavos išgerti. Žmonės labai susvetimėję Vilniuje, nežinau kaip Kaune. Su kaimynais geriausiu atveju pasisveikini, tikrai arbatyčių negeri ir cukraus neini skolintis – atšalimas. Ir sakom, kad norisi, kad žmonės, čia Antakalnyje, menininkų rajone bendrautų. Ir jos sako mes norim daryti kavinę. Aš sakau, kad noriu daryti edukacijos centrą name, kuriame būtų saulės kolektoriai, daržas. Sako jos gal jungiam šias idėjas? Taip sugalvojom sujungti tas idėjas. Tuo metu kaip tik steigėsi TechParkas. Aš buvau vienoje prezentacijoje, pamačiau ir pagalvojau, kad aš noriu čia. Ir jie paskelbė, kad šitą pastatą (čia buvo sandėlis) atiduoda bendruomenei. Darykite ką norit, skelbkite konkursą kas čia ką norėtų veikti ar įkurti. Atidavė šį pastatą už nedidelę nuomą bendruomenei. Tai ir dalyvavome konkurse, čia buvo daug konkurentų. Kiti norėjo daryti azijietiško kovos menu centrą, kitas veiklų laboratorijas, vaikų darželį. Mes entuziastingai atėjome, ir bendruomenių asociacija nutarė, kad atiduoda mums šį pastatą. Paskui mums užtruko dar metus kol susitvarkėme visa biurokratiją su savivaldybe, su TechParku. Galiausiai davė tą pastatą, bet sako turite trečdalį nugriauti. O jei matėte jis yra ne visai seniai atnaujintas iš Europos fondų. Vidus taip atrodė prastai, bet laukas buvo sutvarkytas, langai sudėti. Kadangi iš kito pastato terasos norėjo matyti bažnyčią, mums pasakė nugriauti trečdalį pastato. Ir galiausiai po ilgo lobizmo proceso gavom mes tą pastatą lapkričio mėnesį. Pradėjome tvarkyti. Kolegės su šeimomis čia ne vieną vakarą praleido dažant, Grindys išlietos sutvarkytos savo rankom. Viską pasidarėm savo rankom. Po truputį pradėjom užsidirbinėti pinigų organizuodami dirbtuves. Taip realiai pradėjome veikti. Šiomet yra pirmas sezonas, antri metai, kada pirmą kartą pasisamdėme žmogų vieną. Nes šiaip visi esame savanoriai. Visi dar dirbame normalų darbą. Nes čia hobis kaip ir. Nors labai siekiame tapti socialiniu verslu, kuris gali save išlaikyti. Šiai dienai mes galime išlaikyti, bet norėtume galėti įdarbinti daugiau žmonių ir stipresnę virtuvę turėti, nes dabar ji veikia tik penktadienį ir sekmadienį. Penktadieniais organizuojam degustacines vakarienes.

Kodėl ekologijos tema?

Ši tema gal daugiausiai dėl manęs ir dėl mano specialybės išsivystė. Vilniuje nėra vietų kur galėtum patapti labiau darnus. Pavyzdžiui norėčiau įsirengti saulės kolektorių, iš kur man žinoti kaip čia viską daryti. Tai čia galėsi ateiti pasižiūrėti. Hidroponinis daržas. Internete pilna nuotraukų vertikalių daržų ant sienos nuotraukų. Iš kur sužinoti kaip tokį pasidaryti? Norisi būti tokiu centru kur ateini ir matai. Rūšiavimas kaip tai atrodo? Kompostavimas. Kaip? Mes darome taip ir taip. Tvarkome aplinką ir turėsime ir lauke tokį vertikalių daržą ant sienos. Planuojame daryti edukacinius kino filmų vakarus apie darnumą.

Kaip pavyksta pritraukti žmones į dirbtuves į renginius? Kaip sekasi komunikuoti apie savo buvimą. Vis tiek , tai nėra vieta matoma ant kelio miesto centre.

Tai mūsų pagrindinis iššūkis. Dabar vis geriau ir geriau, bet pradžioje buvo labai sunku. Mes esame parko užkampyje, o ir to parko ne visi žino. Visi vis dar galvoja, kad čia ligoninė. Atvažiuoja ir sako kur čia eiti? Tai pusę metų prieš kiekvieną renginį išnešiodavome nuorodas po parką, nes stacionarių čia statyti negalima, nes paveldo teritorija. Daugiausiai komunikuojame facebook ir kitoje socialinėje medijoje: instagram. Turime savo internetinį puslapį. Dirbtuvės buvo pradžioje darytos ne čia, o seniūnijoje. Taip rinkomės kontaktus. Vėliau visus tuos žmones pasikvietėme čia. Dar neturėdami patalpų rengėme keletą didelių renginių. Sapięgų parke rengėme Kalėdų mugę. Susirinko labai daug žmonių keli tūkstančiai. Ten turėjome savo informacinį centrą, pasakojome kad čia būsime. Nemažai švenčių rengėme prie sodo daržo, pavyzdžiui Kaimynų diena. Pradžioje dar ką darėme tai plakatus kabinome Antakalnyje. Parduotuvėse, bibliotekose, ant sienų. Turėjome kelis didelius renginius kur žmonės išsinuomoję buvo, tai sklinda žinia. „Influencerių“ žinutės socialiniuose tinkluose padeda. Pavyzdžiui kaip Beatos virtuvė. Straipsniai, reportažai žiniose, kituose žurnaluose ir dienraščiuose. Reikia komunikuoti iš lėto. Žinutė sklinda po truputį per rekomendacijas. Turėjome didelę konferencija „zero waste“ organizuojamą, po kurios daug žmonių susidomėjo vieta. Lietuvoje per trendus galima nemažai pasiekti ir žmonės greitai prie tų trendų prilimpa. Pavyzdžiui tavo draugai padaro ir tu pagalvoji kad gal ir man reikia. Po truputį tai tampa madinga ir mūsų verslui tai labai naudinga. Nes socialinis verslas sprendžia tam tikras problemas tai mes taip ir pozicionuojam, kad uždirbi pinigus ir tuo pačiu viską atiduodame. Visą ką uždirbame investuojame į šito centro veiklą.

Kaip sekėsi pritaikyti vietą savo reikmėms? Išskaidyti erdves? Ar kažką statėte?

Nebuvo sunku, nes buvo viena labai didelė erdvė. Buvo kelios sienos, nebuvo jokių durų. Ten viskas buvo kaip ir yra dabar. Kadangi turėjome čia pasidaryti daržą, tada ofisą ir daržą. Bet sužinojome kad augalam taip labai blogai, kad negali dirbti toje pačioje erdvėje. Vienu metu buvo užėjęs amaras, teko viską dezinfekuoti. Užsidirbame ir vis ką nors įsirengiame. Pavyzdžiui rekuperacijos sistemą, kadangi augalams per mažai šviežio oro ir nebeužtenka tik langą praverti nebeužtenka, gali visokios bakterijos užpulti augalus. Šį kambarį turi kaip gyvą organizmą puoselėti. Tai šią patalpą izoliavome daržui. O didžioji erdvė skirta bendroms veikloms. Toliau yra pagalbinės patalpos, tualetas. Dar ten turime tokia antresolę, ten ofisiuką ateityje mažiuką pasidarysime , dar neturime įsirengę. Tada virtuvę ir keletą sandėliukų, kur laikome savo visus rakandus ir lauko ir virtuvių. Tai nieko nekeitėm, natūraliai viskas išsisprendė. Reikėjo tik išdažyti sienas, grindis sutvarkyti, kad galima būtų vaikščioti.

Tada prasidėjo baldų dalis. Čia viskas daryta rankomis. Ir baras. Pas mus viskas daroma iš tų antrinio naudojimo dalykų. Žmonės viską atnešė, atvežė. Kai kurie daiktai rasti prie konteinerių atsinešėm. Pervilkom daug sofų. Pradžioje labai intensyviai darėme baldų atnaujinimo dirbtuves. Dirbome su vienu dizaineriu. Jis atsinešdavo čia kėdes senas ir mokindavo žmones kaip pervilkti jas, perdažyti restauruoti. Ir tuo pačiu per tas dirbtuves mes ir savo baldus atsinaujindavome.

Ar keltumėte šią laboratoriją kur nors kitur jei būtų galimybė? Į kokią patogesnę erdvę? Kaip ji tada atrodytų?

Manau, kad ne. Mums šita erdvė labai faina ir labai patinka. Vienintelis dalykas ką mes norėtume padaryti, tai didžiojoje erdvėje išsigriauti langus iki žemės. Nes mes čia turim sodą už sienos, kurį dabar tvarkome. Ten yra obelių ir yra labai fainai. Planuojame šį sezoną sodinti žolę ir daryti terasą. Jei atsirastų langai iki žemės atsitiktų visas mūsų svajones. Dar didesnė svajonė yra ant stogo įsirengti stiklinį šiltnamį, kur būtų galima užlipti ir būtų terasa vasaros metu. Nors pagal mūsų poreikį šiose patalpose viskas labai gerai. Svarbiausia šilta. Dar ką ateityje norėtume padaryti, tai įrengti geoterminį šildymą, nes žiemą tikrai labai daug sumokame už patalpų šildymą. Nes mokam pagal kvadratus, o ne pagal tai kiek prišildome. Šio parko tokia taktika. Išleidžiame kosminę sumą, mums tai nenaudinga. Ateityje yra noras kad tokios laboratorijos formatas pataptų frančize. Kad galėtum aiškiai aprašyti veiklas ir aplinką ir tokių centrų atsirastų visur: ir Žirmūnuose ir senamiestyje ir kiekvienam rajone atidaryti ir kad jie funkcionuotų pagal tokį formatą.

Kokios vietos savybės nulemia, kad čia lankosi žmonės?

Mūsų pagrindinė auditorija šeimos su mažais vaikais. Vaikam čia yra kur lakstyti ir dūkti. Tėvemas taip pat labai patogu, nes palink nėra mašinų. Žmonės sako, kad ateina čia ne dėl pačio pastatao, ne dėl maisto, o dėl žmonių, kurie čia ateina ir dėl mūsų, kas čia dirba. Ateina dėl pačios atmosferos. Ateina ir dėl veiklų renginių, tačiau jie tokie laikini lankytojai kur ateina į renginį ir viskas. Mes stengiamės kad vieta būtų prieinama visiems. Šiame rajone daug senjorų. Kainos kaip pastebėjote tikrai nėra didelės. Senjorai atėję gali už eurą pasiimti kavos. Ir tu dar gali „palikti“ kavą. Ta „palikta“ kava yra kai kažkas sumoka o paskui senjoras gali tą kavą už dyką pasiimti. Vanduo nemokamai. Pas mus nėra jokių vienkartinųjų indų viskas iš tų „močiutės“ indų kuriuos susirinkome iš viso rajono. Ir labai smagu kad tokie dalykai „trendy“. Nes prieš kokius 8-7 metus, būtų buvę labai neestetiška tokie indai, gėda valgyti iš tokių lėkščių, o dabar tai tampa egzotika. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų kičas, o dabar tie skirtingi puodeliai ir lėkštutės visus žavi.

Esate įsikūrę istorinėje aplinkoje. Ar tai svarbu? Ar tai pritraukia žmones? Kad tai ne naujas o istorinis parkas?

Aš asmeniškai nemanau. Nes pakolkas būtent mūsų šita aplinka nėra labai istoriškai sutvarkyta. Nors Sapiėgų rūmai, kuriuose vyksta festivaliai, pritraukia žmones. Ir turistai turintys čia ekskursijas. Gidai Sutaria, kad čia ateitų žmonės arbatos. Bet pats parkas pakolkas nėra atkurtas. Taip kaip jį nori atkurti bendruomenei labai nepatinka. Nori iškirsti daugybę medžių ir padaryti barokinį parką, liks tik gėlynai krūmai ir keli medžiai. Tai pakolkas čia vyksta mūšiai dėl šito dalyko. Ir kol kas ši vieta save pozicionuoja kaip TechParką, kai silicio slėnį. Manau, kad truputėlį reikia laiko ir tada gal ir taps traukos tašku kaip istorinis objektas. Mes labai džiaugiamės kad esame įsikūrę tokioje aplinkoje ir vieni rūmai ir kiti rūmai ir bažnyčios aplink. Gal kažkada ir turistų srautas bus didesnis. Bet pirma norime išoriškai tapti įdomiu pastatu. Kad taptume objektu kur turistas ateina nusifotografuoti. Turime idėją su gatvės menininkais ant tos mūrinės sienos tokį piešinį specifinį. Norime sukurti daugiau traukos objektų, saulės kolektoriai, piešinys, pastato apželdinimas. Dabar deramės su landšafto specialistais. Norėjome visa pastatą vijokliais apauginti, kad būtų žalias pastatas. Bet jie sako, kad turėsime bėdų dėl drėgmės. Reikia labai specifinių augalų, nes kas gražu tai Lietuvoje neaugs. Tai turi būti kažkokios vietinės žolės, kurios išsilaikytų per žiemą.

3.2. Edgaras Stanišauskas („Fluxus ministerija“)

Interviu su Edgaru Stanišausku, kadaise Kaune veikusio projekto „Fluxus ministerija“, viceministru, šiuo metu VŠĮ „Azzara“ vadovu, buvo atliktas gegužės 21d. Užupio g. 30, Vilniuje.

Edgaras Stanišauskas 2010 m. susipažino su Artūru Zuoku, kuris kartu su Vilniaus jaunimu sumastė šį projektą – Fluxus ministerija. Tuo metu jis dirbo jaunimo organizacijose Vilniuje. Pakviestas Artūro Zuoko jis atsidūrė šiame projekte, kurį pats apibūdino taip: „Ir susikūrė tokia bendruomenė jaunųjų kūrėjų ir vyresnių, nes tarpdisciplininio meno sąjunga įsikūrė ketvirtame aukšte. Tai buvo ir vyresnių ir jaunesnių, pradedančių ir profesionalesnių menininkų kūrybinis poligonas, kuriame gali veikti, daryti, nebijoti suklysti ir vėl bandyti.“

Fluxus ministreiijos projektas tiek Vilniuje tiek Kaune vyko po pusantrų metų. Edgaras akcentuoja laikinumo idėją: „Tokia ir buvo idėja, kad subėgam, padarom bum ir išeinam... Mintis buvo paprasta, kad tam tikras sėslumas, ilgaamžiškumas priverčia žmones aptingti ir nieko nedaryti. Toks žmonėms pasakymas arba davimas kažkokio veiksmo su kažkokia pradžia ir pabaiga priverčia įveiksminti visas patalpas, visas erdves ir visus žmones. Jie žino, kad baigsis tada ir tada, ir bando išspausti iš tų erdvių iš tų žmonių su kuriais būna maksimumą. Tai būna toks sutelktas bendradarbiavimas tiek su erdvėmis tiek su skirtingais menininkais tarpusavyje <..>.

Kaip atsidūrėte Fluxus ministerijos projekte?

2010 m. Susipažinome su Artūru Zuoku. Artūras Zuokas su jaunimu sumastė šį projektą – Fluxus ministerija Vilniuje, Gedimino pr. 27, buvusioje sveikatos ministerijoje. Mes bendravom kitais būdais, aš dirbau jaunimo organizacijose daugiau. Kadangi fluxus ministerija buvo daugiau orientuota į jaunimą, į neformalų bendravimą, į neformalų jaunimo judėjimą. Kur galėtų įvairūs skate'eriai menininkai, muzikantai jauni ir pan. Galėtų telktis po vienu stogu. Artūras mane pasikvietė ir taip atsiradau ten. Iš pradžių ir mes patys nežinojom ką darom Vilniuje, bet čia visai pavyko, manau kad tikrai pavyko. Ir susikūrė tokia bendruomenė jaunųjų kūrėjų ir vyresnių, nes tarpdisciplininio meno sąjunga įsikūrė ketvirtame aukšte. Tai buvo ir vyresnių ir jaunesnių, pradedančių ir profesionalesnių menininkų kūrybinis poligonas, kuriame gali veikti, daryti, nebijoti suklysti ir vėl bandyti. Nes tos patalpos nebuvo steriliai tvarkingos tiek, kad neduok dieve kas nors ką nors pastums kur pajudės ir t.t.

Ar Vilniuje šis projektas irgi baigėsi kaip Kaune, ar tęsėsi toliau?

Ir Vilniuje ir Kaune jis vyko po pusantrų metų. Tokia ir buvo idėja, kad subėgam, padarom bum ir išeinam. Mes planavom metam, bet dar pratęsėm pusmečiui, gal kiek daugiau nei pusmečiui. Mes atsidarėme balandį, išgyvenom per žiemą. Nei vienas nei kitas pastatas nebuvo šildomas. Ir tada galvojom, kad vasarą užsidarysime, bet dar iki lapkričio pratęsdavome, dar pusę metų. Mintis buvo paprasta, kad tam tikras sėslumas, ilgaamžiškumas priverčia žmones aptingti ir nieko nedaryti. Toks žmonėms pasakymas arba davimas kažkokio veiksmo su kažkokia pradžia ir pabaiga priverčia įveiksminti visas patalpas, visas erdves ir visus žmones. Jie žino, kad baigsis tada ir tada, ir bando išspausti iš tų erdvių iš tų žmonių su kuriais būna maksimumą. Tai būna toks sutelktas bendradarbiavimas tiek su erdvėmis tiek su skirtingais menininkais tarpusavyje. Tokia buvo ta idėja.

Nes pavyzdžiui Kultūros fabrikas Klaipėdoje šiek tiek.. Svarbiausia netapti biurokratine erdve.

Tokia kur nuo 8 iki 17 val. Ateina išeina. Ir dingsta gyvybė tokia – atsiranda buitnis. O čia turi būti siurprizas, netikėtumas, fluxus, toks subėgom padarėm – vakarėlis. Pusantrų metų vykęs vakarėlis, kuris buvo suneštinis. Visi subėgo, atsinešė savo mintis, padarė.

Kokios išskirtinės šių Fluxus ministerijų išskirtinės savybės kaip pastatų? Kokios buvo erdvės? Kodėl rinkotės būtent jas?

Labai svarbi buvo lokacija. Nes tokiems dideliems objektams reikia geros vietos, kad būtų kuo centriau. Žmonės atvažiuoja į centrą, reikia kad jie matytų, kad užėitų. Vilniaus ministerijoje buvo berods apie 6000 m². O Kauno iš viso milžiniška. Vieta labai svarbi, kad užėitų miestiečiai, miesto svečiai. Ta lokacija miesto centre labai svarbi. Taip kad eini tiesiog ir užsuki, arba specialiai ateini. O kitas dalykas – apleistas. Mums buvo labai svarbu, kad būtų apleisti, nenaudojami ir prikelti gyvenimui per kūrybinį susitelkimą, susibėgimą. Parodyti, kad kūrėjams nereikalingas euroremontas ar kažkoks naujas pastatas. Tiesiog paimti seną pastatą. Vilniuje jis buvo geresnis. Vilniaus buvusi ministerija. Tas pastatas išskirtinis. Architektūros studentams yra dėstoma apie šį pastatą Gedimino pr. 27. Man rodos jis yra 36 metų statybos. Jis ypatingas, nes palėpė yra tokia kupolinė, labai įdomi iš tikro. Žinau, kad VGTU studentams dėstoma apie šį pastatą kaip Lenkų architekto projektuotas, pastatytas. Jo požemyje yra du aukštai po žeme, tai yra slėptuvės nuo karo, nuo atominio karo, arba tiesiog nuo apšaudymo. Senas pastatas su savo įdomia istorija. Rūsyje, minus antrame aukšte mes buvome Jono Meko kino galeriją padarę. Su televizoriais.. Kadangi ten buvo daug nišų, tai mes padarėme tokią Jonas Mekas Cinema salę.

O Kaune irgi apleistas pastatas centre. Ganėtinai gigantiškas pastatas apleistas centre. Tai mes ir norėjome, paimti ir padaryti tą „vakarėlį“ ir parodyti ką gali menininkai. Mes buvom tokie aktyvūs pagalbininkai. Menininkai viską darė patys, mes tik sužiūrėdavome, suadminstruodavome gyvenimiškus dalykus, kurie menininkams neįdomūs. Jie kūrė, o mes prižiūrėjome, kad būtų vanduo, elektra, kad langai būtų užkalti. Nes ten kaip matėte Kaune nebuvo langų kai mes atėjome. Kiauros langų angos, nes kažkas išlupo. Mes tiesiog su fanera užkalėm ir viskas. Va taip ir sukūrėme tas erdves. O Kauno tas „Raudonasis spalis“ buvęs batų fabrikas. Kiekvienas tas pastatas turi savo aurą.

Fluxus ministerija dėl to, kad buvusioje ministerijoje įsikūrė. O Kaune pernešėme tiesiog pavadinimą, bet jau buvusiame batų fabrike.

Ar lengvai užsipildė erdvės menininkais, žmonėmis, renginiais? Ar pavyko pritraukti visuomenę?

Vilniuje lengvai. Galima sudalinti erdves blokais. Iš ko susidėjo fluxus ministerija tai menininkų rezidencijos ir viešosios erdvės, kuriose visi kas norėjo galėjo organizuoti renginius, parodas, koncertus, performansus, mitingus. Realiai ką norėjo. Mes netrukdėme. Tame ir buvo prasmė – laisva kūryba laisvoje erdvėje, kur nemokamai galėjo pasinaudoti. Kas buvo gerai tiek renginių organizatoriam, tiek menininkam. Rezidencijos buvo visame pastate kambariukai, kuriuose mes suteikėm menininkam nemokamas erdves, kuriose reikėjo susimokėti tik už elektrą ir vandenį. Vilniuje pavyko viską užpildyti, net būdavo žmonių eilėje. Gal taip buvo dėl to, kad Vilniuje buvo centre, o čia kūrėjams yra labai mažai galimybių. Pastato išdėstymas buvo patogesnis. Kaune, mažai kambariukų ir tų patalpų. Tai Kaune neužpildėme visų erdvių. Kaunui nereikėjo tokio didžiulio pastato. Kitas dalykas, Kauno erdvės labai aukštos ir ta didžioji renginių salė ir tiek mažesnė ir kino teatro. Patalpos buvo labai skirtingos, tačiau

renginių prasme tiek Vilniuje tiek Kaune vyko labai daug. Ir tie renginiai tokio kitokio pobūdžio. Vilnius dėl to kad centriau – visiškai ant gatvės. Tai daug renginių vasaros metu vyko ir prie arba pirmame aukšte arba antrame aukšte. Rezidentai dūzgė savo aukštuose. O Kaune, kas buvo gerai tos didelės salės talpinančios be galo daug žmonių. Kur galima padaryti didelio masto pastatymus ir šokių koncertus ir tiesiog koncertus. Erdvės leido sutalpinti daug žmonių ir labai įvairaus pobūdžio renginių. Renginių atžvilgiu buvo labai panašu, rezidentų – Vilniuje gerokai daugiau. Bet ir pastatas buvo mažesnis.

Kuo pasižymėjo vidinės erdvės. Ar buvo lengva jas pritaikyti funkcijai?

Mums svarbiausia buvo, kad būtų vanduo, elektra ir kad būtų prižiūrima švara. Svarbiausia kad nepūstų, nelytų ant galvos. Kūrėjams tikrai nereikia euroremontų. Žmonės tuomet sušaldai tose patalpose ir jie nieko negali ten daryti. Kas geriausia kūrybiniame klasteryje padaryti bendrastatybinius darbus, turėti vandenį, kriauklę, elektrą, šildymą, o sienas palikti, jie patys pasidarys. Palikti viską jų fantazijai ir kūrybinei tėkmei. Nes kaip suprantu, Klaipėdoje yra padaryta euroremontas, ir žmogus bijo prisiliesti, bijo išpurvinti, kampą nudaužti. Tai jau geriau plikti tokį verdantį objektą kuris kinta. Kad pastatas gyventų kartu su menininkais savo gyvenimą. O Kaune, kaip sakiau, buvo šiukšlynas, kalnai statybinio gruzo. Teko vežti. Teko daug vežti. Apie penkiolika statybinių konteinerių. Ir Užkalinėti langus su plokštėmis iš senukų, laidus išsivedžioti ir tualetus pastatyti. Vasaros metu atidarėme langus, išvedinome ir visai fainai gavosi. Žiemą kiek šaltoka, drėgna, bet išgyvenome.

Miesto centras, ar tai privalumas? Jei tokia vieta atsidurtų toliau nuo miesto centro, ar įmanomas tokio objekto gyvybiškumas?

Galima padaryti. Šiuo metu tokio pastato Vilniaus centre tikrai nerastume. Mes darėme tada, kai krizė užėjo. Ir daug objektų sustojo. Kažkas turėjo investicinių projektų. Mes tuos pastatus iš verslų gavome. Tie kurie verslai krizės metu sustabdė tam tikrus investicinius projektus, kurie ilgam užsišaldė. Mes sakėm: duokit mums, juk jūs vis tiek nieko nedarote. Duokite mums, mes vakarėlį pasidarysime su daug žmonių. Kaunas irgi tas pats. Dar nebuvo išjudėjimas. Dabar Gedimino g. dabar jau padarytas kūrybinis klasteris. Šiuo metu nuomojamos rezidencijos. Verslininkai pamatė, ką mes darėme ir dabar tą idėją realiai pasisavino. Nes ten buvo idėja viešbutį gal daryt ir panašiai. Ten yra kitos problemos dėl parkingo. Tai jie padarė, sutvarkė, suremontavo, langus perstatė, gerai padarė ir išnuomojo. Kaune irgi ten turėtų būti investicinis projektas, bet iki dabar dar sustojęs. Dabar manau, kad miesto ne centrinėje dalyje būtų galima padaryti, jei tai būtų išskirtiniai objektai. Pavyzdžiui Kaune yra fortai. Tai yra netradicinė erdvė. Manau tų netradicinių erdvių buvimas necentrinėse miesto dalyse būtų sprendimas. Arba pasiimti kokį nors paprastą objektą ir tada jau žaisti turiniu ir žmonėmis. Laisvė svarbiausia. Jei įrėmini, tada jau viskas. koncepcija yra laisvė. Fluxus. Ką padarė Jonas Mekas, Jurgis Mačiūnas, Joko Ono, Džonas Lenonas? Jie tiesiog subėgo ir darė tūšą. Darė vakarėlį į kurį dėmesį paskui atkreipė visas pasaulis. Soho rajonas taip įsikūrė. Aišku jie ten visą rajoną turėjo, mes tik vieną pastatą. Jei tai būtų netradicinė erdvė tai tik sustiprintų, o jeigu tai tradicinė (buvusi mokykla, buvęs darželis, fabrikėlis) nematyčiau tame problemos. Bet reikėtų suburti gerą menininkų komandą, kuriai suteikti visišką laisvę ir padėti. Ne būti priekyje, o būti už jų ir sužiūrėti ar vanduo bėga ar elektra yra. Išlaisvinti jėgas ir sproginas bus.

Gavote savo patalpas iš verslo. Kaip galvojate ar verslas miesto bendruomenėms suteiktų tokias erdves. Ypatingai šiuo laikotarpiu, kai visi investuoja, tvarko?

Mums tuo metu davė po litą už visą pastatą. Centrinėje vietoje abejoju ar duotų, nebent tai būtų kažkokia koncepcija. Nors verslo logika, kad jie turi uždirbti iš to. Visokio verslo yra ir verslas kuo toliau tuo labiau palaiko tą draugystę su kūrėjais. Manau kad ofisų erdvės ir kūrybiniai klasteriai šalia vieni kitų anksčiau ar vėliau kursis. Kad biuruose būnantys žmonės kuo daugiau būtų tarp kuriančių žmonių, kad ta bendra aura kuriančioji. Visas objektas toks taptų. Manau, kad verslui tai būtų naudinga. Kad jų darbuotojai nebūtų kaip robotai, kur tik atlieka funkciją, o neįjungia vaizduotės, kūrybiškumo. Tokie darbuotojai verslininkam nereikalingi palyginus su tai kurie kuria, galvoja. Ateityje tokių objektų galėtų atsirasti. Verslas anksčiau ar vėliau nori atiduoti duoklę visuomenei, kažką palikti po savęs.

Kokie aplinkos bruožai padėjo vietoms būti populiarioms? Upė, parkas, pilis, komerciniai centrai. Ar tai jūsų nuomone yra svarbu, kad aplink būtų kitų objektų kurie pritrauktų į tą vietą?

Vilniuje tai tikrai buvo Gedimino prospektas – viena iš pagrindinių gatvių. Nors tas pastatas kiek toliau nuo Vinco Kudirkos aikštės, bet realiai mes truputį paslinkome Gedimino prospekto vaikščiojimo ribą iki mūsų. Tas tikrai jautėsi, nes vėliau ir iki mūsų ateidavo. Gedimino prospektas, centras, netoli autobusų stotelės, nes jaunimas daugiausiai lankydavosi. Ir kad tai buvo netoli pačių populiariausių Vilniaus senamiesčio vietų. Nes jei jau vaikšto po miestą, tai ieško tų objektų ir užeidavo pas mus.

O Kaune irgi reikėdavo specialiai ateiti, nes tai nebuvo pats centras. Aišku žiedo stotelė jaunimui buvo patogu. Pilis, turistai. Labai svarbu aikštelės automobilių stovėjimo, kad atvažiuoji ir gali pasistatyti automobilį. Turistams labai įdomu buvo mūsų senelis išminčius, jie nuolat užeidavo. Ir aišku rotušė šalia.

Ar iššaukiantys meno kūriniai gali pritraukti žmones?

Kai tik atvažiauvau, pamačiau tą sieną ir pagalvojau, kad ant tos sienos aš padarysiu projektą. Tada mes pradėjome ieškoti, rengėme konkursą. Šimkus su Amelynu laimėjo. Šis piešinys buvo ir tam tikra protesto forma. Nes kai pradėjome prašyti leidimų, kadangi senamiestis. Taip pat iš paveldo. Paveldas sakė, darykite, labai fainai, senas pastatas, aprenkite jūs jį ir pan. O savivaldybė labai nenorėjo kad mes tai darytume. Idėja labai parasta, pamatėme tą pastatą, jis turėjo būti aprengtas gražiai. Kai savivaldybė neleido mes norėjome padaryti socialinį manifestą – be jokių leidimų nupiešti tokius gestus. Savivaldybė pamačiusi eskizus pasidavė ir davė leidimą „senelis išminčius“. Amelynas ir Šimkus šaunuoliai viską greit padarė, o mes viską sužiūrėjome, kad finansavimas būtų.

Jeigu bendruomeninis kūrybinis centras atsirastų naujame modernios įdomios architektūros pastate, ar jis būtų toks pats geras kaip šie seni objektai? Ar žmonės nebijotų tokios architektū sukurtos naujos erdvės?

Geras klausimas. Aišku viskas priklauso nuo žmonių ir nuo veikos kas vyks. Juk žmonės ateina pasižiūrėti kas ten vyks, o ne pastato. Menininkai visais laikais ir visose šalyse yra toks įdomus, paslaptingas. Tas gyvenimas, ta kūryba, ta jų aplinka, ką jie veikia, uždarumas, daug šydo, paslapties, bohema, vynas, kūryba filosofija. Visus žmones tai žavi. Erdvė visame tame yra pastiprinimas. Aišku meną žmonės ir ant kilimėlio gatvėje sukuria. Aš esu daugiau senų pastatų šalininkas, nes ta aura papildo kūrėjų aplinkos ryšį – jie tarsi randa vienas kitą. Nematyčiau problemos ir naujam, tačiau ties seni objektai, ypač dabar kai mes norime kad viskas „blizgėtų, viskas būtų sutvarkyta – euroremontas“, kaip tik atrodo kaip kokiam Berlyne seni daiktai

imamai. Jie įgauna tokio paslaptingumo, kas mane labiau žavi negu kokie stiklainiai.. Ką juose padarysi? Nieko.. o sename laiptai, koridoriai, istorija, ten dar kažkas vyko, kokia nors ligoninė, mitų, legendų daug galima sukurti, nes žmonėms mistika patinka. Naujuose pastatuose mistiką sudėtingiau išgauti. Sudėtingiau įjungti fantaziją. Aš esu už seną ir kuo senesnį. Patvarkyti, paklijuoti, nes žmonėms to reikia. Dvaras, pilis. Kodėl mes saugom tokius objektus? Nes įdomu prisiliesti prie tos istorijos kas buvo, labai svarbu. Pavyzdžiui dėl to ir fortai pavyzdžiui taip įdomu. Ten juk karas, žuvę žmonės, sandėliai, visa ta istorija, kurią pasakoja tie fortai yra nuostabu.. Pavyzdžiui ligoninės. Aišku ir mokyklos darželiai su gyvenimiška istorija jau objektai.

Finansiniu požiūriu ar lengva į senus pastatus atvesti komunikacijas? Ar išspendžiamas dalykas?

Kai noro yra, viskas išspendžiama. Aišku objektą turėtų įvertinti architektai, konstruktoriai dėl saugumo, stabilumo pastato. O visi bendrastatybiniai dalykai – tai nėra milžiniški pinigai. Žinoma, tai nėra milžiniški pinigai – elektra, vanduo. Reikia viską naujai saugiai išvedžioti, pagal reikalavimus. Fluxus objektui mums daug nekainavo, ten irgi naujai viską darėme.

3.3. Tomas Paninas („Happspace“)

Interviu su „V&P Design“ interjero dizaineriu Tomu Paninu, kūrusiu interjerą verslo centre „Arka“ esančiai bandrabarbystės erdvei „Happspace“, buvo atliktas gegužės 12d. K. Petrausko g. 26, Kaune.

Interjero dizaineris Tomas Paninas sukūręs interjerą bandrabarbystės erdvei Happspace.

Kokios patalpos ir funkcinės zonos turėtų būti tokioje kūrybiškoje erdvėje?

Pagrindinis dalykas yra bendra poilsio zona ir kabinetai. Happspace nėra labai patogūs kabinetai. Jie pritaikyti mažoms įmonėms su mažai daiktų. Projektuojant svarbiausia atsižvelgti į įmonės poreikius. Kiek įmanoma jaukumas. Mano mintis iš viso pritraukti prie laisvalaikio, ramybės. Šis pastatas stovė tokioje vietoje. Norėjosi perduoti tiek vidų tiek išorę.

Darei interjerus senuose pastatuose (2 ½ obuolio), darei naujuose (Happspace) ir dar daug kitų interjerų. Kokius pastatus lengviau pritaikyti dabartinėms reikmėms? Skirtumas tarp seno ir naujo.

Skirtumas – funkcionalumas. Jei dalyvauji nuo pastato statymo Tu gali labai daug imponuoti, žymiai daugiau laisvės turi visame kame, kaip sienas išdėlioti. O senas pastatas – paveldas. Tu turi taikytis prie esamų sienų, prie esamo išdėstymo. Bet tiek tas tiek tas yra įdomu.

Inžineriniai dalykai naujam pastate taip pat daug paprasčiau?

Dabar tie laikai, kai gali nesinervinti dėl to, viskas įmanoma, yra įvairių sprendimų. Viskas remiasi į pinigus.

Ar yra kokios nors spalvos, medžiagos, kurios skatintų kūrybiškumą žmonių?

Erdvę labai užpildo patys žmonės. Kiekvienas atsineša savo nuotaiką ir savo spalvą. Dėl to ir yra tie visi pastatai balti ir tik būtini dalykai. Į tai atsineši savo. Esmė yra žmonės. Visą reikia orientuoti į žmones. Jei darai konkrečiai įmonei interjerą vėl kiti niuansai. Kai tai yra bendra

erdvė, sunku pataikyti. Happspace erdvė ir buvo projektuota kaip kavinė, kur žmonės ateina, komunikuoja, bendrauja. Žinoma, yra daromos zonos, kad būtų šiek tiek privatumo. Yra zonos perskirtos gyvų augalų sienelėmis. Tačiau šios sienelės yra mobilios, ant ratukų, reikalui esant gali juos nustumti į šoną ir pasidaryti kaip tau reikia. Erdvė transformuojama, nes staliukai naudojami baro. Gali transformuoti pagal nuotaiką. Tarkim po trijų metų atsibodo ir tu gali viską pakeisti. Net pagrindiniai šviestuvai formuoti, kad galėtum perstumti baldus.

Ar įrenginėjant kūrybinius inkubatorius galima sutaupyti naudojant įvairias antrines medžiagas? Paletes? Žmonės workshopų metu lieja betoninius interjero elementus?

Faktas, aišku gali. Žinoma, yra tam tikrų dalykų, kur tu negali sutaupyti. Investicijos reikalingos apšvietimui, medžiagoms, metalui pavyzdžiui. Tarkim stalo vien iš paletės nepagaminsi, jis turi turtėti kojas, būti ergonomiškas ir estetiškai šiek tiek atrodyti.

Pats esi Kaunietis. Jeigu Kaune būtų kuriamas bendruomeninis centras, kur žmonės gali ateiti padirbti, pabūti, sudalyvauti dirbtuvėse, pabendrauti, paklausyti koncerto, tai būtų kūrybos taškas. Kelti šiuos objektus kiek toliau nuo centro. Kaip įsivaizduoji tokį objektą? Ar Tau būtų įdomu smalsu ten nueiti? Ar pritrauktų bendruomeninei veiklai?

Esmė, kad pradžioje tai turėtų Tau patikti ir turėtum tuo domėtis. Nėra kad Tu dirbi nekūrybinį darbą tarkim sandėlyje, nors ir sandėlyje gali dirbti kūrybingas žmogus. Esmė kad tu turi domėtis. Jeigu Tau niekada gyvenime nebuvo įdomu tu jį nunešk ten ir jam vis tiek nepatiks. Gal ir įmanoma kažkiek. Bet tą žmogų kuriam visiškai neįdomu – nepritrauksi. Jis turėtų domėtis kultūra bent šiek tiek. Arba turėtų būti draugų aplinka kuri įtakotų. Tai yra bandos reikalas iš tiesų.

Kokie vizualiniai estetiniai dalykai pritrauktų, sudomintų žmonės?

Faktas, svarbiausia turi veikti viešieji ryšiai. Kurie turi taikliai ir tikslingai pateikti informaciją. Jei mieste pakabinsim kelias vėliavas ir kelis plakatus, kad mes čia atsidarėme, tai nieko nebus. Turi būti įtraukta labai didelis žmonių kiekis. Tokios kūrybinės dirbtuvės privalo ieškoti rėmėjų, nes finansavimo didelio neturės greičiausiai. Nes pagrindinė skaida tai televizija ir radijas, ji nori pasiekti tą žmogų kuris tingi ar nenori išeiti. Jie dažniausiai sėdi prie TV.

Ar kuriant kūrybinę laboratoriją įmanoma apjungti daug skirtingų funkcijų ir sukurti naujos kokybės daiktą? Co-working space, bendruomeninį centrą.

Žinoma. Tik reikia kad erdvė būtų labai patogi tam. Norint Sename pastate įrengti reikia daug visko apgalvoti. Čia yra ir kolonados, koridorinė sistema. Reikia ieškoti labai specifinės patalpos.

Ar yra vietų Kaune kur eini ir Tau skauda kad jos yra apleistos?

Daug. Yra daug. Pavyzdžiui Yra labai gera ir funkcionali erdvė Laivės alėjoje buvusios „Combo“ patalpos. Šimtą metų žiūriu ir galvoju ką galima iš jos ten padaryti. Kad įvesti ten kažką naujo. Ten ir centras – tikrai galėtų būti išnaudota tokia vieta funkcionaliai. Aukštos lubos. Laisvės alėjoje yra dar vienas, kur eini pro Park In, ir ten yra buvęs Kino teatras. Kažkas bandė darė ten šokių salę, bet nelabai kas gavosi. Yra centre daug visokių erdvių, kur galėtų Kauno savivaldybė nupirkti ir įrengti bendruomenių laboratoriją.

O jei ne centre? Pavyzdžiui Vytauto parke apleistas kurhauzas?

Tos patalpos nuostabios. Išvis Vytauto parkas yra nuostabus, kurį turi kažkoks privatininkas ir nieko nedaro. Juolabiau, kad ten yra labai geras bunkeris. Aš dalyvavau aukcione ir norėjau jį nusipirkti. Kai važiuoji rudenį arba žiemą prieš sniegą, leidiesi Parodos kalnu ir matosi įėjimas. Gali užėiti pasivaikščioti, nemažas plotas. Dar be Vytauto parko yra ir kitų objektų. Tas pats savanorių prospektas. Ten labai daug objektų, kurie galėtų būti panaudoti. Taip pat Vilijampolėje. Ten buvę fabrikai. Man rodos prie veterinarijos akademijos.

Kaip manai ar Kaune užtenka kultūros? Renginių, vietų?

Matai, aš kadangi nuo šešiolikos metų gyvenu naktinį gyvenimą, Turėjau kelis naktinius klubus. Nežinau, visada norisi daugiau. Labiau gal norisi viešų renginių, nes privačių vakarėlių tikrai gausu. Norisi tokių, kuriuos būtų pats miestas suinteresuotas organizuoti. Yra juk daug muzikantų, jaunų grupių, kurie nori save parodyti. Renginių ir pasirodymų nėra labai daug, tikrai galėtų būti daugiau. Kita vertus teatrai labai atsigavę. Nėra labai bloga situacija. Tačiau norėtusi tos kultūros daugiau. Jei jau norime būti ta Europos Kultūros sostinė, reikia labai daug iki to padirbėti ir parodyti kad mes kažką galim. Nes tuos metus tai nesunku daug visko suorganizuoti. Bet reikia iki tol, kad daugiau žmonių pamatytų ir domėtusi

Kaip manai, ar įmanoma sukūrus bendruomenės centrą apleistoje teritorijoje, gamykloje, toliau nuo centro prikviesti žmones?

Tai žinoma. Kaip ir sakiau viskas priklauso nuo viešųjų ryšių. Yra sunku, labai sunku. Savanoriuose bunkeryje buvau atidaręs Renginiams plotą su viskuo, kur žmonės galėjo daryti renginius. Tuo metu 2007m. Tai buvo labai sunku. Pavykdavo tik tie renginiai kurie buvo žinomi Kaune. Dabar yra lengviau, žmonės daugiau migruoja. Pavyzdžiui 10 metų atgal tokia vieta Atskalūnas, toli nuo centro o visi renginiai vykdavo ten. Įmanoma manau. Dabar daugiau galimybių sklaidai ir žmonės keičiasi. Karta jaunesnė, turi daugiau galimybių susižinoti, susirasti informaciją. O visų pirmą keliauja labai daug, mato užsienyje labai daug. Ir to pačio paskui ieško Lietuvoje. Vyresni gal ne, bet jaunesni tai tikrai.

Svarbiausia komunikacija. Kas iš to, jei padarai žiauriai afigeną erdvę, atsidarai duris ir lauki? Tai tavo investicijos tas pusė milijono eurų gali tiesiog susprogti. Pavyzdžiui su trečiuoju happspace jie tuputį užvelavo. Ta komunikacija galėjo būti žymiai anksčiau, nes buvo padarytos tikslios vizualizacijos, jie galėjo skaidą smarkiai leisti.

O Kaune užsipildo esančios bendradarbystės erdvės?

Taip, redakcija, happspace, nėra jų tiek daug Kaune. Redakcija natūralia labi gera lokacija (senamiestis) Pirmasis happspace nepavyko, dabar ten viena įmonė išsinuomavusi, antras puikiai veikia, nes irgi vieta senas pastatas padiktavo sėkmę. Labai gera atmosfera. O trečias irgi naujas pastatas (Imlitex), ko žmonės Kaune laukė turbūt 30 metų, kad kažkas pavyktų.

Taip pat yra su mūsų tuo fontanu, Merkurijumi. Ten yra labai didžiulis skaudulys Kauno. Bet aš taip ir sakiau, kad taip bus. Aš kai mokinausi vyko tokia konferencija, suvažiavo miesto architektai ir sako griausim pastatą. Sakiau, kad jūs nieko negriaukit, nes nieko nepastatysit.. Tai ten mane visi išjuokė, aprėkė. Aš sakau, kad vienintelį ką ten matau iki šiol. Iki šiol matau tą viziją prie fontano. Ten reikėjo padaryti gerą požeminį garažą, kalt žolę su visokiais fontanėliais ir amfiteatru miesto koncertams. Tas pats Kaunas Jazz – būtų tobula vieta, būtų daug uždirbė. Ten minimalios investicijos, juk parkingas, o ne pastatas. Ten greičiau nei per 10 metų būtų atsipirkę su minimaliu mokesčiu. Daug nekainuotų, o savivaldybė būtų užsidėjusi

be proto didelį plusą. Ir turėtų be proto gražią žalią erdvę. Visi be proto pasiilgę tų žalių plotų, pasižiūrėk. Padarytum ten parkelį, visi ten eitų.

Dalyvavau Kauno akcentų konkurse. Mano idėja buvo sutvarkyti skveriuoką kur senamiestyje prie Gimnazijos g. Idėja buvo daryti amfiteatrą, kuris atitveria aikštę nuo gatvės.

3.4. Žilvinas Rinkšelis (KEKS2022)

Žilvinas yra KEKS2022 vienos iš programų skirtos modernizmo paveldui „Modernizmas ateičiai“ kuratorius. Taip pat jis vienas iš penkių modernizmo architektūros mylėtojų įkūrusių „Ekskursą“. Interviu buvo atliktas gegužės 12d. Karaliaus Mindaugo pr. 37, Kaune, verslo centre „Arka“, „Happspace“ bendradarbytės erdvėje. Žilvinas nėra architektas, tačiau jo visos veiklos susiję su architektūra.

Trumpai prisistatyk, kas esi, kokiomis veiklomis užsiimi Europos kultūros sostinės biure? Tavo paties kurtos iniciatyvos tokios kaip „Ekskursas“

Aš nenoriu pasakyti kad šalinuosi, bet labai mažai prisidedu prie „Ekskurso“ veiklos pastaruoju metu. Šiuo metu esu Kaunas2022 projekto vienos iš programų skirtos modernizmo paveldui, „Modernizmas ateičiai“ kuratorius. Vienas iš dviejų kuratorių kartu su Vaidu Petruliu. Neformalios grupės „Ekskurasas“. Mes ją vadiname architektų sambūriu, modernizmo architektūros mylėtojų. Esu vienas iš įkūrėjų, nes mes penkiese sugalvojome „ekskursą“ ir išvystėme iki to kas šiai dienai tai yra. Tai yra kaip mūsų laisvalaikio veikla. Nėra kad kuris nors prie šio projekto dirbtume pilnu etatu.

Kaip ši veikla padėjo susipažinti su miesto architektūra ir identitetu? Ar iki tol pažinojai miestą ir modernizmo pastatus? Kokia Tavo paties sąsaja su miesto architektūros objektais?

Man Kauno tema yra aktuali nuo vaikystės kiek atsimenu. Turiu svajonę parašyti knygą apie Kauną, kurioje būtų išreikštas mano asmeninis santykis su miestu, kokį aš jį matau ir tik kasdienišką bet ir įvairų, kurį mano vaizduotė kuria remiantis profesiniu užnugariu – istorine ir paveldo specialisto specialybe. Esu pirmos kartos kaunietis, mano tėvai nėra Kauniečiai. Pačiam būdavo keista kaip galėjo atsirasti toks artimas santykis su miestu, kai čia esi gimęs pirmasis. Kai tėvai, seneliai nepasakoję pasakojimų. Vienaip ar kitaip tas Kauna s man kuteno vaizduotę nuo pat vaikystės. Bet teko kelias pasakojimų nuotrupas iš tėvų. Pavyzdžiui kad kaimynas vėliavą laikė bute sovietmečiu. Tokie pasakojimai, tas pasakymas „Kaunas yra Kaunas“ kažkodėl kirbino, žadino vaizduotę pat nuo vaikystės. Kadangi esu užaugęs Eiguliuose, tai tekdavo ir klinikose lankytis. Dar dabar atsimenu su mama stoviu stelėje, laukiu autobuso atvažiuojančio ir turi laiko tiesiog prie 7 forto persisvėręs per tvorą žiūri į tuos griovius užsipildančius vandeniui, kurie irgi paslaptinai atrodo. Su angom, arkom, kur neaišku kas kur nueina, kur vanduo teka. Visa tai žadino vaizduotę. Paskui istoriku save nuo vaikystės laikiau. Nuo vidurinės mokyklos laikų pradėjo jau pati Kauno istorija rūpėti. Pirmieji referatai 11-12 klasėse buvo susiję su Kauno istorija. Vėliau ir studijų metais universitete, istorijos fakultete būdavo taip kad jeigu tik rašto darbo tema leidžia būdavo susieta su Kaunu. Kaunas kaip objektas, o tema pasirinktinai. Bakalauro darbo tema irgi Kaunui skirta. Per visą tai ir žinių bagažas atsirado. Vėliau ir ekskursijas teko pradėti vesti. Iš pradžių Aviacijos muziejuje, paskui Vilkijos etnografiniame muziejuje. Per tai atsirado ta ekskursijų praktika dar nesant gidu o tik dirbant muziejuje. Tuomet atsirado ypatinga tarpukario laikotarpio architektūra kaip istorinė epocha man įdomi. Taip kažkuriuo momentu atsirado dar architektūros dėmuo. Pats

esu nesėkmingai bandęs stoti į architektūrą, nors visada galvojau apie istoriją, tačiau tėvai norėjo, kad gal į architektūrą, nes ką su ta istorija veiksi. Nuo vaikystės piešdavau ir piešinių pagrindinis motyvas buvo pastatai. Tačiau per vėlavai pradėjau ruošti, natūralu kad neišlaikiau stojamųjų egzaminų, į KTU bandžiau stoti. Toliau nusprendžiau eiti savu keliu, įstojau į istoriją. Dėl to taip gaunasi, kad esu istorikas su polinkiu į architektūrą. Magistro studijos išaugo į tokį mišrą tarp architektūros ir istorijos, nes paveldosauga tai suderinti abu tie. Nes architektūra labiausiai domina ne nauja o ta istorinė ar kiek senesnė.

Kokias kūrybines erdves dar žinote (be „Happspace“, kur šiuo metu esate įsikūrę ir Latvijoje kur keliavote su KEKS2022 biuru)? Kokios yra jų išskirtinės savybės kalbant apie kūrybines erdves, laboratorijas, inkubatorius?

Negaliu pasakyti kad mačiau labai daug pavyzdžių, tuos kuriuos išvardinau tikriausiai pagrindiniai, kurie man formuoja supratimą apie kūrybinę erdvę. Rygoje teko matyti organizaciją, kuri buvo įkurta spręsti egzistuojančią apleistų pastatų problemą. Kaip jie įveiklina pastatus. Man tai buvo naudinga, nes Kaunas irgi turi tų apleistų, nenaudojamų pastatų, kur galim apgalvoti kaip juos įveiklinti laikinai. Nes Rygoje naudojamas laikinas įveiklinimas. Nes jie turi labai didelę problemą apleistų pastatų. Nuvykęs pamačiau kad galbūt Kaune mes čia ir neturim tokios didelės problemos. Ten didžiuliai pastatai ar kompleksai tušti stovi. Pas mus ne taip, galbūt, kad mažesnis miestas. Ten ypač po krizės dideli pastatai stovi. Kai kurie projektai, stovi, turbūt sustojo. Liko labai daug apleistų nevystomų pastatų. Dėl to pas mus gal aš neakcentuočiau to kaip problemos, kad daug tuščių pastatų. Jų yra gerokai mažiau nei Rygoje ir jie priklauso vieniems ar kitiems savininkams. Tik čia Kaune gal susiduriame su piktybinių savininkų neveiksnumu, kurie nieko nedaro. Tačiau daugeliu atveju tie pastatai naudojami, tik nėra lėšų pastatus labiau pritaikyti. Galvojant apie Rygos modelio pritaikymą jis patrauklus. Jis veikia taip, kad susitariama su savininkais, kurie valdo tuos pastatus nenaudojamus, išsiaiškinama kiek laiko maždaug tikėtina kad neatsiras investuotojas, kuris norės investuoti į tą nekilnojamą turtą. Pagal tai pasirašoma sutartis. Kartais ir neterminuota ir veiklos atitinkamos vykdomos. Iki 2-5 metų gali būti pasirašoma abipusė sutartis. Ta programa tada ieško kūrybininkų arba bendruomeninių iniciatyvų, kurios tas vietas įveiklintų. Kuom man tai atrodo patrauklu. Verslas dažnai investuoja, sugalvoja kad čia bus restoranas, mato vietas, o būna jos dažnai ir nepasiteisina, neišsilaiko tie restoranoi, nebūna publikos. Tai tokiu atveju per tuo 2-3 penkis metus tie pastatai susiformuoja, susiformuoja tradicijos, bendruomenės traukos centras, kavinė vietinė. Tokioje vietoje tu gali pagrįsčiau investicijas daryti. Ten nusistovi srautai.

Jeigu dar įvertinti naujų erdvių dėmenį, tai galvojant apie tuos didesnius ir visiškai nenaudojamus pastatus Kaune. Kaune gal yra ta problema kad nėra tiek daug bet labai dideli ir stambūs nenaudojami pastatai. Jie irgi apleisti kaip Rygoje. Šildymo nėra. O jei kažkas įsiveiklina būna atkuriamas šildymas, kai kur neatkuriamas. Tada bendruomenė, menininkai savo pastangomis malkomis kūrena, kartais pečius savo pasigamina Galvoju, kad Kauniečiams toks principas gal ir nebūtų priimtinas. Na o naujų kūrybinių erdvių kaip „Happspace“ kūrimas galėtų pasiteisinti daugeliu atveju kaip: Pieno centras, pažangos rūmai, Kauno technologijos universitetas valdo galimai panaudojamų pastatų tinkamų kūrybinėm industrijom.. Dėl to kad turi dideles patalpas, galėtų daug žmonių priimti.

Įvardinau kelis pastatus. Kokie dar objektai yra užkliuvę mieste, kuriuos būtų galima pritaikyti Kūrybinei veiklai?

Vienas didžiausių KTU Mechanikos rūmai Kęstučio gatvėje. Puikus pastatas, didžiulės erdvės, kabinetinė sistema. Šias erdves menininkai kovo 11 ar vasario 16 buvo įveiklinę tai vienai šventei. Visai sakyčiau pasiteisino, buvo viena įdomiausių šventės detalių mieste. Tik jos trumpalaikės. Jeigu būtų nuolatinės manau šie pastatai yra patrauklūs nes yra centre, šalia prekybos centrų kavinių. Todėl šio pastato padėtis palanki tokioms veikloms.

Jeigu būtų kuriamos kūrybinės erdvės co-working space'ai bendruomenėms. Ar šios erdvės būtų populiarios Kauno gyventojų tarpe?

Manau kad taip. Mes patys dabar bandysim įgyvendinti Kaunas 2022 projektą Daukšos gatvėje. Ten gavome bendruomeninėms, visuomeninėms reikmėm pastatą. Būtent ten ir bus bandomas pritaikyti tas modelis, kad bendruomenė pati sau susikuria erdvę. Mes labai dažnai kalbam apie bendruomeniškumą, bet to kažkokio darbo su bendruomene stokojame. Akcentuojama formaliai bendruomenė, bet to tikro veiksmo mažai dar vyksta. Aš manau kad bendruomenės yra kūrybingos pajėgios, tik joms reikia suteikti sąlygas. Ir tai yra vienas iš geriausių būdų. Suteikti jiems erdvę, suteikti laisvę. Šiaip ar taip tie pastatai nėra naudojami. Bet koks jų naudojimas pratęsia jų gyvavimo trukmę.

Ar įmanoma bendruomeninėms veikloms pritraukti žmones gyvenamuosiuose mikrorajonuose? Tuos neaktyvius, kurie neatvažiuoja iki centro, kurie sėdi prie televizoriaus.

Žinoma kad galima. Kuriant tuos mikrorajonus buvo kuriama ir infrastruktūra: darželiai, bibliotekos, vietiniai centrai. Daugeliu atveju jie irgi manau susiduria su problema, kad jiems sunku pritraukti gyventojus. Jie labiau mėgsta važiuoti leisti laisvalaikį į centrą. Ta infrastruktūra yra sukurta, jos yra pakankamai, jos nereikia kurti papildomai, tiesiog turinį pritaikyti, padaryti įdomesnį. Tokį turinį, kuris kuriamas miesto centre pritaikyti gyvenamiesiems mikrorajonams. To įdomesnio turinio ar įdomesnės programos pasiūlymo ne tik miesto centre manau pritrauktų žmones mikrorajonuose. Kitas dalykas, aš esu tas žmogus, kuris vadovaujasi požiūriu, kad visų nepritrauksi.. Kad turbūt net nesistengti, nes jie kaip sėdėjo prie televizoriaus, taip ir toliau.. Ant blakstienų gali stovėti ir jų nepritrauksi. Tiesiog orientuotis į tuos, kuriuos galima pritraukti, pasiūlyti įdomesnio turinio, o infrastruktūros ten pakankamai, nekuriant naujos.

O kokie konkretūs daiktai ar komerciniai centrai galėtų būti pritaikyti bendruomeninei funkcijai?

Na čia labai skirtingi atvejai. Šilainiuose yra biblioteka, Kalniečiuose ta visas Vitebsko parkas kompleksas univermagas buvęs. Va tokie pavyzdžiai. Gal kituose rajonuose ir nėra tokių objektų. Bet pavyzdžiui Šilainiuose kurių yra 6 ar 7 dalys yra baras prie Linkuvos, yra fortai. Jei nėra bibliotekų ar kitų viešųjų objektų, ieškoti kitų kultūrinių objektų. Kiekvienam rajone reikėtų ieškoti individualiai.

Man aišku tie kiemai gyvenamuosiuose mikrorajonuose gerokai apleisti jau nuo vaikystės tapdavo žaidimų aikštele – medžiai, krūmai, kuriuose landžiodavai, man jie visad būdavo įdomūs. Dabar jie gerokai apleisti, reikėtų tuos žmones skatinti, kad jie kurtų tas erdves, nes jos gerokai apleistos. Tos oazės betono džiunglėse.

Analizuojant mano išsikelto hipotetinį modelį lyginu senus pastatus su naujais. Kokia tavo nuomonė? Naujas su visa reikalinga infrastruktūra? Ar senas, kad nekurti perteklinio turto mieste?

Geras klausimas į kurį dar pats neturiu atsakymo. Pavyzdžiui kalbant apie šį naują „Happspace“ man labai patinka vaizdas pro langą ir visa infrastruktūra. Bet man labai patiktų ir tame „Happspace“ banko (laisvės al.) kur yra istoriniame pastate. Nes prie tų istorinių pastatų vis tiek traukia, kad ir kiek jie yra neprižiūrėti ir pasenę. Iš savęs paties jie man vis tiek atrodo patrauklūs. Ne visus lengva paskatinti vertinti istorinį paveldą, vis tiek žmonėms norėsis kažką ir naują sukurti. Ta pati modernizmo programa (Modernizmas ateičiai), jos pozicija, kad paveldas sluoksnis, kurio didžiąją dalį sudaro modernizmo architektūra. Tu negali jos konservuoti, pasitelkdamas klasikinę paveldosaugą. Miestas iš principo yra dinamiškas. Šiai dienai net dvaruose linkstama daug ką paaukoti, leisti šeiminiškai pakankamai laisvai įsirengti interjerą, jei nėra likę ypatingai vertingų detalių, kad pats dvaras būtų išsaugomas, o ne žūtų. Čia irgi tokiu principu vadovaujamės, kad turi būti leidžiama antstatai ant modernizmo pastatų, jeigu gyventojai turi poreikį plėstis. Tik skatinama, kad tai būtų kokybiška architektūra. Iki šiol yra tų antstatų, bet jų architektūra labai prasto lygio. Dažniausiai ji ir pagadina tą vaizdą, kaip galėtų net pagerinti.

O nemanai, kad pastatų prasta kokybė būna dėl paveldo reglamentavimo griežto?

Manau, kad turi būti ieškoma to santykio tarp seno ir naujo. Natūralu ypač mieste, kur viskas keičiasi. Modernizmas ir buvo kuriamas tam, kad būtų patogiu, funkcionali. Visoje modernizmo koncepcijoje užprogramuotas siekis judėti į priekį. Negali konservuoti. Modernizmą vertini kaip istorinę architektūrą, kai tuo tarpu jis galėtų kisti ir prisitaikyti prie šių laikų.

Ar bendruomeninis centras turėtų būti universalus, keičiantis erdves ir funkcijas? Ar kaip tik turėtų būti orientuotas į vieną temą: vaikų užimtumą, sportą?

Visus kuriuos teko matyti yra daugiafunkciniai. Čia ir turėtų būti receptas. Turėtų būti mišrus, tiek senimui tiek jaunimui. Ir pavyzdžiui kad jaunimas susitiktų su senimu. Kad susijungtų.

Kaip manai, jei būtų kuriamas naujas bendruomenės centras, kokios patalpos jame turėtų būti, kad pritrauktų visuomenę? Kokios vykdomos veikos?

Čia reikėtų su bendruomene kalbėti, išsiaiškinti poreikį. Vienoje teritorijoje vienaip, kitoje kitaip. Vienose teritorijose jaunimui trūksta veiklos, kitose senimui. Žiūrėti į tą bendruomenę ir orientuotis į tai ko jiems reikia. Vadovaujuosi principu, kad negali pats sugalvoti ir nuleisti iš viršaus, reikia sėdėti ir kartu galvoti. Nes galbūt jau yra susiformavusios kažkokios tradicijos.

Kokią įtaką daro aplinka naujam viešajam bendruomenių inkubatoriui? Kokie aplinkos objektai nulemia kad žmonės ten ateitų?

Dabar birželio mėnesį organizuojame vasaros mokyklą architektūros studentams ir profesionalams, paveldo specialistam. Šių dirbtuvių tikslas ir būtų toks, kad išsiaiškinti kaip vystyti kvartalus, kad jie būtų retrospektuojantys architektūros paveldą bet tuo pačiu ir patrauklūs ten gyventi. Išsirinkome kelis kvartalus naujamiestyje ir pagalvojome kokie galėtų būti jų bruožai. Pavyzdžiui vienas yra tas kur Merkurijus yra kampe, kur „Vingių Dubingių“ aludė kitame kampe. Mes jį apsibrėžėme kad tai galėtų būti miesto centro centras. Kad tai galėtų būti pats patraukliausias miesto kvartalas. Jo aplinka diktuoja tokią toną. Du universitetai

šalia – natūraliai studentų ir jaunimo traukos taškas. Šalia Karo muziejus, Romuvos kino teatras. Tai galėtų būti multifunkciniu centru. Užsienyje būna visas rajonas, tai pas mus kvartalas, nes Kauno mastelis mažesnis. Šis kvartalas galėtų tapti vieta kur susitinka žmonės ir kūrybininkai, kur yra bendros erdvės, daug paveldo. Ten jau užprogramuota kad vystant tą erdvę jis taptų vienu patraukliausiu kvartalu.

Kitas kvartalas, kuris yra tarp Soboro ir „Kultūros“. Ten daug sodybinio užstatymo. Ten toks ne pilnai suformuotas kvartalas. Nėra perimetrinio užstatymo, tačiau yra daug ikoninių statinių, tokių kaip tas namas su apvaliu langu, o šalia mediniai sodybiniai namai, kuri baigia į šaligatvį sulįsti. Bus siekiama atsakyti ar tai yra vertybė ar ne. Nes kitoje gatvės pusėje yra Paveikslų galerijos pastatas, KTU rūmai ir kiti dideli pastatai. Tai atsiranda toks kontrastas tarp šių artimų kvartalų.

Na dabar toks vėl naujas vystymosi laikotarpis mieste kaip tarpukariu. Atsiranda investicijos, o čia pilna plotų tokių kur galima statyti, pildyti. Tik reikia mums – paveldosaugininkams pasidaryti namų darbus kaip kokybiškai tai padaryti.

Atsiranda naujas modernus bendruomeninis centras, laboratorija, inkubatorius, tobula Fluxus Laboratorija?

Taip, aš turiu viziją. Net jei būtų ribotos finansinės galimybės mano įsivaizdavimas būtų pakankami mažame mastelyje. Patraukliausia erdvė man būtų istoriniame pastate, bet kuriama naujai. Jei istoriniai langai, tai jie restauruojami savo pastangom. Man labai patinka tas principas „DIY“ (Do it yourself). Tai yra bendruomenės kuriama erdvė, kur ne statybininkai o jie patys pasidaro, tada ir vertina labiau. Galėtų atsirasti naujas interjeras. Kadangi istorinis pastatas ir istorinė aplinka. Tai joje norėtusi nepridaryti visko daug naujo. Galbūt galėtų atsirasti kažkokie paviljonai, kavinės bendruomeninės, estrada arba toks paviljonas kaip dabar atsirado prie Kauno paveikslų galerijos, kuris tampa susitikimų, performansų vieta. Istoriniame pastate galbūt galėtų atsirasti kokybiškos architektūros antstatas su kokia rezidencija atvykstantiems menininkams. Nes panašus pavyzdžiai užsienyje žavi. Pavyzdžiui Danijoje yra toks kvartalas kur industrinėje teritorijoje kur pristatyta daug antstatų įvairių, viskas gražaus dizaino. Nors kitą kartą man kokia biblioteka, su aptriušusiomis durimis atrodo mieliau. Tad manau, kad turi būti ir naujo ir seno bet turi būti išlaikytas teisingas santykis.

3.5. Ramūnas Navickas

Interviu su Kauno bendruomenių centrų asociacijos pirmininku Ramūnu Navicku buvo atliktas gegužės 22d. Kauno Klinikose.

Trumpai pristatykite save, savo vykdomas veiklas Kauno bendruomenių centrų asociacijoje.

Kaune pirmas bendruomenių centras buvo įkurtas 1995 m. Petrašiūnuose. Ir ten bendradarbiaujantys olandų fondai parėmė, savivaldybė taip pat sutiko ir suteikė patalpėles. Jie buvo pirmieji bet labai ilgai vieninteliai. Po to 2001- 2002 m. prasidėjo nauja bendruomenių centrų steigimosi banga. Tame tarpe ir mano bendruomenės centras – Aleksote. Tuo metu bendruomenių centrų pikas, visi nori kažką nuveikti, tačiau matom, kad visiems atskirai nelabai išeina ką nuveikti ir su valdžia kalbėti. Tada pradėjome diskutuoti tarpusavyje bendruomenių lyderiai, kad reikia vienyti ir kartu tikslo siekti. 2004 m. įkūrėme Kauno bendruomenių centrų asociaciją. Tuo metu jai priklausė vienuolika bendruomenių centrų, o dabar yra 25 berods.

Nors Kaune iš viso yra vos ne 60 bendruomenių centrų. Keistas reiškinys, atrodo kad labai daug yra tokių savanaudiškų, kurie tik sau siekia naudoti, bendro siekio nepalaiko. Jeigu mes ką nors iškovojame jie mielai naudojasi. Bendruomenės centras tai nėra pastatas, tai yra juridškai apiforminta nevyriausybinė organizacija, kurios tikslas per iniciatyvas įgyvendinti viešuosius interesus susijusius su gyvenimu kaimynystėje. Kaimuose šis procesas prasidėjo kur kas anksčiau ir ten dabar yra virš 1800 centrų. Esminiai skiriasi parama skiriama miestų ir kaimo bendruomenių plėtrai. Jie gerokai pažengę į priekį materialinių pajėgumų atžvilgiu. Juos remia tiek Europos sąjunga tiek Lietuvos respublika. Miestuose žmonėms sunkiau suprasti kas tai yra vietos bendruomenių organizacija. Kaime visi visus pažįsta. 100 – 200 žmonių sudaro bendruomenę. O miestuose, pavyzdžiui Aleksote 20 000 gyventojų, o bendruomenėje įsirašę 200, vadinasi 1%. Ir tai, mūsų organizacija skaitosi didelė. Tokia nepilietiška tauta pasidariusi. Kaune dabartinė valdžia mano, kad ką jie sugalvoja tai labai gerai, o tai ką mes siūlom ir sugalvojam iš apačios tai absoliučiai nereikšminga. Sako, kad valdžiai aktualu tas, tas ir tas ir tik tokius dalykus mes remsime, , o ko jūs norite tai jau nesvarbu. Nors vadina “iniciatyvos Kaunui”. Visa paramos sistema vadinasi “iniciatyvos Kaunui”. Bet tos iniciatyvos tiki š viršaus.

Aš visada sakau, kad tie bendruomenių centrai turi būti daugiafunkciniai ir mums turi būti viskas įdomu kas mūsų teritorijoje vyksta: švietimo, kultūros, sporto, sveikatinimo, aplinkos tvarkymo, strategija, urbanistika. Žemėlapyje rodoma žali taškai – asociacijos nariai, geltoni – neįsilieję į mūsų gretas. Stipresni mažesni, įvairūs. Visi bendruomenių centrai labai skirtingi. Yra tokių laikinų, kur įsikūrė, keli entuziastai ką nors nuveikė ir užgeso. Bet kadangi Lietuvoje labai sunku išregistruoti nevyriausybinės organizacijas, tai jie ir kabo – kaip ir yra, bet iš tikrųjų nėra.

Ar bendruomenių centrų tinklas yra pakankamo dydžio? Ir ar išnaudojama infrastruktūra kuri yra turima? Ar pilnai panaudojamos bendruomenių centrų patalpos?

Matijošaičio komanda baigia atimti paskutinius dirbančius Iš Panemunės atėmė, iš Kalniečių atėmė, iš Petrašiūnų atėmė išvarė ir dar liko skola didžiulė. Dabar tik vienintelis Girstos bendruomenės centras turi patalpas. Ir tai yra Matijošaičio satelitai, kur labai artimas ryšys. Aš tame name gyvenau Baršausko 92, tai buvo butas virš bibliotekos. Biblioteka išvaryta, uždaryta – bibliotekos nereikia. Įleido pensininkų būrelį, suremontavo patalpas ir jos naudojasi. Bet girdėjau, kad ten jau konfliktai prasideda dėl beaugančio apetito. Tai yra vienintelis centras, kuris turi patalpas. **Žaliakalnio kelios bendruomenių organizacijos, jiems vis žada, kad kai pastatys stadioną, tai tose patalpose po stadionu bus vieta bendruomenių centrams.** Aleksotas turėjo fantastinį projektą ir buvome išsikovoję, kad jis atsidurtų integruotų teritorijų investicijų programoje. Mes prašėme 5 mln eurų pastato rekonstrukcijai. Kvietėme merą parodyti ir pasidžiaugti savo svajonėmis. Pirmais metais neatėjo, antrais šiaip ne taip atėjo, nes kontakto nebuvo visą laiką, juk meras turėtų aplankyti savo periferines seniūnijas. Pristatėme Aleksoto bendruomenės veiklą. Per langą matosi tas pastatas, teritorija trijų hektarų. **Norėjome, kad ten atsirastų Aleksoto bendruomenės centras ir centrinė aikštė.** Tai buvo labai lengvai pasiekama, nes tam buvo skirti Europos pinigai. Meras pasižiūrėjo ir pasakė, kad čia galima ir daugiau pastatyti. Nuo to mums užblokavo visa šitą segmentą. Kelis kartus varė į vidaus reikalų ministeriją, kuri atsakinga už tuos projektus. Jie aiškino, kad čia bloga vieta bendruomenės centrai ir bendruomenės namams. O tuo tarpu gera vieta tai užkampyje už botanikos sodo, link vienuolyno, tokioje katilinėje, griuvėsyje. Sako, čia jums bus labai gerai. Tačiau čia

privažiavimo nėra – palaiduotas reikalas. Ir nežinia ar mes einam į ten ar ne, nes vyksta projektavimo darbai dabar. Negalėjo valdžia išbraukti visai, nes integruotų teritorijų programa apibrėžia, kad turi būti bendruomenei, o ne mero finansiniam komerciniam reikalui. Pasakė, kad bus tenai bet nežinom kada. Prieš metus buvo pažadas kad tuoj pateiksim galimybių studijas, jūs čia nieko nesuprantat, mes jums pateiksim prieš projektinius pasiūlymus, pamatysit kaip gerai. Jau virš metų ir vis dar nieko nematėme. Žinom kad projektavimas vyksta. Bendruomenė nežino kur jai projektuoja bendruomenės namus. Mes neprileidžiami prie jokių dokumentų, jokio veiksmo. Tai čia vadinama “darni plėtra” pagal Matijošaitį. Liūdna. Darni plėtra tai būtent ne tik architektūra, bet kad būtų visi įtraukti ir valdžia ir verslas ir bendruomenė. Verslas nežinau ar žino kas ten vyksta. Informacija nuo bendruomenės užblokuota. Labai abejoju ar pats meras žino, nes jam čia musė kažkokia. Tik gandas remiamės. Supratome kad sukirto rankomis su Vytauto Didžiojo universitetu, kad pastatys pastatą, principu pritaikytą studentams, o mus ten penkis metus palaikys, kadangi tokios sąlygos, jei naudojami Europos sąjungos pinigai. Tada sakys, kad mes neišlaikom tų patalpų ir perims. Tai mes gal ir neisim į tą pastatą. Valdžios nuopelnai didžiuliai naikinant bendruomenių centrus.

Tai iš esmės, tokių kaip bendruomenės centrų nebėra likę, tik vienas centras? Visi kiti yra tik juridinės organizacijos?

Taip, tik vienas Girstos bendruomenės centras. Visi kiti paprašo, kokioje bibliotekoje susitinka, paprašo mokykloje susirenka. Mes Aleksote susirenkame seniūnijos salėje. Jei bendruomenė norėtų turėti kokį nors savo inventorių, tai turėtų laikyti garaže.

Po Jūsų atsakymo man teks konvertuoti klausimus. Kaip įsivaizduojate kokioje vietoje turėtų būti tas tobulas bendruomenės centras Kauno mieste? Gal galite išskirti mikrorajonus, urbanistines vietas, kur esate pastebėjęs kad renkasi daug žmonių?

Mūsų filosofija buvo labai aiški, mes padarėme bendruomenių namų galimybių studiją. Ten buvo sudėliota pasiūlymai kur galėtų būti, nes taip kartais nori, bet nėra jokių galimybių. Kartais surandi kokį pastatą nenaudojamą. Taip kaip mes Aleksote, Panemunė rado tuos pionierių stovyklos pastatus, kai kur mažinamos uždaromos mokyklos, kurias galima konvertuoti. Bet idėja buvo, kad kiekvienoje periferinėje seniūnijoje bent po vienus bendruomenių namus. Tai vat ir svajonė ta tokia. O centre sakėm gal ir nereikia, nes tiek tiek tų visokių yra įstaigų, veiklų ir pramogų. Be to centre kiekvienas kvadratas jau išnaudotas.

O kalbant apie šį projektą, jei būtume spėję techninį projektą parengti prie buvusios valdžios, gal ir būtų kažkas pavykę.

Minėsiu mikrorajonus ir galbūt galėsite pasakyti kur galėtų juose atsirasti bendruomenių centrai? Kur Jūsų įsivaizdavimu Kalniečiuose galėtų įsikurti bendruomenės centras?

Paprastai geriausia kai būna šalia kokios nors viešosios erdvės. Kalniečiai turi savo Čechėnijos aikštę ir ten yra toks sumaltas kompleksas. Ten galėtų atsirasti bendruomenei skirtos patalpos. Na ko reikia bendruomenei? Kambarelis ir dar iki 100 vietų salė, kur būtų galima daryti kamerinius renginius. Tame Kalniečių komplekse norint būtų galima. Juolab kad ten veikia labai aktyvi biblioteka. Jie rengia daug įvairiausių renginių.

Ta pati filosofija ir čia Aleksote. Centras, turi būti geras privažiavimas, ypač viešuoju transportu. O jei nugrūsi ten toli, prie vienuolyno Aleksoto kampe, tai kas iš to? Niekas nesiruoš

ten eiti. Taip ir kiekvienoje teritorijoje. Nors yra ir tokių blogų teritorijų. Pavyzdžiui Petrašiūnų bendruomenė turėjo neblogą vietą, bet juos iš ten išvarė. Petrašiūnuose yra marios tačiau kaip ir nėra, kad būtų toks centras. Nebent mažėtų vaikų, jaunimo ir kokios nors mokyklos dalį panaudotų bendruomeninei erdvei. Petrašiūnuose kapinės žinai ir viskas, bet kapinėse nedarysi.

Ažuolyne valdžia siūlo po stadionu. Visai neblogai, jei būtų išspręsta parkavimo problema.. Bet Ažuolyne išspręsti oi kaip sudėtinga. Ten buvo planas, kuris vėliau paskendo, prie Palangos Juzės. Ten truputėlį giliau buvo tokia kontora, kurią uždarė ir tą pastatą pradėjo renovuoti ir ten buvo kaip ir numatyta vienam iš Žaliakalnio bendruomenių centrų „Žaliajam ažuolynui“ bus bendruomenės namai. Ir neužbaigė šio projekto. O atėjo nauja valdžia ir pasakė, kad po stadionu. O stadioną pastatytys vistiek kada nors.

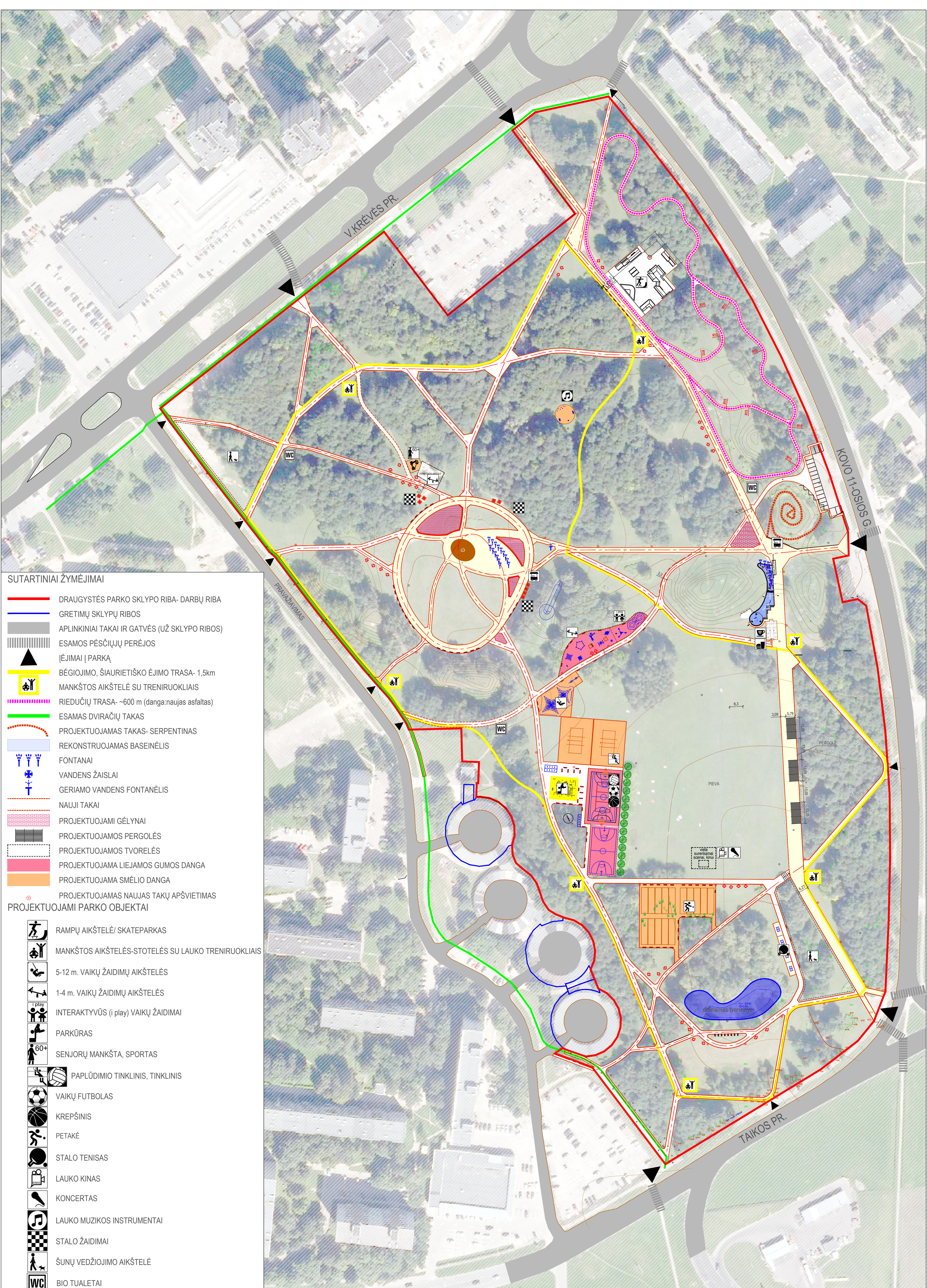
Jeigu būtų galimybė rinktis, ką rinktumėtės? Naują modernų pastatą, kuris būtų išskirtinės išvaizdos, kur žmonėms būtų įdomu smalsu užėiti, pasižiūrėti inovatyviai atrodančio pastato ar daryti bendruomenės centrą, sukurti visą infrastruktūrą, įrengti moderniai vidaus erdves, bet istoriškai svarbiame mikrorajonui pastate?

Paprastai architektūriniuose statiniuose viskas labai sudėtinga, sunku juos pritaikyti. Nors žinoma yra sėkmingų variantų. Bet jei būtų galimybė rinktis tai sakyčiau kad naujas modernus, šiuolaikinis pastatas būtų geriau. Bet vėlgi čia priklauso nuo mikrorajono. Pavyzdžiui, pas mus yra botanikos sodas, ten administracinis pastatas, rūmai didžiausi, bet baisiai atrodantys. Ir taip lėtai visa renovacija vyksta. Nors tokius rūmus Kaunui būtų labai gerai turėti. Pavyzdžiui Kauno rajone, Raudondvaryje sutvarkė dvarą ir turi puikią vietą. O dabar į botanikos sodą žmonės irgi plūsta. Bet tas pastatas tragiškas, šalia buvusios arklidės tragiškos, labai daug investicijų. O kadangi tai paveldo objektas, tai viskas be galo lėtai vyksta. Jei leistų tai sakyčiau kad tikrai nuo nulio. Būtų ir pigiau ir geriau.

Kokios patalpos/erdvės turėtų atsirasti tame pastate, kad tenkintų bendruomenės poreikius?

Labai svarbu, kad tas pastatas būtų aukštos energetinės klasės. Jeigu sename pastate turi salę ir Tai reikia ją išlaikyti, nu tai miręs esi, bankrutuosi. O dabar pastato, kad energijos daug nereikia. Pavyzdžiui kaip mes svajojome kas turėtų Aleksoto bendruomenės centre būti, tai mes svajojome apie sporto salę, atskira aktų salė, jei yra galimybė. Jeigu nėra, Tai kaip kaime: čia ir šarvoja ir krepšinį žaidžia. Užimtumas salių būtų. Pavyzdžiui dabar Aleksoto seniūnijos salė. Nėra nei vienos dienos po darbo, kad būtų laisva ji. Šokiai, stalo tenisas, ansamblis, linijiniai šokiai. Dieną, kada žmonės dirba, ten neužimta. Tačiau jeigu būtų tokie bendruomenių namai su gera, kompetetinga, energinga komanda, tai aišku surastų ir pakviestų ir ateitų vyresnioji karta, pensininkai ir ryte ir per pietus, o vakare jau tie kurie dirba. Aleksote net buvome radę investitorių, kuris būtų pastatęs baseiną. Be salių dar turėtų būti patalpos ofisui, sandėliai. Jei aktyviai darbuojiesi prisirenki daiktų ir neturi kur jų dėti.

Vadžia turėtų suprasti, kad jei nori matyti savo žmones laimingus, reikalinga parama. Reikia investuoti ne tik į asfaltą, bet ir į kultūrą, į bendruomenių veiklą.

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- DRAUGYSTĖS PARKO SKLYPO RIBA- DARBŲ RIBA
- GRETIMŲ SKLYPŲ RIBOS
- APLINKINIAI TAKAI IR GATVĖS (UŽ SKLYPO RIBOS)
- ESAMOS PĖSČIŪJŲ PERĖJOS
- ▲ ĮĖJIMAI Į PARKĄ
- BĖGIOJIMO, ŠIAURIETIŠKO ĖJIMO TRASA- 1,5km
- MANKŠTOS AIKŠTELĖ SU TRENIRUOKLIAIS
- RIEDUČIŲ TRASA- ~600 m (danga: naujas asfaltas)
- ESAMAS DVIRAČIŲ TAKAS
- PROJEKTUOJAMAS TAKAS- SERPENTINAS
- REKONSTRUOJAMAS BASEINĖLIS
- ⦿ FONTANAI
- ⦿ VANDENS ŽAISLAI
- ⦿ GERIAMO VANDENS FONTANĖLIS
- NAUJI TAKAI
- PROJEKTUOJAMI GĖLYNAI
- PROJEKTUOJAMOS PERGOLĖS
- PROJEKTUOJAMOS TVORELĖS
- PROJEKTUOJAMA LIEJAMOS GUMOS DANGA
- PROJEKTUOJAMA SMĖLIO DANGA
- PROJEKTUOJAMAS NAUJAS TAKŲ APŠVIETIMAS

PROJEKTUOJAMI PARKO OBJEKTAI

- RAMPŲ AIKŠTELĖ/ SKATEPARKAS
- MANKŠTOS AIKŠTELĖS-STOTELĖS SU LAUKO TRENIRUOKLIAIS
- 5-12 m. VAIKŲ ŽAIDIMŲ AIKŠTELĖS
- 1-4 m. VAIKŲ ŽAIDIMŲ AIKŠTELĖS
- INTERAKTYVŪS (i play) VAIKŲ ŽAIDIMAI
- PARKŪRAS
- SENJORŲ MANKŠTA, SPORTAS
- PABLŪDIMIO TINKLINIS, TINKLINIS
- VAIKŲ FUTBOLAS
- KREPŠINIS
- PETAKĖ
- STALO TENISAS
- LAUKO KINAS
- KONCERTAS
- LAUKO MUZIKOS INSTRUMENTAI
- STALO ŽAIDIMAI
- ŠUNŲ VEDŽIOJIMO AIKŠTELĖ
- BIO TUALETAI
- SIŪLOMA VIETA KAVINEI + WIFI RYŠYS
- SIŪLOMA PREKYBOS UŽKANDŽIAIS TAŠKO VIETA
- SIŪLOMA VIETA SEZONINĖS PREKYBAI

Atest. Nr. 1303		Klaipėdos AUSA (UAB) Kauno miesto Savivaldybė		Tel. +370 222 104 Faksas: +370 237 974 El. Paštas: klaus@ausa.lt		Objektas: DRAUGYSTĖS PARKO SUTVARKYMO (REKONSTRUKCIJOS) PROJEKTAS		
A259	PV	V. Paipalas	2016 06	KAUNO PLANAS		Brėžinys:	Dalis	Laida
A1920	PDV	J. Elvaitė	2016 06			PARKO SUTVARKYMO PLANAS	0	0
Stadija	Užsakovas:	Kauno miesto savivaldybė		Brėžinio Nr.:	429-40-TP-AK-1		Mastelis	Lapas
TP							1	1